

TEK
PARAGRAFTA
TÜRKÇE

Başarılar

Kitabın Adı:

Tek Paragrafta Türkçe

Yazar:

Hüseyin ARSLAN
Metin ÖZDEMİR

2. Baskı Eylül 2020 / ISBN: 978-605-06747-0-5

Yayın ve Dağıtım:

HTM Yayın Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Arıkanlar Bulvarı Ticaret Merkezi 1495. Cadde No: 3/8
İvedik/ANKARA
Tel: (312) 223 30 92 **Mail:** htm@htmyayincilik.com

Yayıncı Sertifika No: 47539

Baskı:

Grup Çağ Matbaa Kağıtçılık Ltd. Şti.
Saray Mahallesi 658. Cadde No: 11 Kahramankazan/ANKARA
Matbaa Sertifika No: 28534

Yayın Hakları:

© HTM Yayın Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz .

ÖSYM, TYT Türkçede Hangi Konulardan Sorular Sordu

Değerli Öğrenciler,

TYT Türkçede bildiğiniz gibi ağırlık, okuduğunu anlama ve yorumlama sorularındadır. 2017, 2018, 2019 TYT Türkçede okuduğunu anlama ve yorumlamadan 25 ya da 26 soru gelmiştir. 2020 TYT'de anlam sorularının ağırlığı artmış 30 soru gelmiştir. Aşağıdaki tabloda 2017, 2018 ve 2019 TYT Türkçede gelen soruların konularına göre dağılımı verilmiştir. Bu sayede ÖSYM'nin Türkçede hangi konulara ağırlık verdiğini göreceksiniz. Kitabımızda da soru dağılımına bu verilere göre ağırlık verilmiştir.

	2020	2019	2018	2017	
Okuduğunu Anlama ve Yorumlama	(30) soru soruldu. Bunlar sözün, cümlenin ve paragrafın anlamıyla ilgili sorulardır.	(25) soru soruldu. Bunlar sözün, cümlenin ve paragrafın anlamıyla ilgili sorulardır.	(26) soru soruldu. Bunlar sözün, cümlenin ve paragrafın anlamıyla ilgili sorulardır.	(26) soru soruldu. Bunlar sözün, cümlenin ve paragrafın anlamıyla ilgili sorulardır.	
Ses Bilgisi		(1) soru soruldu. Parçada olmayan ses olayı sorulmuştur.	(1) soru soruldu. Ünlü düşmesiyle ilgili sorulmuştur.	(1) soru soruldu. Parçada olmayan ses olayı sorulmuştur.	
Yazım Kuralları	(2) Soru soruldu.	(2) Soru soruldu. Sorulardan biri birleşik sözcüklerin yazımı diğeri de eklerin yazımıyla ilgiliydi.	(2) soru soruldu. Biri birleşik sözcüklerin diğeri de "de" nin yazımıyla ilgiliydi.	(1) soru soruldu. Altı çizili sözcüğün yazımıyla ilgiliydi.	
Noktalama İşaretleri	(2) Soru soruldu.	(2) Soru soruldu. Biri noktalı virgülle diğeri parantez içini doldurma ilgiliydi.	(2) Soru soruldu. Biri kesme işareti diğeri parantez içini doldurmayla ilgiliydi.	(1) soru soruldu. Virgülün kullanımıyla ilgiliydi.	
D İ L B İ L G İ S İ	Sözcükte Yapı	(1) Soru soruldu. Eklerle ilgiliydi.	(2) Soru soruldu. İki soru da çekim ekleriyle ilgiliydi.	(2) Soru soruldu. Biri yapım eki diğeri kökten türeyen sözcükle ilgiliydi.	(1) soru soruldu. Altı çizili sözcükte yapım ve çekim ekinin kullanımıyla ilgiliydi.
	Sözcük Türleri	(1) soru soruldu. Sıfatla ilgiliydi.	(3) soru soruldu. Bunlar sıfat, zarf, zamir, edat, bağlaçla ilgiliydi.	(2) Soru soruldu. İsim tamlaması ve diğeri sözcük türleriyle ilgiliydi.	(4) soru soruldu. Bunlar sıfat, zarf, zamir, edat, bağlaç, fiilimsilerle ilgiliydi.
	Cümlelerin Öğeleri	(1) soru soruldu.	(1) soru soruldu. Verilen bir cümlelerin öge sıralanışıyla ilgiliydi.	(1) Soru soruldu. Verilen bir cümlelerin öge sıralanışıyla ilgiliydi.	(1) soru soruldu. öge sıralanışı "özne - zarf tümleci - yüklem" şeklindeydi.
	Fiilimsiler		Doğrudan fiilimsi diye sorulmasa da iki soruda seçeneklerde üç fiilimsi türü de soruldu.	(1) Soru soruldu. Parçada fiilimsi olmayan cümleyle ilgiliydi.	Doğrudan fiilimsi diye sorulmasa da seçeneklerde fiilimsi türü soruldu.
Anlatım Biçimleri, Düşünceyi geliştirme Yolları	(1) soru soruldu.	(1) soru soruldu.	(1) soru soruldu.	(2) soru soruldu.	
İkinci Paragrafa Geçiş	(1) soru soruldu.	(1) soru soruldu.	(1) soru soruldu.	(2) soru soruldu.	
Akışı Bozan Cümleyi Bulma	(1) soru soruldu.	(1) soru soruldu.	(1) soru soruldu.	(1) soru soruldu.	

1. PARÇA

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Geleceğimizin şekillenmesinde önemli bir yeri olan sınavlara kim bilir kaç kez girip çıkmışızdır. Bazı sınavları

I

güle oynaya atlatırken bazı sınavlarda ecel terleri dökmüşüzdür. Şimdi önünüzde belki de dönüm noktası olacak bir sınavınız var. Dönemi yarladınız; belki çok yorulduunuz, sıkıldınız, bunaldınız ama az kaldı biraz daha sabredip ulaşmak

II

istediğiniz hedefe adım adım yaklaşacaksınız. Şimdi yapmanız gereken aynı tempoda düzenli ve planlı çalışmaya

III

devam etmek. Bir oturuşta bir saate yakın çalışıyorsanız on on beş dakikalık molalar vererek dağılan dikkatinizi tekrar

IV

toplayabilirsiniz. Eksik olduğunu düşündüğünüz konulara ağırlık vermek, o konuları kapatmak için konu tekrarı ve soru

V

çözümü yapmak... Bütün bunları yaparken kendinize de zaman ayırmayı unutmayın, yedi yirmi dört sınavı düşünmek sizi strese sokacaktır. Ailenizle vakit geçirebilir, arkadaşlarınızla konuşabilir, kitap, dergi okuyabilirsiniz. Evde kalmış olmanız ders çalışmanıza engel olmamalı bilakis daha da hırslandırmalı sizi. Unutmayın, gelecek sizin ellerinizde, sadece uzanın.

1. Aşağıdakilerden hangisi bu parçada sözü edilen yazarın görüşlerinden biri olamaz?

- A) Devamlı ders çalışmak verimli bir çalışma yöntemi değildir.
- B) Sınavlar insan hayatının vazgeçilmez bir gerçektir.
- C) Programlı çalışmak hedefe ulaşmada önemli bir aşamadır.
- D) Yıl boyu çalışan biri sınavlardan istediğini alacaktır.
- E) Sınavlar insanın psikolojisini olumsuz yönde etkileyebilir.

2. Bu parçada geçen "Geleceğimizin şekillenmesinde önemli bir yeri olan sınavlara kim bilir kaç kez girip çıkmışızdır." cümlesinin dolaylı tümlecinde aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Niteleme sıfatı
- B) İsim tamlaması
- C) Türemiş sözcük
- D) Fiilimsi
- E) Kişi zamiri

3. Bu parçada geçen "Unutmayın, gelecek sizin ellerinizde, sadece uzanın." cümlesinde aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Sabretmenin
- B) Mücadele etmenin
- C) Cesur olmanın
- D) Şikâyet etmemenin
- E) Yardımsever olmanın

4. Bu parçadaki altı çizili sözcüklerin hangisinde ün-süz değişimi yoktur?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

KONU ÇÖZÜM

1

Paragraf sorularını çözerken "değinilmemiştir, çıkarılamaz, söylenemez, değildir, olamaz" gibi olumsuz soru köklerinde soruda bizden ne istendiğine dikkat etmemiz gerekir. Örneğin soruda "İnka uygarlağıyla ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir." deniyorsa parçayı okurken İnka uygarlağıyla ilgili cümlelere dikkat ederiz. Bu cümlelerin altını çizebilir ya da önemli sözcükleri yuvarlak içine alabilirsiniz.

- Devamlı ders çalışmak verimli bir çalışma yöntemi değildir. "Yedi yirmi dört sınavı düşünmek sizi strese sokacaktır."
- Sınavlar insan hayatının vazgeçilmez bir gerçeğidir. "Geleceğimizin şekillenmesinde önemli bir yeri olan sınavlara kim bilir kaç kez girip çıkmışsınız."
- Programlı çalışmak hedefe ulaşmada önemli bir aşamadır. "Düzenli ve planlı çalışmaya devam etmek"
- Yıl boyu çalışan biri sınavlardan istediğini alacaktır.
- Sınavlar insanın psikolojisini olumsuz yönde etkileyebilir. "Belki çok yorulduunuz, sıkıldınız, bunaldınız..."

Yanıt: D

2

Dolaylı tümleci bulmak için yükleme "kime, kimde, kimden, neye, nede, nereye, nerede, nereden" sorularını yöneltilir. Soru kökündeki cümlelerin dolaylı tümleci "Geleceğimizin şekillenmesinde önemli bir yeri olan sınavlara" sözüdür.

Niteleme sıfatını bulmak için isme "nasıl" sorusunu yöneltilir. Eski ev, çalışkan öğrenci, yaramaz çocuk... İsim tamlamasında tamlayan da tamlanan da isim olur. İsim tamlamaları belirtili, belirtisiz ve zincirleme isim tamlaması olarak ayrılır. Adamın biri, ders notu, kalp atışlarının sesi...

Türemiş sözcük en az bir yapım eki alan sözcüktür. Yapım ekleri sözcüğün anlamını ya da türünü değiştirir.

Fiilimsi (Eylemsi): Fiilden türetilen, olumsuz yapılabilen isim-fiil, sıfat-fiil, zarf-fiil türleri bulunan addır.

İsim fiil: -mek, -me, -iş

Sıfat-Fiil (Ortaç): -an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş

Zarf-Fiil (Ulaç): -erek, -ınca, -meden, -dıkça, -ken, -ıp, -e, -a, -eli, -meksizin

Kişî zamiri kişî isimlerinin yerini tutan zamirlerdir. Ben, sen, o, biz, siz, onlar...

- Niteleme sıfatı, "önemli bir yeri olan"
- İsim tamlaması "geleceğimizin şekillenmesi"
- Fiilimsi "şekillenme, girip, olan"
- Kişî zamiri
- Türemiş sözcük "geleceğimizin, şekillenmesinde, önemli, sınavlara"

Yanıt: E

3

Cümle yorumlama sorularında cümlelerin bütününe dikkat etmek gerekir. Ancak her cümlede o cümlelerin anlamını ortaya çıkaran sözcükler vardır; o sözcükleri bulmak gerekir. Örneğin bir cümlede "ayna" sözcüğü geçiyorsa o cümlede kişinin kendisini görmesi, kendisiyle hesaplaşması, öz eleştiri yapması anlatılır.

"Unutmayın, gelecek sizin ellerinizde, sadece uzanın." cümlesinde geçen "uzanın" sözcüğü bize ipucu vermektedir. "Uzanan" sözcüğüyle çaba göstermek, mücadele etmek anlatılmaktadır.

Yanıt: B

4

Ünsüz değişimi (Ünsüz yumuşaması): Türkçedeki p, ç, t, k sert süresiz ünsüzlerinden biriyle biten bir kelimenin sonuna sesli ile başlayan bir ek geldiğinde ya da kelime ünlüyle başlayan yardımcı eylem aldığında kelimenin sonundaki sert süresiz yumuşayarak p (b), ç (c) t (d), k (g, ğ) olur. Ayak (ayağı), çorap (çorabı), öğüt (öğüdü).

Bazı yabancı sözcükler ve tek heceli sözcüklerde bu kural geçerli değildir. Hukuka, hayatı, memleketi, sapa, topu

- istediğiniz (istedik)
- sabredip (sabr et)
- düşündüğünüz (düşündük)
- "geleceğimizin" (gelecek) sözcüklerinde ünsüz yumuşaması vardır.
- "oturuşta" sözcüğünde ünsüz sertleşmesi vardır.

Yanıt: D

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

I. Metin:

(I) Hem Türk hem de dünya edebiyatında önemli bir yeri olan ve asıl adı Kemal Sadık Gökçeli olan Yaşar Kemal, Çukurova'da Hemite Köyünde doğmuştur. (II) İnce Memed, Sarı Sıcak, Yılanı Öldürseler ve daha pekçoğuyla, insanın içine işleyen eserler yaratmıştır. (III) Bebek, Sarı Sıcak ve Yatak gibi etkileyici Öyküleriyle hatırlanır Yaşar Kemal'i. (IV) Onu incelikli cümleleriyle, halka tuttuğu aynasıyla ve değişmeyen tarzıyla biliriz. (V) Edebiyatın koca çınarı tabirinin en çok yakıştığı ismi, hem ülkemizde hemde dünya çapında defalarca baskı yapan romanlarıyla tanırız.

II. Metin:

Eğitimi düzenli bir biçimde tamamlama imkânı bulamayan Yaşar Kemal, hayat okulunda kendi kendini yetiştirmiş biridir. Daha çok küçük yaşta doğaya, insanlara ve topluma karşı ruhunda uyanan ilgi, eserlerinin temelini oluşturur. İçinde yetiştiği Çukurova'da saf, el değmemiş doğayı, karıncadan kartala kadar tüm canlıları gözlemlemiş ve incelemiştir. Yazar doğayla, bitkiler ve hayvanlarla iç içe yetişmiştir. Eserlerindeki bitki adlarının tercüme edilen dilde bulunamıyor olması, eserlerini yabancı dillere cevirenlerin en çok yakındıkları konuların başında gelmektedir. Halk kültürü açısından çok zengin bir bölge olan Çukurova'da büyüyen sanatçı için, folklor vazgeçilmezdir.

1. Yukarıdaki I. metinde geçen altı çizili sözcüğü anlamca karşılayabilecek bir kullanım aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Günümüz edebiyatının bulunduğu yere baktıkça eskiyi daha da özler duruma geldik.
- B) Bir farkındalık yaratamamış yazar çıkıp da yılın sözde en iyi ödülllerinden birini alabiliyor.
- C) Yazarların çoğu için ölümsüzlük ifadesinin bir anlamı yok çünkü öyle bir amaç yok.
- D) Kendini yaşadığın toplumdan soyutlarsan toplum da seni soyutlar ve zarar gören sen olursun.
- E) Belli bir çevrede yaşayan sanatçı önce çevresini sonra da bütünü içerecek eserler ortaya koymalı.

2. Yukarıdaki II. metne göre Yaşar Kemal'le ilgili aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Yaşadığı yörenin, dilinin şekillenmesinde etkili olduğu
- B) Eğitim hayatında sorunlar yaşadığı
- C) Başkalarından destek almadan yazarlığa atıldığı
- D) Tasvir etme yeteneğinin güçlü olduğu
- E) Bazı eserlerinin farklı dillere çevrildiği

3. Yukarıda I. metindeki numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yapılmamıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

4. Yukarıda ikinci metinde geçen altı çizili sözcüklerden hangisi sözcüğün türünü değiştiren bir ek almamıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

KONU ÇÖZÜM

1

Sözcüğün Anlamı: Parça içinde geçen sözcüğün anlamını bulurken sözcüğün cümlede kazandığı anlama dikkat etmek gerekir. Seçeneklerde bulacağınız sözcüğü altı çizili sözcüğün yerine kullanıyor olmanız lazım. Anlam sorularında bu tür soruları hızlı ve kolay yapmanızın birinci koşulu bol bol soru çözmektir.

"Edebiyatın koca çınarı tabirinin en çok yakıştığı ismi, hem ülkemizde hem de dünya çapında defalarca baskı yapan romanlarıyla tanırız." cümlesinde geçen "tabiri" sözcüğü "ifade etmek" anlamında kullanılmıştır. C seçeneğinde geçen "ifadesinin" sözcüğü "tabiri" sözcüğünü anlamca karşılamaktadır.

Cevap C

2

"çıkanlamaz, vanlamaz, söylenemez, değinilmemiştir, değildir.." gibi olumsuz soru köklerinde parçayı okurken soruda isteneni parçada bulmaya çalışırız. Soruya göre parçayı okurken önemli yerlerin altını çizebilirsiniz. Soruda Yaşar Kemal verilmişse parçayı okurken Yaşar Kemal'le ilgili bölümlere dikkat etmemiz gerekir.

- "Yazar doğayla, bitkiler ve hayvanlarla iç içe yetişmiştir. Eserlerindeki bitki adlarının tercüme edilen dilde bulunamıyor olması..." cümlesinden A seçeneğine ulaşırız.
- "Eğitimini düzenli bir biçimde tamamlama imkânı bulamayan Yaşar Kemal, hayat okulunda kendi kendini yetiştirmiş biridir." cümlesinden B seçeneğine ulaşırız.
- "kendi kendini yetiştirmiş biridir" sözünden C seçeneğine ulaşırız.
- Eserlerindeki bitki adlarının tercüme edilen dilde bulunamıyor olması" cümlesinden E seçeneğine ulaşırız.
- Parçada Yaşar Kemal'in çevresini gözlemlediğinden söz edilmiştir ancak tasvir yeteneğinin güçlü olmasından söz edilmemiştir.

Cevap D

3

• "Köy, il, ilçe, kasaba, kent" sözcükleri özel ismin yanında bile kullanılsa küçük harfle başlar. Ankara ili, Çankaya ilçesi, Yenice köyü...

- "Pekçok" sözcüğü ayrı yazılır. İçinde "pek" olan "pekiyi, pekâlâ" sözcüklerinde "pek" bitişik yazılır.
- Tür adları her zaman küçük yazılır. "öykü, roman, şiir" sözcükleri eser adının yanında bile kullanılsa küçük yazılır. Kaşığı öyküsü, Sefiller romanı...
- "de" bir yerde, kişide, zamanda bulunma anlamı veriyorsa bitişik yazılır. Diğer durumlarda ayrı yazılır. Bu evde kalıyorum. Bu evi de beğendim.

Birinci cümlede "Hemite Köyünde" "köy" küçük harfle yazılır. İkinci cümlede "pekçoğuyla" ayrı yazılır. Üçüncü cümlede "Öyküleriyle" küçük yazılır. Beşinci cümlede "hemde" ayrı yazılır.

Cevap D

4

Sözcüğün türünü değiştiren ek sorulduğunda yapım ekine bakılır ancak bu gelen yapım eki isimden fiil ya da fiilden isim yapım eki olmak zorundadır. Tür dendiği zaman isim ya da fiil olup olmadığına bakılır.

- "biçimde" sözcüğü "biç-im-de" fiil kökünden isim yapım eki almıştır. Kökten sonra gelen ilk ek isim yapım ekidir.
- "okulunda" sözcüğü "oku-l-u-n-da" fiil kökünden isim yapım eki almıştır. Sonraki ekler çekim ekidir.
- "oluşturur" sözcüğü "ol-uş-tur-ur" fiil kökünden fiil yapım eki almıştır.
- "gözlemlemiş" sözcüğü "göz-le-m-le-miş" isim kökten fiil yapım eki almıştır.
- "çevirenlerin" sözcüğü "çevir-en-ler-in" fiil kökünden isim yapım eki almıştır.

Cevap C

3. PARÇA

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) II. Dünya Savaşı'ndan sonra Kore'nin kuzeyini SSCB, güneyini ise ABD kontrol altına aldı. Kore, 38. enlem sınır kabul edilerek Güney Kore ve Kuzey Kore olmak üzere ikiye ayrıldı. SSCB ve ABD arasında gerçekleşen görüşmelerden bir sonuç çıkmayınca Kore, tek devlet olarak birleşemedi ve ikiye ayrıldı. ABD'nin desteklediği Güney Kore'de yapılan seçim neticesinde (II) 17 Temmuz 1948'de Güney Kore Cumhuriyeti kuruldu. SSCB'nin desteklediği Kuzey Kore'de de seçimler yapıldı ve 9 Eylül 1948'de Kore Halk Cumhuriyeti kuruldu. Siyasi olarak ikiye bölünen Kore'de yaşanan gerginlikler bitmedi ve bu süreç savaşa kadar sürdü. 25 Haziran 1950'de SSCB'nin desteklediği (III) Kuzey Kore Birlikleri, Güney Kore'deki askerlerin sınırını geçtiklerini ileri sürerek Güney Kore'ye saldırdı. Savaşın başlamasıyla ABD, Güney Kore'ye yardım göndermeye başladı ve Birleşmiş Milletleri harekete geçirdi. ABD, (IV) Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi üyelerine barışı sağlamak için Güney Kore'ye asker gönderme çağrısında bulundu. Alınan kararlar ABD'nin önderlik ettiği bir Birleşmiş Milletler kuvveti oluşturuldu ve komutanlığına da Amerikalı General Mac Arthur (Mak Artur) getirildi. ABD'den sonra Kore'ye asker gönderen ikinci ülke Türkiye oldu. NATO'ya katılma çabasında olan Türkiye, bu savaşta Güney Kore'ye destek vererek Batı Bloku'nun bir parçası olduğunu göstermek istedi. Türkiye ilk aşamada Kore Savaşı'na 4.500 asker gönderdi. Daha sonraki süreçte (V) Kore Savaşı'na gönderilen Türk askerlerinin sayısı 6.000'in üzerine çıktı.

1. Bu parçada geçen "Alınan kararlar ABD'nin önderlik ettiği bir Birleşmiş Milletler Kuvveti oluşturuldu ve komutanlığına da Amerikalı General Mac Arthur (Mak Artur) getirildi" cümlesinde aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Ortaç
- B) Bağlaç
- C) Sifat
- D) Zamir
- E) Edilgen çatı

2. Bu parçadaki altı çizili sözlerin hangisinde yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

3. Bu parçada aşağıdakilerden hangisine değnilmemiştir?

- A) Kore Savaşı'nın başlamasının nedenine
- B) Kore'nin niçin iki ayrı devlet olarak bölündüğüne
- C) Türkiye'nin Kore Savaşı'na katılmasının nedenine
- D) Kore Savaşı'na asker gönderen ülkelere
- E) Kore Savaşı'nın sonuçlarına

4. Bu parçada geçen aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi yapısına göre farklıdır?

- A) II. Dünya Savaşı'ndan sonra Kore'nin kuzeyini SSCB, güneyini ise ABD denetim kontrol altına aldı.
- B) Kore, 38. enlem sınır kabul edilerek Güney Kore ve Kuzey Kore olmak üzere ikiye ayrıldı.
- C) SSCB ve ABD arasında gerçekleşen görüşmelerden bir sonuç çıkmayınca Kore, tek devlet olarak birleşemedi ve ikiye ayrıldı.
- D) ABD'nin desteklediği Güney Kore'de yapılan seçim neticesinde 17 Temmuz 1948'de Güney Kore Cumhuriyeti kuruldu.
- E) SSCB'nin desteklediği Kuzey Kore'de de seçimler yapıldı ve 9 Eylül 1948'de Kore Halk Cumhuriyeti kuruldu.

KONU ÇÖZÜM

1

Ortaç: Sıfat-fiildir. Eylemlere getirilen "-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş" ekleriyle yapılır.

Bağlaç: Sözcük ve cümleleri birbirine bağlar. "de, ki, ve, veya, ya da, ancak, ama, fakat"

Sıfat: İsimleri niteleme, işaret, sayı ve soru yoluyla belirtir.

Zamir: İsimlerin yerini tutar. Ben, sen; burası, orası, herkes, hepsi...

Edilgen çatı: Öznenin belli olmadığı cümlelerdir. Bahçedeki ağaçlar kesildi.

- **Ortaç:** "alın-an, et-tiği"
- **Bağlaç:** "de, ve"
- **Sıfat:** "alınan, bir"
- **Zamir:**
- **Edilgen çatı:** "getirildi"

Cevap D

2

- Tarihi olay, çağ, dönem adları büyük harfle başlar. Lale Devri, Orta Çağ...
- Kurum, kuruluş ve kurul adlarının her kelimesi büyük harfle başlar. Ankara Hastanesi
- Belli bir tarih bildiren ay ve gün adları büyük harfle başlar. 2 Mayıs Salı
- Yer, yön adları özel isimden önce geliyorsa büyük, sonra geliyorsa küçük harfle başlar. Ege'nin doğusu

"Kuzey Kore Birlikleri" sözünde "birlik" sözcüğü küçük harfle başlamalıdır.

Cevap C

3

- Kore Savaşı'nın başlamasının nedenine "Siyasi olarak ikiye bölünen Kore'de yaşanan gerginlikler bitmedi ve bu süreç savaşa kadar sürdü. 25 Haziran 1950'de SSCB'nin desteklediği Kuzey Kore birlikleri, Güney Kore'deki askerlerin sınır geçtiklerini ileri sürerek Güney Kore'ye saldırdı"
- Kore'nin niçin iki ayrı devlet olarak bölündüğüne "SSCB ve ABD arasında gerçekleşen görüşmelerden bir sonuç çıkmayınca Kore, tek devlet olarak birleşemedi ve ikiye ayrıldı"
- Türkiye'nin Kore Savaşı'na katılmasının nedenine "NATO'ya katılma çabasında olan Türkiye, bu savaşta Güney Kore'ye destek vererek Batı Bloku'nun bir parçası olduğunu göstermek istedi"
- Kore Savaşı'na asker gönderen ülkelere "ABD'den sonra Kore'ye asker gönderen ikinci ülke Türkiye oldu"
- Kore Savaşı'nın sonuçlarına

Cevap E

4

Yapısına göre farklı olan sözcük sorulduğunda sözcüğün basit, türemiş ya da birleşik olup olmadığına bakınız. Yapım ekleri sözcüğün anlamını ya da türünü değiştirir. Yapım eki alan sözcük türemiş olur

- "ol-mak" isim-fiil eki aldığı için türemiştir.
- "gerçek-leş-en" iki yapım eki aldığı için türemiştir.
- "destek-le-y-en" iki yapım eki aldığı için türemiştir.
- "seç-im" türemiştir.
- "altına" sözcüğü basit yapıdır.

Cevap A

4. PARÇA

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) 2020'de ismi sıkça duyulan corona virüsleri aslında ilk olarak 1960'lı yıllarda tespit edilmiştir. (II) Solunum, sindirim ve boşaltım sistemlerini etkileyen virüs, özellikle sonbahar ve kış aylarında etkili olmaktadır. (III) Virüse bağlı bu hastalıklardan korunmak için bağışıklık sisteminin üst düzeyde tutulması gerekmektedir. (IV) Bunun için de dengeli beslenme ve sağlıklı bir yaşam tarzı çok önemlidir. (V) Stresin bağışıklık sistemini baskıladığı bilinmektedir.

Bunu kanıtlayan pekçok veri var. Uyku ise bağışıklık sisteminizin onarım dükkanıdır. Uyku sırasında yucüdünuz
I II III
ve beyniniz dinlenirken bağışıklık sisteminiz dinlenmez. Aksine işgalci organizmalara karşı hazırlık yapar. Eğer iyi dinlenemezseniz bağışıklık sisteminiz bozulur. Hafif bir egzersiz, bakterilerin akciğerlerde toplanmasını engeller ve
IV
bağışıklık sisteminizin gücünü artırır. Bunuda kanda antikorların dolaşımını artırarak yapar. Dengeli ve yeterli
V
beslenmenin rolü çok açıktır. Spesifik besin öğeleri, bağışıklığın artırılması veya azaltılmasında çok özel rol oynar. Bağışıklık yeteneğinizin güçlenmesine yardım edebilecek vitamin ve mineralleri düzenli olarak kullanmalısınız. Yeterli protein almaya, özellikle biyolojik değeri yüksek proteinleri tüketmeye (süt, süt ürünleri, yumurta) özen göstermelisiniz. Vitamin A kanınızdaki beyaz hücre aktivitesini artırarak kanser hücreleriyle savaşmanıza yardımcı olur.

1. Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangisinin yazımını doğrudur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Bu parçada geçen "Hafif bir egzersiz, bakterilerin akciğerlerde toplanmasını engeller ve bağışıklık sisteminizin gücünü artırır." cümlesiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İlk cümlenin öge dizilişi "özne-belirtili nesne ve yüklemidir."
B) Bildirme eki kullanılmıştır.
C) Zincirleme isim tamlamasından oluşan belirtili nesne kullanılmıştır.
D) Özne birden fazla sıfat almıştır.
E) Öznesi ortak, çift yüklemlidir.

3. Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Corona virüsler dikkat edildiği sürece hayati risk barındırmayan bir virüsdür.
B) Bağışıklık sisteminin güçlendirilmesi virüslere karşı hastalıklardan korunmada etkilidir.
C) Farklı virüslerden oluşan hastalıklarda kişilerin tutumları hastalığın seyrini değiştirmektedir.
D) 2020 yılı içinde etkili olan corona virüsleri yeni bir hastalık değildir.
E) Bağışıklık sisteminin güçlendirilmesi için uyku, beslenme ve spora önem verilmelidir.

4. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangilerinin yüklemi birleşik eylemdir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) III ve IV E) IV ve V

KONU ÇÖZÜM

1

Düzeltilme işareti; yazılışları aynı okunuşları ve anlamları farklı Doğu kökenli sözleri birbirinden ayırt etmek ve bunlardaki g, k ünsüzlerini ince okutmak için kullanılan işaret (^), şapka işareti, inceltme işareti, uzatma işareti, şapkadır. : âdet, âlem, âşık, kâğıt, tezgâh vb.

"de" bağlacı cümleye genelde "dahi, bile, üstelik" gibi anlamları katar. Cümleden atıldığında cümlelerin anlamını etkilemez.

- "Vücut, unvan, üslup" gibi sözcüklerin yazımına dikkat edelim.
- "pek çok" ayrı yazılmalıdır. "dükkân" sözcüğünde şapka olmalıdır. "vucüt" sözcüğünün doğru yazımı "vücut" olmalıdır. "bunuda" sözcüğünde "da" ayrı yazılmalıdır.

Cevap D

2

Bildirme eki, çoğu sürerlik, kesinlik veya kuvvetli ihtimal kavramlarını vermek için yüklem sonuna gelen -dır, -dir ekidir.

Zincirleme isim tamlamasında birden fazla isim tamlaması iç içe kullanılır. Göl kıyısının manzarası, toplantı salonunun ışığı, müdür yardımcısının odası...

Özneyi bulmak için yükleme "kim, ne" sorularını yöneltilir. Özne tek sözcükten oluştuğu gibi birden fazla sözcükten de oluşabilir. Bu söz grupları, sıfatlar, isim tamlamaları, deyimler olabilir.

- İlk cümle "Hafif bir egzersiz, bakterilerin akciğerlerde toplanmasını engeller" cümlesidir. "yüklem, engeller", engelleyen ne, dediğimizde "hafif bir egzersiz" öznesini bulunuruz. Neyi engeller, dediğimizde "bakterilerin akciğerlerde toplanmasını" belirtilini nesnesini buluruz.
- "bağışıklık sisteminizin gücünü" belirtili nesnesi iki isim tamlamasının birleşmesiyle oluşmuştur.
- "Hafif bir egzersiz" öznesi "hafif" niteleme sıfatıyla "bir" belgisiz sıfatını almıştır.

Cevap B

3

- Parçanın ilk iki satırında corona virüsle ilgili bilgi verilmiştir. Sonraki cümlelerde ise bu virüsten kurtulmak ya da etkilenmemek için neler yapılması gerektiği anlatılmıştır. Burada da bağışıklık sisteminin güçlendirilmesinin öneme vurgu yapılmıştır. Bu iki ifadeyi içeren bir seçeneğe ulaşmamız gerekir. Bu da "Bağışıklık sisteminin güçlendirilmesi virüslere hastalıklardan korunmada etkilidir" cümlesinde vardır.

Cevap B

4

Birleşik eylem: Ad soyundan bir kelimenin biçim veya anlam bakımından başka bir fiille kaynaşıp bütünleşmesidir. Hasta olmak, yardım etmek, seyretmek, yolcu etmek, rica etmek, kahrolmak,...

- "2020'de ismi sıkça duyulan corona virüsleri aslında ilk olarak 1960'lı yıllarda tespit edilmiştir." cümlesinde "tespit edilmiş" yüklemi birleşik eylemdir.
- "(II) Solunum, sindirim ve boşaltım sistemlerini etkileyen virüs, özellikle sonbahar ve kış aylarında etkili olmaktadır." cümlesinde "etkili olmaktadır" yüklemi birleşik eylemdir.

Cevap A

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Peribacaları konik gövdelerin üzerine şapka şeklinin çeşitli nedenlerden dolayı oluşması ile ortaya çıkmış bir şekildir. (II) Bu görsel güzelliklerin görünümünün bu kadar dikkat çekmesinde en büyük pay da bu şapka görünümüne aittir. (III) Bu şapka şekilleri arazi yapısındaki toprak türüne göre daha sert bir maddeden oluşmuştur; bu yüzden de bu şapka şekli altında bulunan koni şeklindeki yapıyı korur ve dağılmasını engeller. (IV) Peribacalarını oluşturan gövde kısmı tüfit, volkan külü ve tüften oluşurken gövdenin üstündeki şapka şekli ise ignimbirit ve lahar gibi sert kayalardan meydana gelmiştir. (V) Şapka kısmının sert ve dayanıklı kayalardan oluşmasından dolayı alt kısma doğru baskı uygulanır ve bu sayede peribacalarının gövde kısımlarının rüzgâr karşısında aşınması engellenir. Bu sayede peribacalarının ömrü uzar. Ayrıca gövde kısmında yer alan tuf peribacalarının bulunduğu ortamlarda erozyonu engelleyerek peribacalarına zarar gelmesini engeller.

Peribacalarının bulunduğu Kapadokya bölgesi milyonlarca yıl öncesinde aktif volkanların bulunduğu ve bu volkanların zaman zaman patladığı bir bölgedir. Bundan 60 milyon yıl önce bölgede yer alan şimdiki adları ile Erciyes, Hasan- dağı ve Güllüdağ'dan çıkan aktif volkanlar sonucunda bölgeye lavlar ve küller püskürmüş, püsküren kül ve lavlar bölgenin toprak yapısına karışmıştır. Bu lavlar söndükten sonra bölgede bulunan akarsular kayaları aşındırarak derin vadiler oluşturmuştur.

1. Bu parçaya göre peribacalarının rüzgâr gibi doğal olayların aşınmasından etkilenmemesinin nedeni aşağıdakilerin hangisidir?

- A) Üst kısmının dayanıklı kayalardan oluşması
- B) Bulunduğu ortamın az rüzgâr alması
- C) Tepe noktasının yumuşak maddeden oluşması
- D) Koni şeklinde bir yapıya sahip olması
- E) Derin vadilerde yer alması

2. Peribacaları hakkında bilgilerin verildiği numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede şapka şeklinin ortaya çıkmasında birden çok faktörün etkili olduğu belirtilmiştir.
- B) II. cümlede başka bir varlığa benzetilerek açıklanmıştır.
- C) III. cümlede yapının korunmasını ve dağılmamasını sağlayan etkenler verilmiştir.
- D) IV. cümlede farklı kayalardan oluştuğu anlatılmıştır.
- E) V. cümlede belli bölümlerinin zayıf olmasının nedenleri açıklanmıştır.

3. Bu parçada geçen "Bu lavlar söndükten sonra bölgede bulunan akarsular kayaları aşındırarak derin vadiler oluşturmuştur." cümlesinde aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Belirtisiz nesne
- B) Birleşik yapıli sözcük
- C) İsim-fiil
- D) Birden fazla zarf
- E) Birden fazla sıfat

4. Bu parçada geçen aşağıdaki sözcüklerin hangisinde ses olayı yoktur?

- A) aittir
- B) ayrıca
- C) sonucunda
- D) maddeden
- E) kısma

KONU ÇÖZÜM

1

Soru kökünde parçada ne arayacağımızla ilgili ipucu verilmiştir. Parçayı okurken bu ipucunun olduğu cümlelere dikkat etmemiz gerekir.

Soruda peribacalarının rüzgâr gibi doğal olayların aşınmasından etkilenmemesinin nedeni sorulmuştur. Parçada "Şapka kısmının sert ve dayanıklı kayalardan oluşmasından dolayı alt kısma doğru baskı uygulanır ve bu sayede peribacalarının gövde kısımlarının rüzgâr karşısında aşınması engellenir" geçen cümlede etkilenmemesinin nedeni olarak şapka yani üst kısmının dayanıklı kayalardan oluşması verilmiştir.

Cevap A

2

Cümle analizi sorularında önce seçenek sonra parçadaki numaralanmış cümle okunur. Bu tarz soruları çözerken seçenekteki cümleyi okuduktan sonra o seçenikle ilgili parçadaki numaralanmış cümle okunur.

E seçeneğinde belli bölümlerinin zayıf olmasının nedenlerinden söz edilmiştir. Parçanın beşinci "(V) Şapka kısmının sert ve dayanıklı kayalardan oluşmasından dolayı alt kısma doğru baskı uygulanır ve bu sayede peribacalarının gövde kısımlarının rüzgâr karşısında aşınması engellenir" cümlesinde ise rüzgardan az etkilenmesinin nedeni verilmiştir.

Cevap E

3

Belirtisiz Nesne: Yüklemde özne bulunduktan sonra yüklemeye sorulan "ne" sorusuna cevap verir.

İsim-fil: Fiillere gelen -me, -mek, -iş ekleriyle yapılıdır.

Birleşik yapı sözcük: İki sözcüğün birleşmesiyle oluşan sözcük gruplarıdır. Biraz, gelebilir, terk et, devret..

Zarf: Eylem ya da eylemsiye sorulan "nasıl, ne zaman, ne kadar" sorularına cevap verir.

Sıfat: İsmeye sorulan "nasıl, hangi, kaç, kaçınıcı" sorularına cevap verir. Yaşlı adam, o ev, üç kişi...

- "derin vadiler" belirtisiz nesne
- "akarsu" birleşik sözcük
- "Bu lavlar söndükten sonra" zaman zarfı, "aşındırarak" durum zarfıdır.
- "bu" işaret sıfatı, "derin" niteleme sıfatıdır.

Cevap C

4

Ünsüz sertleşmesi: Türkçede sert ünsüzle biten bir sözcüğe yumuşak ünsüzlerden "c, d, g" ile başlayan bir ek geldiğinde, ekin başındaki ünsüzün "-ç, -t, -k" değişerek sertleşmesidir. Taşkın, saçtı, sebepten...

Ünsüz Değişimi (Ünsüz Yumuşaması): Türkçede sert ünsüzlerden -p, -ç, -t, -k ile biten bir sözcüğün ünlü ile başlayan bir ek aldığı bu sözcüğün sonundaki ünsüzün yumuşayarak "-b, -c, -d, -g"ye dönüşmesidir.

Ünlü düşmesi: Sözcüklerin ek alırken ya da başka bir sözcükle birleşirken ünlülerinden birini yitirmesidir. yalnız, çevre, ağzı...

- "aittir" ünsüz sertleşmesi (ünsüz benzeşmesi)
- "ayrıca" ünlü düşmesi (ayır)
- "sonucunda" ünsüz yumuşaması (sonuç)
- "kısmı" ünlü düşmesi (kısm)

Cevap D

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Avrupa devletleri Sanayi İnkılabı ile beraber hızla ekonomik büyüme sağlarken Osmanlı Devleti kendi

I

sanayileşmesini gerçekleştiremedi. Avrupalı ülkelerin rekabetiyle açık pazar hâline dönüşüp kısa sürede yerli sektörler

II

çöküntüye uğradı. Dış ticaretin yapısı değişti; tüketim malları ithal edip tarımsal ürünler ve madensel ham maddeler ihraç eden ekonomik bir yapı ortaya çıktı. Bu durum dış ticaret açığının büyümesine neden oldu. Bu açıklar 1850 yılına kadar altın ve gümüş ihracı ile karşılanırken 1854 yılından sonra Avrupa ülkelerinden borç alınarak karşılanmaya başlandı. Böylece Osmanlı Devleti'nin serbest ticaret yolu ile Avrupa ülkelerine olan bağımlılığına bir de ekonomik bağımlılık eklenmiş oldu. Osmanlı Devleti'nin ekonomisi, tarıma dayalıydı fakat uzun süren savaşlar, yaşanan toprak

III

kayıpları ve tarımda çalışması gereken nüfusun cephelerde olmasından dolayı tarıma dayalı ekonomi olumsuz etkilendi. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin mali sıkıntıları giderek arttı ve Kırım Savaşı'nda ilk kez dışarıdan borç alındı. Alınan

IV

paralar, yatırımlar için ya da üretimi arttırmak amacıyla harcanmayıp devletin genel giderleri için harcandı. Bu yüzden borç alınan 127 milyon liraya karşı, devletin faizlerle birlikte 259 milyon lira geri ödemesi gerekmişti. Osmanlı Devleti, aldığı borçların faizini bile ödeyemeyince iflas ettiğini açıkladı. 20 Aralık 1881'de yayımlanan Muharrem Kararnamesi ile alacaklı olan devletler Düyûn-ı Umûmiye İdaresini kurdular. Bu idarenin kurulmasıyla Osmanlı Maliyesi alacaklı

V

devletlerin denetimi altına girdi ve Osmanlı Devleti ekonomik bağımsızlığını kaybetti.

1. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine vanlamaz?

- A) Ekonomik bağımsızlığı olmayan uluslar başka milletlere bağımlı duruma gelirler.
- B) İhraç edilen malların niteliği ekonomiyi olumlu ya da olumsuz etkiler.
- C) Üretime ağırlık veren devletler savaşlarda üstünlük sağlar.
- D) Ülkelerin içinde bulunduğu ekonomik durum siyasi kararların alınmasında etkili olur.
- E) Savaşların hem siyasi hem de ekonomik etkileri vardır.

2. Bu parçadan aşağıdaki neden sonuç ilişkilerinden hangisi kurulamaz?

- A) İthal ve ihraç dengesinin bozulması - Dış ticaret açığının büyümesi
- B) Avrupa ülkelerinden borç alınması - Avrupa'ya ekonomik yönden bağımlı olma
- C) Sanayi İnkılabı'nın gerçekleşmesi - Avrupa ülkelerinin ekonomik yönden büyümesi
- D) Avrupa'dan borç alınması - Düyûn-ı Umûmiye İdaresinin kurulması
- E) İnsanların savaşta yer alması - Tarıma dayalı ekonominin olumsuz etkilenmesi

3. Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Bu parçada geçen "Osmanlı Devleti'nin ekonomisi, tarıma dayalıydı fakat uzun süren savaşlar, yaşanan toprak kayıpları ve tarımda çalışması gereken nüfusun cephelerde olmasından dolayı tarıma dayalı ekonomi olumsuz etkilendi." cümlesiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Yargı gerekçesiyle verilmiştir.
- B) Mecaz anlamlı sözcükler kullanılmıştır.
- C) Ünsüz benzeşmesi vardır.
- D) Niteleme sıfatı kullanılmıştır.
- E) Zincirleme isim tamlaması kullanılmıştır.

KONU ÇÖZÜM

1

- "Böylece Osmanlı Devleti'nin serbest ticaret yolu ile Avrupa ülkelerine olan bağımlılığına bir de ekonomik bağımlılık eklenmiş oldu" cümlesinden A seçeneğine ulaşırsınız.
- "Dış ticaretin yapısı değişti; tüketim malları ithal eden ve tarımsal ürünler ve madensel ham maddeler ihraç eden ekonomik bir yapı ortaya çıktı. Bu durum dış ticaret açığının büyümesine neden oldu." cümlelerinden B seçeneğine ulaşırsınız.
- "Alınan paralar, yatırımlar için ya da üretimi arttırmak amacıyla harcanmayıp devletin genel giderleri için harlandı." cümlesinden D seçeneğine ulaşırsınız.
- "XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin mali sıkıntıları giderek arttı ve Kırım Savaşı'nda ilk kez dışarıdan borç alındı. Alınan paralar, yatırımlar için ya da üretimi arttırmak amacıyla harcanmayıp devletin genel giderleri için harlandı." cümlelerinden E seçeneğine ulaşırsınız.

Cevap C

2

Neden-sonuç ilişkisinde bir eylemin niçin gerçekleştirildiğiyle ilgili bilgi verilir.

Bu cümlelerde eyleme niçin, neden yapıldığı sorulur. Bu cümleler aynı zamanda gerekçe cümleleri de olur.

- Dış ticaret açığının büyümesinin nedeni ithal ve ihraç dengesinin bozulmasıdır.
- Avrupa'ya ekonomik yönden bağımlı olmasının nedeni borç almaktır.
- Avrupa ülkelerinin ekonomik yönden büyümesinin nedeni Sanayi İnkılabı'nın gerçekleşmesidir.
- Tarıma dayalı ekonominin olumsuz etkilenmesinin nedeni insanların savaşa katılmasıdır.

Cevap D

3

"tarih, çağ, olay, devlet" adları büyük harfle başlar. Kavimler Göçü, Orta Çağ, Fransız İhtilali...

Türk adları küçük harfle başlar. Amasya elması, Osmanlı sarayları...

- "Sanayi İnkılabı ile" tarihteki bir olayın adı olduğu için büyük harfle başlar.
- "ülkelerin" sözcüğü tür adı olarak kullanıldığı için küçük harfle başlar.
- "Osmanlı Devleti'nin" sözcüğü tek bir devlet adı olduğu için büyük harfle başlar.
- "Kırım Savaşı'nda" sözcüğü tarihteki bir olayın adı olduğu için büyük harfle başlar.
- "Osmanlı Maliyesi" sözünde "maliye" özel isim olmadığı için küçük başlar.

Cevap E

4

Yargı gerekçesi: Eylemin niçin yapıldığı, yapılaş nedeni verilir.

Mecaz anlam: Sözcüğün ilk anlamından uzaklaşıp yeni bir anlam kazanmasıdır.

Ünsüz benzeşmesi: Türkçede sert ünsüzle biten bir sözcüğe yumuşak ünsüzlerden "b, c, d, g" ile başlayan bir ek geldiğinde, ekin başındaki ünsüzün değişerek sertleşmesidir.

Niteleme sıfatı: İsme sorulan "nasıl" sorusuna yanıt veren sıfatlardır. Yararlı bilgi.

Zincirleme isim tamlaması: En az iki isim tamlamasının iç içe kullanılmasıdır. Müdür odasının yanı.

- Tarıma dayalı ekonominin olumsuz etkilenmesinin gerekçesi verilmiştir. Nüfusun cephelerde olması.
- "etkilendi" sözcüğünde ünsüz benzeşmesine yer verilmiştir. (et-gi, et-ki)
- "tarıma dayalı ekonomi" niteleme sıfatıdır. Nasıl ekonomi?
- "Osmanlı Devleti'nin ekonomisi" zincirleme isim tamlamasıdır.

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Dünya'nın atmosferinde yaklaşık olarak %78 oranında azot, %21 oranında oksijen bulunur; geriye kalan yaklaşık %1'lik kısım ise başka elementlerden ve moleküllerden -örneğin argon, karbondioksit, metan- oluşur. (II) Atmosferde en çok bulunan element azot olmasına rağmen, Dünya'daki azot miktarı çok değildir. (III) Mesela atmosferdeki azot miktarı atmosferdeki oksijen miktarının yaklaşık dört katı olmasına rağmen Dünya'nın tamamı göz önüne alındığında tüm azot miktarı tüm oksijen miktarının sadece on binde biri kadardır. (IV) Azotun atmosferde birikmesinin ilk nedeni azotun doğada bulunduğu biçimlerin hemen hemen hepsi, örneğin azot gazı (N₂) ve diazot monoksit (N₂O), uçucudur dolayısıyla Dünya'nın katı haldeki merkezinde değil gaz hâlindeki atmosferinde birikir. (V) İkinci olarak azot içeren bileşikler genellikle kristal yapıda bulunmadığı için Dünya'nın merkezinde bulunan katı maddelerde azot atomları yer almaz. Azotun atmosferde bol miktarda bulunmasının başka bir nedeni azot gazı moleküllerinin oksijen gazı moleküllerine göre

I

daha kararlı olmasıdır. Azot gazı molekülleri Güneş'ten gelen ışınlar tarafından kolayca parçalanamaz ve atmosferde meydana gelen tepkimelerde yer almaz.

II

III

1. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde ünsüz değişimi örneği yoktur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Bu parçada aşağıdaki sorulardan hangisinin yanıtı yoktur?

- A) Katı maddede azot atomlarının bulunmamasının nedeni nedir?
B) Dünya atmosferini oluşturan temel gazlar hangileridir?
C) Azotun yerde değil de atmosferde birikmesinin nedeni nedir?
D) Atmosferdeki gazlar arasında en önemlisi hangisidir?
E) Azot moleküllerinin Güneş'ten gelen ışınlarca parçalanmamasının nedeni nedir?

3. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümle sayısal verilerin kullanıldığı sıralı bir cümledir.
B) II. cümle karşılaştırmanın yapıldığı isim cümlesidir.
C) III. cümlelerin yüklemi "kadardır" ve isim soyludur.
D) IV. cümlede isim ve fiil cümleleri kullanılmıştır.
E) V. cümlede birleşik sözcük kullanılmıştır.

4. Bu parçadaki altı çizili sözcüklerin türleri aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	<u>I</u>	<u>II</u>	<u>III</u>
A)	sıfat	zarf	isim
B)	isim	zarf	isim
C)	sıfat	isim	isim
D)	zamir	isim	isim
E)	isim	zarf	isim

KONU ÇÖZÜM

1

"p, ç, t, k" seslerinden biri ile biten Türkçe veya yabancı kelimelere ünlü ile başlayan ekler getirilince kelime sonundaki sert ünsüz yumuşar ve "b, c, d, g, ğ"ye dönüşür. Ağacı, yurdu, amacı, derdi, ayrılığı,...

- Birinci cümlede "örneğin-örnek"
- İkinci cümlede yok.
- Üçüncü cümlede "alındığında-alındık"
- Dördüncü cümlede "bulunduğu-bulunduk"
- Beşinci cümlede "bulunmadığı" bulunmadık"

Cevap B

2

- Katı maddede azot atomlarının bulunmamasının nedeni nedir? Azot içeren bileşiklerin genellikle kristal yapıda bulunmaması
- Dünya atmosferini oluşturan temel gazlar hangileridir? Dünya'nın atmosferinde yaklaşık olarak %78 oranında azot, %21 oranında oksijen bulunur; geriye kalan yaklaşık %1'lik kısım ise başka elementlerden ve moleküllerden -örneğin argon, karbondioksit, metan- oluşur
- Azotun yerde değil de atmosferde birikmesinin nedeni nedir? Azotun atmosferde birikmesinin ilk nedeni azotun doğada bulunduğu biçimlerin hemen hemen hepsi, örneğin azot gazı (N₂) ve diazot monoksit (N₂O), uçucudur
- Atmosferdeki gazlar arasında en önemlisi hangisidir?
- Azot moleküllerinin Güneşten gelen ışınlarca parçalanmamasının nedeni nedir? Azotun atmosferde bol miktarda bulunmasının başka bir nedeni azot gazı moleküllerinin oksijen gazı moleküllerine göre daha kararlı olmasıdır.

Cevap D

3

Sıralı cümle, birden çok cümlenin peş peşe sıralandığı, en az iki yüklemden oluşan cümlelerdir. Eve gittim, onunla konuştum. Onu çok seviyordum, her zaman arıyordum...

İsim cümlelerinde yüklem isim soylu bir sözcükten oluşur. Bu adam akıllıydı. İnsan her zaman böyledir.

Fiil cümlelerinde yüklem fiil bir sözcükten oluşur.

Birleşik sözcük iki sözcüğün birlikte kullanıp tek bir kavramı karşıladığı sözcüklerdir. hiçbir, gökyüzü, gelebilir,...

- "%78 oranında azot, %21 oranında oksijen bulunur" ifadeleri sayısal veridir. "bulunur ve oluşur" yüklemeleri kullanıldığı için sıralıdır.
- "en çok" ifadesiyle karşılaştırma yapılırken "değildir" yüklemi isimdir.
- Üçüncü cümlede yüklem yanlış gösterilmiştir. "tüm oksijen miktarının sadece on binde biri kadardır" yüklemidir.
- "uçucudur" isim cümlesi, "birikir" fiil cümlesidir.
- "yer almaz" birleşik sözcüktür.

Cevap C

4

Sıfat: İsimleri niteler ve belirtir. İsimlere sorulan "nasıl, hangi, kaç, kaçınıcı" sorularına yanıt verir.

Zarf: Eylem ve eylemsileri belirtir. Eylem ve eylemsilere sorulan "nasıl, ne zaman, ne kadar" sorularına yanıt verir.

- "başka bir neden" sözünde "başka" sözcüğü bir ismi belirttiği için sıfat olur.
- "kolayca parçalanmaz" sözünde "kolayca" sözcüğü bir eylemi belirttiği için zarf olur.
- "atmosferde" sözcüğü de isimdir.

Yanıt: A

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Klasik Türk edebiyatı" olarak da tanımlanan divan edebiyatı, Türklerin İslam Kültüründen etkilenmeleri sonucu oluşturdukları bir edebiyattır. Bu şiirler "divan" denilen yazma kitaplarda toplanmalarından dolayı daha çok "divan edebiyatı" adıyla ifade edilmektedir. Divan edebiyatı, Arap ve Fars kültürünün etkisiyle ortaya çıkmış, bu edebiyatın ilk ürünleri olan Kutadgu Bilig, Atabet'ül Hakayık gibi eserler daha Orta Asya'da iken verilmiştir. Anadolu'ya göçen Türkler divan edebiyatını burada da sürdürmüşler, yeni eserler vermişlerdir. Divan şiiri ilk örneklerini 13. yüzyılda vermeye başlamış 19. yüzyılın sonlarına doğru gücünü kaybetmiştir. Anadolu'da din dışı şiirler yazan ilk divan şairi, 13. yüzyılın ikinci yarısında yaşamış olan Hoca Dehhanî'dir. Divan şiirinde konular oldukça sınırlıdır: İslam mitolojisi, klasik aşk öyküleri, kadın, şarap, din ve tasavvufu ilgilili konular ile bazı felsefi düşünceler en çok işlenen konulardır.

Divan şiirinde toplumla ilgili konulara hemen hiç yer verilmemiş; şairler bazen bireysel sorunlarını dile getirmişlerdir: Fuzulî'nin Şikâyetnamesi, Şeyhî'nin Harnâme'si gibi... Eleştiriler düzene değil, kişiye yöneliktir. Divan şiirinde dil Osmanlıcadır ve Osmanlıca; Arapça, Farsça ve Türkçe sözcüklerin karmasından oluşan bir dildir. Başlangıçta Türkçe sözcüklerin daha çok kullanıldığı divan şiirinde, özellikle 16. yüzyıldan sonra dil çok ağırlaşmıştır. Divan şiiri, kuralcı bir şiirdir. Divan şiirinde konudan çok, konunun işleniş önemli. Aynı konu birçok şair tarafından değişik biçimlerde anlatılmıştır. Divan şiirinde kalıplaşmış sözler çok kullanılmıştır. Her şairin ortaklaşa kullandığı bu kalıp sözlere "mazmun" denir. Mazmunlar, edebiyatta belli kavramları anlatan, onu düşündürüp çağrıştıran sözlerdir. Divan şiirinde sıkça geçen "servi" "boy" yerine, "ok" "kirpik" yerine, "güneş" "padişah" yerine kullanılmış mazmunlardır.

1. Her şairin ortaklaşa kullandığı bu kalıp sözlere "mazmun" denir. cümlesindeki tırnak işaretiyle aynı görevde kullanım aşağıdaki cümlelerin hangisinde vardır?

- A) Sonbaharın son günlerine doğru yeni bir "barış taarruzu" başladı.
- B) Bugün öğrenciler "Kaldırımlar" adlı şiiri incelediler.
- C) "Ankara kadar değerli bir kent yok." diyorlar.
- D) Yaşlı bakkal, "Hemen gelin!" diye bağırdı.
- E) "Mektep" şairin en beğendiğim şiirlerinden biridir.

2. Bu parçadaki altı çizili cümlede geçen sözcüklerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İsimden fiil yapım eki alan sözcük kullanılmıştır.
- B) İsimden isim yapım eki alan sözcük vardır.
- C) Birinci tekil iyelik eki alan sözcük vardır.
- D) Birleşik yapıli sözcük kullanılmıştır.
- E) "şiirinde" sözcüğünde tamlanan ve hâl eki kullanılmıştır.

3. Birinci metinde geçen altı çizili sözcüklerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

4. Bu parçada divan edebiyatıyla ilgili aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?

- A) İçerik mi, üslup mu ön planda tutulmuştur?
- B) Konu bakımından sınırlı olmasının nedeni nedir?
- C) En çok kullanılan kalıplaşmış sözcükler nelerdir?
- D) Türklerde ne zaman ortaya çıkmıştır?
- E) Hangi dillerin etkisi altındadır?

KONU ÇÖZÜM

1

Tırnak İşareti:

- Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler tırnak içine alınır.
- Özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır.
- Cümle içerisinde eserlerin ve yazıların adları ile bölüm başlıkları tırnak içine alınır.

"Her şairin ortaklaşa kullandığı bu kalıp sözlere 'mazmun' denir." cümlesinde sözcük özel olarak vurgulanmak istendiği için tırnak içine alınmıştır. Aynı kullanım A seçeneğinde vardır.

Cevap A

2

Yapım Ekleri: Sözcüğün anlamını ya da türünü değiştiren eklerdir. İsimden isim, isimden fiil, fiilden fiil, fiilden isim yapım ekleri vardır.

İyelik Ekleri: Adlara gelerek onlara aitlik anlamı katan, onların neye, kime ait olduğunu belirten eklerdir.

"-m, -im, -üm" ekleriyle yapılır. Kalem-im, gözlüğüm, babam...

Birleşik Sözcükler: Yeni bir kavramı karşılamak üzere, birden fazla sözcüğün bir araya gelip kaynaşmasıyla oluşan sözcüklerdir.

- İsimden fiil yapım eki alan sözcük kullanılmıştır. "ağır-laş"
- İsimden isim yapım eki alan sözcük vardır. "söz-cük", "özel-lik"
- Birinci tekil iyelik eki alan sözcük vardır.
- Birleşik yapı sözcük kullanılmıştır. "yüzyıl"
- "şiiirinde" sözcüğünde tamlanan ve hâl eki kullanılmıştır. "şiiir-i-n-de"

Cevap C

3

Birleşik Sözcükler: Özgün biçimleri tek heceli bazı Arapça kökenli kelimeler etmek, edilmek, eylemek, olmak, olunmak yardımcı fiilleriyle birleşirken ses düşmesine, ses değişmesine veya ses türemesine uğradıklarında bitişik yazılır: emretmek, men etmek, cemetmek; kaybolmak; affetmek, darbetmek, dercetmek, hamdetmek; hissetmek, reddetmek vb.

Bunun dışındakiler ayrı yazılır: Terk etmek, fark etmek, hak etmek, mal olmak, ...

Büyük Harfler: Bütün özel isimler büyük harfle başlar. Tür adları, il, ilçe, köy, kasaba sözcükleri, gazete, dergi sözcükleri küçük yazılır: Ankara ili, Çankaya ilçesi, Tarih dergisi...

"İslam kültürü" sözünde "kültür" tür adı olduğu için küçük harfle başlamalıdır.

Cevap A

4

Soru kökü sizi yönlendirmektedir bu nedenle parçayı okurken soru kökünde istenene odaklanın. Parçayı okurken divan edebiyatıyla ilgili cümlelere dikkat edin.

- İçerik mi, üslup mu ön planda tutulmuştur? "Divan şiirinde konudan çok, konunun işleniş önemli"
- Konu bakımından sınırlı olmasının nedeni nedir?
- En çok kullanılan kalıplaşmış sözcükler nelerdir? "Divan şiirinde sıkça geçen 'servi' 'boy' yerine, 'ok' 'kirpik' yerine, 'güneş' 'padişah' yerine kullanılmış mazmunlardır."
- Türklerde ne zaman ortaya çıkar? "Türklerin İslam kültüründen etkilenmeleri sonucu oluşturdukları bir edebiyattır."
- Hangi dillerin etkisi altındadır? "Divan şiirinde dil Osmanlıcadır ve Osmanlıca; Arapça, Farsça ve Türkçe sözcüklerin karmasından oluşan bir dildir."

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Avrupa'nın etkisi ve **telkini** ile Babıali tarafından Hristiyanlara daha çok hak verilmesi için hazırlanan ve 1856'da ilan edilen Islahat Fermanı, Tanzimat Fermanı'nı teyit eden ve tamamlayan yeni siyasi-kültürel hak ve imtiyazları içeren bir fermanıdır. (II) Bu niteliğiyle Osmanlı toplumunu tabii haklar esasında bütünleştirmeyi öngören Tanzimat Fermanı'nın aksine toplumu ayrıştırmaya ve kutuplaştırmaya götürecektir siyasi-kültürel zemini hazırlamıştır. (III) Bu zemin Hristiyanlarda muhtariyet ve istiklal arzularını kuvvetlendirirken Osmanlı Devleti'nden psikolojik olarak koparmış ve Avrupalı büyük devletlerle işbirliğine ve onların himayelerine girmeye sevk etmiştir. (IV) Bu tarihten sonra dinî cemaatler millet olarak nitelendirilmeye başlanmıştır; kısaca Tanzimat ve Islahat Fermanları öngördükleri Avrupalı usullere ve yeniliklere rağmen Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanması ve devletin çöküşünü engelleme yolunda hiçbir fayda sağlamamış ve çare üretmemiştir. (V) Aksine çöküşü ve parçalanmayı hızlandırmış, Tanzimat ve Islahat fermanlarının daha ziyade gayrimüslimleri ön plana alan ve onlarda ayrılma duygularını kuvvetlendiren politikaları ürettiği söylenebilir.

1. Bu parçada geçen aşağıdaki birleşik sözcüklerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) söylenebilir
- B) teyit eden
- C) işbirliğine
- D) öngördükleri
- E) sevk etmiştir

2. Bu parçada numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede zarf kullanılmıştır.
- B) II. cümlede zarf-fiil kullanılmıştır.
- C) III. cümlede bağlaç kullanılmıştır.
- D) IV. cümlede isim-fiil kullanılmıştır.
- E) V. cümlede sıfat-fiil kullanılmıştır.

3. Bu parçadaki altı çizili sözü anlamca karşılayabilecek bir kullanım aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Öğretmenimiz bizlere çalışsanız her yeri kazanabilirsiniz düşüncesini aşılıyarak motive ediyordu bizi.
- B) Önemli olan bir yerleri kazanmak değil, hayalinizdeki yeri kazanarak hedefleri gerçekleştirmektir.
- C) Doğru yolda olduğunuza inanıyorsanız hiçbir şeyden korkmayın, eninde sonunda amacınıza ulaşacaksınız.
- D) Hayattan keyif alarak yaşamak için mutlu bir aile, sağlık ve güvenebileceğiniz dostlarınızın olması yeterli.
- E) Toplumdan kopuk yaşamak, içine kapanmak bir yerden sonra sizleri boğmaya başlayacaktır.

4. Bu parçada geçen aşağıdaki sözcüklerden hangisi yapım eki almamıştır?

- A) içeren
- B) çöküşünü
- C) etkisi
- D) devletin
- E) duygularını

KONU ÇÖZÜM

1

- Ses düşmesine uğrayan birleşik kelimeler bitişik yazılır: birbiri, kaynana, niçin, nasıl...
- Kelimelerden her ikisi veya ikincisi, birleşme sırasında anlam değişmesine uğradığında bu tür birleşik kelimeler bitişik yazılır. Kedigözü, vezirparmağı..
- -a, -e, -ı, -i, -u, -ü zarf-fiil ekleriyle bilmek, vermek, kalmak, durmak, gelmek ve yazmak fiilleriyle yapılan tasvirî fiiller bitişik yazılır: düşün ebilmek, seve bilmek...
- Özgün biçimleri tek heceli bazı Arapça kökenli kelimeler etmek, edilmek, eylemek, olmak, olunmak yardımcı fiilleriyle birleşirken ses düşmesine, ses değişmesine veya ses türemesine uğradıklarında bitişik yazılır: emretmek

"işbirliği" sözcüğünün yazımı yanlıştır. Ayrı yazılmalıdır.

Cevap C

2

Zarf (Belirteç): Bir fiilin, bir sıfatın veya bir zarfın anlamını zaman, yer, ölçü, nitelik, soru kavramları bakımından etkileyen kelimelerdir: "Çok çalıştım, daha gelmedi, koşarak çıktım..."

Zarf-fiil: Zarf olarak kullanılan fiil soyundan kelimelerdir. "-ıp, -erek, -ken, -dıkça, -meden..." ekleriyle yapılır.

Bağlaç: Sözcük ya da cümleleri birbirine bağlar. "de, ve, ama, ya da, veya..."

İsim-fiil: Fiillere getirilen "-me, -mek, -ış" ekleriyle yapılır.

Sıfat-fiil: Fiillere getirilen "-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş" ekleriyle yapılır.

- I. cümlede zarf kullanılmıştır. "daha"
- II. cümlede zarf-fiil kullanılmıştır.
- III. cümlede bağlaç kullanılmıştır. "ve"
- IV. cümlede isim-fiil kullanılmıştır. "çöküşünü, engelleme"
- V. cümlede sıfat-fiil kullanılmıştır. "alan, kuvvetlendiren"

Cevap B

3

Cümle ya da parça içinde verilen sözcüğün anlamı sorulduğunda sözcüğün bulunduğu cümleye dikkat etmeniz gerekir çünkü o cümle size ipucu verecektir. Burada kelime dağarcığınızın ve okuma alışkanlığınızın iyi olması sizler için bir artı olacaktır.

"Avrupa'nın etkisi ve telkini ile Babiali tarafından Hristiyanlara daha çok hak verilmesi için hazırlanan ve 1856'da ilan edilen Islahat Fermanı, Tanzimat Fermanı'nı teyit eden ve tamamlayan yeni siyasi-kültürel hak ve imtiyazları içeren bir ferman"dır." cümlesinde geçen "telkin" sözcüğü bir duyguyu, düşünceyi karşı tarafa aşılacak anlamıyla kullanılmıştır. Bu da A seçeneğinde verilmiştir.

Cevap A

4

Yapım eki, kelime kök veya gövdesine getirilerek kelimenin yeni bir anlam kazanmasını sağlayan eklerdir. Bu ekler sözcüğün anlamını ya da türünü değiştirir.

Gözlük, sanatçı, seçim, alingan,...

- "içeren" sözcüğü "iç-er-en" iki yapım eki almıştır.
- "çöküşünü" sözcüğü "çök-üş" bir yapım eki almıştır.
- "etkisi" sözcüğü "et-ki" bir yapım eki almıştır.
- "devletin" sözcüğü yapım eki almamıştır.
- "duygularını" sözcüğü "duy-gu" bir yapım eki almıştır.

Cevap D

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Nanobilim, atomlarla ve moleküllerle neredeyse teker teker uğraştığı için, nanometre boyutundaki maddelerle çalışan bilim dalıdır. (II) Nanobilimin doğuşunda yatan sebep, boyutları küçük malzemeleri hatta makineleri üretme arzusudur. (III) Ünlü fizikçi Richard Feynman'ın "There is plenty of room at the bottom" (Aşağıda Daha Çok Yer Var) başlıklı konuşmasında bilim insanlarının atomları ve molekülleri kontrol edebileceklerinden bahsetmesiyle birlikte nanobilim konuşmaya başlanmıştır. (IV) Ancak nanoteknoloji terimini ilk kullanan isim Mario Taniguchi'dir. (V) 1984 yılında nanoteknoloji terimini ilk kez bir makalesinde kullanan Mario Taniguchi, nanoteknolojiyi şöyle tanımlamıştır: "Nanoteknoloji, maddelerin bir atom veya bir molekülünde meydana gelen ayırma, birleştirme ve bozmadır."

Nanoteknolojinin daha sonradan bir modern bilim dalı hâlini alması taramalı tünelleme mikroskobu ve atomik kuvvet mikroskobunun keşfiyle beraber başlamış ve bu araştırma alanı nanoteknoloji adını almıştır. Nanobilimdeki minyatürleştirme eğilimi bilim insanlarını bu küçük boyutlu malzemelerin boyutlarındaki ve dolayısıyla özelliklerindeki değişimi gözlemlene imkânını sağlamıştır. Nanobilimcilerin, 1 nm - 100 nm arasında nanoparçacıklar üretebildiğini ve bu parçacıkların gösterdiği farklı fiziksel, kimyasal ve biyolojik özellikleri inceleyebildiğini biliyoruz. Nanobilimde kullanılan nanomalzemeler boyutlarına göre nanoparçacık, nanotel ve nanolevha olarak sıralanmaktadır.

1. "Nanoteknolojinin daha sonradan bir modern bilim dalı hâlini alması taramalı tünelleme mikroskobu ve atomik kuvvet mikroskobunun keşfiyle beraber başlamış ve bu araştırma alanı nanoteknoloji adını almıştır." cümlesinde geçen aşağıdaki sözcüklerden hangisi yapısına göre farklıdır?

- A) Taramalı
- B) Bilim
- C) Başlamış
- D) Araştırma
- E) Keşfiyle

2. Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Karşılaştırma yapılmıştır.
- B) Kurguya dayalı anlatıma yer verilmiştir.
- C) Tanım cümlesi kullanılmıştır.
- D) Mecaz anlamlı sözcük kullanılmıştır.
- E) Okuru bilgilendirme amaçlanmıştır.

3. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde gereksiz bir noktalama işareti kullanılmıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

4. Bu parçada nanobilimle ilgili olarak

- I. Ortaya çıkış nedeni
 - II. Kullandığı malzemelerin neler olduğu
 - III. Hangi alanlarda yararlı olduğu
 - IV. Kim tarafından ortaya çıkarıldığı
- ifadelerinden hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) Yalnız IV
- D) II ve III
- E) III ve IV

KONU ÇÖZÜM

1

Yapısına göre farklı olan sözcük sorulduğunda basit, türemiş ve birleşik yapıli sözcüğe bakılır.

Basit yapıli sözcük: Sözcük yapım eki almaz ama çekim eki alabilir. Çekim ekleri isim çekim ekleri ya da fiil çekim ekleri olabilir.

Türemiş yapıli sözcük: Sözcük yapım eklerinden birini alır. Yapım ekleri eklendiği sözcüğün anlamını ya da türünü değiştirir.

Birleşik yapıli sözcük: Bir kavramı karşılamak için iki sözcüğün birleşmesiyle oluşur.

- Taramalı: tara-ma-lı "iki yapım eki almıştır."
- Bilim: "bil-im" tek yapım eki almıştır.
- Başlamış: "baş-la" tek yapım eki almıştır.
- Araştırma: "ara-ş-tır-ma" yapım eki almıştır.
- Keşfiyle: "keşif-i-ile" çekim eki almış, yapım eki almamıştır.

Cevap E

2

Tanım: Tanım cümleleri herhangi bir varlığın ya da kavramın ne olduğunu, zihnimize canlanması gereken şeyleri ifade eder. Tanım cümlesini bulmak için cümle içinde bir sözcüğe "Bu nedir?" diye sorup cevap almamız gerekir. "Bilgi, insana yeni ufuklar açan en önemli kaynaktır."

Karşılaştırma: İki varlığı benzeyen ya da ayrılan yönleriyle göstermektir. Karşılaştırma cümlelerinde genelde "en, daha, ise" kullanılır. "En güzel kitaptı.", "Bu çocuk daha iyi oynuyor."

Mecaz anlam: Sözcüğün gerçek yani ilk anlamından uzaklaşması, farklı anlamlar kazanmasıdır.

- "Nanoteknolojinin daha sonradan bir modern bilim dalı hâlini alması taramalı tünelleme mikroskobu ve atomik kuvvet mikroskobunun keşfiyle beraber başlamış ve bu araştırma alanı nanoteknoloji adını almıştır." cümlesinde karşılaştırma yapılmıştır.
- "Nanobilim, atomlarla ve moleküllerle neredeyse teker teker uğraştığı için nanometre boyutundaki maddelerle çalışan bilim dalıdır." cümlesinde tanım yapılmıştır.
- "yatan sebep" sözünde mecaz anlam kullanılmıştır.
- Parçanın bütününde bilgilendirme amaçlanmıştır.
- Kurgulama roman, hikâyede görülür. Gerçekleri değiştirerek aktarmaktır.

Cevap B

3

Virgül: Eş görevli sözcük ve cümleleri ayırmak, ara sözleri göstermek, anlam karışıklığını ortadan kaldırmak, özneyi diğer öğelerden ayırmak için kullanılır.

Turnak: Alıntı cümleleri, cümlede özellikle vurgulanmak istenen sözleri, eser, başlık adlarını göstermek için kullanılır.

"Nanobilim, atomlarla ve moleküllerle neredeyse teker teker uğraştığı için, nanometre boyutundaki maddelerle çalışan bilim dalıdır." cümlesinde "için" edatından sonra virgül kullanmaya gerek yoktur.

Cevap A

4

Soru kökünde nanobilimden söz edildiği için parçayı okurken nanobilimle ilgili cümlelere dikkat ederiz.

- "Nanobilimin doğuşunda yatan sebep boyutları küçük malzemeleri, hatta makineleri üretme arzusudur." cümlesinden I. maddeye ulaşırız.
- "Nanobilimde kullanılan nanomalzemeler boyutlarına göre nanoparçacık, nanotel ve nanolevha olarak sıralanmaktadır" cümlesinden II. maddeye ulaşırız.
- "Ünlü fizikçi Richard Feynman'ın "There is plenty of room at the bottom" (aşağıda daha çok yer var) başlıklı konuşmasında bilim insanlarının atomları ve molekülleri kontrol edebileceklerinden bahsetmesiyle birlikte, nanobilim konuşulmaya başlanmıştır. Ancak nanoteknoloji terimini ilk kullanan isim Nario Taniguchi'dir. 1984 yılında nanoteknoloji terimini ilk kez bir makalesinde kullanan Norio Taniguchi, nanoteknolojiyi şöyle tanımlamıştır" cümlelerinden IV. maddeye ulaşırız.

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

I. Metin

(I) Tanzimat edebiyatına kadar edebiyatımızda roman yerine destanlar, mesneviler ve halk hikâyeleri kullanılmıştır. (II) Edebiyatımızda roman türünün ilk örnekleri 1860'tan sonra verilmiş, Fransız romanından çevrilen romanları kısa bir süre sonra yerli romanlar izlemiştir. (III) Edebiyatımızdaki ilk çeviri roman Yusuf Kâmil Paşa'nın çevirdiği Telemak'tır. (IV) İlk yerli roman örnekleri 1870'ten sonra ortaya çıkmıştır. (V) Ahlaki bir anlayışla yazılan ve romantizm akımının etkisinde kalan bu eserler dil, anlatım ve teknik bakımından kusurludur.

II. Metin

Şemsettin Sami'nin Taaşuk-ı Talat ve Fitnat eseri ilk yerli romanımız sayılır. Bu dönemin diğer bir önemli yazarı I
Ahmet Mithat Efendi'dir. Ahmet Mithat Efendi roman, hikâye ve tiyatro türlerinde iki yüze yakın eser vermiştir. Bu II
eserlerinde halka bir şeyler öğretmeyi ve okumayı sevdirmeyi amaçlamıştır. İntibah, Namık Kemal'in Batılı anlamda yazdığı ilk eser olarak karşımıza çıkar. Asıl adı Son Pişmanlık olan bu eser 1874'te yazılmış, 1876'da İntibah yahut Sergüzeşt-i Ali Bey adı altında yayımlanmıştır. Namık Kemal'in 1880'de yazdığı Cezmi, ilk tarihî roman özelliğini taşır. Recaizade Mahmut Ekrem'in Araba Sevdası adlı eseri ilk gerçekçi roman özelliği taşır. Nabizade Nazım köy hayatını, III
köy insanını konu edinen gerçekçi bir roman örneği olan Karabibik'i yazmıştır. Bu dönemin en dikkate değer eseri Sami IV
Paşazade Sezaî'nin Sergüzeşt adlı romanıdır. Realist anlayışla yazılan eser, üslup ve teknik bakımından mükemmel yakındır. V

1. Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin hangisindeki altı çizili sözcük sadece yapım eki almıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Yukarıda ikinci paragraftaki altı çizili sözcüklerden hangisi sıfat değildir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Bu parçaya göre Tanzimat Dönemi romanıyla ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Eserlerin çoğu üslup yönünden iyi değildir.
B) Farklı içerikleri olan romanlar yazılmıştır.
C) Dönemin siyasi şartlarını ele alan eserler verilmiştir.
D) İlk yerli romanlar çeviri romanlardan sonra yazılmıştır.
E) Birden fazla romanı olan yazarlar vardır.

4. Bu parçada geçen "Edebiyatımızda roman türünün ilk örnekleri 1860'tan sonra verilmiş, Fransız romanından çevrilen romanları kısa bir süre sonra yerli romanlar izlemiştir." cümlesiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Zincirleme isim tamlaması kullanılmıştır.
B) İsmi niteleyen sözcüğe yer verilmiştir.
C) Zaman zarfı kullanılmıştır.
D) Farklı türde fiilimsiler kullanılmıştır.
E) Sıralı bir cümledir.

KONU ÇÖZÜM

1

Çekim ekleri: Sözcüğün anlamını ya da türünü değiştirmeyip cümledeki kullanımını belirleyen eklerdir. İsim çekim ekleri ve fiil çekim ekleri olarak ikiye ayrılır.

İsim Çekim Ekleri:

- Hâl (Durum) Ekleri: -ı, -e, -de, -den
 - İyelik Ekleri: -i, -ı, -u, -ü, -ın, -im, -iniz, -imiz
 - Çokluk Eki: -ler
 - Tamlayan Eki: -ın, -in
- "edebiyat-ımız-da" iyelik ve hâl eki almıştır.
 - "tür-ü-n-ün" hâl eki ve tamlayan eki almıştır.
 - "çevir-i" sözcüğü sadece yapım eki almıştır.
 - "örnekleri" çoğul eki ve tamlanan eki almıştır.
 - "etkisinde" tamlanan eki ve hâl eki almıştır.

Cevap C

2

- "Ahlaki bir anlayışla yazılan ve romantizm akımının etkisinde kalan bu eserler dil, anlatım ve teknik bakımından kusurludur" cümlesinden A seçeneğine ulaşırsınız.
- "Bu eserlerinde halka bir şeyler öğretmeyi ve okumayı sevdirmeyi amaçlamıştır-ilk tarihi roman özelliğini taşıy-köy hayatını, köy insanını" cümlelerinden B seçeneğine ulaşırsınız.
- "Edebiyatımızda roman türünün ilk örnekleri 1860'tan sonra verilmiş, Fransız romanından çevrilen romanları kısa bir süre sonra yerli romanlar izlemiştir" cümlesinden D seçeneğine ulaşırsınız.
- "İntibah, Namık Kemal'in Batılı anlamda yazdığı ilk eser olarak karşımıza çıkar. Asıl adı Son Pişmanlık olan bu eser 1874'te yazılmış, 1876'da İntibah yahut Sergüzeşt-i Ali Bey adı altında yayımlanmıştır. Namık Kemal'in 1880'de yazdığı Cezmi, ilk tarihi roman özelliğini taşıy." cümlesinden E seçeneğine ulaşırsınız.

Cevap C

3

Sıfat: İsimleri niteleyen ve belirten sözcüklerdir. Sıfatları bulmak için isimlere "nasıl, hangi, kaç, kaçınıcı" sorularından birini yöneltilir.

- "yerli roman" nasıl roman sorusuna yanıt vermektedir.
- "bu eserlerinde" hangi eser sorusuna yanıt vermektedir.
- "gerçekçi bir roman" nasıl roman sorusuna yanıt vermektedir.
- "dikkate değer eser" nasıl eser sorusuna yanıt vermektedir.
- "köy hayatı" belirtisiz isim tamlamasının tamlayanıdır.

Cevap C

4

Zincirleme isim tamlaması: Birden fazla isim tamlamasının iç içe kullanılmasıdır.

İsmi niteleyen sözcük: İsme sorulan "nasıl" sorusuna yanıt veren sıfatlardır.

Zaman zarfı: "Ne zaman" sorusuna yanıt veren zarftır.

Farklı türde fiilimsiler: Fiilimsiler "isim-fiil, sıfat-fiil, zarf-fiil" olarak üçe ayrılır.

Sıralı cümle: Birden fazla cümlelerin virgüllerle ayrılmasıdır. Sıralı cümlelerde en az iki yüklem bulunur.

- "roman türünün örnekleri" zincirleme isim tamlamasıdır.
- "yerli romanlar" sözünde "yerli" sözcüğü niteleme sıfatıdır.
- "1860'tan sonra" zaman zarfıdır.
- "verilmiş" birinci cümle yüklemi, "izlemiştir" ikinci cümle yüklemidir.
- Farklı türde fiilimsiler kullanılmamıştır. Sadece "çevrilen" sözcüğünde sıfat-fiil kullanılmıştır.

Cevap D

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

I. Metin

(I) Birleşmiş Milletler, Türk Bilgini Farabi'nin anısına saygı için doğumunun 1.150. yılında 2020 yılını Farabi yılı ilan etti. (II) Farabi, Kazakistan'ın Farab kentinde 870 Yılında dünyaya geldi. (III) Eğitimini Buhara ve Semerkant'ta devam ettirdikten sonra Bağdat, Kahire, Halep ve Şam'da yaşayan Farabi, bilimin birçok alanında; matematik, astronomi, dil bilimi, kimya, biyoloji, felsefe, tıp, mantık, sosyoloji, siyaset, hukuk, ahlak ve diğer bilim dallarında insanlığa ışık tutan teoriler ortaya koydu. (IV) Batı kaynaklarında "Alpharbius" yada "Alphartabi" olarak geçer. (V) Farabi, Aristoteles'in bütün eserlerini açıkladığı ve incelediği için Muallim-i Sani (ikinci öğretmen) olarak ta bilinir.

II. Metin

Felsefe, mantık, psikoloji, musiki, matematik ve tıpta derin bir bilgi olan Farabi için ilk sırada felsefe ve özellikle mantık vardı. Mantık tarihinin, Aristo'dan sonra en önemli filozofu hiç şüphesiz Farabi'dir. Aristo, mantığın kurucusu olarak kabul edilir. Farabi de mantığın sistemleştiricisi ve geliştiricisidir. Bunun için Aristo'ya ilk öğretmen, Farabi'ye ise ikinci öğretmen denmiştir. Farabi şöyle der: "Bütün bilimlerin başı olarak eşyalara isim veren, yani cevher kazandıran dil biliminin olduğunu iddia ediyorum. İkinci bilim gramerdir. O, belirtilen eşyalara nasıl isim verileceğini, konuşma ve sözün nasıl oluşacağını, cevher durumunun ve bu sonuçtan çıkan aksanın nasıl ifade edileceğini öğretir. Üçüncü bilim mantıktır. O, mantık figürlerine göre bilinmeyi bilmemiz ve neyin gerçek, neyin yalan olduğunu anlamamız sayesinde onlardan yargı çıkarmak için hikâye cümlelerinin nasıl kullanılacağını öğretir. Dördüncü bilim şiidir."

1. Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Mecaz anlamlı sözcükler kullanılmıştır.
- B) Kinayeli anlatıma yer verilmiştir.
- C) Gerekçesiyle verilen cümle vardır.
- D) Kıyaslama yapılmıştır.
- E) Süsten uzak bir anlatım benimsenmiştir.

2. Bu parçada II. metindeki altı çizili sözcüklerle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) "iddia ediyorum" birleşik sözcüktür ve ünsüz değişimi vardır.
- B) "çıkan" ortaçtır ve türemiş yapıdır.
- C) "üçüncü" sayı sıfatıdır.
- D) "mantık" niteleme sıfatıdır.
- E) "hikâye cümleleri" belirtisiz isim tamlamasıdır.

3. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım yanlışlığı yapılmamıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

4. Bu parçada Farabi ile ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) İkinci öğretmen olarak adlandırılmasının nedeni
- B) Hangi alanlarda çalışmalar yaptığına
- C) Önceliğini hangi alanlara verdiğine
- D) Hangi bilginleri örnek aldığına
- E) Farklı kaynakları incelediğine

KONU ÇÖZÜM

1

Mecaz anlam: Sözcüğün gerçek anlamından tamamen uzaklaşıp farklı anlamlar kazanmasıdır. "Ağır konuştu." cümlesinde "ağır" mecaz anlamlıdır.

- Gerekçe belirten cümlede eylemin hangi nedenle yapıldığı belirtilir.
- Kıyaslama cümleleri karşılaştırmanın yapıldığı cümlelerdir.
- Süsten uzak anlatımda söz sanatlarına yer verilmez.
- "dünyaya geldi, ışık tutan" sözleri mecaz anlamlı sözlere.
- "Farabi, Aristoteles'in bütün eserlerini açıkladığı ve incelediği için Muallim-i Sani (ikinci öğretmen) olarak da bilinir." cümlesinde bilinmesinin gerekçesi verilmiştir.
- "Mantık tarihinin, Aristo'dan sonra en önemli filozofu hiç şüphesiz Farabi'dir." cümlesinde kıyaslama, karşılaştırma yapılmıştır.
- Parçanın genelinde süsten uzak bir anlatım benimsenmiştir.
- Kinayeli anlatıma yer verilmemiştir.

Cevap B

2

- "iddia etmek" birleşik sözcüktür. "ediyorum" sözcüğü "et-" sözcüğünden yumuşamıştır.
- "çık-an" sözcüğündeki "-an" eki ortaç (sıfat-fiil) ekidir.
- "üçüncü" sözcüğü sayı sıfatıdır.
- "mantık" sözcüğü cümlede "mantık figürleri" şeklinde kullanıldığı için belirtisiz isim tamlaması olmuş, isim görevinde kullanılmıştır.
- "hikâye cümleleri" belirtisiz isim tamlamasıdır.

Cevap D

3

Tür adları her zaman küçük harfle başlar. İngiliz anahtarı, Amasya elması, Ankara keçisi... Bağlaç olan "de, da", "-te, -ta" şeklinde yazılmaz.

- Birinci cümlede "bilgini" küçük yazılır.
- İkinci cümlede "yılında" küçük yazılır
- Üçüncü cümlede
- Dördüncü cümlede "ya da" ayrı yazılır.
- Beşinci cümlede "olarak da" şeklinde yazılır.

Cevap C

4

Soru kökü bizi Farabi'ye yönlendirdiği için parçada Farabi'yle ilgili cümlelere dikkat ederiz.

- İkinci öğretmen olarak adlandırılmasının nedenine "Farabi, Aristoteles'in bütün eserlerini açıkladığı ve incelediği için Muallim-i Sani (ikinci öğretmen) olarak da bilinir."
- Hangi alanlarda çalışmaları yaptığını "kimya, biyoloji, felsefe, tıp, mantık, sosyoloji, siyaset, hukuk, ahlak ve diğer bilim dallarında insanlığa ışık tutan teoriler ortaya koydu."
- Önceliğini hangi alanlara verdiğine "Farabi için ilk sırada felsefe ve özellikle mantık vardı."
- Hangi bilginleri örnek aldığına
- Farklı kaynakları incelediğine "Farabi, Aristoteles'in bütün eserlerini açıkladığı ve incelediği için"

Cevap D

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Osmanlı Devleti'nde XVI. yüzyılın ikinci yarısında devletle halk arasında bağlantı kuran ayan ve eşraf olarak anılan mahalli güçler ortaya çıkmıştır. Ayanlar, zamanla devletin içine düştüğü sıkıntılardan yararlanıp buldukları bölgede güçlerini ve nüfuzlarını artırmışlardır. Bu durumdan rahatsız olan III. Selim ayanları halka seçtirerek merkezi otoriteyi güçlendirmek istese de istediğini elde edememiştir. Taşrada otoriteyi kuramayan devlet, bu yerel güçlerin varlığını kabul etmek zorunda kalmıştır. Ayanların gerek kendi aralarında gerekse devletle yaptığı mücadeleler, sosyal yapıyı ve siyasi dengeleri bozmuştur. Bir ayan olan Alemdar Mustafa Paşa'nın sadrazam olmasıyla bu dengeler daha da değişmiştir. Alemdar Mustafa Paşa, II. Mahmud'un, tahta geçmesini sağlamış ve kendisi de sadrazam olarak padişah'tan daha etkin bir konuma gelmiştir. Kendisi de bir ayan olan Alemdar Mustafa Paşa, ülkede düzenin sağlanması için devletle ayanların görüşmesi ve uzlaşması gerektiğini düşünmüştür. Bu amaçla Rumeli ve Anadolu'daki âyanlar İstanbul'a davet edilmiş fakat ayanlardan bazıları bu davete katılmamıştır. Sadrazam Alemdar Mustafa Paşa başkanlığında devlet görevlileri ile İstanbul'a gelen ayanlar arasında geniş katılımlı bir toplantı yapılmıştır. Müzakereler sonucunda 29 Eylül 1808'de bir sözleşme kaleme alınmıştır. Ayanlara birtakım hak ve imtiyazlar veren bu sözleşmeye Sened-i İttifak denilmiştir.

1. Bu parçadaki altı çizili cümlede aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) İşaret sıfatı
- B) İsim-fiil
- C) Birleşik sözcük
- D) Edat
- E) Bağlaç

2. I. İmtiyaz
II. Mahalli
III. Merkezi
IV. Ayan

Bu parçada geçen yukarıdaki sözcüklerin hangisinde düzeltme işareti kullanılamaz?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) III ve IV

3. Bu parçada geçen aşağıdaki sözcüklerle ilgili verilen açıklamalardan hangisi yanlıştır?

- A) "imtiyaz" sözcüğü "ayrıcalık" anlamıyla kullanılmıştır.
- B) "nüfuz" sözcüğü "sözünü geçirmek" anlamıyla kullanılmıştır.
- C) "otorite" sözcüğü "siyasi güç" anlamıyla kullanılmıştır.
- D) "taşra" sözcüğü "gelişmemiş yerleşim yeri" anlamıyla kullanılmıştır.
- E) "mahalli" sözcüğü "yöresel" anlamıyla kullanılmıştır.

4. Bu parçada aşağıdaki sorulardan hangisinin yanıtı yoktur?

- A) Osmanlı Devleti'nin taşrada ayanların varlığını kabul etmesinin nedeni nedir?
- B) Sosyal ve siyasi dengenin bozulmasında etkili olan faktör nedir?
- C) Osmanlı Devleti'ndeki gerileme nasıl ortadan kaldırılmıştır?
- D) III. Selim sorunu çözmek için nasıl bir yola başvurmuştur?
- E) Mahalli güçler hangi amaçla ortaya çıkmıştır?

KONU ÇÖZÜM

- 1** İşaret sıfatını bulmak için isme "hangi" sorusu sorulur.
İsim-fiil: Fiillere gelen -mek, -me, -iş ekleriyle yapılır.
Edat (İlgeç): için, gibi, kadar, -e doğru, -e göre...

- İşaret sıfatı "bu durum" sözünde "bu" işaret sıfatıdır.
- İsim fiil "güçlendirmek" sözcüğünde "-mek" isim-fiildir.
- Birleşik sözcük "elde edememek"
- Edat
- Bağlaç "de"

Cevap D

2 Düzeltme İşareti:

- Yazılışları bir, anlamları ve söylenişleri ayrı olan kelimeleri ayırt etmek için okunuşları uzun olan ünlülerin üzerine konur. âdem (insan), âdet (gelenek, alışkanlık), âlem
- Nispet ekinin, belirtme durumu ve iyelik ekiyle karışmasını önlemek için kullanılır. askerî (okul), dinî (bilgiler), ilmi (tartışmalar), resmî (kuruluşlar), millileştirmek, millilik, resmîleştirmek, resmîlik vb.

"imtiyaz" sözcüğünde düzeltme işaretini kullanmaya gerek yoktur.

Cevap A

3

Sözcüğün anlamı cümledeki kullanımına göre değişir. Bu nedenle cümlelerin anlamına da dikkat etmek gerekir.

"taşra" sözcüğü "Bir ülkenin başkenti veya en önemli şehirleri dışındaki yerlerin hepsi" anlamıyla kullanılır. Gelişmiş yer anlamıyla kullanılmaz.

Cevap D

4

Hangi sorunun yanıtı yoktur, gibi sorular da ulaşılamaz, yazılamaz, çıkarılamaz soru kökleri gibi parçada olmayanı buldurmaya yöneliktir.

- Osmanlı Devleti'nin taşrada ayanların varlığını kabul etmesinin nedeni nedir? "Taşrada otoriteyi kuramaması"
- Sosyal ve siyasi dengenin bozulmasında etkili olan faktör nedir? "Ayanların gerek kendi aralarında gerekse devletle yaptığı mücadeleler"
- Osmanlı Devleti'ndeki gerileme nasıl ortadan kaldırılmıştır?
- III. Selim sorunu çözmek için nasıl bir yola başvurmuştur? "ayanları halka seçtirmesi"
- Mahalli güçler hangi amaçla ortaya çıkmıştır? "devletle halk arasında bağlantı kurması"

Cevap C

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

I. Metin:

Leyla ile Mecnun, Hüsrev ile Şirin, Yusuf ile Züleyha mesnevilerini; Kerem ile Aslı, Tahir ile Zühre, Arzu ile Kanber öykülerini bir kenara bırakırsak Avrupa'da ki anlamıyla öykü ve roman türleri edebiyatımıza Tanzimat edebiyatı ile

I

girmiştir. Çeviri ile başlayan bu süreç, taklitler ile devam ederek gelişmiş ve zamanla gerçek kimliğini kazanmıştır.

II. Metin:

Edebiyatımızda görülen roman biçimindeki ilk eser, Yusuf Kâmil Paşa'nın Fénelon'dan çevirdiği "Telemak"tır. Bu eser özetlenerek çevrilmesine rağmen uzun yıllar okullarda okutulmuştur. Bu tercüme eseri takip eden pek çok eser daha çevrilerek edebiyatımıza kazandırılmıştır. Fakat bu dönem eserlerinde karşımıza çıkan en önemli sorun

II

dilin oldukça ağır oluşudur. Eski Türk dili Batı diline uygun olmadığı için ilk çevirilerde dil önemli bir sorun olmuştur.

III

Bunun dışında Batı ve Türk kültürü arasında ahlaki ve kültürel farklar da ilk eserlerde sorunlara neden olmuştur. Türk

IV

edebiyatında öykü ve roman alanındaki yerli ürünler, Ahmet Mithat'ın 1870'te basılan "Kıssadan Hisse" ve "Letaif-i Rivayat" adlı öykü kitapları ile verilmeye başlandı. Tanzimat Dönemi'nde çeviri eserler için söz konusu olan dil ve ahlak

V

sorunları yerli eserlerin de başlıca sorunları oldu.

**1. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkanla-
maz?**

- A) Farklı kültürlerden alınan eserler çevrilen dille birebir uyuşmaz.
- B) Çevrilen eserlerde dilin kullanımı eserin içeriğini etkilemektedir.
- C) Türk edebiyatında öykü ve romana benzeyen örnekler verilmiştir.
- D) Öykü ve roman örnekleri süreç içinde gelişerek mükemmel hâle gelmiştir.
- E) Batılı ilk roman ve öykü örnekleri çeviri yoluyla edebiyatımıza girmiştir.

**2. Yukarıdaki altı çizili sözcüklerden hangisinin ya-
zımı yanlıştır?**

- A) I B) II C) III D) IV E) V

**3. II. metindeki altı çizili cümleyle ilgili aşağıdakiler-
den hangisi söylenemez?**

- A) Özne ve yüklemden oluşmuştur.
- B) Farklı türde eylemsiler kullanılmıştır.
- C) Fiilden isim yapım eki alan sözcük vardır.
- D) Farklı türde sıfatlar kullanılmıştır.
- E) İsim tamlaması kullanılmıştır.

4. Yukarıdaki I. metinde,

- I. Ünsüz yumuşaması
- II. Ünlü daralması
- III. Ünsüz sertleşmesi

ses olaylarından hangileri vardır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
- D) I ve III E) II ve III

KONU ÇÖZÜM

1

- "Eski Türk dili Batı diline uygun olmadığı için ilk çevirilerde dil önemli bir sorun olmuştur." cümlesinden A seçeneğine ulaşılır.
- "Fakat bu dönem eserlerinde karşımıza çıkan en önemli sorun dilin oldukça ağır oluşudur. Eski Türk dili Batı diline uygun olmadığı için ilk çevirilerde dil önemli bir sorun olmuştur." cümlelerinden B seçeneğine ulaşılır.
- "Leyla ile Mecnun, Hüsrev ile Şirin, Yusuf ile Züheyla mesnevilerini; Kerem ile Aslı, Tahir ile Zühre, Arzu ile Kanber öykülerini bir kenara bırakırsak Avrupa'daki anlamıyla öykü ve roman türleri edebiyatımıza Tanzimat edebiyatı ile girmiştir." cümlesinden C seçeneğine ulaşılır.
- "Çeviri ile başlayan bu süreç, taklitler ile devam ederek gelişmiş ve zamanla gerçek kimliğini kazanmıştır." cümlesinden E seçeneğine ulaşılır.

Cevap D

2

- "ki" sıfat kurar ya da aitlik anlamı verirse bitişik yazılır. Masadaki kalem, bizimki...
- "-de" bir yerde, kişide, zamanda bulunma anlamı verirse bitişik yazılır.
- Yön adları ulus, millet, zihniyet anlamında kullanılmışsa büyük harfle başlar.
- Dönem, çağ, olay adları büyük harfle başlar.

"Avrupa'daki" bitişik yazılır çünkü "-ki" sıfat kurmuştur.

Cevap A

3

Özne ve yüklem: Ögeler birbirinden ayrılırken "birleşik sözcükler, sıfat ve isim tamlamaları, deyimler" birbirinden ayrılmaz. Aynı ögenin içinde yer alır.

Farklı türde fiilimsiler: Fiilimsiler "isim-fiil, sıfat-fiil, zarf-fiil olarak üçe ayrılır.

Farklı türde sıfatlar: Sıfatları niteleme, işaret, sayı, belgisiz ve soru sıfatları olarak ayırırız.

İsim tamlamaları: Belirtili isim tamlaması, belirtisiz isim tamlaması ve zincirleme isim tamlaması olarak üçe ayırırız.

- "Edebiyatımızda görülen roman biçimindeki ilk eser, Yusuf Kâmil Paşa'nın Fénelon'dan çevirdiği "Telemak"tır." cümlesinde "Yusuf Kâmil Paşa'nın Fénelon'dan çevirdiği "Telemak"tır" yüklem, "Edebiyatımızda görülen roman biçimindeki ilk eser" öznedir.
- "görülen, çevirdiği, ilk" sözcüklerinde sıfat vardır.
- "gör-ül-en, çevir-dik-i, biçimindeki" sözcüklerinde fiilden isim yapım eki kullanılmıştır.
- "roman biçimi Yusuf Kâmil Paşa'nın çevirdiği" isim tamlamasıdır.

Cevap B

4

Ünsüz Değişimi (Ünsüz Yumuşaması): Türkçede sert ünsüzlerden "-p, -ç, -t, -k" ile biten bir sözcüğün ünlü ile başlayan bir ek aldığında sonundaki ünsüzün yumuşayarak "-b, -c, -d, -g"ye dönüşmesidir.

Ünlü Daralması: a veya e ünlüleriyle biten bir fiile -yor ya da -y eki getirildiğinde, fiilin son hecesindeki ünlünün i, i, u, ü ünlülerinden birine dönüşmesidir.

Ünsüz Sertleşmesi: Türkçemizde bir kelimenin sonu eğer "FıSTıKÇı ŞaHaP" ünsüzleri olarak bildiğimiz sert ünsüzlerden biriyle biterse ve kendisinden sonra yumuşak ünsüzler olan "c, d, g" yumuşak harfleriyle başlayan bir ek gelirse bu ekin başında yer alan "c, d, g" yumuşayarak "ç, t, k" ye dönüşür.

- "Girmiştir (girmiş-tir), kazanmıştır (kazanmış-tır)" sözcüklerinde ünsüz sertleşmesi vardır.
- "ederek, kimliğini" sözcüklerinde ünsüz yumuşaması vardır.

Cevap D

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Isaac Newton 1642 yılınca doğmuş olan bir İngiliz bilim adamıdır. İnsanlığa matematik (I), fizik ve astronomi alanında eserler kazandırmıştır. En meşhur buluşlarından birisi tek bir renk olan beyaz ışığın prizmadan geçtiğinde 6 temel renge ayrılmasıdır. Aslında bu durumu hepimiz yağmur sırasında görmekteyiz. Isaac Newton'un yaptığı deney (II), aslında bildiğimiz gökkuşağı (rainbow) oluşumudur. Isaac Newton (III), bu deneyi ilk yaptığında beyaz ışığın prizmadan geçtiğinde oluşturduğu renkleri saymış ve 6 olarak bulmuştur. Bunlar kırmızı (IV), turuncu, sarı, yeşil, mavi, mor renkleridir. Bu renklerden kırmızı, sarı ve mavi renkleri primer (birincil) renkler olup turuncu, yeşil ve mor renkleri ise sekonder (ikincil) renklerdir. Birincil renklerin karışımı ile oluşurlar. Ayrıca tersiyer (üçüncül) renkler de vardır ama bu renkler gökkuşağında veya prizma deneyinde ayrışan renkler içerisinde insan gözü tarafından görülemez. Üçüncül renkler kırmızı-turuncu (V), sarı-turuncu, sarı-yeşil, mavi-yeşil, mavi-mor (indigo-lacivert) ve kırmızı-mor karışımı renklerdir. Aslında prizmadan çıkan renklerin sayısı milyarları bulur ama insan gözü sadece 6 renk algılayabilir.

1. Parçada geçen "En meşhur buluşlarından birisi tek bir renk olan beyaz ışığın prizmadan geçtiğinde 6 temel renge ayrılmasıdır." cümlede aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Niteleme sıfatı
- B) Sayı sıfatı
- C) İsim-fiil
- D) Belgisiz zamir
- E) Durum zarfı

2. Bu parçadaki numaralanmış virgüllerden hangi ikisinin kullanım amacı diğerlerinden farklıdır?

- A) I ve III
- B) II ve III
- C) II ve IV
- D) III ve V
- E) IV ve V

3. Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) Karşılaştırma yapılmıştır.
- B) Nesnel veriler sunulmuştur.
- C) Farklı yapıda cümleler kullanılmıştır.
- D) Amaç-sonuç cümlesi kullanılmıştır.
- E) Açıklayıcı anlatıma başvurulmuştur.

4. Bu parçadan Isaac Newton ile ilgili olarak

- I. Birden fazla buluşunun olduğu
 - II. Prizmayla ilgili birden çok deney yaptığı
 - III. Farklı alanlarda eserleri olduğu
 - IV. Renk kavramını ortaya atan ilk kişi olduğu
- ifadelerinden hangisine ulaşamaz?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) Yalnız IV
- D) II ve IV
- E) III ve IV

KONU ÇÖZÜM

1

Niteleme sıfatı: İsmeye sorulan "nasıl" sorusuna yanıt verir.

Sayı sıfatı: Bir ismi sayı olarak belirten, kaç, kaçınıcı sorularına yanıt veren sıfatlardır.

İsim fiil: Eylemlere gelen "-mek, -me, -iş" ekleriyle yapılır.

Belgisiz zamir: İsimlerin yerlerini tutan, sayı bakımından belli olmayan zamirlerdir.

Durum zarfı: Eylem ya da eylemsileri belirten sözcüklerdir. Nasıl sorusuna yanıt verir.

- "meşhur" niteleme sıfatıdır.
- "6 temel renk" sayı sıfatıdır.
- "ayrılması" isim-fiildir.
- "birisi" belgisiz zamirdir.

Cevap E

2

Virgül:

- Eş görevli cümleleri ayırmak için kullanılır.

- Eş görevli sözcükleri ayırmak için kullanılır.
- Özneyi vurgulamak için kullanılır.
- Ara sözlerin başında ve sonunda kullanılır.

I, IV, V. virgüller eş görevli sözcükleri ayırmak için kullanılmıştır. II. ve III. virgüller ise özneyi göstermek için kullanılmıştır.

Cevap B

3

Karşılaştırma: Varlıkları benzeyen ya da ayrılan yönleriyle göstermektir. Genelde "en, ise, kadar, gibi" kullanılır.

Nesnel veri: Yorum içermeyen, kanıtlanabilen cümlelerden oluşur.

Farklı yapıda cümle: Basit, birleşik, sıralı cümlelerden oluşmasıdır.

Amaç-sonuç: Eylemin hangi gaye için gerçekleştirileceğini gösteren cümlelerdir.

Açıklayıcı anlatım: Bilgi veren, öğretici metinlerdir.

- "En meşhur buluşlarından birisi tek bir renk olan beyaz ışığın prizmadan geçtiğinde 6 temel renge ayrılmasıdır." cümlesinde karşılaştırma yapılmıştır.
- Parçadaki cümlelerin geneli nesneldir. "Isaac Newton 1642 yılınca doğmuş olan bir İngiliz bilim adamıdır. İnsanlığa matematik, fizik ve astronomi alanında eserler kazandırmıştır." cümleleri nesneldir.
- "Isaac Newton 1642 yılınca doğmuş olan bir İngiliz bilim adamıdır." cümlesi birleşik yapılı, "İnsanlığa matematik, fizik ve astronomi alanında eserler kazandırmıştır." cümlesi basit yapılıdır.
- Parçanın bütünü bilgi verdiği için açıklayıcı anlatıma başvurulmuştur.
- Amaç cümlesi yoktur.

Cevap D

4

Soru Isaac Newton ile ilgili olduğu için parçayı okurken Isaac Newton ile ilgili bölümlere dikkat eder, o cümlelerin altını çizeriz.

- "En meşhur buluşlarından birisi tek bir renk olan beyaz ışığın prizmadan geçtiğinde 6 temel renge ayrılmasıdır." cümlesinde geçen "en meşhur buluş" sözünden başka buluşlarının da olduğunu çıkarırız.
- "Isaac Newton bu deneyi ilk yaptığında" cümlesinde geçen "ilk yaptığı" sözünden birden çok deney yaptığı ifadesine ulaşırız.
- "İnsanlığa matematik, fizik ve astronomi alanında muhteşem eserler kazandırmıştır." cümlesinden "farklı alanlarda eserleri olmuştur" ifadesine ulaşırız.
- "Renk kavramını ortaya atan ilk kişi olduğu" ifadesiyle ilgili bir bilgi verilmemiştir.

Cevap C

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Anadolu coğrafyası, jeopolitik konumu ve sahip olduğu verimli topraklar sayesinde tarihin her döneminde ilgi

I

gören bir yerleşim yeri oldu. İnsanlık ise mizacı gereği geçmişten günümüze kadar sürekli tapınma alanları inşa etti.

II

Dünyada bilinen en eski tapınağa ev sahipliği yapan Göbekli Tepe ile uygarlığın ilk dönemleri yeniden yazılıyor. Urfa'nın 22 kilometre kuzeydoğusundaki Göbekli Tepe, İngiltere'de bulunan Stonehenge'den 7 bin, Mısır piramitlerinden ise

III

IV

7 bin 500 yıl daha eski. Tarihi günümüzden 11 bin 600 yıl öncesine dayanan bu arkeolojik alan, kazıların başladığı

V

1995 yılından bu yana bilim insanlarının uygarlığın kökeni üzerine düşüncelerini temelden sarsmakla birlikte doğru sandığımız birçok şeyi sorgulamamıza neden oldu. Göbekli Tepe, tarımın başlangıcından ve hatta çanak-çömleğin icadından bile daha eski bir geçmişe sahip. Diğer yandan insanı simgeleyen T biçimli taşların üzerini süsleyen hayvan figürlerinde sanat denilebilecek bir üslup söz konusu. Taşlar üzerinde akrep, tilki, boğa, yılan, yaban domuzu, aslan, turna ve yaban ördeği figürleri yer almakta. Bilhassa aslan figürleri Neolitik Dönem'de aslanların Anadolu'da yaşadığını kanıtıyor. Bazı araştırmacılara göre bu hayvan figürleri, tapınağı ziyaret eden kabileleri simgeliyor. Göbekli Tepe'deki buluntular, kalabalık grupları bir araya getirmedeki organizasyon becerisini ve sanat becerilerinin gelişkinliğini bize anlatıyor.

1. Bu parçadaki numaralanmış tamlamalardan hangisinin türü farklıdır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Bu parçanın son bölümünde geçen "bilhassa" sözcüğünün cümleye kattığı anlam aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Savaş yıllarını konu alan bu film özellikle tarihten uzak olan gençlere sesleniyor.
B) Doğaya verdiğimiz zararın farkında olmamız için felaketler yaşamamıza gerek yok.
C) Geleneklerini unutan milletler başka milletlerin himayesine eninde sonunda girer.
D) Bundan belki de on on beş yıl sonra insanlık farklı gezegenlerde araştırma yapacak.
E) Çocuklarınıza ezber olan bilgiler vermeyin, onları düşünmeye zorlayın.

3. Bu parçaya göre 11 bin 600 yıl öncesinde Göbekli Tepe'nin bulunduğu bölgeyle ilgili aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) İnsanların el becerilerine sahip olduğu
B) Resim sanatının kullanıldığı
C) Tarımın yapıldığı
D) Sosyal bir yapının olduğu
E) Dinî inanışlarının olduğu

4. Bu parçada geçen "Göbekli Tepe'deki buluntular, kalabalık grupları bir araya getirmedeki organizasyon becerisini ve sanat becerilerinin gelişkinliğini bize anlatıyor." cümlesindeki sözcüklerle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) "becerilerinin" sözcüğü yapım ve çekim eki almıştır.
B) "bize" sözcüğü hâl eki almıştır.
C) "grupları" sözcüğü iki çekim eki almıştır.
D) "getirmedeki" sözcüğü bir tane yapım eki almıştır.
E) "Göbekli" sözcüğü isimden isim yapım eki almıştır.

KONU ÇÖZÜM

1

Türkçede iki tür tamlama vardır: isim tamlaması, sıfat tamlaması. Farklı türde tamlama sorulduğunda öncelikle isim tamlaması mı sıfat tamlaması mı ona bakılır. Hepsi isim tamlamasıysa o zaman belirtili isim tamlaması, belirtisiz isim tamlaması ya da zincirleme isim tamlamasına bakılır.

- "Anadolu coğrafyası, yerleşim yeri, tapınma alanları, Mısır piramitleri" belirtisiz isim tamlamasıdır.
- "arkeolojik alan" ise sıfat tamlamasıdır.

Cevap E

2

Tür olarak zarf olan "bilhassa" sözcüğü "özellikle" anlamında kullanılır.

"Bilhassa aslan figürleri Neolitik Dönem'de aslanların Anadolu'da yaşadığını kanıtlıyor" cümlesinde geçen "bilhassa" sözcüğü Arapça kökenli bir sözcüktür. "özellikle, her şeyden önce" gibi anlamlarıyla kullanılır. Bu cümlede "özellikle" anlamıyla kullanıldığı için A seçeneğindeki "özellikle" sözcüğü "bilhassa" sözcüğünün anlamını karşılamaktadır.

Cevap A

3

- "T biçimli taşların üzerini süsleyen hayvan figürlerinde sanat denilebilecek bir üslup söz konusu." cümlesinden insanların el becerilerine sahip olduğunu ve resim yapabildiklerini çıkarabiliriz.
- "Göbekli Tepe'deki buluntular, kalabalık grupları bir araya getirmedeki organizasyon becerisini ve sanat becerilerinin gelişkinliğini bize anlatıyor" cümlesinden sosyal bir yapının olduğunu çıkarırız.
- "Dünyada bilinen en eski tapınağa ev sahipliği yapan Göbekli Tepe ile uygarlığın ilk dönemleri yeniden yazılıyor" cümlesinden dinî inancın olduğunu çıkarırız.

Cevap C

4

Yapım ekleri sözcüğün anlamını ve türünü değiştirirken çekim ekleri sözcüğün cümledeki kullanımını etkiler, anlamını ya da türünü değiştirmez. Bir sözcük aldığı ekten dolayı isimden fiile ya da fiilden isme geçiyorsa yapım eki almıştır. Örneğin "göz" sözcüğünü "gözlük" olarak kullanırsak yapım eki alır. "Gözüm" olarak kullanırsak anlam yada tür değişmediği için çekim eki alır.

- becerilerinin" sözcüğü "becer-i" fiilden isim yapım eki almıştır. "beceri-ler-i-n-in" çekim eklerini almıştır.
- "bize" sözcüğü "-e" yönelme hâl ekini almıştır.
- "grupları" sözcüğü "grup-lar-ı" çoğul eki ve hâl eki çekim eklerini almıştır.
- "getirmedeki" sözcüğü "-me" isim-fiil yapım ekiyle "-ki" sıfat yapan yapım ekini almıştır. Bir değil iki yapım eki vardır.
- "Göbekli" sözcüğü "Göbek-li" isimden isim yapım eki almıştır.

Cevap D

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) "Estetik" kelimesi köken olarak Yunancadaki "aisthesis", "aisthanesthai" kelimelerine bağlanır. (II) Bu kelime içeriğin de algı, duygu, duyum ve algılamak gibi anlamlar barındırır. (III) Bu bağlamda denilebilirki estetik, duygusallığın sağladığı bilgilerin bilimidir. (IV) Estetiği sistematize eden, belli bir düzen içine sokan ve onu bir disiplin hâline getiren kişi, Alexander Gottlieb Baumgarten isimli Alman Düşünürdür. (V) Ona göre mantık; düşünce ve zihne bağlı bilgilerin doğruluğunu inceleyen bir bilimdir.

Estetik de duyu ve duygulara bağlı bilgilerin doğruluğunu inceleyecektir. Yani estetik, "mantığın ikiz kardeşi" veya "duyulara dayalı bilgilerin mantığı" olarak tanımlanabilir. Estetik, duyuusal alanın bütün genişliğini değil, bu alanın özellikle "güzel" olan kısmını inceler. Buna bağlı olarak bir dönem Georg Wilhelm Friedrich Hegel ve Johann Gottfried Herder gibi kimi Alman düşünürlerce "estetik" kelimesinin yerine "güzellik bilimi" veya "güzellik felsefesi" kavramlarının kullanılması da önerilmiştir. Daha sonra estetiğin temel değerinin sadece güzellik olarak sınırlanmasına karşı çıkan ve içlerinde Immanuel Kant ve Ludwig Wittgenstein gibi önemli isimlerin de bulunduğu bir grup düşünür; yüce, trajik, komik, zarif, ilginç, çocuksu, soylu, çekici ve hatta çirkin olanın bile estetiğin inceleyebileceği değerler içinde bulunduğunu öne sürmüşlerdir.

1. Bu parçada estetikle ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Farklı bilim insanları tarafından farklı tanımlarının yapıldığına
- B) Yunancadan ortaya çıkan bir sözcük olduğuna
- C) Ele alacağı konularla ilgili kesin bir bilginin olmadığına
- D) Mantıktan kendini soyutlayamayacağına
- E) Bilginin ortaya çıkmasının sağlayan algılar bütünü olduğuna

2. Bu parçada geçen "Daha sonra estetiğin temel değerinin sadece güzellik olarak sınırlanmasına karşı çıkan ve içlerinde Immanuel Kant ve Ludwig Wittgenstein gibi önemli isimlerin de bulunduğu bir grup düşünür; yüce, trajik, komik, zarif, ilginç, çocuksu, soylu, çekici ve hatta çirkin olanın bile estetiğin inceleyebileceği değerler içinde bulunduğunu öne sürmüşlerdir." cümlesinin öğelerinin doğru sıralanışı aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Özne – belirtili nesne – yüklem
- B) Özne – yüklem
- C) Özne – dolaylı tümleç – belirtili nesne – yüklem
- D) Özne – belirtili nesne – zarf tümleci – yüklem
- E) Özne – belirtisiz nesne – dolaylı tümleç – yüklem

3. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım ya da noktalama yanlışı yapılmamıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

4. Bu parçada geçen aşağıdaki sözcüklerden hangisinin yapısıyla ilgili yapılan açıklama yanlıştır?

- A) "bilimi" sözcüğü yapım ve çekim eki almıştır.
- B) "getiren" sözcüğü sıfat-fiil eki almıştır.
- C) "duygusallığın" sözcüğü üç yapım eki almıştır.
- D) "kelimesinin" sözcüğü sadece çekim eki almıştır.
- E) "içinde" sözcüğü yapım eki almıştır.

KONU ÇÖZÜM

1

- "Buna bağlı olarak bir dönem Georg Wilhelm Friedrich Hegel ve Johann Gottfried Herder gibi kimi Alman düşünürlerce "estetik" kelimesinin yerine "güzellik bilimi" veya "güzellik felsefesi" kavramlarının kullanılması da önerilmiştir. Daha sonra estetiğin temel değerinin sadece güzellik olarak sınırlanmasına karşı çıkan ve içlerinde Immanuel Kant ve Ludwig Wittgenstein gibi önemli isimlerin" cümlelerinden A seçeneğine ulaşırız.
- "Estetik" kelimesi köken olarak Yunancadaki "aisthesis", "aisthanesthai" kelimelerine bağlanır" cümlesinden B seçeneğine ulaşırız.
- "yüce, trajik, komik, zarif, ilginç, çocuksu, soylu, çekici ve hatta çirkin olanın bile estetiğin inceleyebileceği değerler içinde bulunduğunu öne sürmüşlerdir" cümlesinden C seçeneğine ulaşırız.
- "Yani estetik, "mantığın ikiz kardeşi" veya "duyulara dayalı bilgilerin mantığı" olarak tanımlanabilir" cümlesinden D seçeneğine ulaşırız.

Cevap E

2

Ögeler bulunurken önce yüklem, sonra özne bulunur. Bu iki öge bulunduktan sonra diğer ögeler bulunur.

Yüklem

Özne: Kim, ne

Zarf Tümlacı: Nasıl, ne zaman, ne kadar, niçin, neden

Dolaylı Tümlaç: Kime, kimde, kimden; nereye, nerede, nereden; neye, neyde, neyden

Belirtili Nesne: Neyi, kimi

Belirtisiz Nesne: Ne

Yüklem: "öne sürmüşlerdir."

Öne süren kim: "Daha sonra estetiğin temel değerinin sadece güzellik olarak sınırlanmasına karşı çıkan ve içlerinde Immanuel Kant ve Ludwig Wittgenstein gibi önemli isimlerin de bulunduğu bir grup düşünür" özne

Neyi öne sürmüşlerdir: "yüce, trajik, komik, zarif, ilginç, çocuksu, soylu, çekici ve hatta çirkin olanın bile estetiğin inceleyebileceği değerler içinde bulunduğunu" belirtili nesne.

Cevap A

3

- "de" bulunma anlamı verirse ektir bitişik yazılır.
- "ki" sıfat ve aitlik dışında kullanılmışsa ayrı yazılır.
- "Noktalı virgül" virgülle ayrılmış gruplandırma ve karşılaştırmalarda kullanılır.
- Tür adları küçük yazılır.

- II. cümlede "içeriğinde" sözcüğünde -de bitişik yazılır.
- III. cümlede "denilebilir ki" sözcüğünde "-ki" ayrı yazılır.
- IV. cümlede "düşünür" sözcüğü küçük harfle başlar.
- V. cümlede noktalı virgül yerine virgül kullanılmalıdır.

Cevap A

4

- Yapım ekleri sözcüğün anlamını ve türünü değiştirirken çekim ekleri değiştirmez.
- Sıfat-fiil ekleri: "-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş" ekleridir.

- "bil-im-i" sözcüğü önce yapım eki sonra çekim eki almıştır.
- "getir-en" sözcüğü "-an, -en" sıfat-fiil ekini almıştır.
- "duy-gu-sal-lık" sözcüğü üç yapım eki almıştır.
- "Kelime-s-i-n-in" sözcüğü sadece çekim eki almıştır.
- "iç-i-n-de" sözcüğü sadece çekim eki almıştır, yapım eki almamıştır.

Cevap E

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

I. Metin:

(I) Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'ndaki yenilgisini belirleyen Mondros Ateşkes Antlaşması (30 Ekim 1918) ile Anadolu ve Trakya her türlü işgale açık bir duruma geliyordu. (II) Bu antlaşmanın 7. Maddesine göre İtilaf devletleri güvenliklerini tehdit eden bir durumu bahane ederek istedikleri bölgeleri işgal edebileceklerdi. (III) Boğazlar İngilizlerin kontrolüne geçti Fransızlar ise; Dörtyol, Mersin, Adana ve Afyon İstasyonu'nu işgal etdiler. (IV) İtalyanlar ise Antalya, Kuşadası, Bodrum, Fethiye ve Marmaris'i işgal etdiler. (V) Mondros Mütarekesi'nin Doğu Anadolu'da 6 vilayetin (Vilayet-i sitte) Ermenilere bırakılacağına ilişkin maddesi Ermenileri harekete geçirdi. Yunanlar kendilerine vadedilen Ege Bölgesi'ni ele geçirmek üzere İngiliz ve Fransız savaş gemilerinin koruması altında, 15 Mayıs 1919'da İzmir'i işgale başladılar.

II. Metin:

Kurtuluş Savaşımızdan işgallere karşı ilk silahlı direniş Güneydoğu Anadoluda Fransızlara karşı başlamışsa da, I II
ilk Kuvayimilliyeye hareketi Batı Anadolu'da Yunanlılara karşı oluşturulmuştur. Yunan birliklerinin İzmir'i işgal etmesi ve Anadolu içlerine ilerlemesine seyirci kalan Osmanlı Hükûmetinden artık hiçbir şey beklenemezdi. Bu durum, Kuvayimilliyenin doğuşunu ve Millî Mücadelenin başlamasını kolaylaştırmıştır. 19 Mayıs 1919'da Atatürk Samsuna III IV
çıkmıştır. Amasya Genelgesini yayımlamıştır. Daha sonra Erzurum ve Sivas Kongrelerini toplamıştır. İstanbul'un işgal V
edilmesi ve Meclis-i Mebusanın kapatılmasıyla Osmanlı yönetimi çökmüştür.

1. I. metindeki numaralanmış cümlelerin hangilerinde yazım ya da noktalama hatası yapılmamıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. II. metinde geçen altı çizili sözcüklerden hangisinde kesme işareti kullanılmamıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Bu parçada aşağıdakilerin hangisi üzerinde durulmamıştır?

- A) Kurtuluş Savaşı'nın başlamasının nedenleri
B) Osmanlı Devleti'nin çöküşünü hazırlayan süreçler
C) İşgal devletlerinin belli bölgeleri işgal etmelerinin nedeni
D) Osmanlı Hükûmetinin işgallere tepkisiz kalmasının nedenleri
E) Anadolu'nun işgallere açık hâle gelmesinin nedeni

4. I. metinde geçen altı çizili sözcükte aşağıdaki eklerden hangisi yoktur?

- A) Kaynaştırma eki
B) Hâl eki
C) Kip eki
D) İyelik eki
E) Yapım eki

KONU ÇÖZÜM

1

- Özel isimler büyük harfle başlar.
- "ise, de, da" bağlaçlarından sonra noktalama işareti gelmez.
- Ünsüz sertleşmesi görülen sözcüklerde sertleşme uygulanmazsa yazım yanlışlığı olur.
- "-da" bulunma anlamı veriyorsa sözcüğe bitişik yazılır.

II. cümlede "Maddesine" küçük harfle (maddesine) başlar. III. cümlede "ise" den sonra noktalama işareti kullanılmaz. IV. cümlede "ettiler" şeklinde yazılmalıdır. V. cümlede "Anadolu'da" özel isim olduğu için "-da" kesme işaretiyle ayrılır.

Cevap A

2

- "Yunan birliklerinin İzmir'i işgal etmesi ve Anadolu içlerine ilerlemesine seyirci kalan Osmanlı Hükûmetinden artık hiçbir şey beklenemezdi." cümlesinden A seçeneğine ulaşırız.
- "Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'ndaki yenilgisini belirleyen Mondros Ateşkes Antlaşması (30 Ekim 1918) ile Anadolu ve Trakya her türlü işgale açık bir duruma geliyordu." cümlesinden B seçeneğine ulaşırız.
- "Bu antlaşmanın 7. maddesine göre İtilaf devletleri güvenliklerini tehdit eden bir durumu bahane ederek istedikleri bölgeleri işgal edebileceklerdi" cümlesinden C ve E seçeneğine ulaşırız.

Cevap D

3

Kesme işareti kurum ve kuruluş adlarında, yapım eki alan özel isimlerde kullanılmaz. Sonunda 3. teklik kişi iyelik eki olan özel ada, bu ek dışında başka bir iyelik eki getirildiğinde kesme işareti konmaz: Boğaz Köprümüzün güzelliği, Amik Ovasının bitki örtüsü... Bunlar dışında bütün özel isimlerde kesme işareti kullanılır.

"Anadolu'da, Samsun'a, Milli Mücadele'nin, Genelgesi'nin, " sözcüklerinde kullanılır. "Savaşımızdan" sözcüğünde kesme işareti kullanmaya gerek yoktur.

Cevap A

4

Kaynaştırma eki: Kaynaştırma ekleri "-n, -s, -ş, -y" harfleridir ancak bazı kaynaklar sadece "-n ve -y" harflerini almaktadır.

Hal ekleri: "-i, -e, -de, -den" ekleridir.

Kip ekleri: Haber (zaman) ekleri ve dilek kipleri olarak ayrılır. Fiillere gelir.

İyelik ekleri: Aitlik anlamı vermek için kullanılan eklerdir. "Ev-im, araba-mız"

- "güvenliklerini" sözcüğünde "-lik" eki yapım ekidir.
- "-n" harfi kaynaştırma harfidir.
- "-i" harfi iyelik ekidir.
- ikinci "-i" harfi hâl ekidir.
- Kip eki yoktur.

Cevap C

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Cumhuriyet Dönemi öğretici metinlerinde: deneme, makale, gezi yazısı, hatıra, fıkra, eleştiri alanlarında önemli eserler verilmiştir. (II) Bilgi verme, düşündürme, açıklama amaçlanmıştır; metnin yapısı dil ve anlatımı, kullanılan motifler bu amaçlara göre belirlenmiştir. (III) Kurtuluş Savaşı'ndan yeni çıkmış olan ülkenin Atatürk ilke

I

ve inkılapları doğrultusunda büyük bir kalkınmaya girişmesi sonucunda millete ve milletin kültürüne yönelinmiş,

II

Anadolu ve Anadolu insanı konu edilmiştir. (IV) Öğretici metinlerde günlük konuşma dilindeki Türkçe sözcükler,

III

halk söyleyişlerindeki tamlamalar kullanılmış; Arapça ve Farsça sözcüklere fazla yer verilmemiş; bu dönem yazarları, öğretici metinlerde terim ve kavramları, gündelik hayata ait sözcük ve sözcük gruplarını kullanarak edebî bakımdan güçlü bir anlatıma ulaşmayı amaçlamışlardır. (V) Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatı öğretici metinlerinde yazı dilinin

IV

V

konuşma diline yaklaştırılması, açık ve sade bir dilin kullanılması daha fazla okura ulaşılmasını sağlamıştır.

1. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkanla-
maz?

- A) Kullanılan dil, ulaşılacak okur kitlesini belirlemede etkili olmaktadır.
- B) Cumhuriyet Dönemi'nde yerel söyleyişlerin kullanımı artmıştır.
- C) Öğretici metinlere ağırlık veren yazarlar başarılı olmuştur.
- D) Edebiyat, içinde bulunduğu toplumdan kendini soyutlayamaz.
- E) Cumhuriyet Dönemi edebiyatında, konuşma diline yer verilmiştir.

2. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde noktalama yanlışlığı yapılmıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

3. Metinde geçen "Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatı öğretici metinlerinde yazı dilinin konuşma diline yaklaştırılması, açık ve sade bir dilin kullanılması daha fazla okura ulaşılmasını sağlamıştır." cümlesiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Öge dizilişi "özne - belirtili nesne - yüklem" şeklindedir.
- B) Farklı türde isim tamlamaları kullanılmıştır.
- C) Haber kip eki kullanılmıştır.
- D) Dilek kip eki kullanılmıştır.
- E) Bir ismi niteleyen birden çok sözcük kullanılmıştır.

4. Bu parçada geçen altı çizili sözcüklerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

KONU ÇÖZÜM

1

- "Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatı öğretici metinlerinde yazı dilinin konuşma diline yaklaştırılması, açık ve sade bir dilin kullanılması daha fazla okura ulaşılmasını sağlamıştır." cümlesinden A seçeneğine ulaşırız.
- "bu dönem yazarları, öğretici metinlerde terim ve kavramları, gündelik hayata ait sözcük ve sözcük gruplarını kullanarak edebî bakımdan güçlü bir anlatıma ulaşmayı amaçlarlar." cümlesinden B seçeneğine ulaşırız.
- "Kurtuluş Savaşı'dan yeni çıkmış olan ülkenin Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda büyük kalkınmaya girişmesi sonucunda millete ve milletin kültürüne yönelmiş" cümlesinden D seçeneğine ulaşırız.
- "Öğretici metinlerde günlük konuşma dilindeki Türkçe sözcükler, halk söyleyişlerindeki tamlamalar kullanılmış" cümlesinden E seçeneğine ulaşırız.

Cevap C

2

Noktalı virgül: Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için konur. Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.

"Cumhuriyet Dönemi öğretici metinlerinde: deneme, makale, gezi yazısı, hatıra, fıkra, eleştiri... alanlarında önemli eserler verilmiştir" cümlesindeki iki noktanın kullanımını yanlışır.

Cevap A

3

Özne: "Ne" ve "kim" sorularına yanıt verir. Belirtili nesne "neyi" ve "kimi" sorularına yanıt verir.

Farklı türde isim tamlamaları: Belirtili isim tamlaması, belirtisiz isim tamlaması, zincirleme isim tamlaması

Haber kip eki: "-muş, -dı, -yor, -ar, -ecek" zaman ekleridir.

Dilek kip ekleri: "-meli, -se, -sa, -e, -a" ekleridir.

Bir ismi niteleyen sözcük: Niteleme sıfatıdır. Niteleme sıfatını bulmak için isme nasıl sorusunu yöneltiriz.

- "saglamıştır" yüklem, "Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatı öğretici metinlerinde yazı dilinin konuşma diline yaklaştırılması, açık ve sade bir dilin kullanılması" özne, "daha fazla okura ulaşılmasını" belirtili nesnedir.
- "Cumhuriyet Dönemi" belirtisiz isim tamlaması, "dilini kullanılması" belirtili isim tamlamasıdır.
- "saglamış" yüklemindeki "-muş" duyulan geçmiş zaman ekidir.
- "açık ve sade bir dil" söz grubunda dil sözcüğünü niteleyen birden fazla sözcük kullanılmıştır.

Cevap D

4

- Özel isimlere gelen çekim ekleri kesme işaretiyle ayrılır.
- "ki" tamlama ya da aitlik anlamı verecek şekilde kullanılmışsa bitişik yazılır.
- Dönem, çağ, olay adları büyük harfle başlar. Cahiliye Dönemi
- Tür adları "edebiyat, şiir, roman, öykü" gibi sözcükler küçük harfle yazılır. Sefiller romanı

"Cumhuriyet Dönemi" belli bir dönemin adı olduğu için büyük harfle başlamalıdır.

Cevap D

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Platon'un öğrencisi olan Aristoteles, önemli bir sistem filozofudur. Aristoteles'in düşüncelerinin anlaşılması için ona iki açıdan bakılabilir. Birincisi, eserlerinde kendinden önceki filozofların düşüncelerine yervermesi ve onların ele aldığı problemleri ayrıntılı olarak inceleyerek kendi çözüm yollarını göstermesidir. Bu yönüyle ilk felsefe tarihçisi olarak da kabul edilen Aristoteles, problemlere sistematik açıdan yaklaşmış ve öğretici bir dil kullanmıştır. İkincisi ise yapmış olduğu çalışmalarıyla felsefenin dışında birçok alana (bilim, sanat vb.) katkısı ve günümüze etkisidir. Özellikle 2. ve 15. yüzyıl arasında Hristiyan ve Müslüman coğrafyalarındaki felsefelerin temelinde Aristoteles'in etkisi açık olarak görülür. Onun fizik ve mantık alanındaki çalışmaları, bu dönemin düşünce dünyasının şekillenmesinde rol oynamıştır. İslam filozofları tarafından "ilk öğretmen" olarak da isimlendirilen Aristoteles'in eserleri Arapçaya çevrilmiş ve eserleri üzerinde yapılan çalışmalarla bilim ve felsefe alanında önemli gelişmeler sağlanmıştır.

1. Bu parçadaki altı çizili cümleyle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) Mecaz anlamlı sözcük kullanılmıştır.
- B) Edilgen çatılı bir cümledir.
- C) Girişik birleşik cümledir.
- D) Deyim kullanılmıştır.
- E) "Tesir" anlamını veren bir sözcük kullanılmıştır.

2. Bu parçada geçen aşağıdaki birleşik sözcüklerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) bakılabilir
- B) yervermesi
- C) rol oynamıştır
- D) birçok
- E) kabul edilen

3. Bu parçadan hareketle Aristoteles ile ilgili olarak

- I. Farklı düşüncelere açık biridir.
 - II. Birden fazla alanda çalışma yapmıştır.
 - III. Dönemini ve sonrasını etkilemiştir.
 - IV. İslam felsefesinden ilham almıştır.
- yargılarından hangisi söylenemez?**
- A) Yalnız II
 - B) Yalnız III
 - C) Yalnız IV
 - D) II ve III
 - E) III ve IV

4. Bu parçada geçen "çalışmalarla" sözcüğüyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Ünlü düşmesi vardır.
- B) İsim-fiil eki almıştır.
- C) Yapım eki almıştır.
- D) Çekim eki almıştır.
- E) Tamlayan durumundadır.

KONU ÇÖZÜM

1

Mecaz anlam: Sözcüğün gerçek yani ilk anlamından tamamen uzaklaşmasıdır.

Edilgen çatı: Cümlede işi yapanın yani öznenin bilinmemesidir.

Girişik birleşik cümle: Cümlede yüklem dışında fiilimsilerin ya da çekimli bir fiilin bulunmasıdır.

Deyimler: Anlık bir durumu anlatan, kalıplaşmış söz gruplarıdır. Genelde mecaz anlamıyla kullanılır.

- "temel" sözcüğü mecaz anlamıyla kullanılmıştır.
- "görülür" yüklemde işi yapan belli değildir.
- "olarak" zarf-fiili kullanıldığı için girişik birleşik cümledir.
- "etki" sözcüğü "tesir" anlamıyla kullanılmıştır.
- Deyime yer verilmemiştir.

Cevap D

2

Birleşik sözcüklerde anlam kayması varsa, sözcüklerin birleşmesi sırasında ses düşmesi ya da ses artması varsa sözcükler bitişik yazılır. Kurallı birleşik eylemler bitişik yazılır (gelebilir, bakakalmak...). Anlam kayması olmayan sözcük grupları, kalıplaşmış sözcük grupları, deyimler ayrı yazılır.

- "bakılabilir" sözcüğü kurallı birleşik eylem olduğu için yazımı doğrudur.
- "yer vermek" sözcük grubu ayrı yazılmalıdır.
- "rol oynamak" sözcük grubunun yazımı doğrudur.
- "birçok, birkaç, birbirine" gibi sözcükler her zaman bitişik yazılır.
- "kabul edilen" sözü yardımcı eylemle oluşan bir birleşiktir ve ses olayı olmadığı için ayrı yazılır.

Cevap B

3

- "eserlerinde kendinden önceki filozofların düşüncelerine yer vermesi" sözünden I. maddeye ulaşırız.
- "Onun fizik ve mantık alanındaki çalışmaları" sözünden II. maddeye ulaşırız.
- "İkincisi ise yapmış olduğu çalışmalarıyla felsefenin dışında birçok alana (bilim, sanat vb.) katkısı ve günümüze etkisidir" sözünden III. maddeye ulaşırız.

IV. maddeye ulaşamayız. Çünkü Aristoteles İslam felsefesinden etkilenmemiş, tersine İslam felsefesini etkilemiştir.

Cevap C

4

İsim-fiil, eylemlere getirilen -mek, -me, -iş ekleriyle yapılır.

Yapım eki, sözcüğün anlamını ve türünü değiştirir.

Çekim eki, sözcüğün anlamını ve türünü değiştirmez.

- çalışmalar ile -i düşmüştür.
- çalışma sözcüğündeki "-ma" isim-fiildir.
- Fiilimsiler yapım eki olduğu için yapım eki vardır.
- -lar çoğul çekim ekidir.

Cevap E

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Modernizm; bilimsel, siyasal, kültürel gelişmelerle ve Sanayi Devrimi'yle birlikte hareketlenen büyük toplumsal değişime eşlik eden zihniyetin tamamı için kullanılabilen bir terimdir. (II) Sanat, mimari ve edebiyat alanında XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren adından sözettirmeye başlayan akım, XX. yüzyılın birinci yarısında etkili olmuştur. (III) Latince "şimdi"yi ifade eden modern us kelimesinden türeyen modernizm ilk planda geçmişe karşı şimdiki zamanın yüceltilmesini ifade etmektedir. (IV) Temelde dayandığı fikir, geleneksel sanatlar, edebiyat, toplumsal kuruluşlar ve günlük yaşamın artık zamanını doldurduğu ve bu yüzden bunların bir kenara bırakılıp yeni bir kültür icat edilmesi gerektiğidir. (V) Modernizmde geleneksel olanı günün anlayışına uydurma, geleneksel yapıyı ve anlatımı reddederek yeniyi ortaya çıkarma anlayışı vardır.

Modernist eserlerde toplumdaki değer çatışmaları, bireyin bunalımları, karmaşık ruh hâli, yerleşik değerlere isyan, şiire özgü söyleyişlerden de yararlanarak çağrışımlara açık bir biçimde sembollerle anlatılır. Dil ve anlatımda geleneksel tekniklerin dışında arayışlara gidilir. Modernizmi esas alan metinlerde alegorik anlatıma önem verilir. Yazarlar insanı çevreleyen toplumsal dünyayı yalın bir biçimde anlatmaktan kaçınırlar. Modernizmi esas alan hikâyelerde olay olmakla birlikte esas olan, olayın birey üzerindeki etkisini anlatmaktır. Modernizmi esas alan eserlerle bireyin iç dünyasını esas alan eserler arasında insan psikolojisine yaklaşım bakımından yakınlıklar vardır.

1. Yukarıdaki parçada modernizmle ilgili aşağıdakilerden hangisi hakkında bilgi verilmemiştir?

- A) Üslubu
- B) Ortaya çıkma zamanı
- C) Amacı
- D) İçeriği
- E) Etkilendiği akım

2. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi modernizmin özelliklerinden biri değildir?

- A) Bilime ve akla önem vermek
- B) Yeniden yana olmak
- C) Toplumsal konulara değinmek
- D) Dil ve anlatımda yeniyi aramak
- E) Eleştiriye önem vermek

3. Bu parçada geçen "alegorik anlatım" sözünün anlamı aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Anlatımda simge ve sembollerin kullanılması
- B) Gerçeklerin tarafsız aktarılması
- C) Gelenekselin dışına çıkılması
- D) Yalın bir anlatım kullanılması
- E) Tek tip anlatıma yer verilmesi

4. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede tanım yapılmıştır.
- B) II. cümlede yazım yanlışı vardır.
- C) III. cümlede karşılaştırma yapılmıştır.
- D) IV. cümlede birden fazla mecaz anlamlı sözcük kullanılmıştır.
- E) V. cümlede bir sözcükte üç ses olayına yer verilmiştir.

KONU ÇÖZÜM

1

- "...çağrışımlara açık bir biçimde sembollerle anlatılır. Dil ve anlatımda geleneksel tekniklerin dışında arayışlara gidilir" sözlerinden A seçeneğine ulaşırız.
- "Sanat, mimari ve edebiyat alanında on XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren adından söz ettirmeye başlayan akım" sözlerinden B seçeneğine ulaşırız.
- "Temelde dayandığı fikir, geleneksel sanatlar, edebiyat, toplumsal kuruluşlar ve günlük yaşamın artık zamanını doldurduğu ve bu yüzden bunların bir kenara bırakılıp yeni bir kültür icat edilmesi gerektiğidir" cümlesinden C seçeneğine ulaşırız.
- "Modernist eserlerde toplumdaki değer çatışmaları, bireyin bunalımları, karmaşık ruh hâli, yerleşik değerlere isyan" sözünden D seçeneğine ulaşırız.

Cevap E

2

- "Modernizmde geleneksel olanı günün anlayışına uydurma, geleneksel yapıyı ve anlatımı reddederek yeniyi ortaya çıkarma anlayışı vardır." cümlesinden B seçeneğine ulaşırız.
- "Modernist eserlerde toplumdaki değer çatışmaları, bireyin bunalımları, karmaşık ruh hâli" sözünden C seçeneğine ulaşırız.
- "Dil ve anlatımda geleneksel tekniklerin dışında arayışlara gidilir" cümlesinden D seçeneğine ulaşırız.
- "yerleşik değerlere isyan" sözünden E seçeneğine ulaşırız.

Cevap A

3

"Alegorik anlatım", bir fikrin, davranışın, eylemin, duygunun, bir kavramın ya da bir nesnenin simgelerle, sembollerle ifade edilmesidir. Örneğin terazinin adaleti sembolize etmesi, başağın bereketi sembolize etmesi...

Cevap A

4

Tanım: Tanım cümleleri herhangi bir varlığın ya da kavramın ne olduğunu, zihnimizde canlanması gereken şeyleri ifade eder. Tanım cümlesini bulmak için cümle içinde bir sözcüğe "Bu nedir?" diye sorup-cevap almamız gerekir.

Karşılaştırma: İki varlığı benzeyen ya da ayrılan yönleriyle göstermektir. Karşılaştırma cümlelerinde genelde "en, daha, ise" kullanılır.

Mecaz anlam: Sözcüğün gerçek yani ilk anlamından uzaklaşmasıdır.

- "Modernizm; bilimsel, siyasal, kültürel gelişmelerle ve Sanayi Devrimi'yle birlikte hareketlenen büyük toplumsal değişime eşlik eden zihniyetin tamamı için kullanılabilen bir terimdir" cümlesinde modernizmin tanımı yapılmıştır.
- İkinci cümlede söz ettirmek ayrı yazılır.
- Dördüncü cümlede "Temelde, kenara, doldurduğu" sözcükleri mecaz anlamlıdır.
- Beşinci cümlede "reddederek" sözcüğünde üç ses olayı vardır. Bu sözcüğün aslı "ret et" iki ünsüz yumuşaması ve ünsüz türemesi vardır.

Cevap C

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Hepimizin güzel hedefleri ve hayalleri var ancak kimse hayalleri için yedi yirmi dört ders çalışmak zorunda değildir. Kimse de bu şekilde yapmıyor ve başarılı insanların çoğu planlı hareket ediyor. Kendilerine de zaman ayırmayı biliyorlar ve stres atmak için hobileri var. Siz de sınav stresini atmanız için şimdiden seveceğiniz işleri hobi olarak yapmaya başlayabilirsiniz. Planlı ve programlı olmak, neyi ne zaman çalışacağınızı bilmenizi sağlar. Sınavla ilgili eksiklerinizi bilmenizi, hangilerinin tamam, hangilerinin tamamlanması gerektiğini görmenizi mümkün kılar. Plan ve program yapmayan kişilerin önünde dersler koca bir yığın gibi gözüktür. Hiçbir şey bilmediklerini sanırlar, kendilerini test edemedikleri için de nelerin eksik ve nelerin iyi olduğunun haritasını göremezler. Hâlbuki, bir kâğıt üzerinden yazılan ders çalışma çizelgesi, eksik olan konular, derslerle ilgili koca bir yığının söz konusu olmadığını gösterir. Bu da iyi motivasyondur...

Şimdi işin en önemli kısmına değinmemiz gerekiyor. (I) Öncelikle ders çalışma isteğinin gelmesi lazımdır. (II) Bazı kişiler, içsel motivasyona önem verirler, bazıları ise dışsal motivasyonla harekete geçebilirler. (III) İçsel motivasyona önem verenler amaç ve hedeflere odaklanır, yapacakları işin neden yapıldığına daha fazla önem verirler. (IV) Dışsal motivasyona önem verenler ise yönlendirmelerle hareket edebilirler. (V) Birileri tarafından motive edilmeleri ve çalışma ortamının veya atmosferinin oluşmasına değer verirler.

1. Bu parçaya göre hedef ve hayallere ulaşmada aşağıdakilerden hangisinin etkisinden söz edilmemiştir?

- A) Motivasyon
- B) Zamanı doğru kullanma
- C) Sabırlı olma
- D) Programlı çalışma
- E) Eksikleri görme

2. Bu parçanın anlatımıyla aşağıdakilerden hangisi amaçlanmıştır?

- A) Farklı görüşleri bir potada eritme
- B) Bir konuda okuru bilgilendirme
- C) Okuru olay içinde yaşatma
- D) Gözlemlerden yola çıkarak sonuca varma
- E) Okurun olaylara objektif bakmasını sağlama

3. Bu parçadaki altı çizili cümleyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İsmi yerini tutan sözcükler kullanılmıştır.
- B) Farklı türde fiilimsiler kullanılmıştır.
- C) Türemiş yapı sözcük kullanılmıştır.
- D) İsim cümleleri kullanılmıştır.
- E) Bağlaç kullanılmıştır.

4. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede isim tamlamasının içinde ünsüz değişimine uğramış sözcük vardır.
- B) II. cümlede noktalama yanlışlığı yapılmıştır.
- C) III. cümle yazım yanlışlığı yapılmıştır.
- D) IV. cümlenin yüklemi birleşik yapıdır.
- E) V. cümlede zamir kullanılmıştır.

KONU ÇÖZÜM

1

- "İçsel motivasyona önem verenler; amaç ve hedeflere odaklanır, yapacakları işin neden yapıldığına daha fazla önem verirler." cümlesinden A seçeneğine ulaşırız.
- "Planlı ve programlı olmak, neyi ne zaman çalışacağınızı bilmenizi sağlar." cümlesinden B seçeneğine ulaşırız.
- "Planlı ve programlı olmak" sözünden D seçeneğine ulaşırız.
- "Sınavla ilgili eksiklerinizi bilmenizi" sözünden E seçeneğine ulaşırız.

Cevap C

2

Bilgilendirmede bir konuyla ilgili okura bilgi verilir. Olay içinde yaşatmada kişinin başından geçenler anlatılır. Gözlemde betimleme yapılır.

Parçanın genelinde sınava hazırlanan öğrencilerin dikkat etmesi, yapması gerekenler anlatılmıştır. Bu nedenle de B seçeneğinde okuru yönlendirme amaçlanmıştır.

Cevap B

3

Zamir: İsmi yerini tutan sözcük sorulduğunda zamir aranır. Ben, sen, bize, bunlara, herkes, birileri...

Filimsiler: İsim fiil: "-ma / -me, -mak / -mek, -ış / -iş / -uş / -üş"

Sıfat-fil: -an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş

Zarf-fil ekleri: -ken, -alı, -madan, -ince, -ip, -arak, -dıkça, -e...-e, -r, -meksizin, -dığında

İsim cümleleri sorulduğunda yüklemi isim olan cümleler aranır.

- "Hepimizin güzel hedefleri ve hayalleri var ancak kimse hayalleri için yedi yirmi dört ders çalışmak zorunda değildir"
- "hepimiz ve kimse" zamirdir.
- "çalışmak" sözcüğü yapım eki aldığı için türemiştir.
- "var ve değildir" yüklemi isimdir.
- "ve" bağlaçtır.

Cevap B

4

- "ders çalışma isteğinin" isim tamlamasının "isteği" sözcüğünde ünsüz yumuşaması vardır.
- "Bazı kişiler, içsel motivasyona önem verirler, bazıları ise dışsal motivasyonla harekete geçebilirler." cümlesinde "verirler" sözcüğünden sonraki virgül yerine noktalı virgül gelmelidir.
- "hareket edebilirler" yüklemi birleşik yapıdır.
- "birileri" sözcüğü zamirdir.

Cevap C

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) İnsanlık tarihi boyunca ancak 1800'lü yıllara gelindiğinde 1 milyara erişen dünya nüfusu, bu tarihten sonra özellikle de 20. yüz yılda eşine rastlanmayan bir şekilde çok hızlı artış göstermiştir. (II) Nitekim 1930'larda 1 milyar daha eklenen dünya nüfusu 3 milyara, 1960'da 4 milyara, 1974'de 5 milyara, 1987'de 6 milyara erişmiş ve 2011'de 7 milyara çıkmıştır. (III) Dünya'daki bu hızlı nüfus artışı ve sonuçları önemli bir sorun olarak bilinmekte ve tartışılmaktayken, 20. yüz yılın ortasından itibaren nüfusun niteliklerinde yaşanan değişimler çeşitli yeni sorunlara neden olmaya başlamıştır. (IV) Özellikle son 50 yılda gelişmiş ülkelerde görülen nüfusun yaşlanma süreci ve etkileri bunların başında gelmektedir. (V) 20. yüzyılın ilk çeyreğinde kurulan Türkiye, 21. yüzyılın başına kadar olan süreçte diğer alanlarda olduğu gibi demografik olarak da önemli değişimler geçirmiştir. Bu değişimler, sosyo ekonomik dönüşüm sürecinin toplum yapısına ve nüfusa yansımalarıyla ortaya çıkmıştır. Türkiye'de 2000 sonrasında nüfusun demografik geçişinin son aşamaya gelmesiyle birlikte, doğurganlık ve yıllık nüfus artış hızlarının düşüşü yanında nüfusun yaş yapısında da değişimlerin izlendiği bir döneme girilmiştir. Demografik geçiş aşamalarıyla birlikte nüfus piramidinin de önemli ölçüde değişime uğradığı saptanmış ve hızlı bir yaşlanma eğilimi görülmeye başlanmıştır. Doğurganlık oranlarındaki düşüşle birlikte piramidin tabanındaki daralmaya karşın, orta ve üst kısımlarda genişleme belirmiştir. Sosyo ekonomik sorunların temelinde baş sorumlu olarak gösterilen "hızlı nüfus artışı" artık giderek önemini kaybetmektedir. Ekonomik açıdan çalışma çağındaki **nüfusun artışı** demografik anlamda "fırsat penceresi" olarak **algılanmakla** birlikte, yaşlı **nüfusundaki** artışlar başta **emeklilik** ve sağlık alanlarında yeniden yapılanmaları zorunlu hâle getirmektedir.

1. Bu parçada,

- Dünya nüfusunun düzenli olarak artmasının nedeni nedir?
- Türkiye'nin nüfusu neden yaşlanmaktadır?
- Yaşlı nüfusun artmasının ne gibi sonuçları vardır?

sorulardan hangilerinin cevabı vardır?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

2. Bu parçada altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- Yaşlı ve genç nüfus arasındaki dengenin bozulması
- Okur yazar oranının değişmesi
- Zengin ve yoksul arasındaki farkın açılması
- Eğitilmiş ve eğitimsiz kesim arasında çatışma yaşanması
- Köylü ve şehirli nüfus dengesinin bozulması

3. Bu parçanın son cümlesinde geçen sözcüklerin yapılarıyla ilgili aşağıdaki açıklamalardan hangisi yanlıştır?

- "nüfusundaki" sözcüğü çekim ekinden sonra yapım eki almıştır.
- "algılanmakla" sözcüğü sadece iki yapım eki almıştır.
- "nüfusun" sözcüğü tamlayan eki almıştır.
- "artışı" sözcüğü yapım ve çekim eki almıştır.
- "emeklilik" sözcüğü gövdeden türemiştir.

4. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım ya da noktalama yanlışlığı yapılmamıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

KONU ÇÖZÜM

1

"Türkiye'de 2000 sonrasında nüfusun demografik geçişinin son aşamaya gelinmesiyle birlikte, doğurganlık ve yıllık nüfus artış hızlarının düşüşü yanında nüfusun yaş yapısında da değişimlerin izlendiği bir döneme girilmiştir." cümlesinden II. maddeye ulaşırsınız.

"yaşlı nüfusundaki artışlar başta emeklilik ve sağlık alanlarında yeniden yapılanmaları zorunlu hâle getirmektedir." cümlesinden III. maddeye ulaşırsınız.

Cevap E

2

Altı çizili bir sözün anlamı sorulduğunda sadece istenen söze odaklanmamak gerekir, parça ya da cümleyi de okumak gerekir çünkü istenen sözle ilgili ipuçları parça ya da cümlede bulunabilir.

Parçada geçen "nüfusun niteliklerinde yaşanan değişimler" sözünün anlamını çıkarmak için parçayı dikkatli okumak gerekir. Nüfusun niteliklerinde yaşanan değişim genç ve yaşlı nüfus arasındaki dengenin bozulmasıdır.

Cevap A

3

- "nüfusundaki" sözcüğünde -u tamlanan eki, "-da" hâl eki, "-ki" sıfat yapan yapım ekidir.
- "algılamakla" sözcüğünde "al-gı-la-mak" üç yapım eki vardır.
- "nüfusun" sözcüğündeki "un" tamlayan ekidir.
- "art-ış-ı" önce yapım eki sonra çekim eki almıştır.
- "emeklilik" sözcüğünde "emek-li-lik" iki yapım eki vardır ve ilk yapım eki (li) ismi gövde hâline getirmiştir.

Cevap B

4

"gezegen, yıldız adları" coğrafi terim olarak kullanılmışsa büyük yazılır. Sen benim dünyamsın. Güneş, Dünya'nın yıldızıdır.

"yüzyıl" sözcüğünün bitişik ve ayrı yazımı vardır. Cümlede asır anlamında kullanılmışsa bitişik, sayı anlamında kullanılmışsa ayrı yazılır.

Bu savaş yüz yıl sürdü. 20. yüzyılda pek çok felaket yaşandı.

- Birinci cümlede "yüz yılda" sözcük grubu asır anlamıyla kullanıldığı için bitişik yazılmalıdır.
- İkinci cümlede "1960'da, 1974'de" sözcüklerinde ünsüz sertleşmesi olduğu için gelen ekler "-ta, -te" şeklinde yazılmalıdır.
- Üçüncü cümlede "dünyadaki" sözcüğündeki kesme işareti yanlış kullanılmıştır. Dünya özel isim olmadığı için kesme işaretine gerek yoktur. Yine aynı cümlede "tartışılmaktayken" sözcüğünden sonra noktalama işareti gelmemelidir.
- Beşinci cümlede "olarakda" sözcüğünde "da" bağlaç olduğu için ayrı yazılmalıdır.

Cevap D

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Hafıza kartı dolduğunda daha fazla fotoğraf kaydedemeyen dijital fotoğraf makinelerinin tersine insan beyninin kaydetme kapasitesi hiç azalmıyor gibidir. Fakat insan beyninin sınırsız kaydetme yeteneğini algılamak zordur. Nörologlar uzun süre beynin kapasitesini ölçmeye çalıştı. Ancak hafızasıyla inanılmaz şeyler başaran insanların bilişsel becerileri şaşırtıcı sonuçlar sunuyor. Çoğumuz bir telefon numarasını bile ezberlemekte zorluk çekeriz, kaldı ki binlerce rakamlı bir sayıyı hatırlayalım. Fakat 24 yaşındaki üniversite öğrencisi Çinli Cao Lu, 2005'te pi sayısının 67.980 rakamını ezberleyerek dünya rekoru kırmıştı. Bazı dahiler ise isimlerden, tarihlere, en ince detaylı karmaşık görsel bilgilere kadar her şeyi akılda tutabiliyor. Nadiren sağlıklı insanların bir kazadan sonra bu hâle gelmesi de söz konusu olabiliyor. 10 yaşındaki Orlando Serrell, beyzbol sopasıyla kafasının sol tarafına aldığı darbenin ardından sayısız araba plakası ezberlemeye, onlarca yıl öncesine ait bir tarihin hangi güne denk düştüğünü söylemeye başlamıştı. Hafıza kapasitemiz beynin fizyolojik yapısına bağlıdır. Beyin 100 milyar sinir hücresinden (nöron) oluşur. Bunlardan sadece bir milyarı uzun dönemli hafızada rol oynar; bunlara piramidal hücreler denir. Bir nöronun bir birim hafızaya denk düştüğünü varsayarsak beynimizin tümüyle dolmuş olması gerekirdi. Psikoloji profesörü Paul Reber, nöron sayısı kadar hafızanın büyük bir kapasite olmadığını ve hemen dolacağını ifade ediyor. Bu nedenle araştırmacılar hafızanın nöronlar arasındaki bağlantılarda oluştuğuna inanıyor. Her nöronun çıkan ağ şeklindeki bağlantılar binlerce başka sinir hücresine ulaşıyor.

1. Bu parçada geçen aşağıdaki cümlelerin hangisiyle yeni bir paragraf başlar?

- A) Hafıza kapasitemiz beynin fizyolojik yapısına bağlıdır.
- B) Bazı dahiler ise isimlerden, tarihlere, en ince detaylı karmaşık görsel bilgilere kadar her şeyi akılda tutabiliyor.
- C) Her nöronun çıkan ağ şeklindeki bağlantılar binlerce başka sinir hücresine ulaşıyor.
- D) Nadiren sağlıklı insanların bir kazadan sonra bu hâle gelmesi de söz konusu olabiliyor.
- E) Ancak hafızasıyla inanılmaz şeyler başaran insanların bilişsel becerileri şaşırtıcı sonuçlar sunuyor.

2. Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisine yer verilmemiştir?

- A) Neden
- B) Karşılaştırma
- C) İhtimal
- D) Düşsel öge
- E) Öznellik

3. Bu parçadaki altı çizili sözcüklerin hangisinde şapka (düzeltme) işareti kullanılmalıdır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

4. Bu parçanın ilk cümlesinde aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Ek fiil
- B) Zamir
- C) Zarf
- D) Sıfat
- E) İsim tamlaması

KONU ÇÖZÜM

1

Yeni bir paragrafın ya da ikinci paragrafın başlaması için öncelikle başlayacak cümlelerin giriş cümlesi olması gerekir. Farklı bir konunun ele alınması gerekir.

- "Bazı dâhiler ise isimlerden, tarihlere, en ince detaylı karmaşık görsel bilgilere kadar her şeyi akılda tutabiliyor" cümlesi "bazı dâhiler ise" dediği için giriş cümlesi olamaz.
- "Her nörondan çıkan ağ şeklindeki bağlantılar binlerce başka sinir hücresine ulaşıyor." cümlesi önceki cümleye bağlandığı için giriş cümlesi olamaz.
- "Nadiren sağlıklı insanların bir kazadan sonra bu hâle gelmesi de söz konusu olabiliyor." cümlesinde "bu hâle" dediği için önceki cümleye bağlıdır.
- "Ancak hafızasıyla inanılmaz şeyler başaran insanların bilişsel becerileri şaşırtıcı sonuçlar sunuyor." cümlesi "ancak" ile başladığı için giriş cümlesi olamaz.

Cevap A

2

Neden: Eylemin gerçekleştirilme nedenini, gerekçesini verir.

Karşılaştırma: İki varlığı benzeyen ya da ayrılan yönleriyle göstermektir. Karşılaştırma cümlelerinde genelde "en, daha, ise" kullanılır.

İhtimal: Olasılık, eylemin gerçekleşebilme durumudur. Genelde "belki, galiba, -ebilir" kullanılır.

Düşsel öge: Süslü, mecazlı, sanatlı anlatımdır.

Öznellik: Duygu, düşünce, yoruma yer verilmesidir. Öznel cümlelerdeki ifadeler kanıtlanamaz.

- "10 yaşındaki Orlando Serrell, beysbol sopasıyla kafasının sol tarafına aldığı darbenin ardından sayısız araba plakası ezberlemeye, onlarca yıl öncesine ait bir tarihin hangi güne denk düştüğünü söylemeye başlamıştı." cümlesinde neden ilgisi vardır.
- "Bazı dâhiler ise isimlerden, tarihlere, en ince detaylı karmaşık görsel bilgilere kadar her şeyi akılda tutabiliyor." cümlesinde karşılaştırma yapılmıştır.
- "Nadiren sağlıklı insanların bir kazadan sonra bu hâle gelmesi de söz konusu olabiliyor" cümlesinde ihtimal vardır.
- "Fakat insan beyninin sınırsız kaydetme yeteneğini algılamak zordur." cümlesi öznelidir.

Cevap D

3

Şapka (Düzeltilme) İşareti:

- Yazılışları bir, anlamları ve okunuşları ayrı olan kelimeleri ayırt etmek için, okunuşları uzun olan ünlülerin üzerine konur: adem (yokluk), âdem (insan); adet (sayı), âdet (geleneğe, alışkanlık);
- Arapça ve Farsçadan dilimize giren birtakım kelime ve eklerle özel adlarda bulunan ince g, k ünsüzlerinden sonra gelen a ve u ünlüleri üzerine konur: dergâh, tezgâh
- Nispet i'sinin belirtme durumu ve iyelik ekiyle karışmasını önlemek için kullanılır: askerî

"dâhiler" sözcüğünde şapka (düzeltilme) işareti kullanılmalıdır.

Cevap E

4

Ek fiil: -idi, -imiş, -ise, -dır ekleri olan ek fiil isimleri yüklem yapar ya da basit zamanlı fiilleri birleşik zamanlı yapar.

Zarf: Eylemleri, eylemsileri zaman, durum, miktar yönünden belirten sözcüklerdir.

Sıfat: İsimleri nitelik, işaret, sayı, belgisizlik yoluyla belirten sözcüklerdir.

Zamir: İsimlerin yerine kullanılan sözcüklerdir.

İsim tamlaması: İsimlerin birbirini tamamlamasıyla oluşur. Belirtili, belirtisiz ve zincirleme isim tamlaması gibi türleri vardır.

- "gibidir" ek fiil almıştır.
- "daha" üstünlük zarfıdır.
- "fotoğraf kaydedemeyen dijital fotoğraf" sıfattır.
- "fotoğraf makineleri, insan beyninin kapasitesi" gibi sözler isim tamlamasıdır.
- Zamir kullanılmamıştır.

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Bir toplumun geleceğinin şekillenmesin de geçmişten getirdiği bilgi, tecrübe, sanat, edebiyat vb. unsurları kullanabilmesi önemlidir. (II) Toplum da dilsel becerileri geliştirmek ve dil zevki oluşturmak için ses yapısı (müziği) çok güçlü olan edebî ürünlerin kullanılması söz konusudur. (III) Bu bağlam da Türk edebiyatı içerisinde bu özelliği ile öne çıkan divan edebiyatından maksimum derecede faydalanmak gerekir. (IV) Divan edebiyatı metinleri muhakeme yoluyla bireylerin zihinsel becerilerini geliştirir ve onlar da estetik duygusu oluşturur. (V) Daha da önemlisi bu muazzam örgünün içinde yatan düşüncenin, duygunun ortaya çıkarılması ve güncellenerek topluma kazandırılması gerekmektedir. Ancak günümüzde divan edebiyatı ve gelenekleri çeşitli sebeplerden dolayı değerini yitirmekte ve

I

toplum tarafından bu edebiyatın diline, terminolojisine, şekil özelliklerine ve ifade biçimlerine yabancılaşma durumu

II

vardır. Aruz vezni, nazım şekilleri ve edebî sanatların temelinde kurulan divan edebiyatı öğretimi anlaşılabilirliği güç bir

III

alan hâlini almaktadır. Divan edebiyatı hakkında toplumun zihninde oluşmuş olan algı saptanmaya çalışılmıştır.

IV

Divan edebiyatı öğrenimi görmüş en az lise mezunu bireylere divan edebiyatı ile ilgili sorular yöneltilerek veriler toplanmıştır.

V

1. Bu parçaya göre divan edebiyatı öğrenimi görmüş bireylere divan edebiyatıyla ilgili sorulmasındaki amaç aşağıdakilerden hangisi olamaz?
- A) Divan edebiyatının eleştirilmesinin nedenini bulmak
- B) Divan edebiyatına yönelik bakış açısının nedenini saptamak
- C) Toplumun divan edebiyatıyla ilgilenmemesinin nedenini bulmak
- D) Divan edebiyatında ağır bir dil kullanılmasının nedenini bulmak
- E) Günümüz insanların eski edebiyata mesafeli durmalarının nedenini bulmak

2. Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangisi gereksiz kullanılmıştır?
- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Bu parçadaki altı çizili cümlelerin zarf tümleciyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?
- A) Belirtisiz isim tamlaması kullanılmıştır.
- B) Üstünlük zarfı kullanılmıştır.
- C) Zarf-fiil kullanılmıştır.
- D) Türemiş sözcüklere yer verilmiştir.
- E) Bulunma hal eki kullanılmıştır.

4. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım yanlışlığı yapılmamıştır?
- A) I B) II C) III D) IV E) V

KONU ÇÖZÜM

1

Parçanın son iki cümlesinde "Divan edebiyatı hakkında toplumun zihninde oluşmuş olan algı saptanmaya çalışılmıştır. Divan edebiyatı öğrenimi görmüş en az lise mezunu bireylere divan edebiyatı ile ilgili sorular yöneltilecek veriler toplanmıştır." divan edebiyatıyla ilgili toplumun zihninde olumsuz bir algı oluştuğu belirtilmiş ve bu algı saptanmaya çalışılmıştır. Bu nedenle de divan edebiyatıyla ilgili sorular yöneltilemiştir. Burada ağır bir dil kullanılmasıyla ilgili verilere ulaşamayız.

Cevap D

2

Bir sözcüğün gereksiz kullanılması için aynı anlama gelen ya da aynı anlamı içeren sözcüklere yer vermek gerekir. Bir sözcüğün gereksiz olması için cümleden atıldığında onun anlamını veren bir sözcük cümlede bulunmalıdır. Örneğin "Yaklaşık yirmi yıl kadar burada yaşadım." cümlesinde "yaklaşık ve kadar" aynı anlamı verdiği için sözcüklerden biri cümleden atılmalıdır.

"sebeplerden dolayı" sözünde "-den" eki neden anlamı kattığı için "dolayı" sözcüğünün kullanılmasına gerek yoktur.

Cevap B

3

- Zarf tümlecini bulmak için yükleme "ne zaman, nasıl, ne kadar, neden, niçin" sorularından birini sorarız.
- Belirtisiz isim tamlamasında tamlayan ek almaz, tamlanan ek alır.
- Üstünlük zarfı "en" ile yapılır.
- Zarf-fiil "-ıp, -erek, -ken, -ınca, -dıkça, -e, -a" ekleriyle yapılır.
- "Divan edebiyatı öğrenimi görmüş en az lise mezunu bireylere divan edebiyatı ile ilgili sorular yöneltilecek"
- "divan edebiyatı" belirtisiz isim tamlamasıdır.
- "en" üstünlük zarfıdır.
- "yöneltilecek" sözcüğünde zarf-fiil kullanılmıştır.
- "öğrenim, görmüş, sorular.." sözcükleri türemiştir.

Cevap E

4

"de bağlacı ya da -de" ekinin yazımı: "de" bir yerde, bir zamanda, bir kişide bulunma anlamı veriyorsa bitişik yazılır. Dahî, bile anlamı veriyorsa ayrı yazılır.

- "şekillenmesinde" bulunma anlamı verdiği için bitişik yazılmalıdır.
- "toplumda" bulunma anlamı verdiği için bitişik yazılmalıdır.
- "bağlamda" bulunma anlamı verdiği için bitişik yazılmalıdır.
- "onlarda" bulunma anlamı verdiği için bitişik yazılmalıdır.
- "daha da" sözcüğünün yazımı doğrudur.

Cevap E

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Dünya üzerinde yaşayan canlı türü oldukça fazladır. (II) Bu sayının 10 milyonla 80 milyon arasında olduğu tahmin edilmektedir. (III) Dünyada kara ve suda yaşayan ve çıplak gözle görülebilen canlıların yanı sıra çok daha küçük boyutlarda olan diğer canlı türlerini de unutmamak gerekir. (IV) Çeşitliliği ve sayısı bu kadar fazla olan canlı türlerinin incelenmesi ve isimlendirilmesi oldukça zaman alan, zor bir iştir. (V) Bunun en önemli sebeplerinden biri, sınıflandırma yaparken hangi özelliklerin kullanılacağı konusunda bilim insanları arasında fikir birliğinin sağlanamamasıdır. Canlıların en doğru şekilde sınıflandırılabilmesi için genetik ve moleküler çalışmaların yanı sıra hücre ve dokuların yapı ve işleyişleri hakkında çok kapsamlı araştırmaların yapılması gerekir.

Canlı çeşitliliğinin ve incelenmesi gereken özelliklerin çok fazla olması, bilim insanı yetiştirme konusundaki

I

zorluklar, bilim insanı sayısının azlığı ve bilimsel çalışmaların maliyetinin yüksek olması gibi faktörler sınıflandırma

II

biliminin gelişmesini yavaşlatmaktadır. Ayrıca insanlığın ekolojik dengeyi bozarak canlıların yaşam alanlarını yok

III

etmesi yüzünden de birçok canlı türü daha keşfedilmeden yok olmaktadır. Bu sebeplerden günümüzde yeryüzünde

IV

yaşayan canlı türü sayısı hakkında farklı kaynaklarda farklı rakamlara rastlanmaktadır. Ancak bilimde her geçen gün

V

kaydedilen gelişmeler, canlıların daha güvenilir bir şekilde sınıflandırılmasını sağlamaktadır.

1. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede mecaz anlamı sözcük kullanılmıştır.
- B) II. cümlede sözcüklerin hepsi gerçek anlamıyla kullanılmıştır.
- C) III. cümlede karşılaştırma yapılmıştır.
- D) IV. cümlede bir eylemin nedeni belirtilmiştir.
- E) V. cümlede önceki cümlede anlatılanların gerekçesi verilmiştir.

2. Bu parçadaki altı çizili sözcüklerin hangisinde herhangi bir ses olayı yoktur?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

3. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Bazı koşulların oluşmamasının canlıların sınıflandırılmasını geciktirdiği
- B) İnsanların çevre üzerinde olumsuz etkisinin olduğu
- C) Sınıflandırma konusunda hangi faktörlerin kullanılacağı kesin olarak belirlenmediği
- D) Canlı çeşitliliğinin fazla olmasının güvenilir sınıflandırma yapılmasını engellediği
- E) Canlı türlerinin azalmasının bilim insanlarının işlerini kolaylaştırdığı

4. Bu parçada geçen "Canlı çeşitliliğinin ve incelenmesi gereken özelliklerin çok fazla olması, bilim insanı yetiştirme konusundaki zorluklar, bilim insanı sayısının azlığı ve bilimsel çalışmaların maliyetinin yüksek olması gibi faktörler sınıflandırma biliminin gelişmesini yavaşlatmaktadır." cümlesiyle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) "özne - belirtili nesne - yüklemden" oluşmuştur.
- B) Sıralı sözleri ayırmak için virgül kullanılmıştır.
- C) Yüklemi isimden türemiştir.
- D) Bağlı sıralı bir cümledir.
- E) İsim tamlaması kullanılmıştır.

KONU ÇÖZÜM

1 Mecaz anlam, bir sözcüğün ilk anlamından tamamen uzaklaşmasıdır. Gerçek anlam ise sözcüğün kullanıldığı anlamının gerçek bir durum, kavramı karşılmasıdır.

Karşılaştırmada varlıkların benzeyen ya da ayrılan yanlarıyla kıyaslanır.

Gerekçesi belirtilen cümlede eylemin yapılmasının nedeni belirtilir.

- I. cümlede mecaz anlamda kullanılan bir sözcük yoktur.
- II. cümlede kullanılan sözcüklerin hepsi gerçek anlamıyla kullanılmıştır.
- III. cümlede geçen "daha küçük boyutlar" ifadesiyle karşılaştırma yapılmıştır.
- IV. cümlede zor bir iş olmasının nedeni çeşitliliğinin ve sayısının fazla olmasıdır.
- V. cümlede gerekçe "fikir birliğinin sağlanamamasıdır."

Cevap A

2 **Ünsüz Yumuşaması:** Ünsüz Değişimi (Ünsüz Yumuşaması): Türkçede sert ünsüzlerden -p, -ç, -t, -k" ile biten bir sözcüğün ünlü ile başlayan bir ek aldığında bu sözcüğün sonundaki ünsüzün yumuşayarak "-b, -c, -d, -g"ye dönüşmesidir.

Ünlü düşmesi: Sözcüklerin ek alırken ya da başka bir sözcükle birleşirken ünlülerinden birini yitirmesidir.

Ünsüz sertleşmesi: Türkçede sert ünsüzle biten bir sözcüğe yumuşak ünsüzlerden "c, d, g" ile başlayan bir ek geldiğinde, ekin başındaki ünsüzün değişerek sertleşmesidir.

- "çeşitlilik" sözcüğünde ünsüz yumuşaması vardır.
- "ayır", ayrıca sözcüğünde ünlü düşmesi vardır.
- "keşif et" sözcüğünde hem ünlü düşmesi hem de ünsüz yumuşaması vardır.
- "rastlanmaktadır" sözcüğünde ünsüz sertleşmesi vardır.

Cevap B

3

Parçada, canlıların sınıflandırılması için koşulların oluşmadığı, bunda bir fikir birliğinin olmadığı, çok fazla canlı türünün bulunduğu ve insanların ekolojik dengeyi bozduğu anlatılmaktadır.

Yanıt: E

4

Bağımlı sıralı cümlede öge ortaklığı olan birden çok yüklem vardır. "Kuzey eve gitti, kitabını okudu." cümlesinde "ortak özne kullanıldığı için bağımlı sıralı cümle olur.

- Yavaşlatmaktadır, yüklem
... gibi faktörler, özne,
sınıflandırma biliminin gelişmesini, belirtili nesne olur.
- ... olması, ... zorluklar, sıralı söz olduğu için virgülle ayrılmıştır.
- "yavaşlatmaktadır". yüklemi "yavaş" isminden türemiştir.
- "canlı çeşitliliği, bilim insanı", isim tamlamasıdır.

Yanıt: D

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Millî Edebiyat sanatçıları, etkilendikleri siyasi görüş olan Türkçülük ve bu görüşe bağlı olarak oluşturdukları zihniyetin sonucu olarak hikâyelerinde millî kaynaklara yönelmişlerdir. (II) Bu kaynaklar bazen millî tarih bazen de yaşanan sosyal hayat veya millî kültür olabilir. (III) Örneğin Ömer Seyfettin'in "Kızıl Elma" hikâyesinde sanatçı tarihi bir olayı anlatırken bir başka önemli hikâyecimiz olan Refik Halit "Hakk-ı Sükût" adlı hikâyesinde Anadolu'yu ve Anadolu insanını işlemiştir. (IV) Elbette ki sadece İstanbul'u ve aydın kesimi anlatan Servetifünun hikâyesinden sonra bu tema ve konu farklılığı bu dönem hikâyesini kendisinden önceki dönemlerden ayırır. (V) Millî edebiyata kadar romanın gölgesinde kalan hikâye türü bu dönemde özellikle de, Ömer Seyfettin'in çabalarıyla bağımsız bir tür hâlini almıştır.

Bunda Millî Edebiyat'ın kurucularından olan Ömer Seyfettin'in bizzat hikâye ile uğraşmasının payı büyüktür. Sade bir dil anlayışı benimsenen Millî Edebiyat Döneminde hikâyelerde özellikle Arapça ve Farsça tamlamalardan kaçınılmıştır. Sanatçılar memleket edebiyatı anlayışıyla hikâyelerin konularını Anadolu'dan ya da millî tarihten seçmişler, ilk kez İstanbul dışına çıkarak Anadolu'yu tanımaya **başlamışlardır**. Bu dönem hikâyeleri realizm akımının etkisiyle yazılmıştır. Anlatımda gerçeklikten kopmayıp realizmin sonucu olarak gözlemi ön plana çıkarmıştır.

1. Bu parçadaki altı çizili sözcüğün yapısıyla ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) Yapım eki almıştır.
- B) Haber kip eki almıştır.
- C) Birleşik zamanlıdır.
- D) Kişi eki almıştır.
- E) Ek fiil almıştır.

2. Bu parçaya göre Millî edebiyat sanatçılarının Servetifünun sanatçılarından ayrılan yönü

- I. İstanbul dışına çıkmaları
 - II. Farklı türleri edebiyata sokmaları
 - III. Eğitilmiş sanatçılardan oluşmaları
- ifadelerinden hangilerinde verilmiştir?
- A) Yalnız I
 - B) Yalnız II
 - C) Yalnız III
 - D) I ve II
 - E) II ve III

3. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşmaz?

- A) Farklı yazarların farklı konuları ele aldığına
- B) Yazarların anlaşılır ve açık bir dil kullandığına
- C) Düşünce akımlarının edebiyatı etkilediğine
- D) Yabancı dillerin dildeki etkilerinin azaldığına
- E) Yazarların Anadolu insanının sorunlarına çözümler ürettiklerine

4. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde noktalama yanlışlığı yapılmıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

KONU ÇÖZÜM

1

- Yapım ekleri sözcüğün anlamını veya türünü değiştiren eklerdir.
- Haber kip ekleri yüklemde bulunan zaman ekleridir.
- Kişi ekleri eylem olan yüklemelere gelen ve eylemi yapan kişiyi gösteren eklerdir.
- Ek fiil ekleri "idi, imiş, ise, dır" ekleridir.

"baş-la-muş-lar-dır" sözcüğünde

- "-la" yapım ekidir.
- "-muş" geçmiş zaman haber kip ekidir.
- "-lar" kişi ekidir.

Cevap C

2

"Anadolu'yu ve Anadolu insanını işlemiştir. Sanatçılar memleket edebiyatı anlayışıyla hikâyelerin konularını Anadolu'dan ya da millî tarihten seçmişler" ifadelerinden I. maddeye ulaşırsınız.

Diğer maddelerle ilgili bir bilgi verilmemiştir.

Cevap A

3

- "Örneğin Ömer Seyfettin'in "Kızıl Elma" hikâyesinde sanatçı tarihi bir olayı anlatırken bir başka önemli hikâyecimiz olan Refik Halit "Hakk-ı Sükût" adlı hikâyesinde Anadolu'yu ve Anadolu insanını işlemiştir" cümlesinden A seçeneğine ulaşırsınız.
- "Sade bir dil anlayışı benimsenen Millî edebiyat döneminde" ifadesinden B seçeneğine ulaşırsınız.
- "etkilendikleri siyasi görüş olan Türkçülük ve bu görüşe bağlı olarak oluşturdukları zihniyetin sonucu olarak hikâyelerinde millî kaynaklara yönelmişlerdir" ifadesinden C seçeneğine ulaşırsınız.
- "Arapça ve Farsça tamlamalardan kaçınılmıştır" ifadesinden D seçeneğine ulaşırsınız.

Cevap E

4

- Yineleme bağlaçlarının arasında herhangi bir noktalama işareti kullanılmaz. (hem...hem, ne...ne, ya...ya)
- Bu konuyu hem onunla hem seninle konuştum.

Buraya ne gelen var ne de giden.

- "ile, ve, de, da, ya da, veya" bağlaçlarından önce ya da sonra herhangi bir noktalama işareti kullanılmaz.
 - "ile" ile uzun yıllar birlikte çalıştık.
 - "-ıp, -erek, -ken, -meden, -ınca, -ince..." zarf-fiil eklerini alan sözcüklerden sonra herhangi bir noktalama işareti kullanılmaz. (Sıralamalar hariç)
- Eve gidip onunla konuş.

"Millî edebiyata kadar romanın gölgesinde kalan hikâye türü bu dönemde özellikle de, Ömer Seyfettin'in çabalarıyla bağımsız bir tür hâlini almıştır." cümlesinde "de" bağlacından sonra kullanılan virgül yanlıştır.

Cevap E

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Avustralya on yılın en kötü kuraklıklarından birini yaşıyor. Aralık ayında bir sıcak hava dalgası ülke çapında en yüksek ortalama sıcaklık rekorunu kırdı. Ülkeden atmosfere öyle çok ısı ve duman yükseliyor ki korkunç görünümde ve etkide ateş hortumları ve duman kasırgaları oluşturuyor. Bu kasırgaların çaktığı kuru yıldırım ve şimşekler de karaya yeni yangın tetikleyicisi olarak geri dönüyor. Aralık ayı başlarında, Sidney'de duman o kadar kötüydü ki hava kalitesi tehlikeli seviyenin 11 katı olarak ölçülüyordu. Bugün Avustralya Federal Hükümetinin acil durumlardan sorumlu bakanlığının Canberra'daki ofisini hava kalitesinin kötülüğünden ötürü kapattığı haberi geldi. Orman yangınların dumanları altında kaybolmuş durumdaki resmi başkent Canberra'da çocuk bakım hizmetleri de verilemiyor. Avustralya dün başlayan geçici yağmurla kısmi nefes alsada kıta için yaz mevsimi asıl ocak ayından itibaren etkisini hissettireceğinden yangınların devam etmesi kaçınılmaz. ABD'nin uzay kurumu NASA'nın bu sezon Avustralya'da çıkan tüm yangınların görüntülerini birleştirerek oluşturduğu grafik, dünya çapında tüm insanlara "Bir kıta yanıp kül olarak yok oluyor." dedirtti. Victoria eyaletinin East Gippsland bölgesinde helikopterden termal kamerayla çekilen görüntüler de yangınların baş edilemeyecek kadar muazzam boyutta olduğunu ortaya koydu. Uzmanlar, Avustralya'da yangın

sezonu diye anılan dönemin geleneksel yangınlarının bu kez kontrol edilemez boyutlarda yayılması ile iklim değişikliği arasında bağlantı kuran görüşler bildiriyor.

1. Bu parçada geçen aşağıdaki cümlelerle ilgili parantez içinde verilen açıklamalardan hangisi yanlıştır?

- A) Avustralya on yılın en kötü kuraklıklarından birini yaşıyor. (Karşılaştırma yapılmıştır.)
 B) Bu kasırgaların çaktığı kuru yıldırım ve şimşekler de karaya yeni yangın tetikleyicisi olarak geri dönüyor. (Tamlamayı ortak olan sıfat kullanılmıştır.)
 C) Orman yangınlarının dumanları altında kaybolmuş durumdaki resmi başkent Canberra'da çocuk bakım hizmetleri de verilemiyor. (Edilgen çatıdadır.)
 D) Ülkeden atmosfere öyle çok ısı ve duman yükseliyor ki korkunç görünümde ve etkide ateş hortumları ve duman kasırgaları oluşturuyor. (Ünlü daralması olan sözcük vardır.)
 E) Avustralya dün başlayan geçici yağmurla kısmi nefes alsada kıta için yaz mevsimi asıl ocak ayından itibaren etkisini hissettireceğinden yangınların devam etmesi kaçınılmaz. (Belirtisiz isim tamlaması kullanılmıştır.)

2. Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangisinin yapısı farklıdır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Bu parçaya göre Avustralya'daki yangınların geleneksel yangınlardan farklı olmasında

- I. Hava kalitesini düşürmesi
 II. Önlenemez durumda olması
 III. Geniş bir alanı etkilemesi
 IV. İnsanlara zarar vermesi

durumlarından hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve III
 D) II ve III E) III ve IV

4. Bu parçanın bütününde aşağıdakilerin hangisinden söz edilmektedir?

- A) Sıcak hava dalgasının ülkenin tamamını etkilemesinden
 B) Kıtasal boyuttaki yangınların etkisinden
 C) Avustralya'nın kurak bir kıta olmasından
 D) İnsanların yangınlar karşısında çaresiz kalmasından
 E) Yangın sezonun zamanından önce başlamasından

KONU ÇÖZÜM

1

- Avustralya on yılın en kötü kuraklıklarından birini yaşıyor. (Karşılaştırma yapılmıştır.) "en kötü kuraklık" sözüyle karşılaştırma yapılmış, dönemler arasında karşılaştırma yapılmıştır.
- Bu kasırgaların çıktığı kuru yıldırım ve şimşekler de karaya yeni yangın tetikleyicisi olarak geri dönüyor. (Tamlama ortak olan sıfat kullanılmıştır.) "Kuru yıldırım ve şimşekler" tamlamasında "kuru" sıfatı birden fazla tamlananı nitelemiştir.
- Orman yangınlarının dumanları altında kaybolmuş durumdaki resmi başkent Canberra'da çocuk bakım hizmetleri de verilemiyor. (Edilgen çatıdadır.) "verilemiyor" yüklemine eylemin kim tarafından yapıldığı belli değildir.
- Ülkeden atmosfere öyle çok ısı ve duman yükseliyor ki korkunç görünümde ve etkide ateş hortunları ve duman kasırgaları oluşturuyor. (Ünlü daralması olan sözcük vardır.). Ünlü daralması yoktur. "Yükseliyor" sözcüğünde ünsüz düşmesi, "etki" sözcüğünde ünsüz sertleşmesi vardır.
- Avustralya dün başlayan geçici yağmurla kısmi nefes alsada da kıta için yaz mevsimi asıl ocak ayından itibaren etkisini hissettireceğinden yangınların devam etmesi kaçınılmaz. (Belirtisiz isim tamlaması kullanılmıştır.) "yaz mevsimi, ocak ayı" belirtisiz isim tamlamasıdır.

Cevap D

2

Farklı yapıda kullanılan sözcük sorulduğunda basit, türemiş, birleşik sözcüğe bakarız.

Basit yapılı sözcük: Yapım eki almaz. Çekim eki alabilir. Çekim ekleri sözcüğün anlamını ya da türünü değiştirmez.

Türemiş yapılı sözcük: Yapım eki alır. Yapım ekleri sözcüğün anlamını ve türünü değiştirir. İsimden isim, isimden fiil; fiilden fiil, fiilden isim yapım ekleri vardır.

Birleşik yapılı sözcük: İki sözcüğün birleşmesiyle oluşan sözcük gruplarıdır. kabul et, arz et, yardım et, sabret, kahrol...

"yan-gın, an-ıl-an, yay-ıl-ma, de-ğiş-ik-lik" sözcükleri yapım eklerini aldıkları için türemiş olur.

"edilemez" sözcüğü birleşik yapıdır. Kontrol etmek birleşik sözcüktür. "edilemez" sözcüğü tek başına da "yeterlik" fiilinin olumsuzunu almıştır.

Cevap C

3

Soru kökünde Avustralya'daki yangınların geleneksel yangınlardan farklı olmasının nedeni sorulmuştur. Parçada geçen "baş edilemeyecek kadar muazzam boyutta olması ve geleneksel yangınlarının bu kez kontrol edilemez boyutlarda yayılması" ifadelerinden II ve III maddelere ulaşırsınız.

Cevap D

4

Parçada geçen "Bu kasırgaların çıktığı kuru yıldırım ve şimşekler de karaya yeni yangın tetikleyicisi olarak geri dönüyor. Aralık ayı başlarında, Sidney'de duman o kadar kötüydü ki hava kalitesi tehlikeli seviyenin 11 katı olarak ölçülüyordu. Bugün Avustralya Federal Hükümetinin acil durumlardan sorumlu bakanlığının Canberra'daki ofisini hava kalitesinin kötülüğünden ötürü kapattığı haberi geldi. Orman yangınlarının dumanları altında kaybolmuş durumdaki resmi başkent Canberra'da çocuk bakım hizmetleri de verilemiyor. Avustralya dün başlayan geçici yağmurla kısmi nefes alsada da, kıta için yaz mevsimi asıl ocak ayından itibaren etkisini hissettireceğinden yangınların devam etmesi kaçınılmaz" cümlelerde yangınların etkisinden söz edildiği için B seçeneğine ulaşırsınız.

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Fransız edebiyatından ve bilhassa şairlerinden büyük ilham alan Yahya Kemal Beyatlı, birçok edebî kimlikle bir araya gelme fırsatı buldu. (II) Şiirlerini, biçimsel bütünlük ve sembolizm öğeleriyle zenginleştirerek divan şiiri geleneğinin kalıplaşmış ağır kurallarından sıyrıldı. (III) Böylece Servetifünun sanatçılarıyla da yollarını ayıran Beyatlı, batı ve özellikle Fransız tarzı şiir unsurlarını, Türk şiir anlayışına adapte etmeye çalıştı. (IV) Osmanlı geleneğinde şekillenmiş aruz kalıplarını, yeniden forma soktu. (V) Yahya Kemal, Türkçeyi aruza başarıyla uygulamış ve "Ok" şiiri dışındaki tüm şiirlerini aruz ölçüsüyle yazmıştır.

Arapça ve Farsça kelimelerden vazgeçmese de musiki havası olan, akıcı eserler ortaya koydu. İmparatorluğun yüzyıllara hükmetmiş kültüründen taviz vermeksizin, köklerine bağlı, gözü Avrupa'da klasik fakat klişe olmayan şiirler kaleme aldı. Yahya Kemal hayatı boyunca hiç eser yayımlanmamış, günümüzdeki eserleri, Yahya Kemal Enstitüsü tarafından yayımlanmıştır. Sanatçı, en çok eleştiriyi bu konuda almıştır ve görüşlerine muhalif olan kesim tarafından "esersiz şair" olarak nitelendirilmiştir. Millî Edebiyat anlayışına destek vermek için illaki dilin arlaştırılması gerektiğini kabul etmemiş; musiki tadındaki şiirleriyle edebiyatın müzik notalarıyla hayat bulabileceğini göstermişti.

1. Bu parçada Yahya Kemal'le ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Farklı ölçüler kullanarak şiirler yazdığına
- B) Divan şiirine bağlı olmadığına
- C) Aruzu kalıplarını değiştirerek kullandığına
- D) Şiirde ahenge önem verdiğine
- E) Millî Edebiyat anlayışına uygun bir dil kullandığına

2. Bu parçadaki numaralandırılmış cümlelerden hangisinde yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

3. Bu parçadaki altı çizili cümleyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Belirtisiz isim tamlaması sıfat görevinde kullanılmıştır.
- B) Birleşik zamanlı eylem kullanılmıştır.
- C) Bağlaç kullanılmıştır.
- D) Durum zarfı kullanılmıştır.
- E) Farklı yapıda sözcükler kullanılmıştır.

4. I. Köklerine bağlı
II. Gözleri Batı'da

- III. Arlaştırma
- IV. Adapte etmeye

Aşağıdakilerden hangisi yukarıdaki numaralanmış sözlerden birisinin açıklaması değildir?

- A) Geleneklerinden kopmayan
- B) Basmakalıp olan
- C) Sadelik
- D) Uydurmaya çalışmak
- E) Çağdaş

KONU ÇÖZÜM

1

- "Yahya Kemal, Türkçeyi aruza başarıyla uygulamış ve "Ok" şiiri dışındaki tüm şiirlerini aruz ölçüsüyle yazmıştır" cümlesinden A seçeneğine ulaşırsınız.
- "Şiirlerini, biçimsel bütünlük ve sembolizm öğeleriyle zenginleştirerek Divan şiiri geleneğinin kalıplaşmış ağır kurallarından sıyrıldı" cümlesinden B seçeneğine ulaşırsınız.
- "Osmanlı geleneğinde şekillenmiş aruz kalıplarını, neoklasik stilde yeniden forma soktu" cümlesinden C seçeneğine ulaşırsınız.
- "musiki tadındaki şiirleriyle edebiyatın müzik notalarıyla hayat bulabileceğini göstermiştir." cümlesinden D seçeneğine ulaşırsınız.

Cevap E

2

Doğu, batı, kuzey, güney gibi yön adları ulus, millet, devlet anlamında kullanılırsa büyük, yön anlamıyla kullanılırsa küçük harfle başlar.

Türkler batıya göç ettiler. (yön)

Edebiyatımız Batı'dan etkilendi. (ulus)

"Böylece Servetifünun sanatçılarıyla da yollarını ayıran Beyatlı, batı ve özellikle Fransız tarzı şiir unsurlarını, Türk şiir anlayışına adapte etmeye çalıştı" cümlesinde geçen "batı" sözcüğü ulus anlamında kullanıldığı için büyük harfle başlamalıdır.

Cevap C

3

Birleşik zamanlı fiiller, Türkçede herhangi bir haber ya da dilek kipine "-di", "-miş" veya "-se" ek fiilleri eklenerek oluşturulan fiillerdir.

Bağlaçlar sözcük ya da cümleleri birbirine bağlar; en çok kullanılan bağlaçlar "ve, ama, ancak, fakat..."

Durum zarfı eylem ya da eylemsinin "nasıl" sorusuna yanıt vermesidir.

Farklı yapıda sözcükte basit, türemiş, birleşik yapıda sözcüğe bakılır.

- "musiki tadındaki şiirleri" sıfat tamlamasında tamlayan isim tamlamasından (musiki tadı) oluşmuştur.
- "göstermişti" sözcüğünde birleşik zamanlı eylem vardır. Geçmiş zamanın hikayesi kullanılmıştır.
- şiirleriyle sözcüğünde "ile" bağlacı kullanılmıştır.
- "anlayış, arılaşırma" sözcükleri türemiş, "destek vermek" birleşik sözcüktür, "dilin" basit yapıdadır.

Cevap D

4

Sözcüğün ya da sözün anlamı bulunurken genellikle mecaza bakılır. Örneğin "ayna" gerçekte kişiyi yansıtır. Mecazda ise kendini eleştirmek, hesaplaşmak, özeleştiri yapmak anlamıyla kullanılır.

- Köklerine bağlı – geleneklerinden kopmayan
- Gözleri Batı'da – çağdaş
- Arılaşırma – sadelik
- Adapte etmek – uydurmaya çalışmak

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Şu ana kadar evrenin başlangıcına dair birçok teori ortaya atıldı. (II) Bunlardan en çok kabul göreni "büyük patlama" oldu. (III) Bilim insanlarının düşündüğüne göre büyük patlama bir süpernova patlaması olarak meydana geldi. (IV) Ama bu bilginin doğru olması için daha önceden bir patlama ya da şokun var olmuş olması gerek. (V) Bu patlamanın nasıl meydana geldiği bilgisine ulaşmayı amaçlayan araştırmacılar, büyük patlamayı çok küçük bir ölçekte canlandırdılar.

"Big bang" teorisine göre içerisinde yaşadığımız evren milyarlarca yıl önce büyük ve gösterişli bir patlama sonucu meydana geldi. Galaksilere, sistemlere, gezegenlere ve canlı organizmalara meydana gelişi ile yaşam sunmuş olan bu patlama, yakın zamanda yürütülen bilimsel bir çalışmada tekrar canlandırıldı. Geçtiğimiz ekim ayında bir grup

I

bilim insanı, Central Florida Üniversitesinin laboratuvarında kainatın doğuşuna neden olan büyük patlamayı tekrar canlandırdılar. Tabii ki bu patlama, orijinal patlamanın tahmin edilen şiddetinden çok daha küçük bir şiddete sahip idi.

II

III

Küçük patlama, mütevazı denilebilecek küçük bir düzenekte gerçekleştirildi. Bu düzenek 2x2 inç, yani aşağı yukarı 5x5

IV

santimetrelilik ölçülere sahip bir tüptü.

V

1. Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangisinde birden fazla ses olayı vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangilerinin yüklemi birleşik yapıdır?

- A) I ve III B) I ve IV C) II ve III
D) III ve V E) IV ve V

2. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümle edilgen fiil cümlesidir.
B) II. cümlede kurallı birleşik fiil kullanılmıştır.
C) III. cümlede birden fazla belirtisiz isim tamlaması kullanılmıştır.
D) IV. cümlede farklı türde sıfatlar kullanılmıştır.
E) V. cümle özne – belirtili nesne – zarf tümleci – yüklemden oluşmuştur.

4. Bu parçada geçen aşağıdaki cümlelerin hangisiyle yeni bir paragraf başlar

- A) Küçük patlama, mütevazı denilebilecek küçük bir düzenekte gerçekleştirildi.
B) 'Big bang' teorisine göre içerisinde yaşadığımız evren milyarlarca yıl önce büyük ve gösterişli bir patlama sonucu meydana geldi.
C) Bu düzenek 2x2 inç, yani aşağı yukarı 5x5 santimetrelilik ölçülere sahip bir tüptü.
D) Galaksilere, sistemlere, gezegenlere ve canlı organizmalara meydana gelişi ile yaşam sunmuş olan bu patlama, yakın zamanda yürütülen bilimsel bir çalışmada tekrar canlandırıldı.
E) Ama bu bilginin doğru olması için daha önceden bir patlama ya da şokun var olmuş olması gerek.

KONU ÇÖZÜM

1 Ünsüz Yumuşaması (Ünsüz Değişimi): Türkçedeki p, ç, t, k sert süresiz ünsüzlerinden biriyle biten bir kelimenin sonuna sesli ile başlayan bir ek geldiğinde, kelimenin sonundaki sert süresiz ünsüz yumuşayarak p (b), ç (c) t (d), k (g, ğ) olur.

Ünsüz Benzeşmesi (Ünsüz Sertleşmesi): Sert ünsüz harfler olan p, ç, t, k, s, ş, h, f ile biten kelimelerin sonuna, c, d, g ünsüzleriyle başlayan ekler getirildiğinde, bu ünsüzler kendi karşılığı olan ç, t, k ünsüzlerine dönüşür.

- "geçtik" ünsüz sertleşmesi ve ünsüz yumuşama var.
- "sahip idi"
- "gerçekleştirdi" ünsüz sertleşmesi var.
- "tüptü" ünsüz sertleşmesi var.

Cevap A

2 Edilgen çatı, öznesi belli olmayan fiillerdir. Fiil cümlesi ise yüklemi fiil olan cümlelerdir. Kurallı birleşik fiiller "-ebilmek, -egelmek, -eyazmak, -ivermek" ile yapılı.

Belirtisiz isim tamlamasında tamlayan ek almaz, tamlanan ek alır.

- "ortaya atıldı" edilgendir. Fiil cümlesidir.
- "Bilim insanlarının, süpernova patlaması" belirtisiz isim tamlamasıdır.
- "bu bilgi" işaret sıfatı, "bir patlama" belgisiz sıfattır.

"Bu patlamanın nasıl meydana geldiği bilgisine ulaşmayı amaçlayan araştırmacılar,

özne

büyük patlamayı çok küçük bir ölçekte canlandırdılar"

Belirtili Nesne Zarf tamlacı Yüklem

Cevap B

3 Birleşik yapılı sözcükte iki sözcük bir araya gelerek yeni bir kavramı karşılar.

- I. cümlede "ortaya atıldı" birleşik yapıdır.
- III. cümlede "meydana geldi" birleşik yapıdır.
- II. cümlede "oldu" basit yapıdır.
- IV. cümlede "gerek" basit yapıdır.
- V. cümlede "canlandırdılar" türemiş yapıdır.

Cevap A

4 Yeni bir paragrafa ya da ikinci bir paragrafa geçmek için konunun değişmesi, cümlelerin giriş cümlesi olması gerekir.

"Big bang teorisine göre içerisinde yaşadığımız evren milyarlarca yıl önce büyük ve gösterişli bir patlama sonucu meydana geldi." cümlesiyle yeni bir paragraf başlayabilir.

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

İnsanın doğa ile olan ilişkisi (I) onun varlık koşulları arasındaki öncelikli ilişkidir. İnsanın doğa ile olan ilişkisinin arka planında onun varlık düzleminde doğaya bağımlı bir varlık olması yatmaktadır. İnsan (II) doğada yaşam bulan (III) yaşamını doğa içindeki koşulların etkisiyle şekillendiren ve zorunlu olarak da bir şekilde doğayla ilişki içinde var olabilen bir varlıktır. Canlı bir varlık olan doğa (IV) yine kendisi gibi canlı bir varlık olan insanla yaşamı boyunca sürekli birlikte olmayı gerektirecek bir zorunluluğun parçası olarak karşımızda durmaktadır. Bu birliktelik (V) başka bir deyişle zorunlu ilişki hep insanın kendi ihtiyaçları ve öngörülerini etrafında şekillenmekte ve insan, parçası olduğu doğanın etkisini tek taraflı bir tutumla görmezden gelerek kendi konumunu merkezileştirme yolunu seçmiştir. Durum böyle olunca ekosistem bir parçası olan insan, aynı zamanda doğal evrimin de bir parçası olarak doğal işleyişe doğrudan müdahil bir varlık alanı olarak öne çıkmıştır. Özellikle Endüstri Devrimiyle birlikte başlayan yoğun sanayileşme süreci ve **bu** sürecin tetiklediği kentleşme ve demografik sorunlar hızla doğanın tahrip edilmesi ve doğal yaşamın sekteye uğratılması sonucunu doğurmuş, **doğadaki** denge insan lehine bozulmuş ve onarılması neredeyse imkânsız **çevre** felaketleriyle karşı karşıya kalmıştır.

1. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılmaz?

- A) İnsanla doğanın ilişkisi birbirinden bağımsız düşünülemez.
B) Doğanın bozulmasında insanın ben merkezci düşüncesi etkili olmuştur.
C) İnsanın doğaya bağımlı olması onun gelişimini sağlamıştır.
D) Sanayileşme sonrasında insan doğayı tahrip etmiştir.
E) Doğayla insan arasındaki zorunlu birliktelikte insanın çıkarları ön plandadır.

2. Bu parçada altı çizili sözün anlamıyla ilgili olarak

- I. Gerçeğin dışında
II. Görünenin gerisinde
III. Farklı bakış açısı olan ifadelerinden hangisi söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

3. Bu parçada numaralanmış yerlere gelecek virgüllerden hangisi farklı görevde kullanılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Bu parçanın son cümlesinde geçen sözcüklerle ilgili aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi doğru verilmiştir?

	<u>Doğadaki</u>	<u>Çevre</u>	<u>Bu</u>	<u>Ve</u>
A)	Sıfat	İsim	Sıfat	Bağlaç
B)	İsim	İsim	Sıfat	Bağlaç
C)	Zamir	İsim	Sıfat	Bağlaç
D)	Sıfat	İsim	Zamir	Bağlaç
E)	Zamir	İsim	Zamir	Bağlaç

KONU ÇÖZÜM

1

- İnsanla doğanın ilişkisi birbirinden bağımsız düşünülemez. "Canlı bir varlık olan doğa, (IV) yine kendisi gibi canlı bir varlık olan insanla yaşamı boyunca sürekli birlikte olmayı gerektirecek bir zorunluluğun parçası olarak karşımızda durmaktadır"
- Doğanın bozulmasında insanın ben merkezci düşüncesi etkili olmuştur. "başka bir deyişle zorunlu ilişki hep insanın kendi ihtiyaçları ve öngörülerini etrafında şekillenmekte ve insan parçası olduğu doğanın etkisini tek taraflı bir tutumla görmezden gelerek kendi konumunu merkezileştirme yolunu seçmiştir"
- İnsanın doğaya bağımlı olması onun gelişimini sağlamıştır.
- Sanayileşme sonrası insan doğayı tahrip etmiştir. "Özellikle Endüstri Devrimiyle birlikte başlayan yoğun sanayileşme süreci ve bu sürecin tetiklediği kentleşme ve demografik sorunlar hızla doğanın tahrip edilmesi"
- Doğayla insan arasındaki zorunlu birliktelikte insanın çıkarları ön plandadır. "hep insanın kendi ihtiyaçları ve öngörülerini etrafında şekillenmekte"

Cevap C

2

"İnsanın doğa ile olan ilişkisinin arka planında onun varlık düzleminde doğaya bağımlı bir varlık olması yatmaktadır." cümlesinde geçen altı çizili sözle asıl eylemin, yapılmak istenenin farklı olduğu, gerçeğin görüldüğü gibi olmadığı anlamları çıkabilir.

Cevap B

3

Virgülün kullanıldığı yerler: Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur.

Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur. Cümle içinde ara sözcükleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözcüklerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur. Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan kelimeler arasına konur. Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için konur.

- Birinci, ikinci, dördüncü ve beşinci yerlerdeki virgül özneyi ayırmak için kullanılmıştır.
- Üçüncü yerdeki virgül ise eş görevli sözcükleri ayırmak için kullanılmıştır.

Cevap C

4

Farklı türde kullanılan sözcükler sorulduğunda sıfat, zarf, zamir, isim, fiil, edat ya da bağlaça bakılır.

İsmi niteleyip belirtiyorsa sıfat, ismin yerine kullanılıyorsa zamir, sözcük ya da cümleleri bağlıyorsa bağlaç olur.

- "doğadaki denge" işaret sıfatı olarak kullanılmıştır.
- "çevre felaketleri" belirtisiz isim tamlamasının tamlayanı olduğu için isim göreviyle kullanılmıştır.
- "bu süreç" işaret sıfatı olarak kullanılmıştır.
- "ve" bağlaç olarak kullanılmıştır.

Cevap A

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Ankara Ulus meydanında bulunan I. Türkiye Büyük Millet Meclisi binasının inşasına, 1915 yılında başlanmıştır. İlk İttihat ve Terakki Cemiyeti kulüp binası olarak tasarlanmış binanın planı evkaf mimarı Salim Bey tarafından yapılmış, inşasına ise kolordunun askeri mimarı Hasip Bey nezaret etmiştir. Türk mimari stilinde olan iki katlı binanın en belirgin özelliği duvarlarında Ankara taşı kullanılmış olmasıdır. Meclisin, 23 Nisan 1920'de bu binada toplanması **kararlaştırıldığı** henüz bitirilmemiş olan bina, milli bir heyecanın eseri olarak milletin katkısıyla tamamlanmıştır. 24 Nisan 1920 günü Meclis ikinci toplantısını yapmış ve Mustafa Kemal oybirliğiyle Meclis Başkanlığına seçilmiştir. Mustafa Kemal bu toplantıda uzun ve anlamlı bir konuşma yapmış, "Artık yüce meclisin üzerinde bir güç yoktur" diyerek meclisin önemini vurgulamıştır. Kurtuluş Savaşı, Gazi Mustafa Kemal'in başarılı yönetimi I. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde alınan kararlarla gerçekleştirilmiştir. Bu kararlar arasında 20 Ocak 1921'de ilk anayasanın kabulü, 12 Mart 1921'de İstiklal Marşı'nın kabulü, 1 Kasım 1922'de Saltanatın kaldırılması da vardır. Öte yandan 24 Temmuz 1923'te Lozan Barış Antlaşması, 13 Ekim 1923'te Ankara'nın Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti oluşu, 29 Ekim 1923'te Cumhuriyetin ilanı ile Gazi Mustafa Kemal'in Türk devletinin Cumhurbaşkanı seçilmesi yine bu Mecliste onaylanarak kabul edilmiştir. Atatürk bir konuşmasında "Büyük Millet Meclisi, Türk Milletinin asırlar süren arayışlarının özü ve onun kendisini idare etmek şuurunun canlı bir timsalidir" diyerek Büyük Millet Meclisi'nin önemini vurgulamıştır.

1. Bu parçada I. Türkiye Büyük Millet Meclisiyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine **değnilmemiştir**?

- A) Meclis binasının fiziksel özelliğine
- B) Hangi kararların alındığına
- C) Zamanında bitirilmemesinin nedenine
- D) Mustafa Kemal için taşıdığı öneme
- E) Yapılış amacının sonradan değiştiğine

2. Bu parçanın son cümlesiyle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi **yanlıştır**?

- A) Yazımı yanlış olan sözcük vardır.
- B) Ünlü daralması görülen sözcük vardır.
- C) Niteleme sıfatı kullanılmıştır.
- D) İç içe birleşik cümle vardır.
- E) Miktar zarfı kullanılmıştır.

3. Bu parçada geçen altı çizili sözcükte aşağıdakilerden hangisi **yoktur**?

- A) İsimden fiil yapım eki
- B) Fiilden fiil yapım eki
- C) Edilgen çatı eki
- D) Çekim eki
- E) Zarf-fiil eki

4. Parçada geçen "Türk mimari stilinde olan iki katlı binanın en belirgin özelliği duvarlarında Ankara taşı kullanılmış olmasıdır." cümlesinde **aşağıdaki anlam ilgilerinden hangisi vardır**?

- A) Neden
- B) Amaç
- C) Koşul
- D) Karşılaştırma
- E) Olasılık

KONU ÇÖZÜM

1

- Meclis binasının fiziksel özelliğine "Türk mimari stilinde olan iki katlı binanın en belirgin özelliği duvarlarında Ankara taşı kullanılmış olmasıdır"
- Hangi kararların alındığına "Bu kararlar arasında 20 Ocak 1921'de ilk anayasanın kabulü, 12 Mart 1921'de İstiklal Marşı'nın kabulü, 1 Kasım 1922'de Saltanatın kaldırılması da vardır"
- Zamanında bitirilmemesinin nedenine
- Mustafa Kemal için taşıdığı öneme "Büyük Millet Meclisi, Türk Milletinin asırlar süren arayışlarının özü ve onun bizzat kendisini idare etmek şuurunun canlı bir timsalidir" diyerek Büyük Millet Meclisi'nin önemini vurgulamıştır"
- Yapılış amacının sonradan değiştiğine "İttihat ve Terakki Cemiyeti kulüp binası olarak tasarlanmış"

Cevap C

2

- "millet, ulus, halk" gibi tür adları özel ismin yanında kullanılsa bile küçük harfle yazılır.
- "Ünlü daralması, Kökü ya da gövdesi "a, e" sesli harflerinden biri ile biten fiiller "-yor ya da -y" ekini aldıklarında fiilin sonunda bulunan "a, e" ünlü harfi "yor" ekinin etkisiyle daralarak "ı, i, u, ü" dar ünlülere dönüşmesidir. "Başla-yor, anla-yor, ye-yor..."
- Niteleme sıfatında isme nasıl sorusunu sorarız.
- Bir cümle başka bir cümlenin içinde yer alır ve onun bir ögesi olursa buna iç içe birleşik cümle denir.
- Miktar zarfını bulmak için eylem ya da eylemsiye "ne kadar" sorusunu sorarız.

- Yazımı yanlış olan sözcük vardır. "Türk Milleti" sözcüğünde "millet" küçük yazılır.
- Ünlü daralması görülen sözcük vardır. "diyerek" sözcüğünde daralma vardır. "de-mek" kökünden gelmektedir.
- Niteleme sıfatı kullanılmıştır. "büyük, canlı" sözcükleri niteleme sıfatıdır.
- İç içe birleşik cümle vardır. Atatürk'ün sözü iç içe birleşik cümledir.

Cevap E

3

- Edilgen çatı, gerçek öznesi belli olmayan fiillerdir. "-l, -n" eklerini alır.
- Haber kip ekleri şunlardır:
 - Bilinen Geçmiş Zaman Eki: "-dı/-di/-du/-dü" "-tı/-ti/-tu/-tü"
- Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki: "-muş/-miş/-muş/-müştü"
- Şimdiki Zaman Eki: "-yor"
- Gelecek Zaman Eki: "-acak/ecek"
- Geniş Zaman Eki: "-r"; "-ar/-er"; "-ır/-ir/-ur/-ür"

- İsimden fiil yapım eki.. "karar-laştır"
- Fiilden fiil yapım eki.."kararlaştır-ıl"
- Edilgen çatı eki "-ıl"
- Çekim eki kullanılmamıştır.
- Zarf-fiil eki eki "-dığında"

Cevap D

4

Neden: Gerçekleştirilmiş bir eylemin niçin yapıldığını bildirir.

Amaç: Gerçekleştirilecek bir eylemin hangi amaç için yapıldığını bildirir.

Koşul: Bir eylemin gerçekleşmesi başka eylemin gerçekleşmesine bağlıdır.

Karşılaştırma: Varlıkları benzeyen ya da ayrılan yanlarıyla göstermektir.

Olasılık: Eylemin gerçekleşme ihtimalidir.

"Türk mimari stilinde olan iki katlı binanın en belirgin özelliği duvarlarında Ankara taşı kullanılmış olmasıdır." cümlesin "en" kullanıldığı için karşılaştırma yapılmıştır. Başka özelliklerle karşılaştırılmıştır.

Cevap D

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Ebru sanatı, su üzerinde uygulanan sanat çeşididir. (II) En kısa şekli ile suya renklerle desen vermek ve su üzerinden bu desenleri kâğıtlara geçirmek şeklinde uygulanmaktadır. (III) Uygulanması sırasında çok dikkatli olunması ve desenlerin özenle hazırlanması gerekir. (IV) Bir ebru sadece tek seferde yapılır. (V) Bunun için kâğıda geçirmeden önce son detayların da uygulanması gerekir.

Ebru sanatının uygulanma aşaması öncesinde bazı malzemelerin hazırlanması gerekir. Örneğin kullanılacak olan boyanın hazırlık aşaması 15 gün ile 1 ay arasında değişir. Benzer şekilde kitreli suyun da 3-4 gün bekletilmesi ve daha sonra kullanılması gerekir. Ebru sanatı tarihi çok eski dönemlere dayanır. Bu sanatın ilk olarak nerede ve nasıl uygulanmaya başladığı hakkında kesin bir bilgi yoktur. Bizim tarihimizde Osmanlı Dönemi'nde de var olan bir sanat dalıdır. O dönemlerde ustaların ellerinden çıkan ebru sanatları, evlerde ya da sarayda duvar süsü olarak kullanılmaktaydı. Günümüzde bu sanatı devam ettiren ve yetenekli öğrenciler yetiştiren ustalar hâlâ var. Bu ustaların eserleri ve ustaların yanında ebru sanatını öğrenen öğrencilerin eserleri farklı sanat galerilerinde sergilenmektedir. Ebru sanatı için ilk olarak boyaların ve suyun hazırlanması gerekir. Çalışma odasındaki ışık ve ışığın geliş yönü ebru desenlerini ve renklerini görmeniz için önemlidir. Ebru sanatı için teknenin içine suyu hazırlayın. Ardından noktalar hâlinde boyaları fırça ile suyun üzerine bırakın. Daha sonraki aşama olarak fırça yardımı ile desen verin. Birinci sınıf hamurdan kâğıdı suyun üzerine bırakın. Renklerin ve desenlerin tutunmasını bekleyip çekin. En son olarak ebru desenlerinin kurummasını bekleyin.

1. Bu metinde numaralandırılan cümlelerden hangisi kendinden önceki ve sonraki cümlelerin gerekçesidir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Bu metinden hareketle "ebru sanatı" ile ilgili,

- I. Başlangıcıyla ilgili kesin bilgilere ulaşılamamıştır.
II. Günümüzde bu sanatı icra edenlerin sayısı oldukça azdır.
III. Tek seferde yapıldığı için kâğıt koyulmadan önce ayrıntılara bakılmalıdır.
IV. Zahmetli bir uğraştır.

yargılarından hangilerine ulaşamaz?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve III
D) II ve IV E) III ve IV

3. Bu metinde geçen "Ebru sanatının uygulanma aşaması öncesinde bazı malzemelerin hazırlanması gerekir" cümlesiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İsim tamlaması kullanılmıştır.
B) Kurallı, fiil cümlesidir.
C) Birden fazla türemiş sözcük vardır.
D) Farklı türde sıfatlar kullanılmıştır.
E) Hal eki kullanılmıştır.

4. Bu metinde altı çizili cümlede yer alan fiilimsinin türce özdeşi aşağıdaki cümlelerin hangisinde vardır?

- A) İnsan ruh sağlığı için bir şeyler yapmalı, temeli sağlam ise katkı sağlamalı.
B) Bundan yararlanarak toplumsal gerçeklerimizin tarihi kaynaklarına bir yaklaşım tasarladım.
C) Kendimi bildim bileli hep hayatın gerçeğini merak ettim, onu anlamaya çalıştım.
D) "Yeşilçam" diye anılan Türk sinemasının başlıca özelliği, Türk halkının değerlerinden yararlanmasıydı.
E) Bir gün sen de nerede hata yaptım diye kendine soracaksın ama iş işten geçecek.

KONU ÇÖZÜM

1

Neden-Sonuç Cümlesi: Neden cümlesinde yargının hangi nedenle yapıldığı sorulur. Gerekçe cümlesi de bir anlamda nedendir. Yapılış gerekçesi verilir.

"Onu gördüğüm için mutlu oldum." Neden mutlu oldum, onu gördüğüm için

"(IV) Bir ebru sadece tek seferde yapılır. (V) Bunun için kâğıda geçirmeden önce son detaylarında uygulanması gerekir." cümlelerinde beşinci cümleye neden son detayların uygulanması gerekir dediğimiz de dördüncü cümledeki "tek seferde yapılır" cevabının alırız. III. cümleye neden özenle hazırlanması gerekir dediğimizde yine IV. cümleyi gerekçe olarak alırız.

Cevap D

2

- "Bu sanatın ilk olarak nerede ve nasıl uygulanmaya başladığı hakkında kesin bir bilgi yoktur" cümlesinden I. maddeye ulaşırsınız.
- "Bir ebru tek seferde yapılır. Bunun için kâğıda geçirmeden önce son detayların da uygulanması gerekir." cümlesinden III. maddeye ulaşırsınız.
- "Uygulanması sırasında çok dikkatli olunması ve desenlerin özenle hazırlanması gerekir." cümlesinden IV. maddeye ulaşırsınız.

Cevap A

3

Farklı türde isim tamlaması sorulduğunda belirtili isim tamlaması, belirtisiz isim tamlaması, zincirleme isim tamlamasına bakılır.

Kurallı Cümle: Yüklemi sonda bulunan cümlelerdir.

Devrik Cümle: Yüklemi sonda bulunmayan cümlelerdir.

Farklı türde sıfatlar sorulduğunda niteleme sıfatı, işaret sıfatı, belgisiz sıfat ve sayı sıfatına bakılır.

- "ebru sanatı" belirtisiz isim tamlaması, "sanatının aşaması" belirtili isim tamlamasıdır.
- "gerekir" yüklemi sonda olduğu için kurallı ve fiildir.
- "uygulanma, öncesi, hazırlanması" sözcükleri türemiştir.
- "bazı" sözcüğü belgisiz sıfatır başka sıfat kullanılmamıştır.

Cevap D

4

Fiilimsi (Eylemsi)

İsim-fiil: "-mek, -mak, -me, -ma, -ış, -iş" ekleriyle yapılır.

Sıfat-fiil (Ortaç): "-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş" ekleriyle yapılır.

Zarf-fiil (Ulaç): "-erek, -ınca, -meden, -dikça, -ken, -ıp, -e, -a, -eli" ekleriyle yapılır.

"ettiren, yetiştiren" sözcüklerinde sıfat-fiil vardır.

"Yeşilçam" diye anılan Türk sinemasının başlıca özelliği, Türk halkının değerlerinden yararlanmasıydı." cümlesinde "anıl-an" sıfat-fiil ekini almıştır.

Cevap D

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Yıldızlararası boşluktaki hidrojen, karbon, oksijen, azot, demir ve diğer elementler, gaz ve toz bulutlarını meydana getirmiştir. Bu gaz ve toz bulutları 4,6 milyar yıl önce (II) yerçekiminin etkisiyle çökmüş ve Güneş sistemini oluşturmuştur. (III) Göktaşları, Ay taşları ve Dünya'daki kayalar üzerinde yapılan radyometrik yaş tayinleri Güneş sistemi ve Dünya'nın 4.57 milyar yıl önce oluştuğunu göstermektedir. Sistemin kütesinin %99,9'u Güneş'te toplanmış ve geri kalan %0,1'lik kütle ise gezegenleri, gezegenlerin uydularını, asteroid kuşağını ve (IV) kuyruklyıldızları meydana getirmiştir. Çekimi nedeniyle sıkışan gaz ve toz bulutları Güneş'in merkezindeki sıcaklığın 5 milyon °C'ye ulaşmasına yol açmıştır. Bu yüksek sıcaklık nedeniyle Güneş'te çok şiddetli patlamalar meydana gelmiştir. Bu patlamaların yarattığı güçlü rüzgârlar sebebiyle sistem, kimyasal ayrılmaya maruz kalmıştır. Bu rüzgârların etkisiyle hidrojen, oksijen, karbon ve azot gibi uçucu elementlerin büyük bir kısmı sistemin iç kısımlarından dış kısımlarına doğru taşınmış ve orada yoğunlaşarak Jüpiter, Satürn ve Neptün gibi dev (V) gaz gezegenleri oluşturmuştur. Uçucu olmayan demir, magnezyum, silisyum, alüminyum ve kalsiyum gibi elementler ise Güneş'in yakın çevresinde yoğunlaşarak meteorlara dönüşmüştür. Çeşitli büyüklükteki meteorların sıkışmasıyla Merkür, Venüs, Dünya ve Mars gibi taş gezegenler oluşmuştur.

1. "Bu rüzgârların etkisiyle hidrojen, oksijen, karbon ve azot gibi uçucu elementlerin büyük bir kısmı sistemin iç kısımlarından dış kısımlarına doğru taşınmış ve orada yoğunlaşarak Jüpiter, Satürn ve Neptün gibi dev gaz gezegenleri oluşturmuştur." cümlesinde aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Durum zarfı
- B) Niteleme sıfatı
- C) İşaret zamiri
- D) İlgeç
- E) Zaman zarfı

2. "Yıldızlararası boşluktaki hidrojen, karbon, oksijen, azot, demir ve diğer elementler, gaz ve toz bulutlarını meydana getirmiştir" cümlesinin öge dizilişi aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Özne - belirtili nesne - dolaylı tümleç - yüklem
- B) Belirtisiz nesne - özne - yüklem
- C) Özne - belirtili nesne - yüklem
- D) Dolaylı tümleç - özne - belirtili nesne - yüklem
- E) Özne - zarf tümleci - belirtili nesne - dolaylı tümleç - yüklem

3. Bu parçadaki numaralanmış birleşik sözcüklerden hangisinin yazımı doğrudur?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

4. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine varılmaz?

- A) Farklı elementler farklı gezegenlerin oluşmasını sağlar.
- B) Gezegenlerin oluşması için gezegende yüksek sıcaklık olmalıdır.
- C) Gaz ve toz bulutlarının bir araya gelmesinde yerçekimin etkisi vardır.
- D) Güneş'ten daha uzak gezegenler gaz gezegenleridir.
- E) Güneş sisteminde kütlesi en büyük olan cisim Güneş'tir.

KONU ÇÖZÜM

1

Durum zarfı: Eylem ve eylemsilere sorulan nasıl sorusuna yanıt verir.**Niteleme sıfatı:** İsmeye sorulan nasıl sorusuna yanıt verir.**İşaret zamiri:** İsimlerin yerini işaret yoluyla tutar. Bu, şu, o; burası, şurası**İlgeç:** (Edat) Cümlede amaç, neden, benzetme, karşılaştırma anlam ilgisi kurar.**Zaman zarfı:** Eylem ve eylemsileri zaman yönünden belirten sözcüklerdir.

- **Durum zarfı:** "yoğunlaşarak"
- **Niteleme sıfatı:** "dev"
- **İşaret zamiri:** "orada"
- **İlgeç:** "gibi"
- Zaman zarfı kullanılmamıştır.

Cevap E

2

Cümlelerin ögeleri:**Yüklem:****Özne:** kim, ne**Dolaylı tümleç (Yer taylayıcısı):** "kime, kimde, kimden; nereye, nerede, nereden; neye, neyde, neyden**Zarf tümleci:** ne zaman, nasıl, niçin, niye, neden, ne kadar, ne şekilde**Belirttili nesne:** neyi, kimi**Belirtisiz nesne:** ne

- **Yüklem:** meydana getirmiştir.
- **Özne:** Yıldızlararası boşluktaki hidrojen, karbon, oksijen, azot, demir ve diğer elementler
- **Belirttili nesne:** gaz ve toz bulutlarını

Cevap C

3

Birleşik sözcükler:

Birleşme sırasında kelimelerinden hiçbiri veya ikinci kelimesi anlam değişikliğine uğramayan birleşik kelimeler ayrı yazılır.

Gök cisimleri: Çoban Yıldızı, Kervan Yıldızı, Kutup Yıldızı, kuyruklu yıldız; gök taşı, meteor taşı

"Yıldızlar arası, yer çekiminin, gök taşları, kuyruklu yıldız" sözcükleri ayrı yazılmalıdır.

"Gaz gezegenleri" sözcüğünün yazımı doğrudur.

Cevap E

4

- Farklı elementler farklı gezegenlerin oluşmasını sağlar. "hidrojen, oksijen, karbon ve azot gibi uçucu elementler Jüpiter, Satürn'ü oluşturmuştur. Uçucu olmayan demir, magnezyum, silisyum, alüminyum ve kalsiyum gibi elementler ise Merkür, Venüs, Dünya ve Mars'ı oluşturmuştur.
- Gezegenlerin oluşması için gezegende yüksek sıcaklık olmalıdır.
- Gaz ve toz bulutlarının bir araya gelmesinde yerçekimin etkisi vardır. "Yerçekimi nedeniyle sıkışan gaz ve toz bulutları"
- Güneş'ten daha uzak gezegenler gaz gezegenleridir. "Bu rüzgârların etkisiyle hidrojen, oksijen, karbon ve azot gibi uçucu elementlerin büyük bir kısmı sistemin iç kısımlarından dış kısımlarına doğru taşınmış ve orada yoğunlaşarak Jüpiter, Satürn ve Neptün gibi dev gaz gezegenleri oluşturmuştur"
- Güneş sisteminde kütlesi en büyük olan cisim Güneş'tir. "Sistemin kütlelerinin %99,9'u Güneş'te toplanmış"

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Orhan Veli, edebiyatın büyüsunü keşif ettiğinde henüz ilkokul sıralarında idi. Küçük öyküler yazıyordu ilk zamanlar çocuk parmaklarıyla. Bir öyküsü, "Çocuk Dünyası" adlı dergide yayımlandığında da ilkokuldaydı. Yedinci sınıftayken Oktay Rifat Horozcu ile tanıştı. Birkaç yıl sonra da Halkevleri'nde düzenlenen bir müsamere sırasında Melih Cevdet Anday ile tanıştılar. Zamanla güzel bir üçlü oluşturacaklardı. Liseye başladığında ise edebiyat öğretmeni, Ahmet Hamdi Tanpınar'dı. Tanpınar, Orhan'ın öğüt babası olmuştu. Onun yön bulmasında, özel bir isimdi. Lise döneminde enfes dostları Melih Cevdet ve Oktay Rifat'la bir dergi işine soyundular, "Sesimiz" adını verdikleri dergiyi çıkardılar. Orhan Veli, yaşamının bu genç çağlarında aruz vezni ile tanışmıştı. Kuralları kavramış, şiirlerini tam bir uyum içinde yazıyordu. Ellerinin, kalbinin ve de ruhunun şiire yatkınlığının keşfiydi bu süreç. Edebiyatın yanında sanatın her kolu ilgisini çeker olmuştu aslında. Tiyatro çalışmalarına da katılmaya başladı. İlk rolünü, Raşit Rıza'nın oynadığı "Aktör Kin" oyununda aldı. Ahmet Vefik Paşa'nın Moliere'den uyarladığı, Ercüment Behzat Lav'ın sahnelediği "Zor Nikâh"ta "Üstat-ı Sanî"yi; Maurice Maeterlinck'in Monna Vanna'sında "baba" rolünü üstlendikten sonra, Orhan Veli, tiyatro alanındaki çalışmalarına çevirmen olarak devam etti. Pek çok oyun çevirecekti.

1. Bu parçadaki altı çizili sözlerden hangisinin yazımını yanlışdır?

- A) keşif ettiğinde
- B) sıralarında idi
- C) pek çok
- D) aruz vezni
- E) birkaç

2. Bu parçada yer alan aşağıdaki sözcüklerin hangisinde kesme işaretinin (') kullanımı yanlışdır?

- A) Maurice Maeterlinck'in Monna Vanna'sında
- B) Ercüment Behzat Lav'ın
- C) Oktay Rifat'la
- D) Moliere'den
- E) Halkevleri'nde

3. Bu parçada geçen bazı sözler için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) "edebiyatın büyüsunü" sözü belirtili isim tamlamasıdır.
- B) "Küçük öyküler yazıyordu ilk zamanlar çocuk parmaklarıyla." cümlesi devrik bir isim cümlesidir.
- C) "Yedinci sınıftayken Oktay Rifat Horozcu ile tanıştılar." cümlesinde yüklem, işin karşılıklı yapıldığını gösteren bir çatı eki almıştır.
- D) "Orhan'ın öğüt babası" sözü isim tamlamasıdır.
- E) "Tiyatro çalışmalarına da katılmaya başladı." cümlesinde isim-fiil eki kullanılmıştır.

4. Bu parçaya göre "Orhan Veli" ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İki arkadaşıyla edebiyat dergisi çıkarmışlardır.
- B) Sanatın farklı dallarına ilgi duymuştur.
- C) Henüz çocukken sanat ödülü kazanmıştır.
- D) Edebiyatla ilkokul döneminde tanışmıştır.
- E) Verdiği ilk ürünler hikâye türündedir.

KONU ÇÖZÜM

1

• Yardımcı eylemlerle kurulan birleşik sözcüklerde ünlü düşmesi, ünsüz türemesi varsa bu sözcük grupları bitişik yazılır. "keşfetmek, sabretmek, küfretmek, affetmek, hissetmek.."

- "idi, imiş, ise" ek fiilin çekimli biçimleri ayrı yazılabildiği gibi bitişik olarak da yazılabilir.
- "pek çok" her zaman ayrı yazılır.
- "birçok, birkaç, birbirine, hiçbir, biraz" her zaman bitişik yazılır.

Bu soruda "keşif ettiğinde" sözcüğünde ünlü düşmesi olduğu için "keşfettiğinde" şeklinde bitişik yazılmalıdır.

Cevap A

2

Kesme işaretinin kullanılmaması gereken yerler:

- Sonunda 3. teklik kişi iyelik eki olan özel ada, bu ek dışında başka bir iyelik eki getirildiğinde kesme işareti konmaz: Boğaz Köprümüzün güzelliği, Amik Ovamızın bitki örtüsü, Kuşadamızdaki liman vb.
- Kurum, kuruluş, kurul, birleşim, oturma ve iş yeri adlarına gelen ekler kesmeyle ayrılmaz: Türkiye Büyük Millet Meclisine, Türk Dil Kurumundan...
- Başbakanlık, Rektörlük vb. sözler, ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde Başbakanlığa, Rektörlüğe vb. biçimlerde yazılır.
- Özel adlara getirilen yapım ekleri, çokluk eki ve bunlardan sonra gelen diğer ekler kesmeyle ayrılmaz: Türklük, Türkleşmek, Türkçü, Türkçülük,

Bu soruda "Halkevlerinde" sözcüğü kurum kuruluş adı olduğu için kesme işaretiyle ayrılmaz.

Cevap E

3

- "edebiyatın büyüü" sözü belirtili isim tamlamasıdır.
- "Küçük öyküler yazıyordu ilk zamanlar çocuk parmaklarıyla." cümlesinde yüklem "yazıyordu" sözcüğüdür. Yüklem sonda olmadığı için devriktir ancak isim cümlesi değil, fiil cümlesidir.
- "Yedinci sınıftayken Oktay Rifat Horozcu ile tanıştılar." cümlesinde yüklem, işin karşılıklı yapıldığını gösteren bir çatı eki almıştır.
- "Orhan'ın öğüt babası" sözü isim tamlamasıdır.
- "Tiyatro çalışmalarına da katılmaya başladı." cümlesinde "çalışma" sözcüğünde isim-fiil eki kullanılmıştır.

Cevap B

4

- İki arkadaşıyla edebiyat dergisi çıkarmışlardır. "Lise döneminde enfes dostları Melih Cevdet ve Oktay Rifat'la bir dergi işine soyundular"
- Sanatın farklı dallarına ilgi duymuştur. "Küçük öyküler yazıyordu, şiirlerini tam bir uyum içinde yazıyordu"
- Henüz çocukken sanat ödülü kazanmıştır.
- Edebiyatla ilkökul döneminde tanışmıştır. "edebiyatın büyüünü keşif ettiğinde henüz ilkökul sıralarında idi"
- Verdiği ilk ürünler hikâye türündedir. "Küçük öyküler yazıyordu ilk zamanlar çocuk parmaklarıyla"

Cevap C

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Bir metni anlaşılır bir biçimde okuma, bugüne kadar üzerinde pek durulmamış bir konudur. Özellikle Türkçe öğrenmek isteyen yabancıların bir metni okurken kelimeleri, cümleleri Türkçenin özelliklerine, kurallarına göre telaffuz ederken nelere dikkat etmeleri gerektiği konusu işlenmemiştir. Bu konu yalnızca Türkçe öğrenmek isteyen yabancıları değil, okul çağındaki Türk çocuklarını da ilgilendirir. Okul programlarında bir metnin hangi teknik özelliklere göre okunacağıyla ilgi bir bilgi bulunmaz.

Öğretmen, okulda örnek alınan kişidir. Öğrenci, öğretmeni dinler ve onun okuyuşuna uymaya çalışır. Öğretmen, daha çok yanlış okunan bir kelimeyi düzeltmekle yetinir. Bu da daha çok ünlü ve ünsüzlerin seslendirilmesiyle ilgilidir. Öğretmen, bir metni öğrenciler karşısında özenle okuma zahmetine katlanır mı? Öğretmen, bu işi yaparken Türkçenin özelliklerine, kurallarına uyararak bir metni okur mu? Bu konuda bir araştırmamız yok. Bir an için öğretmenin, öğrencilerin önünde Türkçenin özelliklerine, kurallarına göre bir metni okuduğunu kabul edelim. Öğretmen, bu etkinlikte her kelimenin söyleyiş özelliklerine dikkat eder mi, bu alanda önceden kaynak kullanıp bir hazırlık yapmış mıdır? Umarım bu sorulara olumlu cevap veren öğretmenler çoğunluktadır.

1. Bu metinde altı çizili cümlelerin ifade ettiği anlam aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Olasılık
- B) Varsayım
- C) Öneri
- D) Eleştiri
- E) Amaç

2. Bu metinde asıl vurgulanmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Her metin özelliklerine ve kurallarına göre okunmalıdır.
- B) Öğretmen bilgi ve tutumuyla öğrenciye rol model olmalıdır.
- C) Türkçe öğrenmek isteyen yabancı öğrenciler, dilimizin tüm inceliklerini kavramak zorundadırlar.
- D) Okullarda uygulanan Türkçe öğretim programı değişimler göz önüne alınarak yeniden yapılmalıdır.
- E) Türkçe yapısı gereği okunması zor olan bir dildir.

3. Bu metnin dil ve anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Örnekmeye yer verilmiştir.
- B) Öznelliğe ağırlık verilmiştir.
- C) İki kavram arasında benzetme ilişkisi kurulmuştur.
- D) Yazar düşüncelerini sorular yoluyla anlatmıştır.
- E) Nitelik belirten sözcükler kullanılmıştır.

4. Bu metinde numaralanmış sözcüklerden hangisi yapım eki almamıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

KONU ÇÖZÜM

1

Amaç-Sonuç Cümlesi: Bir yargının hangi amaçla gerçekleştirildiğini belirtir. Amaç cümlesinde amacı nedir, sorusuna yanıt aranır. Genelde "-mak için, -mek için" şeklinde biter.

"Bizi görmek için geldi." cümlesinde gelmesinin amacı nedir? Dediğimizde "bizi görmek" cevabını alırız.

Olasılık-İhtimal Cümleleri: Olabilirlik anlamı verir. "belki, galiba, -meli -e bilir" ek ve sözcükleri kullanılır.

Varsayım Cümlesi: Gerçekleşmemiş bir durumu gerçekleşmiş gibi düşünmektir. Tut ki, diyelim ki, düşün ki, kabul edelim ki, var sayalım ki... gibi sözler kullanılır.

"Tut ki karnım açıldı, anneme küstüm."

Bir an için öğretmenin, öğrencilerin önünde Türkçenin özelliklerine kuralarna göre bir metni okuduğunu kabul edelim." cümlesinde gerçekleşmemiş bir eylemi gerçekleşmiş gibi düşünerek hareket ettiğimiz için bu cümlede varsayım anlamı vardır.

Cevap B

2

Metnin ilk bölümünden bir metni anlaşılır biçimde okuma üzerinde durulduktan sonra öğretmene geçilmiştir. Öğretmenin örnek alınan biri olduğu için okumasına dikkat etmesi gerektiği, vurgu ve tonlamayı doğru kullanması gerektiği anlatılmıştır. Bu nedenle B seçeneğindeki ifadeye ulaşırız.

Cevap B

3

Karşılaştırma: Varlıkları benzeyen ya da ayrılan yönleriyle göstermektir. Genelde "en, ise, daha, kadar" kullanılır.

"Anadolu'da yaşamış en ilginç canlılardan biri olan Toros kaplanının türü yok oldu." cümlesinde geçen "en"le diğer canlı türleri karşılaştırılmıştır.

Örnekleme: Soyut kavramları, düşünceleri belirgin kılmak için uygulanan bir anlatım yoludur. Örnekleme soyut bir düşünceye somutluk katar, yazının anlaşılmasını kolaylaştırır. Yazıda bir sanatçı ya da eser adı verilerek de örnekleme yapılabilir.

- Son paragrafta geçen "öğretmen" sözünden sonra örnekleme yer verilmiştir.
- Parçanın genelinde öznellik vardır.
- "İkinci paragrafta yer alan --- okuma zahmetine katlanır mı? --- bir metni okur mu" cümlelerinde yazar düşüncelerini soru yoluyla anlatmıştır.
- "Türkçe öğrenmek isteyen yabancıları, örnek alınan kişidir" sözlerinde nitelik belirten sözcükler kullanılmıştır.

Cevap C

4

Yapım ekleri sözcüğün anlamını ya da türünü değiştirir. Eylemsi ekleri her zaman yapım ekidir.

- "bugüne" sözcüğü birleşik yapıdır, yapım eki almamıştır.
- "Özellikle" özel-lik sözcüğünde bir yapım eki varken
- "yabancıların" yaban-cı-lar-ın sözcüğünde bir yapım eki varken
- "çağındaki" çağ-ı-n-da-ki" sözcüğü sıfat yapan -ki yapım ekini almıştır.
- "öğrenmek" öğren-mek sözcüğünde bir yapım eki varken

Cevap A

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

I. Metin:

Çatı katındaki evin mutfağı çok küçüktü. İki kişinin içinde çarpışmadan hareket etmesi olanaksızdı. Mutfığa gül ağacından yapılmış bir masa konulmuştu. Yer sorunu olduğu için sandalye yerine taburelerde oturulurdu. Bu masanın etrafında oturanlar mutfağın darlığından gocunmazlar, her sabah güle oynaya kahvaltılarını yaparlardı. Terasa açılan küçücük pencereden beton evlerin damları ya da terasları görünürdü. Elinizi uzatsanız nerdeyse yandaki terasın duvarına dokunurdunuz. Tek mutlu görüntü iki apartman arasında kök vermiş armut ağacıydı. Yıllara meydan okumuş, sıkıştığı alandan hava alabilmek için büyük bir çabayla başını bizim çatımıza kadar uzatabilmişti. Mevsiminde çiçek açar, sonra da meyve verirdi. Ağaç nedeniyle çok sayıdaki kuş konuğumuzu beslemek de bize düşerdi. Biz pencereden bakınca damları görmez, bu ağacı ve konuklarımızı görerek mutlu olurduk. Mutfığa ilk giren babamdı her zaman. Kuşların ötüşüyle beraber seslenirdi, "Çay hazır, hadi bekliyorum." diye.

II. Metin:

"Çay hazır, kızım bekliyorum." diye sesleniyor, mutfığa gidiyorum. Babam her zamanki taburesinde oturuyor. Ben de oturuyorum, çayımı yudumluyorum. Canım bir şey yemek istemiyor. "Bugünlerde solgun görünüyorsun biraz da tedirginsin, neyin var?" diyor. "Biraz yorgunum, derslerimi de aksattım galiba." diyorum. Geçirdiği hastalıklardan bir deri bir kemik kalmış bedenine, bakışlarıyla bana sevgi sunan, içi gülen kara gözlerine bakıyorum. Yüreğimi görüp üsteliyor. Bana hep arkadaş olmuş babacığmdan dert saklamak olanaksız.

1. Bu metinde "yıllara meydan okumak" sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eskiyle yeni arasında bağ kurmak
- B) Geçen zaman karşısında eskimemek
- C) Ait olduğu döneme tanıklık etmek
- D) Kişiler arasında bağ kurmak
- E) Geçmişle bağını koparmak

2. Bu metinde altı çizili cümledeki anlam ilişkisi aşağıdaki hangisinde vardır?

- A) Ataol Behramoğlu'nun bu şiiri beni her zaman çok etkilemiştir.
- B) Babam elime kısıtlı bir miktarda para verirdi ve zeytin, peynir, şeker, yumurta almamı isterdi.
- C) Çocuklarımızı kendimize benzetmeye çalışırsak farklı bir nesil yetiştiremeyiz.
- D) Dinlemeyi bilmediğinden hiçbir görüşü kabul görmüyor ve toplum içinde hor görülüyor.
- E) Bir yerlere varmak istiyorsan programlı ve sabırlı olmayı bileceksin.

3. Bu parçada geçen aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözün türü farklıdır?

- A) Tek mutlu görüntü iki apartman arasında kök vermiş armut ağacıydı.
- B) Mutfığa gül ağacından yapılmış bir masa konulmuştu.
- C) Terasa açılan küçücük pencereden beton evlerin damları ya da terasları görünürdü.
- D) Bana hep arkadaş olmuş babacığmdan dert saklamak olanaksız.
- E) Bugünlerde solgun görünüyorsun biraz da tedirginsin, neyin var.

4. Yukarıdaki II. metinde aşağıdaki ses olaylarından hangisinden yoktur?

- A) Ünlü değişimi
- B) Ünlü daralması
- C) Ünsüz değişimi
- D) Ünsüz benzeşmesi
- E) Ünsüz düşmesi

KONU ÇÖZÜM

1

Altı çizili sözün anlam sorulduğunda seçeneklere inilmeden cevaba ulaşılmaya çalışılır. Metinde verilen ipuçlarına dikkat edilir.

Bu metinde "yıllara meydan okumak" sözünün anlamı sorulmuştur. "Yıllar" sözcüğü "zaman" anlamında kullanıldığı için basitçe "zamana meydan okumak" diyebiliriz. Buradan da "yaşlanmamak, eskimemek" anlamlarına ulaşabiliriz.

Cevap B

2

Anlam ilişkisi sorulduğunda "amaç, neden, koşul, karşılaştırma, tanım ---" ilgilerinin olup olmadığına bakınız.

Amaç-Sonuç Cümlesi: Bir yargının hangi amaçla gerçekleştirildiğini belirtir. Amaç cümlesinde amacı nedir, sorusuna yanıt aranır. Genelde "-mak için, -mek için" şeklinde biter.

"Bizi görmek için geldi." cümlesinde gelmesinin amacı nedir? Dediğimizde "bizi görmek" cevabını alırız.

Neden-Sonuç Cümlesi: Neden cümlesinde yargının hangi nedenle yapıldığı sorulur. Neden ve amaç cümleleri karıştırılmaktadır. Yargı hem amaç hem neden sorusuna cevap veriyorsa amaç cümlesi olur. Amaç cümlesi geleceği, neden cümlesi bitmiş bir yargıyı verir.

"Onu gördüğüm için mutlu oldum." Neden mutlu oldum, onu gördüğüm için.

Koşul-Sonuç Cümlesi: Bir eylemin gerçekleşmesinin başka bir eylemin gerçekleşmesine bağlı olduğu cümlelerdir. Genelde "-se, -sa, -dıkça, -ınca, mi, ancak, ama, fakat" ek ve bağlaçları kullanılır.

"Onu görürse her şeyi anlatır." anlatmasının koşulu ne, onu görmek.

Metindeki altı çizili sözde "Yer sorunu olduğu için sandalye yerine taburelerde oturulurdu." cümlesinde neden-sonuç anlam ilişkisi vardır. Altı çizili cümleye "Neden taburelerde oturuldu?" dediğimizde, yer sorunu olduğu için cevabının alırız. Seçeneklerde de D seçeneğinde neden-sonuç ilişkisi vardır. "Hiçbir görüşü kabul görmemesinin ve toplum içinde hor görülmesinin nedeni nedir, dediğimizde "dinlemeyi bilmediğinden" cevabını alırız.

Cevap D

3

Türü yönünden farklı olan sözcük sorulduğunda isim, fiil, sıfat, zarf, zamir, edat ve bağlaç bakılır.

İsim: Canlı ve cansız varlıkları, duygu ve düşünceleri, çeşitli durumları bildiren kelimelerdir.

Sıfat: Bir adı, nitelik, işaret, belgisizlik, sayı vb. bakımından niteleyen, belirten kelimelerdir.

Zamir: Kişi, dönüşlülük, gösterme, soru ve belirsizlik kavramları vererek varlıkların yerini tutan sözcüklere.

Zarf: Bir fiilin, bir sıfatın veya bir zarfın anlamını zaman, yer, ölçü, nitelik, soru kavramları bakımından etkileyen kelimelerdir.

Edat: Tek başına anlamı olmayan, sonuna geldiği sözle cümledeki diğer kelimeler arasında ilişki kuran kelime türüdür.

Bağlaç: Eş görevli kelimeleri veya önermeleri birbirine bağlayan kelime türüdür: Ve, ya, veya, ya da birer bağlaçtır.

"iki, yapılmış, beton, olmuş" sözcükleri ismi belirtip nitelediği için sıfattır. "Solgun görünüyorsun" sözünde "solgun" eylemi belirttiği için zarftır.

Cevap E

4

Ünlü Değişimi: Ben ve sen zamirlerinin yönelme ekini alınca bana ve sana zamirlerine dönüşmesidir.

Ünsüz Düşmesi: "-k" ünsüzüyle biten sözcüğün "-cık, -cek, -l" eklerinden birini aldığına "k" ünsüzünü düşürmesidir. minicik, ufacık, alçalıyor.

Ünsüz değişimi: bana

Ünlü daralması: bekliyorum, diye, yudumluyorum...

Ünsüz değişimi: mutfağa, gidiyorum, yüreğimi...

Ünsüz benzeşmesi: aksattım

Yanıt: E

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

I. Metin:

(I) 19. yüzyılın ortalarına gelinceye kadar Türk şiiri büyük ölçüde dinî değerlerin oluşturduğu bir kaynaktan beslenmekteydi. (II) Özellikle divan şiirinin etkisi yüzyıllarca devam etmişti. (III) Şiirimiz, 19. yüzyıldan itibaren yavaş da olsa bu geleneğin dışında bir değişme, yenileşme sürecine girmiştir. (IV) Şiirimizdeki hızlı ve asıl değişme Tanzimat'la olmuştur çünkü bu devir, bir değişme ve geçiş dönemidir. (V) Bu dönemden itibaren Doğu'ya özgü olan yaşam tarzından Batılı yaşam tarzına geçilmiştir; bu değişikliğe paralel olarak bireysel ve toplumsal hayatımız hızlı bir değişim süreci yaşamıştır.

II. Metin:

(I) Tanzimat'a kadar Batı'dan tamamıyla ayrı bir düşünüş ve anlayış içinde gelişmiş olan Doğu şiiri, Batı'nın yeni fikirlerini kısa zamanda kendine mal edememiştir. (II) Onun için Tanzimat Dönemi'nde bile divan edebiyatının etkisi görülmüştür. (III) Bu dönemde her sahada görülen Doğu-Batı uygarlığı çatışmasına şiirde de tanık oluruz; şiirde bir yandan eski alışkanlıklar sürerken, öte yandan yenilikler ortaya çıkar. (IV) Bir yandan eski nazım şekilleri devam ederken bir yandan Batı'dan, özellikle Fransız edebiyatından alınan nazım şekilleri kullanılır. (V) Eski nazım şekilleri devam ederken konu genişler; konu birliğine, kompozisyon bütünlüğüne gidilir.

1. Bu parçaya göre Tanzimat şiiriyle ilgili olarak

- I. Yeni konuların şiire girdiği
- II. Toplumsal konulara ağırlık verildiği
- III. Dini konuların şiirden çıkarıldığı
- IV. Geleneksel nazım şekillerinin tamamen bırakılmadığı

ifadelerinden hangileri söylenebilir?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

2. Yukarıda I. metindeki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede farklı yapıda sözcükler kullanılmıştır.
- B) II. cümlede isim tamlamaları kullanılmıştır.
- C) III. cümlede "yenileşme" sözcüğü hem yapım eki hem çekim eki almıştır.
- D) IV. cümlede "bir değişme ve geçiş dönemidir" sözü yüklemdir.
- E) V. cümlede "Batılı" sözcüğü birden fazla yapım eki almıştır.

3. Yukarıdaki II. metinde numaralanmış cümlelerden hangileri arasında neden sonuç ilişkisi vardır?

- A) I ve II B) II ve III C) II ve IV
D) III ve IV E) IV ve V

4. Yukarıdaki II. metinde geçen numaralanmış cümlelerden hangisinde noktalama yanlışlığı yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

KONU ÇÖZÜM

1

"Şiirimiz, 19. yüzyıldan itibaren yavaş da olsa bu geleneğin dışında bir değişme, yenileşme sürecine girmiştir" cümlesinden "Yeni konuların şiire girdiğini çıkarabiliriz."

"Bir yandan eski nazım şekilleri devam ederken, bir yandan Batı'dan, özellikle Fransız edebiyatından alınan nazım şekilleri kullanılır. Eski nazım şekilleri devam ederken konu genişler, konu birliğine, kompozisyon bütünlüğüne gidilir" cümlelerinden "Geleneksel nazım şekillerinin tamamen bırakılmadığını çıkarabiliriz."

Cevap B

2

Farklı yapıda kullanılan sözcük sorulduğunda basit, türemiş ve birleşik sözcük olup olmadığına bakılır.

Farklı türde isim tamlaması sorulduğunda "belirtili, belirtisiz ve zincirleme" isim tamlaması olup olmadığına bakarız.

Yapım eki sözcüğün anlam ya da türünü değiştirirken çekim ekleri değiştirmez.

- I. cümlede "gelinceye, değerlerin, oluşturduğu" sözcükleri türemiş, "şiiri, dini" sözcükleri basit yapıdır.
- II. cümlede "divan şiirinin etkisi" zincirleme isim tamlamasıdır.
- III. cümlede "yeni-leş-me" sözcüğü sadece yapım ekleri almıştır. Çekim eki almamıştır.
- IV. cümlede "bir değişme ve geçiş dönemi" tamlama olduğu için yüklemidir.
- V. cümlede "Batılı" sözcüğü "bat-ı-lı" iki yapım eki almıştır.

Cevap C

3

Neden-Sonuç Cümlesi: Neden cümlesinde yargının hangi nedenle yapıldığı sorulur. Neden ve amaç cümleleri karıştırılmaktadır. Yargı hem amaç hem neden sorusuna cevap veriyorsa amaç cümlesi olur. Amaç cümlesi geleceği, neden cümlesi bitmiş bir yargıyı verir.

"Çok hızlı koştuğundan nefes nefese kaldı." cümlesinde neden nefes nefese kaldı dediğimizde, çok hızlı koştuğundan cevabını alırız..

"(I) Tanzimat'a kadar Batı'dan tamamıyla ayrı bir düşünüş ve anlayış içinde gelişmiş olan Doğu şiiri, Batı'nın yeni fikirlerini kısa zamanda kendine mal edememiştir. (II) Onun için Tanzimat Döneminde bile divan edebiyatının etkisi görülmüştür." Divan edebiyatının etkisinin görülmesinin nedeni nedir, dediğimizde "Batı'nın yeni fikirlerini kısa zamanda kendine mal edememesi" cevabını alırız.

Cevap A

4

Virgül:

Metin içinde zarf-fiil eki almış kelimelerden sonra virgül konmaz:

Cumaları bahçede buluştukça kıza kendisinin adı bir mektep talebesi olmadığını anlatmaya çalışıyordu.

Tekrarlı bağlaçlardan önce ve sonra virgül konmaz:

Hem gider hem ağlar.

Ya bu deveyi gütmeli ya bu diyardan gitmeli.

"(III) Bu dönemde her sahada görülen Doğu-Batı uygarlığı çatışmasına şiirde de tanık oluruz; şiirde bir yandan eski alışkanlıklar sürerken, öte yandan yenilikler ortaya çıkar" cümlesinde "sürerken" sözcüğü zarf-fiil eki aldığı için bu sözcükten sonra kullanılan virgül yanlıştır.

Cevap C

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Dünyanın Merkezine Yolculuk, Denizler Altında 20 Bin Fersah, Aya Yolculuk gibi pek çok bilimden ilham alan kitabın yazarı Jules Verne, 8 Şubat 1828'de Fransa'nın küçük bir kasabası olan Nantes'de doğdu. Beş çocuklu bir ailenin en büyük çocuğu olan Jules Verne'nin babası Pierre avukattı. Ailesi, Jules Verne'nin babası gibi hukuk eğitimi almasını istiyordu. Ancak Jules, hayal gücü çok geniş bir çocuktu ve denizlere olan ilgisinden dolayı tayfalık yapmak istiyordu. Sonuçta ailesinin istekleri baskın çıktı ve Jules Verne 1847 yılında hukuk öğretimi görmek için Paris'e gitti. Ancak Paris'te edebiyata, yazmaya ve bilime olan ilgisi hukuk eğitimine ağır bastı. Eğitimini yarıda bıraktı ve ilk tiyatro oyunlarını yazmaya başladı. Eğitimini yarıda bırakması babasıyla ilişkisinin bozulmasına neden oldu, babasından gelen maddi kaynaklar kesildi. Jules Verne, bundan sonraki hayatında yazarak ve çalışarak kendi parasını kazandı. Bir gemi ile dünyayı dolaşmış Fransız gezgin "Jacques Arago" ile dost oldu. Bu dostluk ona ilgi duyduğu ancak bilmediği yabancı ülkeler, coğrafyalar konusunda ilham oldu. Fransa dışına çıkmadan, dünyanın farklı bölgeleri ile ilgili romanlar yazmaya başladı.

Verne'nin yazıları birçok yayıncı tarafından fazla fantastik ve düşürünü bulunarak reddedildi. Victor Hugo, George Sand gibi yazarların yayıncısı Pierre Jules Hetzel, Verne'ye ve eserlerine güvendi. 1863 yılına geldiğinde, yayıncı Hetzel Jules, Verne'nin ilk romanı "Balonla Beş Hafta"yı yayımladı. Kitap, "Üç İngiliz'in Afrika Gezisi ve Keşifler" alt başlığını taşıyordu.

1. Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Jules Verne'nin eserlerinin konusu
- B) Jules Verne'nin hayatı ve sanat yaşamı
- C) Jules Verne'nin edebiyata ilgisi
- D) Jules Verne ve babasının yaşadığı sıkıntılar
- E) Jules Verne'nin eğitim anlayışı

2. Bu metne göre Jules Verne'nin eserlerinin yayıncılar tarafından kabul görmemesinin nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Üslup ve içerik bakımından birçok eksiğinin olması
- B) Millî değerleri göz ardı etmesi
- C) Gerçek dışı öğeleri fazlasıyla barındırması
- D) Eserlerinin teknik açıdan yetersiz bulunması
- E) Özgün konuları ele almaması

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde virgül, bu metinde altı çizili cümledeki göreviyle kullanılmıştır?

- A) Kimi insanlar, kaçınılmaz olan bu doğal süreci rahatça kabulleniyor.
- B) Sevgi ve neşe dolu, dost canlısı, yüzünden tebessümü hiç eksik olmayan, dünya tatlısı bir arkadaşta.
- C) Küçük bir boya atölyesi işinden başlayıp bunca krize rağmen işini geliştirmiş, başarıyı yakalamıştı.
- D) Evet, bir yolu da yaşama olumlu bakabilmekten bir başka deyişle bardağın dolu tarafını görebilmekten geçiyor.
- E) Dünya tarihi, bu yüzyıl hariç, pek çok savaş yaşadı ve bundan sonra da yaşayacak.

4. Bu metinde "Sonuçta ailesinin istekleri baskın çıktı ve Jules Verne 1847 yılında hukuk öğretimi görmek için Paris'e gitti." cümlesindeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gereksiz sözcük kullanımı
- B) Sözcüğün yanlış anlamda kullanımı
- C) Anlamca çelişen sözcüklerin bir arada kullanımı
- D) Deyim yanlışlığı
- E) Tamlama uyumsuzluğu

KONU ÇÖZÜM

1

Parçanın konusu sorulduğundan paragrafın bütününde ele alınan konuya bakılır.

Metnin bütününde Jules Verne'nin hayatı ve sanat yaşamı anlatılmıştır. Nerede doğduğu ve okuduğu, hukuk eğitimini yarıda bıraktığı, başka yazarla tanıştığı, roman yazmaya başladığı.. gibi konular hakkında bilgi verilmiştir.

Cevap B

2

Dördüncü metinde geçen "Verne'nin yazıları birçok yayıncı tarafından fazla fantastik ve düş ürünü bulunarak reddedildi." cümlesinde Jules Verne'nin eserlerinin yayıncılar tarafından kabul görmemesinin nedenine yer verilmiştir. "Fantastik ve düş ürünü" sözleri hayal unsuru barındırmayı anlatır. Bu nedenle cevap "Gerçek dışı öğeleri fazlasıyla barındırması" olacak.

Cevap C

3

Virgül: Eş görevli kelime ve kelime gruplarını, sıralı cümleleri ayırmak için kullanılır. "Kitapları, defterleri topladım."

Ara sözlerin başında ve sonunda kullanılır. "Onu görünce, görmez olaydım, dünyam yıkıldı."

Anlam karışıklığını gidermek için kullanılır. "Küçük, hanımı saatlerce uyarmıştı."

Herhangi bir öğeyi diğer öğelerden ayırmak için kullanılır. "Başarılı olan yönetmen, birçok ödül almıştı."

- B seçeneğinde eş görevli sözcükleri ayırmak için kullanılmıştır.
- C seçeneğinde iki cümleyi birbirinden ayırmak için kullanılmıştır.
- D seçeneğinde kabul ya da net anlamı veren sözcüklerden sonra kullanılmıştır.
- E seçeneğinde ara sözleri göstermek için kullanılmıştır.

"Ancak Jules, hayal gücü çok geniş bir çocuktü ve denizlere olan ilgisinden dolayı tayfalık yapmak istiyordu." cümlesinde özneyi ayırmak için virgül kullanılmıştır.

"Kimi insanlar, kaçınılmaz olan bu doğal süreci rahatça kabulleniyor." cümlesinde de özneyi ayırmak için kullanılmıştır.

Cevap A

4

Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması, bir sözcüğün kullanıldığı cümlenin anlamına uygun kullanılmamasıdır.

En çok karıştırılan sözcükler şunlardır:

karşılık – karşın	ücret – fiyat	yetki – görev	ekmek – dikmek
resim – fotoğraf	sonuç – son	azımsamak – küçümsemek	çekimser – çekingen
çoğunluk – çokluk	savunmak – iddia etmek	saygılı kişilik – saygın	tarih – yıl
büyüme – uzamak	sağladı – neden oldu	risk – şans	

Metinde altı çizili cümlede "Jules Verne 1847" yılında hukuk öğretimi görmek için Paris'e gitti." yanlış sözcük kullanımı vardır. "Öğretim" sözcüğü yanlış kullanılmıştır. Bu sözcüğün yerine "öğrenim" sözcüğü gelmelidir.

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Yüzyıllar boyunca dünya üzerinde birçok esrarengiz olay yaşanmış ve günümüzde (II) hâlâ sırrı açıklanamamıştır. Bu esrarengiz olaylar üzerinde ne kadar çalışma yapılırsa yapılsın, insanlar üzerinde ne kadar çok konuşursa konuşsun sırları hâlâ ilk günkü gizemini korumaya devam etmektedir. Bütün insanlar tarafından yakın bir ilgi odağı hâline gelen Bermuda Şeytan Üçgeni, bu gizemli olaylar arasında yer almaktadır. Bermuda Şeytan Üçgeni uydu görüntülerinde (III) herhangibir gizemin habercisi niteliğinde değildir.

Gizem bölgesi olarak adlandırılan "Bermuda Şeytan Üçgeni", meydana gelen birbirinden esrarengiz olaylar, birçok kişi tarafından farklı nedenlere bağlanmıştır. Bu (IV) bölgede gemilerin batması, uçakların düşmesi (V) ya da çok fazla sayıda kişinin aniden kaybolması durumunun suyun çok altında bir manyetik alanın neden olduğu söylenmektedir. Fakat böyle bir manyetik alanda elektrik gücünün bir gemiyi batırabileceği konusu doğru olmamaktadır. Günümüz koşullarında doğruya en yakın teorinin bu bölgedeki denizin altında güçlü bir doğalgaz kaynağından çıkan gazların suyun üzerine çıkması ve yüksek bir basınç oluşturmasıdır. Bu doğalgaz kaynağından çıkan gazın, suyun soğukluğu ile birlikte hidrat parçalarına bölünmesi gerçekleşmektedir. Aynı zamanda bu bölgede olan sıcak su akıntısı ile birlikte birleştiğinde suyun kaldırma kuvvetini ve yoğunluğunu düşürmektedir. Bu nedenle de gemi ya da uçak gibi nesnelerin suyun kaldırma kuvvetinin bozulması ile birlikte dibe çöktüğü açıklanmaktadır. Günümüz koşullarında Bermuda Şeytan Üçgeni'nin sırrı az çok çözülmüş olsa dahi henüz her şey tam anlamı ile aydınlatılmamıştır.

1. Bu metinden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Bermuda Şeytan Üçgeni ile ilgili birbirinden farklı teoriler ortaya atılmıştır.
- B) Uydu görüntüleriyle Bermuda Şeytan Üçgeni hakkında önemli bilgiler elde edilmiştir.
- C) Bazı olayların nedenleri kesin olarak açıklanamamıştır.
- D) Dünya üzerinde gizemini koruyan birçok olay yaşanmıştır.
- E) Bermuda Şeytan Üçgeni'nin ilgi görmesinin nedeni gizeminin çözülmemiş olmasıdır.

2. Bu metinde geçen altı çizili sözcüklerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

3. Bu metnin dil ve anlatımıyla ilgili olarak

- I. Karşılaştırmadan yararlanılmıştır.
- II. Düşüncenin kanıtlanması için tanık gösterilmiştir.
- III. Öznel ifadeler ağır basmaktadır.
- IV. I. kişi anlatıma yer verilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve III
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

4. Bu metinde altı çizili cümlelerin öge dizilişi ile aynı olan cümle aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Telefon, internet gibi haberleşme aletlerinin olmadığı dönemlerde, haberleşmemizin hemen hemen tek aracı mektup olurdu.
- B) Dolmakalem kullanarak yazdığımız mektupta, yazdıklarımızı düşünerek, tartarak yazmak zordur.
- C) Bizim acıklı ve çile dolu yaşam öykümüz, gönderilmemiş bir mektuba benziyor.
- D) Yaptığımız bir davranış, söylediğimiz bir söz, asla geri alınamaz.
- E) Adamın biri birkaç gün önce elindeki bütün eski kitapları dağıttı.

KONU ÇÖZÜM

1

- Bermuda Şeytan Üçgeni ile ilgili birbirinden farklı teoriler ortaya atılmıştır. "Günümüz koşullarında doğruya en yakın teorinin bu bölgedeki denizin altında güçlü bir doğalgaz kaynağından çıkan gazların suyun üzerine çıkması ve yüksek bir basınç oluşturmasıdır"
- Uydu görüntüleriyle Bermuda Şeytan Üçgeni hakkında önemli bilgiler elde edilmiştir.
- Bazı olayların nedenleri kesin olarak açıklanamamıştır. "Yüzyıllar boyunca dünya üzerinde birçok esrarengiz olay yaşanmış ve günümüzde hâlâ sırrı açıklanamamıştır"
- Dünya üzerinde gizemini koruyan birçok olay yaşanmıştır. "dünya üzerinde birçok esrarengiz olay yaşanmış"
- Bermuda Şeytan Üçgeni'nin ilgi görmesinin nedeni gizeminin çözülmemiş olmasıdır. "Bu esrarengiz olaylar üzerinde ne kadar çalışma yapılırsa yapılsın, insanlar üzerinde ne kadar çok konuşursa konuşsun sırları hâlâ ilk günkü gizemini korumaya devam etmektedir"

Cevap B

2

- "Yüzyıl" asır anlamı verirse bitişik yazılır.
- hâlâ, âdem (insan), âdet (gelenek, alışkanlık), âlem (dünya, evren), âşık (vurgun, tutkun), hâl (durum, vaziyet) vb. sözcüklerde düzeltme işareti kullanılır.
- "ya da" her zaman ayrı yazılır, "veya" bitişik yazılır.
- "de" bulunma anlamı verirse bitişik yazılır.

"herhangibir" sözcüğünün yazımı yanlıştır. Doğru yazımı "herhangi bir" olmalıdır.

Cevap C

3

Karşılaştırma: Varlıkları benzeyen ya da ayrılan yönleriyle göstermektir. Genelde "en, ise, kadar, daha" kullanılır.

Öznellik: Yorum içeren, duygu ya da düşüncenin paylaşıldığı, kanıtlanmayan cümlelerdir.

Tanık Gösterme: Bir düşünceyi savunmak, doğruluğunu kanıtlamak için aynı görüşü paylaşan, destekleyen bir kişinin yazılarından veya konuşmalarından alıntı yapmaktır. Tanıklığına başvuru edilen kişinin sözü edilen konuda yetkin olması gerekir.

"Günümüz koşullarında doğruya en yakın teorinin bu bölgedeki denizin altında güçlü bir doğalgaz kaynağından çıkan gazların suyun üzerine çıkması ve yüksek bir basınç oluşturmasıdır" cümlesinde karşılaştırma yapılmıştır.

"Bu esrarengiz olaylar üzerinde ne kadar çalışma yapılırsa yapılsın, insanlar üzerinde ne kadar çok konuşursa konuşsun sırları hâlâ ilk günkü gizemini korumaya devam etmektedir" cümlesi öznelidir.

Cevap A

4

Yüklem: Özne: kim, ne

Zarf Tümleci: Nasıl, ne zaman, ne kadar, niçin

Dolaylı Tümleç: Kime, kimde, kimden; nereye, nerede, nereden

Belirtili Nesne: Neyi, kimi

Belirtisiz Nesne: Ne

- **Yüklem:** yer almaktadır.
- **Özne:** Ne yer almaktadır: "Bütün insanlar tarafından yakın bir ilgi odağı hâline gelen Bermuda Şeytan Üçgeni"
- **Dolaylı tümleç:** Nerede yer almaktadır: "Bu gizemli olaylar arasında"

Bizim acıklı ve çile dolu yaşam öykümüz, gönderilmemiş bir mektuba benziyor.

Özne

Dolaylı tümleç

Yüklem

Cevap C

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Hepimiz bir çevrenin içerisinde yaşıyoruz, havasını soluyoruz, meyvelerini tüketiyoruz, suyunu içiyoruz. (II) Sanıyoruz ki çocuklarımız da bizler gibi bunları "doğal" olarak elde edecek. (III) Orhan Veli'nin söylediği gibi "Hava bedava, su bedava..." değil artık ve çok yakın gelecekte "doğal olanı" doğal olmayan yollardan yani karaborsadan satın almak zorunda bile kalabiliriz; eğer açgözlülüğümüze dur demezsek. (IV) Doğa ile aramızda bir çatışma var, savaş var. (V) Mater-yalist zihin yıllarca, doğanın efendisinin insan olduğunu, doğadaki her varlığın insan için yaratıldığını ve doğanın insanın yönetiminde olduğunu halka anlattı.

Bu zihniyet bizi şimdi, birbirimizle yaşadığımız çatışmalar gibi, doğa ile aramızda da benzer bir çatışma noktasına taşıdı. Böyle bir savaş olmalı mıdır? Uyumlu bir birlikte yaşamı (I) oluşturamaz mıydık? Oysaki ekoloji, "Oikos logos" kelimelerinden türemiş olup yaşadığımız evin bilimi demektir. Hepimiz bir (II) gökyüzünün altında yaşıyoruz dedik ama maalesef sağlıklı bir ortam bulmak zorlaştı. Şehirlerimizde hava kirli, musluklarımızdan içme suyu kalitesine uygun olmayan sular akıyor, çöplerimizi koyacak yer bulamıyoruz ve daha birçok sağlıksız unsur var hayatımızda... Ancak biliyor musunuz, bu çevre sorunları yerel olduğundan çözümü de nispeten daha kolay. Yerel yetkililerin (III) inisiyatifi ile yerel sorunlarımızı hızlı ve kolay bir şekilde çözüme (IV) kavuşturabiliriz. Diğer yandan Irak'ta bir fabrikada çıkan yangından güneydoğumuzdaki illerde insanlarımız nefes alamaz ve tarım ürünlerimiz yenemez hâle geldi. Ancak bunlardan çok daha acil ve önemli küresel boyutta bir çevre sorunu ile karşı karşıyayız: İklim değişikliği. İşte bu sorun, (V) top yekûn tüm halkların katılımı ile çözüme kavuşturulabilir.

1. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) İnsanlar çevreye verdiği zararların sonuçlarını görmektedir.
- B) Doğal dengenin bozulması tüm insanlığın sorunudur.
- C) Zaman içinde yaşadığımız çevre büyük değişikliğe uğramıştır.
- D) İnsanoğlu yaşadığı çevreyle uyum hâlinde yaşamalıdır.
- E) Çevre sorunlarına mikro düzeyde yaklaşılması sorunları erteler.

2. Bu parçadaki numaralandırılmış cümlelerin hangisinde noktalama yanlışlığı yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Bu parçadaki altı çizili cümlede aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Edat
- B) Bağlaç
- C) Sıfat
- D) Fiil
- E) Zamir

4. Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

KONU ÇÖZÜM

1

- İnsanlar çevreye verdiği zararların sonuçlarını görmektedir. "Şehirlerimizde hava kirli, musluklarımızdan içme suyu kalitesine uygun olmayan sular akıyor, çöplerimizi koyacak yer bulamıyoruz ve daha birçok sağlıksız unsur var hayatımızda..."
- Doğal dengenin bozulması tüm insanlığın sorunudur. "İşte bu sorun, top yekûn tüm halkların katılımı ile çözüme kavuşturulabilir."
- Zaman içinde yaşadığımız çevre büyük değişikliğe uğramıştır. "Ancak bunlardan çok daha acil ve önemli küresel boyutta bir çevre sorunu ile karşı karşıyayız"
- İnsanoğlu yaşadığı çevreyle uyum hâlinde yaşamalıdır. "Böyle bir savaş olmalı mıdır? Uyumlu bir birlikte yaşamı oluşturamaz mıydık?"
- Çevre sorunlarına mikro düzeyde yaklaşılması sorunları erteler.

Cevap E

2

Tırnak işareti: Alıntılar, eser adları, cümlede vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır.

Noktalı virgül: Virgüllerle ayrılmış tür ve grupları ayırmak için kullanılır.

Virgül: Eş görevli sözcük ve cümleleri ayırmak için, kabul ya da ret anlamı veren sözcüklerden sonra, ara sözlerin başında ve sonunda kullanılır.

"(III) Orhan Veli'nin söylediği gibi "Hava bedava, su bedava..." değil artık ve çok yakın gelecekte "doğal olanı" doğal olmayan yollardan yani karaborsadan satın almak zorunda bile kalabiliriz; eğer açgözlülüğümüze dur demezsek" cümlesinde "eğer" sözcüğünden önceki noktalama işareti kaldırılmalıdır.

Cevap C

3

Edat: Tek başına anlamı olmayan, sonuna geldiği sözle cümledeki diğer kelimeler arasında ilişki kuran kelime türüdür. "gibi, için..."

Bağlaç: Eş görevli kelimeleri veya önermeleri birbirine bağlayan kelime türüdür. ve, ya, veya, ya da de, da... birer bağlaçtır.

Sıfat: İsimleri niteleyen ya da belirten sözcüklerdir.

- **Edat:** için
- **Bağlaç:** ve
- **Sıfat:** materyalist, doğadaki
- **Fil:** anlattı
- **Zamir**

Cevap E

4

Soru edatı: "mi" soru edatı her zaman ayrı yazılır. Cümlede pekiştirme ya da soru anlamlarıyla kullanılır. Onu tanıdın mı? Akıllı mı akıllı bir oğlu vardı.

Birleşik Sözcükler: Anlam kaymasına uğramış sözcük grupları, kurallı birleşik eylemler bitişik yazılır. Gökyüzü, başıboş, ağırbaşlı, ipucu; alabilir, bakakaldım...

"topyekûn" sözcüğünde anlam kayması olduğu için sözcük bitişik yazılır.

Cevap E

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Antarktika'daki deniz kabuklarından (II) elde edilen yeni kanıtlar, dinozorları yok eden (III) asteroit çarpışmasından daha önce (IV) Dünya'nın zaten istikrarsız bir yer olduğunu doğrular nitelikte. Northwestern (V) Üniversitesi'ndeki araştırmacılar tarafından yürütülen çalışma, Kretase-Paleosen kitlesel yok oluş olayına kadar uzanan fosilleşmiş istiridye ve salyangoz kabuklarının kalsiyum izotop bileşimini ölçen ilk çalışma oldu. Araştırmacılar, yok oluş olayına kadar yaşanan dönemde kabukların kimyasının okyanuslarda meydana gelen karbon dalgalanmasına tepki olarak değiştiğini buldular. Bu karbon istilası, günümüz Hindistan'ında bulunan ve 200 bin kilometrekarelik bir volkanik bölge olan Deccan Tuzakları'nda uzun süre devam eden püskürmeler nedeniyle meydana geldi. Asteroit çarpışmasına kadar geçen yıllar boyunca Deccan Tuzakları atmosfere büyük miktarda karbondioksit (CO₂) püskürttü. CO₂ yoğunluğu okyanusları asitleştirdi ve orada yaşayan organizmaları doğrudan etkiledi. Çalışmanın başyazarı olan Benjamin Linzmeier, "Elimizdeki veriler, çevrenin asteroit çarpışmasından önce değiştiğini gösteriyor. Yaşanan bu değişiklikler Deccan Tuzakları püskürmesiyle bağlantılı gibi görünüyor" diyor. Araştırmacılar bu çalışmayı gerçekleştirmek için, Antarktika'da bulunan Seymour Adası'nın batı yakasındaki iyi korunmuş ve fosil açısından zengin bir alan olan Lopez de Bertodano Oluşumu'ndan toplanan kabukları incelediler. Bilim insanları, Jacobson'ın Northwestern'deki laboratuvarında geliştirilen son teknoloji ürünü teknikleri kullanarak kabukların kalsiyum izotop bileşimlerini incelediler. Kullandıkları yöntem, kalsiyumun diğer elementlerden ayrılması için kabuk numunelerinin çözülmesini, ardından da bir kütle spektrometresiyle analiz yapılmasını içermektedir.

1. Bu parçayla ilgili olarak

- Bazı bilgilerin elde edilen bilgiler sonucunda değişebildiği
- Dinazorların yok olmasında asteroit çarpışmasının etkili olduğu
- Bilimsel çalışmalarla elde edilen bilgilerin bilim insanlarının görüşlerini değiştirdiği
- Hindistan'daki volkanik faaliyetlerin günümüzde de devam ettiği

ifadelerinden hangisine ulaşamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) Yalnız IV
D) II ve III E) III ve IV

2. Bu parçanın son cümlesinde aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- Ünlü düşmesi
- Ünsüz yumuşaması
- Ünsüz benzeşmesi
- Ünlü daralması
- Kaynaştırma sesi

3. Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Bu parçada geçen aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcükler tür olarak farklıdır?

- Northwestern Üniversitesi'ndeki araştırmacılar tarafından yürütülen çalışma, Kretase-Paleosen kitlesel yok oluş olayına kadar uzanan fosilleşmiş istiridye ve salyangoz kabuklarının kalsiyum izotop bileşimini ölçen ilk çalışma oldu.
- Araştırmacılar, -yok oluş olayına kadar yaşanan dönemde kabukların kimyasının okyanuslarda meydana gelen karbon dalgalanmasına tepki olarak değiştiğini buldular.
- Bu karbon istilası, günümüz Hindistan'ında bulunan ve 200 bin kilometrekarelik bir volkanik bölge olan Deccan Tuzakları'nda uzun süre devam eden püskürmeler nedeniyle meydana geldi.
- Asteroit çarpışmasına kadar geçen yıllar boyunca Deccan Tuzakları atmosfere büyük miktarda karbondioksit (CO₂) püskürttü. CO₂ yoğunluğu okyanusları asitleştirdi ve orada yaşayan organizmaları doğrudan etkiledi.
- Çalışmanın başyazarı olan Benjamin Linzmeier, "Elimizdeki veriler, çevrenin asteroit çarpışmasından önce değiştiğini gösteriyor.

KONU ÇÖZÜM

1

- Bazı bilgilerin elde edilen bilgiler sonucunda değişebildiği "Antarktika'daki deniz kabuklarından elde edilen yeni kanıtlar, dinazorları yok eden asteroit çarpışmasından daha önce Dünya'nın zaten istikrarsız bir yer olduğunu doğrular nitelikte"
- Dinozorların yok olmasında asteroid çarpışmasının etkili olduğu "dinozorları yok eden asteroit çarpışmasından"
- Bilimsel çalışmalarla elde edilen bilgilerin bilim insanlarının görüşlerini değiştirdiği "Elimizdeki veriler, çevrenin asteroid çarpışmasından önce değiştiğini gösteriyor"
- Hindistan'daki volkanik faaliyetlerin günümüzde de devam ettiği

Cevap C

2

Ünlü düşmesi: "Bir sözcük ek aldığı ya da başka bir sözcükle birleştiğinde aradaki ünlülerden biri düşer" aklı, devri, sabrı...

Ünsüz yumuşaması: "Türkçedeki p, ç, t, k sert süresiz ünsüzlerinden biriyle biten bir kelimenin sonuna sesli ile başlayan bir ek geldiğinde, kelimenin sonundaki sert süresiz ünsüz yumuşayarak p (b), ç (c) t (d), k (g, ğ) olur" ayağı, ediyor, amacı...

Ünsüz benzeşmesi: "Sert ünsüz harfler olan p, ç, t, k, s, ş, h, f ile biten kelimelerin sonuna, c, d, g ünsüzleriyle başlayan ekler getirildiğinde, bu ünsüzler kendi karşılığı olan ç, t, k ünsüzlerine dönüşür" gitti, seçkin, aşçı...

Ünlü daralması: "-yor" eki kendinden önce gelen "a, e" ünlülerini daraltarak "ı, i, u, ü" seslerine dönüştürür" anlıyor, diyen, gelmiyor...

Kaynaştırma sesi: Ünlüyle biten bir sözcük ünlüyle başlayan bir ek aldığı araya "n, s, y, ş" harflerinden biri girer. Buna yardımcı ünsüz ya da koruyucu ünsüz de denir.

- **Ünlü düşmesi:** "ayır", "ayrılması"
- **Ünsüz yumuşaması:** "art" "ardından"
- **Ünsüz benzeşmesi:** "içermektedir"
- **Ünlü daralması**
- **Kaynaştırma sesi:** "ayrılma-s-ı"

Cevap D

3

Özel isimlere gelen çekim ekleri kesme işaretiyle ayrılır. Ancak kurum ve kuruluş adlarında kesme işareti kullanılmaz.

Gök cisimleri bir gezegen adı olarak kullanılmışsa büyük yazılır.

- "Antarktika'daki": özel isim olduğu için gelen ek kesme işaretiyle ayrılmıştır.
- "asteroit" küçük harfle başlamıştır çünkü özel isim değildir.
- "elde edilen" sözcük grubu ayrı yazılmıştır.
- "Dünya'nın" sözcüğü gezegen anlamıyla kullanıldığı için büyük harfle başlar ve kesmeyle ayrılır.
- "Üniversitesi'ndeki" yazımı yanlıştır çünkü kurum ve kuruluş adlarında kesme işareti kullanılmaz.

Cevap E

4

Farklı türde kullanılan sözcük sorulduğunda "isim, fiil, sıfat, zarf, zamir, edat ya da bağlaç" olup olmadığına bakarız.

- "Üniversitesi'ndeki, fosilleşmiş" sözcükleri sıfat olarak kullanılmıştır.
- "dönemde, okyanuslarda" sözcükleri isim olarak kullanılmıştır.
- "bu, uzun" sözcükleri sıfat olarak kullanılmıştır.
- "büyük, orada yaşayan" sözcükleri sıfat olarak kullanılmıştır.
- "Elimizdeki" sözcüğü sıfat, "asteroit" sözcüğü isim olarak kullanılmıştır.

Cevap E

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Canlılar yaşamlarını devam ettirebilmek için enerjiye ihtiyaç duyar. Bu enerjiyi de besinlerden sağlar. Bazı canlılar ihtiyaç duydukları besini kendileri üretirken bazı canlılar ise diğer canlılardan karşılar. Yeşil bitkiler hayatta kalabilmek için ihtiyacı olan enerjiyi fotosentez yoluyla **elde eder**. Tavşan enerjisini yediği bitkilerden, tilki yediği tavşandan ve diğer canlılardan sağlar. Biyoloji derslerinde gördüğümüz besin zinciri sayesinde enerji bir canlıdan diğerine aktarılır. Besin zincirinin halkalarında bulunan canlılardan biri öldüğünde toprağa karışır ve bitkilerin büyüüp gelişmesi için gerekli ortamı yaratır. Bu kusursuz döngü doğada bu şekilde devam edip gider. İnsanoğlu da yaşamını devam ettirebilmek için enerjiye ihtiyaç duyar. İhtiyaç duyduğu enerji, hem biyolojik nedenlerden dolayı hem de yaşam kalitesini yükseltmek için kullanılır. İnsanoğlu yaşamını devam ettirebilmek için yiyecek ve içeceklerden sağladığı enerjiyi kullanır. Ancak yaşam kalitesini yükseltmek için geliştirdiği araç ve gereçler için de enerjiye ihtiyacı vardır. İnsan, ısınma, barınma, ulaşım, iletişim, aydınlanma gibi ihtiyaçlarını karşılamak için farklı enerji kaynakları kullanmaktadır. Bunlar yenilenemez (klasik) enerji kaynakları ve yenilenebilir (alternatif) enerji kaynaklarıdır. Özellikle 1800'lü yıllardan itibaren **yoğun** şekilde kullanılmaya başlanan petrol ve kömür gibi klasik enerji kaynakları hem doğaya zarar vermekte hem de ülkeler arasında savaşların yaşanmasına neden olmaktadır.

1. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi **çıkanla-**
maz?

- A) Doğada her canlı bir şekilde başka bir canlıya bağlıdır.
- B) İnsanoğlunun enerji ihtiyacı çeşitlilik göstermektedir.
- C) Enerji her canlı için zorunlu bir ihtiyaçtır.
- D) Doğal dengenin kusursuz işleyişi insanın gelişimini sağlamıştır.
- E) İnsanın kullandığı enerji kaynakları doğayı etkilemektedir.

2. • Elde etmek
• Yoğun

Bu parçada geçen yukarıdaki sözlerle anlatılmak istenen aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) karşılamak – fazla
- B) kazanmak – sıkı
- C) çevirmek – kalın
- D) dengelemek – çok
- E) yana olmak – ağır

3. Bu parçada geçen aşağıdaki cümlelerin hangisinde öğeler yanlış ayrılmıştır?

- A) Canlılar / yaşamlarını devam ettirebilmek için / enerjiye / ihtiyaç duyarlar.
- B) Yeşil bitkiler / hayatta kalabilmek için / ihtiyacı olan enerjiyi / fotosentez yoluyla / elde eder.
- C) Bunlar / yenilenemez (klasik) enerji kaynakları ve yenilenebilir (alternatif) enerji / kaynaklarıdır.
- D) İnsanoğlu da / yaşamını devam ettirebilmek için / enerjiye / ihtiyaç duyar.
- E) İnsan, / ısınma, barınma, ulaşım, iletişim, aydınlanma gibi ihtiyaçlarını karşılamak için / farklı enerji kaynakları / kullanmaktadır.

4. Bu parçada geçen aşağıdaki sözcüklerin hangisiyle ilgili verilen açıklama **yanlıştır?**

- A) "yiyecek" sözcüğünde ünlü daralması vardır.
- B) "ettirebilmek" sözcüğünde ünsüz türemesi vardır.
- C) "toprağa" sözcüğünde ünsüz değişimi vardır.
- D) "yükseltmek" sözcüğünde ünsüz düşmesi vardır.
- E) "vermekte" sözcüğünde ünsüz benzeşmesi vardır.

KONU ÇÖZÜM

1

- Doğada her canlı bir şekilde başka bir canlıya bağlıdır." Biyoloji derslerinde gördüğümüz besin zinciri sayesinde enerji bir canlıdan diğerine aktarılır"
- İnsanoğlunun enerji ihtiyacı çeşitlilik göstermektedir. "İnsan, ısınma, barınma, ulaşım, iletişim, aydınlanma gibi ihtiyaçlarını karşılamak için farklı enerji kaynakları kullanmaktadır"
- Enerji her canlı için zorunlu bir ihtiyaçtır." Canlılar yaşamlarını devam ettirebilmek için enerjiye ihtiyaç duyarlar"
- Doğal dengenin kusursuz işleyişi insanın gelişimini sağlamıştır.
- İnsanın kullandığı enerji kaynakları doğayı etkilemektedir. "hem doğaya zarar vermekte hem de ülkeler arasında savaşların yaşanmasına neden olmaktadır"

Cevap D

2

Kelime hazineniz ne kadar genişse o kadar çok sözcüğün anlamını bilirsiniz. Bunun için düzenli kitap okumak, paragraf sorusu çözmek gerekir. Cümle ya da parçada bir sözcüğün anlamı soruluyorsa sözcüğün kullanıldığı cümledeki ipuçlarına dikkat etmelisiniz.

- "elde etmek": bir şeye sahip olmak, bir kimseyi kendi hizmetine almak veya karşılamak anlamlarıyla kullanılır.
- "yoğun": artmış çoğalmış, çok, fazla gibi anlamlarda kullanılabilir. Bu kullanımlar cümledeki anlamıyla ortaya çıkar. Bu cümlede "fazla, çok" anlamıyla kullanılmıştır.

Cevap A

3

Cümlelerin öğeleri bulunurken öncelikle yüklem sonra özne bulunur. Öğeler ayrılırken isim ve sıfat tamlamaları, birleşik sözcükler birbirinden ayrılmaz.

Yüklem:

Özne: kim, ne

Zarf Tümlacı: Nasıl, ne zaman, ne kadar, niçin

Dolaylı Tümlaç: Kime, kimde, kimden; nereye, nerede, nereden

Belirtili Nesne: Neyi, kimi

Belirtisiz Nesne: Ne

"Bunlar / yenilenebilir (klasik) enerji kaynakları ve yenilenebilir (alternatif) enerji / kaynakları." cümlesinde "ve" bağlacıyla birbirine bağlanan sıfat tamlaması vardır, bunlar birbirinden ayrılmaz. Bu cümlelerin yüklemi "yenilenebilir (klasik) enerji kaynakları ve yenilenebilir (alternatif) enerji kaynakları" sözüdür, özneyse "bunlar" zamiridir.

Cevap C

4

Ünsüz Yumuşaması: Ünsüz Değişimi (Ünsüz Yumuşaması): Türkçede sert ünsüzlerden -p, -ç, -t, -k" ile biten bir sözcüğün ünlü ile başlayan bir ek aldığında bu sözcüğün sonundaki ünsüzün yumuşayarak "-b, -c, -d, -g"ye dönüşmesidir.

Ünlü düşmesi: Sözcüklerin ek alırken ya da başka bir sözcükle birleşirken ünlülerinden birini yitirmesidir.

Ünsüz sertleşmesi: Türkçede sert ünsüzle biten bir sözcüğe yumuşak ünsüzlerden "c, d, g" ile başlayan bir ek geldiğinde, ekin başındaki ünsüzün değişerek sertleşmesidir.

"Ünlü daralması: Kökü ya da gövdesi "a, e" sesli harflerinden biri ile biten fiiller "-yor ya da -y" ekini aldıklarında fiilin sonunda bulunan "a, e" ünlü harfi "yor" ekinin etkisiyle daralarak "ı, i, u, ü" dar ünlülere dönüşmesidir. "Başla-yor, anla-yor, ye-yor..."

"ettirebilmek" sözcüğünde "ünsüz benzeşmesi" vardır. "et-tir-e-bil-mek" ünsüz türemesi yoktur.

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Pisa Kulesi, İtalya'nın ünlü meydanlarından Piazza dei Miracoli'de bulunan bir yapıdır. (II) Meydanın Türkçe olarak karşılığı "Mucizeler Meydanı"dır. (III) İtalya'yı gezmek ve görmek için seyahat edenler, mutlaka Pisa Kulesi'ni de ziyaret eder hatta kule önünde eğik yapısı ile ilgili ilginç resimler çekmektedir. (IV) Pisa Kulesi inşa edilirken hemen hemen her ayrıntı titizlik ile düşünülmüş. (V) Hemen hemen diyoruz çünkü kulenin eğri olması tamamen göz ardı edilmiş basit bir sebepten kaynaklanıyor.

Pisa Kulesi 1063-1090 yılları arasında inşa edilmiştir. Toplamda yirmi yedi yıl süren kulenin inşa aşamasında Pisa Kulesi'nin içi ve dışı son derece titizlikle hazırlanmıştır. Kulenin tamamlanmasının ardından on üç yıl sonra ek olarak "çan kulesi" ilave edilmiştir.

Pisa Kulesi, altı ayrı sütunun birbiri üzerine monte edilmesi ile inşa edilmiştir. Yerden yüksekliği elli altı metredir. Başka bir deyişle Pisa Kulesi yükseklik değeri, ülkemizdeki binaların on dokuzuncu katına denk gelen bir yüksekliktir. Pisa Kulesi'nin en alt katından en üst katına çıkmak için toplam iki yüz doksan dört basamak geçilmesi gerekir. Bu yorucu bir antrenman gibi görünse de kulenin iç güzelliği ve en üstten İtalya'ya bakış için değer diye düşünüyoruz.

Pisa Kulesi hakkında en çok dikkat edilen konu, şüphesiz ki ona özelliğini veren eğik yapısıdır. Pisa Kulesi neden yamuk, sorusu aslında çok basit bir cevaba sahiptir. Kulenin inşasında mimari açıdan çoğu noktaya dikkat edilmesine rağmen zeminin yumuşaklığı düşünülmemiştir. Pisa Kulesi inşasından kısa süre sonra güneye doğru hafif eğilmeye başlamıştır. Zeminde çok hafif olan bu eğiklik kulenin üst katında daha büyük bir fark olarak görülmektedir.

1. Bu metinde numaralanmış cümlelerin hangisinde neden-sonuç ilişkisi vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Bu metinde "Pisa Kulesi" ile ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Fiziki özelliklerine
B) Nerede yer aldığına
C) Mimarinin kim olduğuna
D) En dikkat çekici yönüne
E) Eğik olmasının nedeni

3. Bu metnin dil ve anlatımıyla ilgili

- I. Açıklayıcı anlatım kullanılmıştır.
II. Düşünce, sayısal verilerle kanıtlanmaya çalışılmıştır.
III. Ağdalı bir dil kullanılmıştır.
IV. Eksilteli cümlelere yer verilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşamaz?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

4. Bu metinde altı çizili cümleyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Çatı özelliği aranmaz
B) Tamlanan eki kullanılmıştır.
C) Zamir kullanılmıştır.
D) Kuralı, fiil cümlesidir.
E) Sıfat-fiil kullanılmıştır.

KONU ÇÖZÜM

1

Neden-sonuç cümlesi: Bir eylemin neden, niçin gerçekleştirildiğini belirten cümlelerdir. "için, -den dolayı, -den ötürü, -den" kullanılır.

Cümlede "Neden hemen hemen diyoruz? dediğimizde "kulenin eğri olması" cevabını alırsınız. Cümlede "çünkü" bağlacı da kullandığı için neden-sonuç vardır. III. cümlede "için" edatı kullanılmış ancak bu, cümleye amaç ilgisi katmıştır.

Cevap E

2

- Fiziki özelliklerine "altı sütunun birbiri üzerine inşa edilmesi, yerden yüksekliğinin altı metre olması"
- Nerede yer aldığına "İtalya'nın ünlü meydanlarından Piazza dei Miracoli'de bulunması"
- Mimarının kim olduğuna
- En dikkat çekici yönüne "Pisa kulesi hakkında en dikkat edilen konu, ona özelliğini veren gök yapısıdır."
- Eğik olmasının nedeni "Kulenin inşasında mimari açıdan çoğu noktaya dikkat edilmesine rağmen zeminin yumuşaklığı düşünülmemiş"

Cevap C

3

Ağdalı dil anlamı bilinmeyen, karmaşık sözcüklerden oluşan dildir. Suretli bir anlatımı vardır.

- Açıklayıcı anlatımda parça herhangi bir konu hakkında bilgi verir.
- Sayısal verilerde istatistiksel veriler kullanılır.
- Eksiltili cümle yüklemi olamayan cümledir, üç nokta kullanılır.
- Metnin bütününde Pisa Kulesi hakkında bilgi verildiği için açıklayıcı anlatım kullanılmıştır.
- Yerden yüksekliğinin altı metre olması, ülkemizdeki binaların on dokuzuncu katına denk gelmesi, iki yüz doksan dört basamak olması sayısal verileri oluşturur.
- Sanatlı bir dil kullanılmamıştır.
- Eksiltili cümle kullanılmamıştır.

Cevap E

4

• Çatı özelliği yüklemi isim olan cümlelerde aranmaz.

• Tamlanan eki -i, -ı, -u, -ü ekleridir.

- Sıfat-fiil: Fillere getirilen "-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş" ekleriyle yapılır.
- Yüklem isim olduğu için çatı özelliği aranmaz.
- Pisa Kule-s-i tamlamasında -i tamlanan ekidir.
- "ona" işaret zamiridir.
- "edilen, veren" sözcüklerinde sıfat-fiil kullanılmıştır.
- Yüklem sonda olduğu için kurallı ancak fiil değil isim cümlesidir.

Cevap D

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Travmatik beyin hasarı, kafanın ani ve şiddetli bir şekilde bir nesneye çarpmasıyla beyin dokusunda oluşan yaralanmadır. Daha çok trafik kazalarında görülen bu travmaya düşme ve iş kazaları da neden olabilir. Travmatik beyin hasarı, beyindeki hasar gören bölgenin genişliğine ve belirtilerine göre hafif, orta ve şiddetli olarak derecelendirilir. Hafif düzey hasarlarda bilinç kaybı olmayabilir ya da (I) birkaç dakikalık kısa süreli bir bilinç kaybı olabilir. (II) Baş ağrısı, baş dönmesi, bulanık görme ya da göz yorgunluğu, kulak çınlaması, bitkinlik, hafıza, konsantrasyon, dikkat ve düşünmeyle ilgili sorunlar yaşanabilir. Hafif kafa travması geçiren çoğu insan iyileşebilmektedir. Orta ya da şiddetli hasarlarda yutma güçlüğü, yürümede, dengede, koordinasyonda, koku almada, bellekte ve konuşmada anlaşılmazlık, huzursuzluk, endişe gibi (III) durumlar da gözlenebilmektedir. Konuşma ve dil alanları çoğunlukla (IV) ön lobun zarar görmesine bağlı ortaya çıkmaktadır. Bu sorunlar kişiden kişiye değişmektedir. Travmatik beyin hasarı geçiren kişilere öncelikle tıbbi müdahale gerekmektedir. Beyne ve vücudun geri kalanına oksijen desteği ve yeterli kan akışını sağlamak, kan basıncını kontrol etmek önceliklidir. Röntgen, tomografi, MR gibi görüntüleme teknikleri hastanın tanı ve tedavisinin belirlenmesinde oldukça önemlidir. Hasarın görüntülenmesi ve tanınması sonrasında gerekli tıbbi ve cerrahi (V) müdahaleler yapılmaktadır.

1. Bu parçada geçen "Bu sorunlar kişiden kişiye değişmektedir." cümlesinde aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Bildirme eki
- B) Dilek kip eki
- C) Fiilden isim yapım eki alan sözcük
- D) Durum eki
- E) Çoğul eki

2. Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

3. Bu parçada geçen aşağıdaki cümlelerden hangisi sadece özne ve yüklemden oluşmaktadır?

- A) Travmatik beyin hasarı geçiren kişilere öncelikle tıbbi müdahale gerekmektedir.
- B) Hasarın görüntülenmesi ve tanınması sonrasında gerekli tıbbi ve cerrahi müdahaleler yapılmaktadır.
- C) Travmatik beyin hasarı, kafanın ani ve şiddetli bir şekilde bir nesneye çarpmasıyla beyin dokusunda oluşan yaralanmadır.
- D) Travmatik beyin hasarı, beyindeki hasar gören bölgenin genişliğine ve belirtilerine göre hafif, orta ve şiddetli olarak derecelendirilir.
- E) Hafif düzey hasarlarda bilinç kaybı olmayabilir ya da birkaç dakikalık kısa süreli bir bilinç kaybı olabilir.

4. Bu parçada travmatik beyin hasarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Tıbbi müdahalenin ne zaman yapılacağına
- B) Hangi durumlarda ortaya çıktığına
- C) Neden olduğu sağlık sorunlarına
- D) Farklı kişilerde aynı etkiyi bıraktığına
- E) Belirlenmesinde kullanılan araçlara

KONU ÇÖZÜM

1

Bildirme eki: Çoğu sürerlik, kesinlik veya kuvvetli ihtimal kavramlarını vermek için yüklem sonuna gelen -dır, -dir eki: Bahçe güzeldir. Kesinlikle yazmışımdır.

Dilek kip eki: Zaman anlamı taşımayan kiplerdir. Gereklilik kipi, istek kipi, koşul kipi, emir kipi olarak dörde ayrılır.

Durum eki: İsimlere gelen "-i, -e, -de, -den" çekim ekleridir.

Çoğul eki: İsimlere gelen -ler ekidir.

- Bildirme eki: "değişmektedir"
- Dilek kip eki
- Fiilden isim yapım eki alan sözcük "değişmektedir"
- Durum eki "kişiden", "kişiyeye"
- Çoğul eki "sorunlar"

Cevap B

2

- "birkaç, birçok, birbirine, hiçbir, biraz" sözcükleri her zaman bitişik yazılır.
- Anlam kayması olmayan, ses düşmesi ya da artması olmayan sözcük grupları ayrı yazılır.
- Bir yerde, kişide, zamanda anlamı veren "de" bitişik diğer durumlarda ayrı yazılır.

"baş ağrısı" sözcük grubunda anlam kayması olmadığı için sözcük ayrı yazılmalıdır.

Cevap B

3

Ögeler ayrılırken isim ve sıfat tamlama grupları birbirinden ayrılmaz, birleşik sözcükler birbirinden ayrılmaz. Özneyi bulmak için yükleme "kim, ne" soruları yöneltilir; insanlar için "kim", insan dışı varlıklar için "ne" sorusu yöneltilir.

- Travmatik beyin hasarı geçiren kişilere / öncelikle / tıbbi müdahale / gerekmektedir
- Hasarın görüntülenmesi ve tanınması sonrasında / gerekli tıbbi ve cerrahi müdahaleler / yapılmaktadır.
- Travmatik beyin hasarı, (özne) kafanın ani ve şiddetli bir şekilde bir nesneye çarpmasıyla beyin dokusunda oluşan yaralanmadır (yüklem)
- Travmatik beyin hasarı, / beyindeki hasar gören bölgenin genişliğine ve belirtilerine göre hafif, orta ve şiddetli olarak / derecelendirilir
- Hafif düzey hasarlarda / bilinç kaybı / olmayabilir ya da birkaç dakikalık kısa süreli bir bilinç kaybı / olabilir

Cevap C

4

- Tıbbi müdahalenin ne zaman yapılacağına "Travmatik beyin hasarı geçiren kişilere öncelikle tıbbi müdahale gerekmektedir"
- Hangi durumlarda ortaya çıkacağına ", kafanın ani ve şiddetli bir şekilde bir nesneye çarpmasıyla beyin dokusunda oluşan yaralanmadır"
- Neden olduğu sağlık sorunlarına "yürümede, dengede, koordinasyonda, koku almada, bellekte ve konuşmada anlaşılmazlık, huzursuzluk, endişe gibi durumlar da gözlenebilmektedir"
- Farklı kişilerde aynı etkiyi bıraktığına
- Belirlenmesinde kullanılan araçlara "Röntgen, tomografi, MR gibi görüntüleme teknikleri hastanın tanı ve tedavisinin belirlenmesinde"

Cevap D

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

"Edebiyat toplumun aynasıdır." sözünü çok duymuşuzdur. Peki, nasıl bir aynadır bu? Her şeyi bütün çıplaklığıyla gösteren; söylenemeyenleri, üstü örtülenleri ve görmezden gelinenleri korkusuzca dile getiren bir ayna. Baktığımızda bize sadece kendimizi değil, bizimle aynı kültürde nefes alan, aynı acı ve hüznüleri, aynı mutluluk ve sevinçleri paylaşan insanları gösteren bir ayna. Aynaya karşı tutulan bir aynada iç içe geçmiş sonsuz sayıda ayna görüleceği gibi sonsuz sayıda hayat gösteren bir ayna. Öyle bir ayna ki aynaya nereden baktığınıza göre göreceğimiz değişmekte, ayna bakışımıza göre bize farklı hayatlar ve yüzler göstermekte. Böylece edebiyat sadece toplumun aynası olarak kalmayıp dünyaya dair hem tanıdık hem de yabancı manzaralar sunan bir pencere görevi görmektedir.

(I) Edebiyatla uyandığımız dünyada eskisi gibi toy değildir. (II) Yaşımız gençtir ama öğrendiklerimiz bir ömre bedeldir. (III) Öğretmenler, ebeveynler, çokbilmiş komşu amca ve teyzeler hiçbiri bize edebiyatın verdiği gizli öğüdü veremez, edebiyatın bizde uyandırdığı bilgeliği uyandıramaz. (IV) Çünkü edebiyatın verdiği öğüt ve uyandırdığı bilgelik buyurucu ve azarlayıcı bir nitelik taşımaz, özgürlüğümüzü kısıtlamaz. (V) Edebiyat lütufkârdır, mahrum bırakmaz, ırk, din, dil ayrımı yapmaz.

Herkese hitap eder. Seni yıkar ve yeni baştan yaratır. Tek istediği, kitabın kapağını açıp o ilk sayfayı okumaya başlaman; boş sayfaya o ilk kelimeyi, ilk cümleyi düşmeye çalışmandır. Sonrası çorap sökücü gibi gelecektir. Sonrası bu dünyada yaşıyor olduğumuzu hatırlamak, bu evrende bizim de bir yer kapladığımızın farkına varmaktır.

1. Bu parçada geçen "yabancı manzaralar sunan bir pencere" sözüyle edebiyatın hangi özelliği vurgulanmak istenmiştir?

- A) İnsana ait her duyguyu ele alması
- B) Farklı ve bilinmeyen hayatlarla tanıştırması
- C) Dünyanın gerçeklerini gözler önüne sermesi
- D) İnsanın ruhuna seslenmesi
- E) Basmakalıp ifadelerden kaçınması

2. Bu metinden hareketle "edebiyat" ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İnsanı bir bütün olarak ele alır.
- B) İçinde yaşadığı toplumu yansıtır.
- C) İnsanı değiştirir.
- D) İnsanları yönlendirir.
- E) Kişiler arasında ayrım yapmaz.

3. Bu metinde geçen "Edebiyat toplumun aynasıdır." sözünde aşağıdaki anlam ilgilerinden hangisi vardır?

- A) Tanım
- B) Karşılaştırma
- C) Çıkarım
- D) Amaç
- E) İhtimal

4. Bu metinde numaralanmış cümlelerle ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümle çatısına göre etken ve geçişlidir.
- B) II. cümle bağlı, isim cümlesidir.
- C) III. cümle birden çok yüklemlidir.
- D) IV. cümle bağlacı olan olumsuz bir cümledir.
- E) V. cümle sıralı bir cümledir.

KONU ÇÖZÜM

1

Metinde geçen "yabancı manzaralar sunan bir pencere" sözünde "yabancı" sözcüğü "bilinmeyen, tanınmayan" anlamıyla kullanılmıştır. Sözün tamamında da farklı, bilinmeyen, tanınmayan hayatlarla tanışması, anlamları çıkar.

Cevap B

2

- İnsanı bir bütün olarak ele alır.
- İçinde yaşadığı toplumu yansıtır. "Edebiyat toplumun aynasıdır"
- İnsanı değiştirir. "Edebiyatla uyandıığımız dünyada eskisi gibi toy değildir"
- İnsanları yönlendirir. "Öğretmenler, ebeveynler, çokbilmiş komşu amca ve teyzeler hiçbiri bize edebiyatın verdiği gizli öğüdü veremez"
- Kişiler arasında ayırım yapmaz. "İrk, din, dil ayırımı yapmaz"

Cevap A

3

Amaç-Sonuç Cümlesi: Bir yargının hangi amaçla gerçekleştirildiğini belirtir. Amaç cümlesinde amacı nedir, sorusuna yanıt aranır. Genelde "-mak için, -mek için" şeklinde biter. "Bizi görmek için geldi." cümlesinde gelmesinin amacı nedir? Dediğimizde "bizi görmek" cevabını alırız.

Tanım Cümlesi: Herhangi bir kavramı kısaca belirtmektir. Tanım cümlesini bulmak için cümleye "Bu nedir?" sorusunu sorarız.

"Hayat geçmişten ders almaktır." cümlesinde "Hayat nedir?" dediğimiz zaman cevap alırız.

Karşılaştırma: Varlıkları benzeyen ya da ayrılan yönleriyle göstermektir. Genelde "en, ise, daha, kadar" kullanılır.

"Anadolu'da yaşamış en ilginç canlılardan biri olan Toros kaplanının türü yok oldu." cümlesinde geçen "en"le diğer canlı türleri karşılaştırılmıştır.

Çıkarım: Bir duruma bağlı sonuca varma, yorum yapmadır. Genelde "demek ki, gösteriyor, anlaşılıyor" sözcükleri kullanılır.

"Yapıtları üzerine yazılmış inceleme yazılarının sayısı, onun nitelik açısından ciddi bir okur kitlesine sahip olduğunu gösterir."

Olasılık-İhtimal Cümleleri: Olabilirlik anlamı verir. "belki, galiba, -meli -e bilir" ek ve sözcükleri kullanılır.

"Edebiyat toplumun aynasıdır." Sözünde tanım yapılmıştır. Edebiyat nedir, dediğimizde cevap alırız.

Cevap A

4

- Etken öznesi belli olan, geçişli nesne alabilen eylemlerdir.
- Basit yapı cümle tek yargı bildiren cümledir.
- Birden çok yüklemli cümle sıralı cümledir.

I. cümlenin yüklemi isim olduğu için çatı özelliği aranmaz. Çatı özelliği fiil cümlelerinde aranır.

Cevap A

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Düzenli bir eğitim hayatı olmamasına rağmen kendini yetiştirmeyi bilen Yaşar Kemal'in onlarca eseri bulunmaktadır. (II) Şiirden romana () derlemeden söyleşiye () oyundan öyküye varana kadar pek çok edebî türde eser vermiş olan başarılı kişilik, gözlem yeteneği ile hem doğayı hem de insanları kusursuz biçimde anlatmıştır. (III) Hem Çukurova'nın hem de Anadolu'nun farklı bölgelerini tanıması eserlerine renk katmış () ezilen halkın sorunları, köylülerin yaşamları, işçilerle toprak ağaları arasındaki ilişkiler, kan davaları ve sömürülenler Yaşar Kemal'in temel konuları olmuştur. (IV) Eserlerinde ağıtlar, tekerlemeler, halk söyleyişleri, destanlar, efsaneler ve türkülerden faydalanan yazarın üslubu şiirsel olarak nitelendirilmiştir; zengin kelime dağarcığı ve canlı tasvirlerdeki yeteneğiyle de bilinen Yaşar Kemal, bazı eserlerinde de röportaj tekniğini kullanmıştır. (V) Sonuçta 39 farklı dilde yayımlanmış kitaplarıyla dünya edebiyatı için de önemli bir yeri olan Yaşar Kemal () İnce Memed'i, Sarı Sıcak'ı () Yer Demir Gök Bakır'ı ve diğer eserleriyle Türk edebiyatına büyük katkı sağlamıştır.

1. Bu parçadaki altı çizili sözlerden hangisinin yazımını yanlıştır?

- A) edebi
- B) Çukurova'nın
- C) üslubu
- D) için de
- E) Türk edebiyatına

2. Bu parçada parantezle boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangileri getirilmelidir?

- A) (,) (,) (:) (:) (,)
- B) (:) (,) (,) (,) (:)
- C) (,) (,) (:) (,) (:)
- D) (,) (:) (,) (,) (,)
- E) (:) (,) (,) (,) (,)

3. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. cümlede hem edat hem de bağlaca yer verilmiştir.
- B) II. cümlede niteleyici sözcük kullanılmıştır.
- C) III. cümle yapıcı sıralı cümledir.
- D) IV. cümlede hem edilgen hem de etken yüklemeler kullanılmıştır.
- E) V. cümle eylemsilerin kurduğu yan cümlecikler sebebiyle yapıcı birleşik cümledir.

4. Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yaşar Kemal ve onun edebî kişiliği hakkında bilgi vermektedir.
- B) Yazarın röportaj tekniğini kullanma sebepleri sıralanmıştır.
- C) Yazarın anlatım tarzı ve yararlandığı diğer edebî türler hakkında bilgi vermektedir.
- D) Yazarla ilgili olarak olumlu bir bakış açısı kullanılmıştır.
- E) Yaşar Kemal'in bazı eserleri örneklendirilmiştir.

KONU ÇÖZÜM

1

"de" bitişik yazıldığında ek, ayrı yazıldığında bağlaç olur. "-de" eki bir yerde, kişide, zamanda bulunma anlamı verir. "-de" ekinin olduğu sözcük nerede, kimde sorularına yanıt verir. "dahi, bile" anlamlarını verdiği zaman da bağlaç göreviyle kullanılır.

"dünya edebiyatı için de" sözünde "için de" sözcüğündeki "-de" bulunma anlamı verdiği için bitişik yazılmalıdır.

Cevap D

2

- "Yaşar Kemal () İnce Memed'i, Sarı Sıcak'ı () Yer Demir Gök Bakır'ı ve diğer eserleriyle" bölümünde ilk yere özneyi diğer öğelerden ayırmak için noktalı virgül, sonraki yere eş görevli sözcükleri ayırdığı için virgül gelmelidir.
- "Şiirden romana () derlemeden söyleşiye () oyundan öyküye varana kadar" bölümünde eş görevli sözler sıralandığı için virgül kullanılmalıdır.
- "Anadolu'nun farklı bölgelerini tanınması eserlerine renk katmış () ezilen halkın sorunları, köylülerin yaşamları, işçilerle toprak ağaları arasındaki ilişkiler," bölümünde öğeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri ayırmak için noktalı virgül kullanılmalıdır.

Cevap A

3

- I. cümlede hem edat hem de bağlaça yer verilmiştir.
- II. cümlede niteleyici sözcük kullanılmıştır. "edebî türde eser vermiş olan başarılı kişilik" edebî ve başarılı sözcükleri niteleyici sözcüklerdir.
- III. cümlede yapıcı sıralı cümledir. "renk katmış ve olmuştur" yüklemeleriyle sıralı bir cümle olmuştur.
- IV. cümlede hem edilgen hem de etken yüklemeler kullanılmıştır. "nitelendirilmiş" yüklemi edilgen, "kullanmıştır" yüklemi etkindir.
- V. cümle eylemsilerin kurduğu yan cümlecikler sebebiyle yapıcı birleşik cümledir. "yayınlanmış ve olan" eylemsiler nedeniyle birleşik yapılmıştır.

Cevap A

4

- Yaşar Kemal ve onun edebî kişiliği hakkında bilgi vermektedir. "Eserlerinde ağıtlar, tekerlemeler, halk söyleyişleri, destanlar, efsaneler ve türkülerden faydalanan yazarın üslubu şiirsel olarak nitelendirilmiş; zengin kelime dağarcığı ve canlı tasvirlerdeki yeteneğiyle de bilinen Yaşar Kemal, bazı eserlerinde de röportaj tekniğini kullanmıştır"
- Yazarın röportaj tekniğini kullanma sebepleri sıralanmıştır.
- Yazarın anlatım tarzı ve yararlandığı diğer edebî türler hakkında bilgi vermektedir. "Eserlerinde ağıtlar, tekerlemeler, halk söyleyişleri, destanlar, efsaneler ve türkülerden faydalanan yazarın üslubu şiirsel olarak nitelendirilmiş; zengin kelime dağarcığı ve canlı tasvirlerdeki yeteneğiyle de bilinen Yaşar Kemal, bazı eserlerinde de röportaj tekniğini kullanmıştır"
- Yazarla ilgili olarak olumlu bir bakış açısı kullanılmıştır. "(I) Düzenli bir eğitim hayatı olmamasına rağmen kendini yetiştirmeyi bilen Yaşar Kemal'in onlarca eseri bulunmaktadır. (II) Şiirden romana () derlemeden söyleşiye () oyundan öyküye varana kadar pek çok edebî türde eser vermiş olan başarılı kişilik, gözlem yeteneği ile hem doğayı hem de insanları kusursuz biçimde anlatmıştır."
- Yaşar Kemal'in bazı eserleri örneklendirilmiştir. "İnce Memed'i, Sarı Sıcak'ı () Yer Demir Gök Bakır'ı"

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Teknoloji, yenilikler ve buluşlar içinde kendini gösterir. (II) Yeni bir icat ya da buluş yapıldığında direkt ya da dolaylı yoldan teknolojiye yararlanır. (III) Teknolojiye yararlanmak için kullanılan aletler yüksek fiyatlıdır. (IV) Bu nedenle maddi imkânları yetersiz olan ülkeler teknoloji bakımından daha az gelişme gösteren ülkelerdir.

Teknolojik aletlerin kullanımı, gün içinde farklı alanlarda büyük kolaylık sağlar. Bu kolaylık teknolojik aletlerin gün içinde uzun süre kullanımına neden olur. Zaman içinde sürekli elde olan teknolojik aletlerden kopmamak, bu aletleri uzun süre kullanmaya alışmak teknolojik bağımlılıktır. Bu bağımlılık günümüzde çok yaygındır. Çok küçük yaşlarda çocuklarda bile teknolojik aletlerin kullanımına bağlı bağımlılık yaygındır. Oyun oynamak, çizgi film izlemek ya da müzik dinlemek için kullanılan bu teknolojik aletlerden çocuk uzaklaştırıldığında büyük tepkiler vermesi, anne ve babaya karşı saldırgan tavırlar sergilemesi, teknolojik bağımlılığın en büyük belirtilerindendir. Bu belirtiler, yetişkinlerde de benzer şekildedir. Kimi zaman kendileri kullandığı için kimi zaman ise anne babaları kullandığı için teknolojik aletlerin zararlarına maruz kalan çocuklar, ruhsal ve fiziksel etkilerden fazlaca zarar görüyor. Çocukların bu tesir ve etkilerden zarar görmemesi için ilk anne babaların teknolojik aletleri ölçüsünde kullanması, bağımlılık yaşamaması gerekir.

Teknolojik alet bağımlılığından kurtulmak için aile bireylerinin birbirleri ile daha fazla zaman geçirmesi gerekir. Çocuk, anne ve babaların birlikte oyun oynaması, oyuncaklar ya da eğitici ürünler ile ailecek vakit geçirilmesi teknolojik aletlere bağımlılıktan kurtulmak için uygulanabilecek en basit yöntemlerdir. Teknolojik alet bağımlılığının tamamen yok olması için toplumun bilinçlenmesi, bu bilinç ile hareket etmesi gerekir.

1. Bu metinden aşağıdakilerden hangisi çıkarılmaz?

- A) Teknolojik aletlerin dozunda kullanılması gerekir.
- B) Teknoloji bağımlılığı farklı yaş grupları üzerinde etkilidir.
- C) Teknolojik aletler, insana çeşitli kolaylıklar sağlamıştır.
- D) Teknolojik bağımlılığın tek nedeni anne ve babaların tutumudur.
- E) Teknolojik aletlerden kopmamak ve uzun süre kullanım sağlamak bağımlılık göstergesidir.

2. Bu metinde numaralandırılan cümlelerin hangilerinde vurgu yüklem üzerinde?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) I ve IV
- D) II ve IV
- E) III ve IV

3. Bu parçaya göre çocukların teknoloji bağımlılığından kurtulmalarında

- I. Anne ve babaları kendilerini bağımlılıktan kurtarmaları
- II. Ailece oynanan eğitsel oyunlar
- III. Aile bireylerine rehberlik verilmesi
- IV. Sosyal bir ortamın yaratılması

durumlarından hangilerinin etkisinden söz edilemez?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

4. Bu metinde altı çizili cümledeki anlatım bozukluğunun sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sözcüğün yanlış anlamda kullanımı
- B) Gereksiz sözcük kullanımı
- C) Özne – yüklem uyumsuzluğu
- D) Nesne eksikliği
- E) Tamlama hatası

KONU ÇÖZÜM

1

- Teknolojik aletlerin dozunda kullanılması gerekir. "Çocukların bu tesir ve etkilerden zarar görmemesi için ilk olarak anne babaların teknolojik aletleri ölçüsünde kullanması, bağımlılık yaşamaması gerekir"
- Teknoloji bağımlılığı farklı yaş grupları üzerinde etkilidir. "Bu belirtiler, yetişkinlerde de benzer şekildedir"
- Teknolojik aletler, insana çeşitli kolaylıklar sağlamıştır. "Teknolojik aletlerin kullanımı, gün içinde farklı alanlarda büyük kolaylık sağlar"
- Teknolojik bağımlılığın tek nedeni anne ve babaların tutumudur.
- Teknolojik aletlerden kopmamak ve uzun süre kullanım sağlamak bağımlılık göstergesidir. "Zaman içinde sürekli elde olan teknolojik aletlerden kopmamak, bu aletleri uzun süre kullanmaya alışmak teknolojik bağımlılıktır"

Cevap D

2

Yüklemi fiil soylu sözcük olan cümlelerde vurgu, yükleme en yakın olan sözcük ya da sözcük öbeği üzerindedir.

Yüklemi isim soylu sözcük olan cümlelerde vurgu, yüklemdedir.

"(III) Teknolojiden yararlanmak için kullanılan aletler yüksek fiyatlıdır. (IV) Bu nedenle maddi imkânları yetersiz olan ülkeler teknoloji bakımından daha az gelişme gösteren ülkelerdir." cümlelerinde "yüksek fiyatlıdır ve teknoloji bakımından daha az gelişme gösteren ülkelerdir" yüklemleri isim olduğu için vurgu yüklem üzerindedir.

Cevap E

3

"ilk olarak anne babaların teknolojik aletleri ölçüsünde kullanması" cümlesinden birinci maddeye ulaşınız.

"Çocuk, anne ve babaların birlikte oyun oynaması, oyuncaklar ya da eğitici ürünler ile ailecek vakit geçirilmesi" cümlesinden ikinci ve dördüncü maddelere ulaşınız.

Cevap B

4

"Çocukların bu tesir ve etkilerden zarar görmemesi için ilk anne babaların teknolojik aletleri ölçüsünde kullanması, bağımlılık yaşamaması gerekir" cümlesinde aynı anlama gelen sözcüklerin kullanımından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. "tesir ve etki" aynı anlamı verdiği için bu sözcüklerden biri gereksizdir.

Anlatım bozukluğunun nedeni gereksiz sözcük kullanımındır.

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

I. Metin:

Dünya nüfusunun hızla artması ve (I) doğal kaynakların hızla tükenmesi nedeniyle yeni kaynakların aranması zorunlu hâle gelmiştir. Dünyadaki doğal kaynaklar artan ihtiyaçlara yetmediği için (II) Uzay madenciliği gündeme gelmiştir. Uzaydaki (III) asteroitlerden maden elde etmeye dayalı madencilik çalışmaları uzay madenciliği olarak adlandırılır. Günümüzde (IV) endüstride en çok kullanılan ve ekonomik değeri yüksek olan bakır, kalay, çinko, gümüş, kurşun ve altın gibi maden rezervlerinin önümüzdeki yüz yıllar içerisinde tükeneyeceği tahmin edilmektedir. Üretimi giderek azalan platinyum ve kobalt gibi değerli elementlerin asteroidlerden çıkartılıp dünyaya getirilmesi uzmanlar tarafından düşünülmektedir. Araştırmalara göre en yakındaki 500 tonluk bir gök taşına uzay aracını gönderip ihtiyaç duyulan madenleri Dünya'ya getirmek, 6 ile 10 yıllık bir süre içinde (V) gerçekleşebilir.

II. Metin:

(I) Yoğun demir cevheri olan bir gök taşındaki madenin çıkartılması durumunda dünyadaki yıllık demir üretiminin 2-3 katı büyüklüğünde demir elde edilebilecektir. (II) NASA tarafından tespit edilen 16 Psyche (Sayki) adlı gök taşında dünyanın demir ihtiyacının büyük bölümünü karşılayabilecek kadar demir olduğu bilinmektedir. (III) Uzaydan getirilecek madenlerin taşıma maliyetinin oldukça yüksek olacağı düşünülmektedir. (IV) Şirketler, uzay madenciliğindeki maliyeti düşürebilmek için çeşitli projeler üretmektedir. (V) Bu projelere; asteroidlere robotlar göndererek birkaç ton üzerinde maden getirilmesi, küçük boyutlardaki asteroidleri Dünya'ya getirecek farklı bir sistem geliştirilmesi veya uzay gemileri ile madenin uzay araçlarında işlenerek getirilmesi birer örnektir.

1. Bu parçada geçen "Araştırmalara göre en yakındaki 500 tonluk bir gök taşına uzay aracını gönderip ihtiyaç duyulan madenleri Dünya'ya getirmek, 6 ile 10 yıllık bir süre içinde gerçekleşebilir" cümlesinde aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Yeterlik fiili
- B) Farklı türde sıfatlar
- C) Hal eki
- D) Farklı türde isim tamlamaları
- E) Farklı türde fiilimsiler

2. Bu parçada II. metindeki numaralanmış cümlelerin hangisinde noktalama yanlışlığı yapılmıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

3. Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

4. Bu parçaya göre uzay madenciliğinin gündeme gelmesinde,

- I. Maden kaynaklarının azalması
- II. Çıkarılan madenlerin ihtiyacı karşılamaması
- III. Maliyetlerin artması
- IV. Uzay teknolojisinin gelişmesi

durumlarından hangisinin etkisi yoktur?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

KONU ÇÖZÜM

1

Yeterlik Fiili: Olumlusu, herhangi bir fiilin -e zarf-fiil eki ve bilmek fiil kökünün birleşmesiyle ortaya çıkan ve yeterlik kavramı veren, olumsuzu ise herhangi bir fiilin -e zarf-fiil eki ile -me olumsuzluk ekinin birleşmesiyle oluşan ve yetersizlik kavramı veren birleşik fiil: Söyleyebilmek, yapabilmek, yapamamak gibi.

Farklı türde sıfatlar: niteleme, işaret, sayı, belgisiz ve soru sıfatlarıdır.

Farklı türde isim tamlamaları; belirtili, belirtisiz ve zincirleme isim tamlamasıdır.

- Yeterlik fiili "gerçekleşebilir"
- Farklı türde sıfatlar "yakındaki" işaret sıfatı, "6 ile 10" sayı sıfatıdır.
- Hal eki "araştırmalar-a, taşın-a"
- Farklı türde isim tamlamaları
- Farklı türde fiilimsiler "gönder-ip" zarf-fiil, "getir-mek" isim-fiil

Cevap D

2

Noktalı virgül: Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için konur.

Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur. Noktalı virgölün olduğu cümlede virgül olmak zorundadır.

"(V) Bu projelere; asteroitlere robotlar göndererek birkaç ton üzerinde maden getirilmesi, küçük boyutlardaki asteroitleri Dünya'ya getirecek farklı bir sistem geliştirilmesi veya uzay gemileri ile madenin uzay araçlarında işlenerek getirilmesi birer örnektir." cümlesinde noktalı virgölün kullanımı yanlıştır.

Cevap E

3

- "doğal kaynak" anlam kayması olmadığı için ayrı yazılmıştır.
- "asteroitlerden" sözcüğü özel isim değildir, gök taşlarının genel adı olduğu için küçük yazılmıştır.
- "endüstride" sözcüğü özel isim değildir, gelen "-de" eki de bulunma anlamı verdiği için bitişik yazılmıştır.
- "gerçekleşebilir" sözcüğü kurallı birleşik sözcük olduğu için bitişik yazılmıştır.
- "Uzay" sözcüğü özel isim değildir bu nedenle küçük harfle başlamalıdır.

Cevap B

4

- "doğal kaynakların hızla tükenmesi" sözünden birinci maddeye ulaşırız.
- "Dünyadaki doğal kaynaklar artan ihtiyaçlara yetmediği için uzay madenciliği gündeme gelmiştir" cümlesinden ikinci maddeye ulaşırız.
- "Bu projelere; asteroitlere robotlar göndererek birkaç ton üzerinde maden getirilmesi, küçük boyutlardaki asteroitleri Dünya'ya getirecek farklı bir sistem geliştirilmesi veya uzay gemileri ile madenin uzay araçlarında işlenerek getirilmesi birer örnektir." cümlesinden dördüncü maddeye ulaşırız.

Cevap B

1. - 3. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Bilimsel çalışmalar belli bir temel bilgiye dayanılarak yürütülür. (II) Bilim tarihine bakıldığında bütün bilim insanlarının ortak bazı yönleri olduğunu söylemek mümkündür. (III) Bunların başında onların öğrenmeye karşı olan tutku derecesindeki eğilimleri ve ilgilendikleri konulara duydukları merak gelir. (IV) İbn Sina da bu bilim insanlarından biridir. (V) Henüz on sekiz yaşındayken Buhara emirini tedavi ederek adını duyurmayı başarmıştır.

Özellikle tıpla ilgili olarak ele aldığı yüz elli kadar kısa eser diyebileceğimiz yazıları ve "El-Kanun Fi't-Tıbb" (Tıbbın Kanunu) adlı eseri vardır. Bu eseri (I) Latince'ye çevrilerek (II) Batı'da tıp eğitiminde ders kitabı olarak okutulmuştur. İbn Sina, hekimliği bilimsel temellere oturtmuştur. Başta tıp olmak üzere psikoloji, jeoloji, astronomi, fizik, matematik, felsefe gibi bilim dallarına da önemli katkıları olmuştur. "El-Kanun Fi't-Tıbb" adlı eserinde birçok hastalığın teşhis ve tedavisinden (III) bahsetmiştir. Bağırsak sistemi hastalıklarının su ve toprak yoluyla yayıldığını söylemiştir. Menejit, (IV) göğüs-
teki iltihaplanma ve karaciğer apnesi üzerine detaylı incelemeler yapıp sarılık hastalığının tedavi şekillerini bulmuştur. Hastalığın teşhisinde nabzın ve elle (V) muayenenin önemini vurgulamıştır. Çiçek, kızamık, şarbon hastalıklarından ve diyabet hastalarının idrarında şeker olduğundan ilk olarak İbn Sina bahsetmiştir. Göz, kulak ve ağız hastalıklarını baş hastalıkları arasında ele almıştır. İbn Sina her bir hastalığın bulunduğu yerin sırasıyla anatomisini daha sonra da hastalığın tedavisini, ilaçlarını, ilaçların nasıl hazırlanması gerektiğini ve kullanımını vermiştir. Burada dikkat çeken en önemli özelliklerden biri hastalıklarla ilgili açıklama verilirken teşhis sırasında dikkat edilmesi gereken esasların da son derece ayrıntılı olarak verilmesidir. Ayrıca hastanın sadece belli bir organının bozukluğu üzerinde durmayıp vücudu bir bütün olarak değerlendirmesidir.

1. Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangisinin yazımını yanlışdır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. cümle edilgen yapan ek almıştır.
B) II. cümle birleşik yapı, kurallı, isim cümlesidir.
C) III. cümlede tamlananı zamir olan isim tamlaması kullanılmıştır.
D) IV. cümlede yüklemde belgisiz zamir kullanılmıştır.
E) V. cümlede farklı ses olayları olan sözcükler vardır.

3. Bu parçaya göre İbn Sina'yla ilgili olarak

- I. Yeniliklere açık biridir.
II. En az iki dilde yayımlanmış eseri vardır.
III. Tıp biliminin kurucusudur.
IV. Bilimsel verilere önem verir.

yargularından hangisine ulaşamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve III
D) II ve IV E) III ve IV

KONU ÇÖZÜM

1

Bütün özel isimlerde kesme kullanılır. Ancak kurum, kuruluş yapım eki alan özel isimlerde kesme kullanılmaz. İngilizcenin, Türklerde, Gazi Hastanesinin, Ankara Lisesinde...

- "Latinceye" sözcüğünün yazımı yanlıştır. Dil adları büyük harfle başlar, yapım eki aldığı için kesme işareti kullanılmaz.
- "bahsetmiştir" sözcüğünün yazımı doğrudur. Birleşik sözcüklerde ses düşmesi ya da ses artması varsa sözcük grubu bitişik yazılır.
- "göğüsteki" sözcüğünün yazımı doğrudur. "ünsüz sertleşmesi olduğu için "göğüste" yazılır, sıfat yapan -ki aldığı için bitişik yazılır.
- "muayene" sözcüğünün yazımı doğrudur.
- "Batı'da" sözcüğünün yazımında kesme işaretinin kullanımı doğrudur.

Cevap A

2

Edilgen: Öznenin belli olmadığı çatılardır. Fiile "-l, -n" ekleri getirilerek yapılır.

Birleşik yapı cümle, birden fazla yargı belirten cümledir.

Kurallı cümle, yüklemi sonda olan cümledir.

İsim cümlesi, yüklemi isim olan cümledir.

- "yürüt-ül" yüklemi edilgendir.
- "mümkündür" yüklemi sonda ve isimdir.
- "bu bilim insanlarından biridir" yüklemünde "biridir" belgisiz zamiri kullanılmıştır.
- "ederek" ünsüz yumuşaması, "başarmıştır" ünsüz sertleşmesi
- Üçüncü cümlede tamlananı zamir olan isim tamlaması kullanılmamıştır. Tamlayanı zamir olan isim tamlaması kullanılmıştır. "Bunların başında"

Cevap C

3

- Yeniliklere açık biridir. "Başta tıp olmak üzere psikoloji, jeoloji, astronomi, fizik, matematik, felsefe gibi bilim dallarına da önemli katkıları olmuştur. "El-Kanun Fi't-Tıbb" adlı eserinde birçok hastalığın teşhis ve tedavisinden bahsetmiştir."
- En az iki dilde yayımlanmış eseri vardır. "Özellikle tıpla ilgili olarak ele aldığı yüz elli kadar kısa eserler diyebileceğimiz yazıları ve "El-Kanun Fi't-Tıbb" (Tıbbın Kanunu) adlı eseri vardır. Bu eseri Latinceye çevrilerek Batı'da tıp eğitiminde ders kitabı olarak okutulmuştur"
- "Tıp biliminin kurucusudur." ifadesine ulaşamayız. Parçadaki İbni Sina'nın tıp alanında yaptığı çalışmalardan söz edilmiştir. Tıp biliminin kurucusu olduğundan söz edilmemiştir.
- Bilimsel verilere önem verir." hekimliği bilimsel temellere oturmuştur"

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Bulutun buhara doyduğu, göğün içini boşalttığı andır yağmur. Yeryüzünün gökyüzüyle selamlaşmasıdır; yerin kirlere, göğün buluttan arınmasıdır. Canlı cansız tüm varlıklara karşılıksız bir hediyedir yağmur, hem rahmettir hem berekettir. Ne yazık ki çoğu zaman zahmet, telaş ve mağduriyet ile aynı cümlelerde kullanıldı yağmur. Trafik sıkışıklığının, sınısıklam olmanın, tir tir titremenin ve işe ya da eve geç kalmanın nedeni olarak gösterildi. Hazırlıksız yakalanıldığında sitemler edildi, dinmediğinde hakaretler savruldu, sel olup taşıduğunda lanetler okundu. Oysa onun sesine kulak verdiğinizde ne kadar sakin, dingin ve içten olduğunu anlayacaksınız.

Gürlemesinin ardında sükûnet vardır onun, hızla akmasının ardında bir şeyler fısıldayıp durur. Tabii duyana ya da anlayana... Bir anlamda da sabrı öğretir o, dişi sıkmayı.

Dolly Patron, "Gökkuşağına ulaşmak istiyorsan yağmura katlanmak zorundasın." der. Peşi sıra gelecek güzelliği bilen, ferahlığın arifesindeki kasvete aldanmayan için yağmur "Hoş geldin, safalar getirdin!" ile karşılaşır.

Yağmur, bir otobüs durağında yakalar bazen sizi ya da sizi bir otobüs durağına sürükler usulca. Sizinle birlikte başkalarını da... Az önce selam vermeden geçenleri cezalandırıp aynı çatı altında yaşamaya mahkûm etmiş gibidir. Öğrenciyi, müdürü, işçiyi, işsizi, yaşlıyı, genci, kadını ve erkeği getirir yan yana. Onlardaki acizliği izler tebessümle. Sonra onlara tanışma, kaynaşma süresi verir. Dindiğinde yine herkesin başka bir yöne doğru yürüyeceğini düşündükçe daha çok yağmak ister, daha çok gürlemek...

(I) Yağmur; yoksul için soğukların habercisi, olmayan odunun, kömürün çılgılığıdır. (II) Evet, yoksul insan kâğıda sarı ve sınısıklam olmuş ekmeğine bakarken sıkır dişlerini. (III) Sonraki günün kaygısı sarar yüreğine her yağmurla çünkü sonraki gün yine acı dolu, yokluk doludur. (IV) Yağmura bakar bir ümitle; peşinden güneşi, sıcaklığı getirsin diye ama nafi... (V) Yağmur yerini soğuklara, üşümelere, üç çocukla birlikte evin bir köşesinde yorgana sarılmalara bırakacaktır.

1. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede yüklemde ünsüz yumuşaması vardır.
- B) II. cümlede birden fazla niteleme sıfatı vardır.
- C) III. cümlede zincirleme isim tamlaması kullanılmıştır.
- D) IV. cümlede birden fazla türemiş sözcük kullanılmıştır.
- E) V. cümlede sessel yinelemelere yer verilmiştir.

2. Bu metinde altı çizili cümlede yer alan düşünceyi geliştirme yolu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Örnekleme
- B) Tanımlama
- C) Tanık gösterme
- D) Benzetme
- E) Sessel yineleme

3. Bu metinde koyu yazılmış paragrafa hâkim olan söz sanatı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Benzetme
- B) Kişileştirme
- C) Abartma
- D) Konuşturma
- E) Dolaylama

4. Bu metinde virgül (,) aşağıdaki hangi göreviyle kullanılmamıştır?

- A) Eş görevli sözcük veya sözcük gruplarını ayırmak için kullanılmıştır.
- B) Ara sözleri göstermek için kullanılmıştır.
- C) Sıralı cümleleri ayırmak için kullanılmıştır.
- D) Ret, kabul, onay bildiren sözcüklerden sonra kullanılmıştır.
- E) Diğer öğelerden uzak düşmüş özneyi ayırmak için kullanılmıştır.

KONU ÇÖZÜM

1

- I. cümlede "çılgıdır" sözcüğü "çılgılık" sözcüğünden geldiği için ünsüz yumuşaması vardır.
 II. cümlede "yoksul insan sınıksızlık olmuş ekme" sözlerinde niteleme sıfatı kullanılmıştır.
 IV. cümlede "yağ-mur", "sıcak-lık" sözcükleri yapım eki almıştır.
 V. cümlede "soğuklara, üşümelere, sarımalara" sözcükleriyle sessel yineleme yapılmıştır.

Cevap C

2

Örnekleme: Verilenleri somut hale getirmek için kullanılır.

Tanımlama: Nedir? sorusuna yanıt verir. Bir kavramı genel özellikleriyle kısaca anlatmak için kullanılır.

Tanık Gösterme: Ünlü bir kişinin sözüne yer vermektir.

Benzetme: Güçlü bir özelliği zayıfa aktarmaktır. Genelde "gibi, kadar" kullanılır.

"Dolly Patron, "Gökkuşağına ulaşmak istiyorsan yağmura katlanmak zorundasın." der.

Altı çizili cümlede Dolly Patron'dan bir alıntı yapıldığı için tanık göstermeye başvurulmuştur.

Cevap C

3

Abartma (Mübalağa): Bir şeyin niteliklerini veya bir olayı olduğundan fazla büyüterek veya küçülterek anlatmaya abartma denir. Abartmada olağanüstülük aranır. Örneğin "Göz yaşları sel olmuş akıyor." cümlesinde "sel olmuş" sözüyle abartma yapılmıştır.

Benzetme (Teşbih): Anlatımı kuvvetlendirmek, sözün etkisini artırmak için aralarında değişik yönlerden ilgi bulunan iki şeyden zayıf olanın kuvvetli olana benzetilmesine benzetme denir. Genelde "gibi, kadar" edatları kullanılır. "Cennet gibi vatan." sözünde vatan cennete benzetilmiştir.

Kişileştirme (Teşhis): İnsan dışındaki varlıklara insana özgü özelliklerin verilmesine kişileştirme denir. Kişileştirmede insana ait bir özelliğin verilmesi gerekir. Düşünmek, konuşmak, ders almak, telaşlanmak, gibi özelliklerin verilmesiyle olur.

Dolaylama: Tek kelimeyle belirtilebilecek bir kavramı güçlü ve etkin bir anlatım için birden fazla kelimeyle anlatma: Atatürk yerine büyük kurtarıcı veya Ankara yerine Türkiye'nin kalbi demek gibi.

"Yağmur bir otobüs durağında yakalar bazen sizi ya da sizi bir otobüs durağına sürükler usulca. Sizinle birlikte başkalarını da... Az önce selam vermeden geçenleri cezalandırıp aynı çatı altında yaşamaya mahkûm etmiş gibidir" cümlelerinde insana ait olan özellikler insan dışı varlığa verildiği için kişileştirme yapılmıştır.

Cevap B

4

- "Bulutların buhara doyduğu, yoğun içini boşalttığı andır yağmur." cümlesinde eş görevli sözcük gruplarını ayırmak için kullanılmıştır.
- "Gürlemesinin ardında sükûnet vardır onun, hızla akmasının ardında bir şeyler fısıldayıp durur." cümlesinde sıralı cümleleri ayırmak için kullanılmıştır.
- "Evet, yoksul insan kağıda sarılı ve sınıksızlık olmuş ekmeğine bakarken sıkır dişlerini." cümlesinde ret, kabul, onay bildiren sözcüklerden sonra kullanılmıştır.
- "Yağmur, bir otobüs durağında yakalar bazen sizi ya da sizi bir otobüs durağına sürükler usulca" cümlesinde özneyi göstermek için kullanılmıştır.
- Metinde ara söz kullanılmadığı için ara sözleri göstermek için virgül kullanılmamıştır.

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Son yıllarda kitap okuma alışkanlığımızda gözle görülür bir azalma olduğu inkâr edilemez. Gerçi ülkemizde böyle bir alışkanlık olup olmadığı da tartışma konusudur. Buna daha gerçekçi bir ifadeyle kitap okumama alışkanlığı da diyebiliriz.

Kitle iletişim araçlarındaki hızlı değişim ve artış kitabın **pabucunu dama atmak** üzeredir. Televizyon ve internet, kitabın en büyük alternatifleri veya daha değişik bir tabirle düşmanları olarak ilk sıraları alıyor. İnternet, hayatımızın bir parçası oldu çıktı. Hani internette faydalı işlerle meşgul olsak diyeceğim, o da yok. Teknolojinin son büyük nimeti olarak yaşamımızın ayrılmaz bir parçası olan internette oyun oynayarak vakit geçiriyoruz. Kültür, sanat ve edebiyatla ilgilenenler **devede kulak kadar**. Böyle bir ortamda yeni neslimize sahip çıkmanın, onların elinden tutup doğrulara yönlendirmenin önemi daha da belirgin bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkıyor. Geleceğimizin teminatı olan çocuklarımızı kitapla barıştırmalıyız. Hiçbir iletişim vasıtası kitabın alternatifi olamaz. Kitabın sıcaklığını ve samimi havasını hiçbir bilgi kaynağında bulamayız.

(I) Bunları göz önünde bulunduran Millî Eğitim Bakanlığı ilköğretim çocuklarına yönelik "100 Temel Eser" listesi hazırlayarak eğitim camiasına ve ebeveynlere sundu. (II) Daha evvel ortaöğretim öğrencileri için buna benzer bir okuma listesi hazırlanmıştı. (III) İlköğretim öğrencilerine yönelik listede, Mevlâna'dan Yunus Emre'ye kadar çok sayıda yazarın eserine yer veriliyor. (IV) Fakat ilköğretim öğrencilerine yönelik listede yer alan eserlerin yazarlarının hiçbiri yaşamıyor. (V) Bakanlık polemiklere mahal vermemek için böyle bir uygulamayı daha doğru bulmuş. Bu konu basında tartışılıyor. "Yazar kabul edilmek ve de bu gibi listelere girmek için ille de ölmüş olmak mı gerekiyor" diyorlar. Millî Eğitim Bakanlığı bu eleştirileri olağan karşılıyor. Yazarlar açısından haklı da buluyor.

1. Bu metinde koyu renkle gösterilen altı çizili sözlerle anlatılmak istenenler aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla doğru verilmiştir?

- A) Bir yerden kovmak – gereğinden fazla olan
- B) Gözden düşürmek – önemsiz olan
- C) Yapacağından vazgeçmemek – inatçı ve ısrarcı olmak
- D) Kabaca ve terbiyesizce karşılık vermek – söz etmeye değer bulmamak
- E) Gücünü göstermek – inatçı olmak

2. Bu metinde aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) "100 Temel Eser" listesinin nasıl hazırlandığına
- B) Teknolojinin okuma alışkanlığını niçin etkilediğine
- C) Hangi kaynakların kitabın alternatifi olabileceğine
- D) Teknoloji ve internetin hangi amaçlarla kullanıldığına
- E) 100 Temel Eser çalışmasının amacına

3. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin öge sıralanışı, bu metinde altı çizili cümlelerin öge sıralanışı ile aynıdır?

- A) Şehrin en büyük araştırma hastanesinin kafeteryası kalabalıktı.
- B) Umut arayanlar kafasındaki bin bir düşünceyle oradan oraya savruluyordu.
- C) Elimde soğuyan çay ve böreğim ile boş masa arıyorum.
- D) Bir saatlik kestirmenin ardından kalktığımda bacaklarım kitlenmişti.
- E) Kendi hâlinde, kimseyle uğraşmayan sakin bir insandı.

4. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede kurum adları büyük yazılacağından "Millî Eğitim Bakanlığı" sözünün yazımı doğrudur.
- B) II. cümlede zamir, sıfat ve isim tamlamasının iç içe kullanıldığı bir söz grubu vardır.
- C) III. cümlede yüklem isim tamlamasından oluşmuştur.
- D) IV. cümlede ünlü daralması olan sözcük vardır.
- E) V. cümlede "fırsat vermemek" anlamında bir söz kullanılmıştır.

KONU ÇÖZÜM

1

"Pabucunu dama atmak" kendisinden üstün birini gözen düşürmek anlamıyla kullanılmıştır. "Devede kulak" sözü önemsiz, ufak parça anlamında kullanılmıştır.

Cevap B

2

- "100 Temel Eser" listesinin nasıl hazırlandığına
- Teknolojinin okuma alışkanlığını niçin etkilediğine "İnternet, hayatımızın parçası oldu"
- Hangi kaynakların kitabın alternatifi olabileceğine "Kitle iletişim araçlarındaki hızlı değişim ve artış kitabın pabucunu dama atmak üzeredir. Televizyon ve internet, kitabın en büyük alternatifleri
- Teknoloji ve internetin hangi amaçlarla kullanıldığına "İnternette oyun oynayarak vakit geçiriyoruz"
- 100 Temel Eser çalışmasının amacına "Hiçbir iletişim vasıtası kitabın alternatifi olamaz. Kitabın sıcaklığını ve samimi havasını hiçbir bilgi kaynağında bulamayız"

Cevap A

3

"Son yıllarda kitap okuma alışkanlığımızda gözle görülür bir azalma olduğu inkâr edilemez"

Yüklem: "inkar edilemez"

Özne: "Son yıllarda kitap okuma alışkanlığımızda gözle görülür bir azalma olduğu"

Şehrin en büyük araştırma hastanesinin kafeteryası kalabalıktı.

Özne yüklem

Umut arayanlar kafasındaki bin bir düşünceyle oradan oraya savruluyordu.

Özne zarf tümleci dolaylı tümleç yüklem

Elimde soğuyan çay ve böreğim ile boş masa arıyorum.

Edat tümleci belirtisiz nesne yüklem

Bir saatlik kestirmenin ardından kaktığımda bacaklarım kitlenmişti.

Zarf tümleci özne yüklem

Kendi hâlinde, kimseyle uğraşmayan sakın bir insandı.

yüklem

Cevap A

4

- I. cümlede kurum adları büyük yazılacağından "Millî Eğitim Bakanlığı" sözünün yazımı doğrudur. Kurum adları büyük olacağı için birinci cümlede yazım yanlışı yoktur.
- II. cümlede zamir, sıfat ve isim tamlamasının iç içe kullanıldığı bir söz grubu vardır. "buna benzer bir okuma listesi" sözünde "buna" zamir, "benzer bir" sıfat, "okuma listesi" isim tamlamasıdır.
- III. cümlede yüklem isim tamlamasından oluşmuştur. İfadeleri yanlıştır. Yüklem birleşik sözcükten oluşmuştur.
- IV. cümlede ünlü daralması olan sözcük vardır. "yaşamıyor" yüklemi "yaşama" sözcüğünden "-yor" ekini alarak "yaşamıyor" şeklinde daralmıştır.
- V. cümlede fırsat vermemek anlamında bir söz kullanılmıştır. "mahal vermemek" sözü "fırsat vermemek" anlamıyla kullanılmıştır.

Cevap C

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Kalem Dergisinde Kirpi imzasıyla mizahi yazılar yazan Refik Halit Karay, edebî eserleri ile tanındığı gibi aynı zamanda siyasi mizah yazılarıyla da ünlüdür. (II) Ancak her hangi bir politik görüşü savunmaz. (III) Buna rağmen; dönemin siyasal iktidarına yönelttiği eleştiriler nedeniyle, 1916 yılında Çorum'a sürülür; bu sürgün, onun ünlü eseri "Memleket Hikâyeleri"nin zeminini hazırlar. (IV) 1909 yılında öykü yazmaya başlayan ve edebiyatımızda öykü türünün önemli sanatçılarından olan Refik Halit Karay, sanatının ilk yıllarında Servetifünûn topluluğunun etkisindedir. (V) Ayrıca, Fransız Edebiyatını yakından takip ettiğinden, realizm ve natüralizmin özellikleri, yazarın öykülerinde kendini belli eder.

Maupassant tarzı (olay) öyküler veren yazarın eserlerinde, kahramanlar yaşadıkları çevre ile birlikte ele alınırlar. Realizmin önemli özelliklerinden biri olan gözleme, özellikle Memleket Hikâyeleri adlı eserinde, çok sık rastlanır. Teknik bakımdan oldukça güçlü olan öykülerinde olaylar, toplumu ve bireyi yakından ilgilendiren sosyal olaylardır. Yazarın en önemli özelliklerinden biri ise, merak unsurunu çok sık kullanmasıdır. Fransız edebiyatından Guy de Maupassant'ı, Türk edebiyatında ise Halit Ziya ve Hüseyin Cahit'i örnek alan yazarın ilk öykülerinde yerel tipler ve konular anlatılır. Batı'ya ait tekniklerle yerli sorunları ve Anadolu insanının hayatının anlatıldığı bu öyküler, o döneme kadar ele alınmayan konuların anlatılması ve konuşma diline ait her sözcüğün kullanılması bakımından oldukça önemlidir. Refik Halit Karay'ın ilk romanı, "İstanbul'un İç yüzü" adlı eserdir. Bu romanda; ana olay yoktur, birbirinden bağımsız olaylar ve kişiler ayrı ayrı bölümlerde verilmiştir, eski ve yeni yaşam tarzları karşılaştırmıştır. Bu bakımdan bu roman, edebiyatımıza büyük bir yenilik kazandırmıştır.

1. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi yazım ve noktalama yönünden doğrudur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Bu parçada ilk satırda geçen "dergisinde" sözcüğünde aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Fiilden isim yapım eki
B) Bulunma hâl eki
C) Tamlanan eki
D) İkinci tekil iyelik eki
E) Kaynaştırma sesi

3. Bu parçada geçen "eski ve yeni yaşam tarzları" sözündeki "eski ve yeni" sözcüklerinin karşılığı aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Çağdaş – gelenek
B) Modern – kapalı
C) Özgür – basmakalıp
D) Anlamsız – yenilikçi
E) Hareketli – durağan

4. Bu parçada Refik Halit Karay'la ilgili aşağıdakilerden hangisi hakkında bilgi verilmemiştir?

- A) Kimleri takip ettiğine
B) Hangi nedenle sürgün edildiğine
C) Hayata nasıl baktığına
D) Hangi türlerle ilgilendiğine
E) Ele aldığı konulara

KONU ÇÖZÜM

1

- "gazete, dergi" sözcükleri özel ismin yanında kullanılsa bile küçük harfle başlar.
- "edebiyat" sözcüğü tür adı olduğu için küçük harfle başlar.

- Birinci cümlede "Dergisinde" küçük harfle başlar.
- İkinci cümlede "herhangi" bitişik yazılır.
- Üçüncü cümlede "buna rağmen" sözünden sonra noktalı virgül gelmez.
- Beşinci cümlede "edebiyat" küçük harfle başlar.

Cevap D

2

- Bulunma hâl eki "-de, -da, -te, -ta" dır. Evde kaldı. Kapıda bekliyor...
- Tamlanan eki, "-ı, i, -u, -ü" ekidir. Ders notu, yaz ayları...
- İkinci tekil iyelik eki, senin sözcüğünü alabilen eklerdir, Ev-in güzelmiş, Bahçe-n bozulmuş
- Kaynaştırma sesleri iki ünlü arasına giren eklerdir. "-n, -s, -ş, -y" harfleridir.
- Der-gi, fiilden isim yapım eki almıştır.
- "-de" bulunma hâl ekidir..
- "dergis-i" tamlanan ekidir.
- "dergi-s-" kaynaştırma harfidir.

Cevap D

3

"Bu romanda; ana olay yoktur, birbirinden bağımsız olaylar ve kişiler ayrı ayrı bölümlerde verilmiştir, eski ve yeni yaşam tarzları karşılaştırmıştır" cümlesinde geçen "eski" sözcüğü geçmişe, geleneğe ait olan anlamında kullanılırken "yeni" sözcüğü güne uygun, güncel, çağdaş anlamlarıyla kullanılmıştır.

Cevap A

4

- Kimleri takip ettiğine "Fransız edebiyatından Guy de Maupassant'ı, Türk edebiyatında ise Halit Ziya ve Hüseyin Cahit'i örnek alan yazarın ilk öykülerinde yerel tipler ve konular anlatılır"
- Hangi nedenle sürgün edildiğine "Buna rağmen, dönemin siyasal iktidarına yönelttiği eleştiriler nedeniyle, 1916 yılında Çorum'a sürülür"
- Hayata nasıl baktığına
- Hangi türlerle ilgilendiğine "edebî eserleri ile tanındığı gibi aynı zamanda siyasi mizah yazılarıyla da ünlüdür"
- Ele aldığı konulara "Teknik bakımdan oldukça güçlü olan öykülerinde olaylar, toplumu ve bireyi yakından ilgilendiren sosyal olaylardır"

Cevap C

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Ağır bir yoksulluğun içerisinde kıvranan Raskolnikov, Rusya'nın St. Petersburg şehrinde hukuk eğitimi almakta olan başarılı bir öğrencidir. Ancak parasızlık yüzünden kirasını dahi ödeyemez. Bu nedenle eve girip çıkarken ev sahibi kadına görünmemeye çalışır. Yoksul olduğu için hem hayatını hem de öğrenimini devam ettirmekte oldukça zorlanan Raskolnikov, okulu bırakır. Geçimini sağlayabilmek için tefecilik yapan Alyona İvanovna'ya iki saatini rehin olarak bırakan Raskolnikov, bu kadından nefret etmektedir. Daracık odasında sefalet içerisinde yaşayan Raskolnikov, annesinden bir mektup alır. Kız kardeşi Dunya'nın Lujin adında zengin bir adamla sırf annesinin ve kardeşinin geleceğini düşündüğü için evleneceğini öğrenir ve bu evlilik fikrine tamamen karşı çıkar. Dunya'yı mecbur ettiği için annesine kızgındır. Raskolnikov, geçimini sağlamak için özel ders vermeyi düşünmektedir. Bunun için eski üniversite arkadaşı Razumihin'den yardım ister. Bir yandan da evdeki değerli eşyalarını almak için Alyona İvanovna'yı ortadan kaldırmayı planlar. Sürekli olarak iç dünyasında çatışmalar yaşayan Raskolnikov, daha fazla dayanamayarak tefeci kadının hayatına son verir.

1. Bu parçada aşağıdaki ses olaylarından hangisi yoktur?

- A) Ünlü daralması
- B) Ünsüz yumuşaması
- C) Ünlü düşmesi
- D) Ünlü türemesi
- E) Ünsüz benzeşmesi

2. Bu parçada aşağıdaki sıfatlardan hangisi yoktur?

- A) Niteleme
- B) İşaret
- C) Sayı
- D) Soru
- E) Belgisiz

3. Suç ve Ceza adlı romandan alınan bu parçanın anlatımında,

- I. Amaç cümlesi
- II. Neden cümlesi
- III. Koşul cümlesi

İlgilerinden hangisi kullanılmamıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

4. Bu parçada geçen aşağıdaki cümlelerin hangisinde öğeler yanlış ayrılmıştır?

- A) Dunya'yı mecbur ettiği için / annesine / kızgındır.
- B) Raskolnikov / geçimini sağlamak için / özel ders vermeyi / düşünmektedir.
- C) Daracık odasında sefalet içerisinde yaşayan Raskolnikov / annesinden / bir mektup / alır.
- D) Yoksul olduğu için hem hayatını hem de öğrenimini devam ettirmekte oldukça zorlanan Raskolnikov / okulu / bırakır.
- E) Ağır bir yoksulluğun içerisinde kıvranan Raskolnikov / Rusya'nın St. Petersburg şehrinde / hukuk eğitimi almakta olan başarılı bir öğrencidir.

KONU ÇÖZÜM

1

Ünsüz yumuşaması: Türkçedeki p, ç, t, k sert süreksiz ünsüzlerinden biriyle biten bir kelimenin sonuna sesli ile başlayan bir ek geldiğinde, kelimenin sonundaki sert süreksiz ünsüz yumuşayarak p (b), ç (c) t (d), k (g, ğ) olur.

Ünsüz Benzeşmesi: Sert ünsüz harfler olan p, ç, t, k, s, ş, h, f ile biten kelimelerin sonuna, c, d, g ünsüzleriyle başlayan ekler getirildiğinde, bu ünsüzler kendi karşılığı olan ç, t, k ünsüzlerine dönüşür.

Ünlü Düşmesi: Bir sözcük ek aldığı ya da başka bir sözcükle birleştiğinde aradaki ünlülerden biri düşer

Ünlü Türemesi: Bir sözcük küçültme eki aldığı ya da pekiştirme anlamı kazandığında araya bir ünlü ses girer.

- Ünlü türemesi: "dar-a-cık"
- Ünsüz yumuşaması "yoksulluk, olduk, gelecek"
- Ünlü daralması
- Ünlü düşmesi "fikir"
- Ünsüz benzeşmesi "ettirmekte, düşünmektedir"

Cevap A

2

- **Niteleme sıfatını** bulmak için isme nasıl sorusunu sorunuz. Yaşlı çiftçi, eski araba, bakımsız ev...
- **İşaret sıfatı** isimleri işaret yoluyla gösterip "hangi" sorusuna yanıt verir. Bu ev, şu adam, o bakkal..
- **Sayı sıfatları** isimleri sayı bakımından gösteren sıfatlardır. Kaç, kaçınıcı sorularına yanıt verir.
- **Belgisiz sıfat**, isimleri belli belirsiz olarak karşılayan sıfatlardır.

- **Niteleme:** "Ağır, başarılı, daracık" sözcükleri niteleme sıfatıdır.
- **İşaret:** "bu kadından"
- **Sayı:** "iki saat"
- **Soru:**
- **Belgisiz:** "bir yoksulluğun"

Cevap D

3

Amaç-Sonuç Cümlesi: Bir yargının hangi amaçla gerçekleştirildiğini belirtir. Amaç cümlesinde amacı nedir, sorusuna yanıt aranır. Genelde "-mak için, -mek için" şeklinde biter.

"Bizi görmek için geldi." cümlesinde gelmesinin amacı nedir? Dediğimizde "bizi görmek" cevabını alırız.

Neden-Sonuç Cümlesi: Neden cümlesinde yargının hangi nedenle yapıldığı sorulur. Neden ve amaç cümleleri karıştırılmaktadır. Yargı hem amaç hem neden sorusuna cevap veriyorsa amaç cümlesi olur. Amaç cümlesi geleceği, neden cümlesi bitmiş bir yargıyı verir.

"Onu gördüğüm için mutlu oldum." Neden mutlu oldum, onu gördüğüm için.

Koşul-Sonuç Cümlesi: Bir eylemin gerçekleşmesinin başka bir eylemin gerçekleşmesine bağlı olduğu cümlelerdir. Genelde "-se, -sa, -dıkça, -ınca, mi, ancak, ama, fakat" ek ve bağlaçları kullanılır.

"Onu görürse her şeyi anlatır." anlatmasının koşulu ne, onu görmek.

- "Raskolnikov, geçimini sağlamak için özel ders vermeyi düşünmektedir" cümlesinde ders vermeyi düşünmesinin amacı nedir, dediğimizde "geçimini sağlamak" cevabını alırız.
- "Ancak parasızlık yüzünden kirasını dahi ödeyemez. Yoksul olduğu için hem hayatını hem de öğrenimini devam ettirmekte oldukça zorlanan Raskolnikov, okulu bırakır." cümlelerinde neden ilgisi vardır.

Cevap C

4

Ögeler ayrılırken öncelikle yüklem sonra özne bulunur. İsim tamlamaları, sıfat tamlamaları, ikilemeler, birleşik sözcükler, deyimler birbirinden ayrılmaz. Tek öge içinde kalır.

"Ağır bir yoksulluğun içerisinde kıvranan Raskolnikov / Rusya'nın St. Petersburg şehrinde / hukuk eğitimi almakta olan başarılı bir öğrencidir" cümlesinde yüklem tamlamadan oluşan bir isim cümlesidir. "Rusya'nın St. Petersburg şehrinde hukuk eğitimi almakta olan başarılı bir öğrencidir" sözünün tamamı yüklemidir. Geri kalan bölüm ise öznedir.

Cevap E

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) "Ne İçindeyim Zamanın" şiirinde Tanpınar, "zaman"ı öncesi ve sonrasıyla değil geçmiş, gelecek ve yaşananları birleştiren bir duyarlılıkla yansıtmaktadır. (II) Cumhuriyet Dönemi'ndeki toplumsal değişimler edebî türlerin hepsine yansımıştır, şiir de bu toplumsal değişimlerle beraber değişip gelişmiştir. (III) Cumhuriyet Dönemi şiirinde birbirini izleyen, birbirine tepki olarak doğan, gelişen farklı şiir anlayışları ortaya çıkmıştır. (IV) Türk şiirinin hem içerik, hem de şekil yönünden köklü bir değişikliğe uğramasına zemin hazırlayan bu anlayışlardan birisi saf şiir anlayışıdır. (V) Saf şiir anlayışı, Türk edebiyatında özellikle 1940-1960 yılları arasında Ahmet Hamdi Tanpınar, Necip Fazıl Kısakürek, Asaf Halet Çelebi, Cahit Sıtkı Tarancı, Ahmet Muhip Dıranas, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Behçet Necatigil gibi sanatçılarla önemli bir şiir geleneği hâline gelmiştir.

Saf şiir, şiirde dili her şeyin üstünde tutmuş ve divan şiirinin biçimci yapısından da etkilenmiştir. Bu anlayışla yazılan şiirlerde ahenk, güzel ve etkili söyleyiş önemlidir. Bu şiir geleneğinde amaç, dilde saflaşmayı sağlayarak rahat söyleyişi bulabilmektir. Saf şiirde siyaset ve toplumcu görüşler şiirin dışında bırakılmıştır. Masal, rüya, mit, zaman gibi düşsel temaların yanı sıra aşk, ölüm, ayrılık, yalnızlık gibi bireysel temalar da bu şiirlerde sıklıkla işlenmiştir. Saf şiir sanatçıları, şiirselliği sadece ölçü ve kafiyenin gücünde değil imgelerin yeniliği, tazeliği, şiirde seçtikleri kelimelerin oluşturduğu ses ve uyum zenginliğinde aramışlardır. Öncülüğünü Yahya Kemal Beyatlı ve Ahmet Haşim'in yaptığı saf şiir anlayışının oluşmasında Fransız edebiyatında ortaya çıkan sembolizm akımının etkisi vardır.

1. • ayrılık
• yalnızlık
• yeniliği
• oluşturduğu
• yaptığı
• geleneğinde

Bu parçada geçen yukarıdaki sözcüklerle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır

- A) "ayrılık ve yalnızlık" sözcüklerinde ünlü düşmesi vardır.
B) "geleneğinde" sözcüğünde ünsüz değişimi vardır.
C) "oluşturduğu" sözcüğünde birden fazla ses olayı vardır.
D) "yaptığı" sözcüğünde ünsüz benzeşmesi ve ünsüz yumuşaması vardır.
E) "yeniliği" sözcüğünde ünlü düşmesi ve ünsüz değişimi vardır.

2. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde noktalama yanlışlığı yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılmaz?

- A) Şiir sosyal değişimlerden bağımsız hareket etmez.
B) Farklı akımların etkisinde kalan şairler benzer konuları işleyebilir.
C) Cumhuriyet Dönemi şiiri tek bir çizgide ilerlemiştir.
D) Saf şiir anlayışında üslup ve estetik ön planda tutulmuştur.
E) Soyut konular saf şiirin en önemli kaynağıdır.

4. Bu parçadaki altı çizili cümleyle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) Birden fazla tamlayanı olan isim tamlaması kullanılmıştır.
B) Yardımcı eylemle oluşmuş birleşik eylem vardır.
C) Yüklem isim olduğu için çatı özelliği aranmaz.
D) İsim tamlamasının tamlayanını niteleyen sözcük kullanılmıştır.
E) Özneyi bulmak için yükleme "ne" sorusu sorulmalıdır.

KONU ÇÖZÜM

1

Ünlü Düşmesi: kıvrır - kıvrılmak, yalın - yalnız, kahır - kahrı...

Ünsüz Değişimi: ayrılık - ayrılığı, sonuç - sonucu...

Ünsüz Benzeşmesi: yaptı, gelmişti, kebabçı...

- "ayır" ayrılmak, "yalın" yalnızlık sözcüklerinde ünlü düşmesi vardır.
- "gelene" geleneğinde sözcüğünde ünsüz değişimi vardır.
- "oluştur" ünsüz sertleşmesi, "oluşturduk" ünsüz yumuşaması vardır.
- "yaptı" ünsüz benzeşmesi, "yaptık" ünsüz yumuşaması vardır.
- "yeniliği" sözcüğünde sadece ünsüz değişimi vardır.

Cevap E

2

Eser adları, vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır. Özel isimlere gelen çekim ekleri kesme işaretiyle ayrılır.

Yineleme bağlaçlarından önce ya da sonra herhangi bir noktalama işareti kullanılmaz. Hem...hem, ne...ne, ister...ister,...

"(IV) Türk şiirinin hem içerik, hem de şekil yönünden köklü bir değişikliğe uğramasına zemin hazırlayan bu anlayışlardan birisi saf şiir anlayışıdır" cümlesinde "hem içerik hem de şekil" sözünde virgül yanlış kullanılmıştır.

Cevap D

3

- Şiir sosyal değişimlerden bağımsız hareket etmez. "Şiir de bu toplumsal değişimlerle beraber değişip gelişmiştir"
- Farklı akımların etkisinde kalan şairler benzer konuları işleyebilir.
- Cumhuriyet Dönemi şiiri tek bir çizgide ilerlememiştir. "Cumhuriyet Dönemi şiirinde birbirini izleyen, birbirine tepki olarak doğan, gelişen farklı şiir anlayışları ortaya çıkmıştır"
- Saf şiir anlayışında üslup ve estetik ön planda tutulmuştur. "Saf şiir, şiirde dili her şeyin üstünde tutmuş ve divan şiirinin biçimci yapısından da etkilenmiştir. Bu anlayışla yazılan şiirlerde ahenk, güzel ve etkili söyleyiş önemlidir"
- Soyut konular saf şiirin en önemli kaynağıdır. "Masal, rüya, mit, zaman gibi düşsel temaların yanı sıra aşk, ölüm, ayrılık, yalnızlık gibi bireysel temalar da bu şiirlerde sıklıkla işlenmiştir."

Cevap B

4

Çatı özelliği isim cümlelerinde aranmaz. Fiil cümlelerinde aranır.

Yardımcı eylemler "Etmek, eylemek, olmak ve kılmak" sözcükleriyle yapılır. Hasta olmak, yardım etmek,...

- Birden fazla tamlayanı olan isim tamlaması kullanılmıştır. "Yahya Kemal Beyatlı ve Ahmet Haşim'in yaptığı"
- Yardımcı eylemle oluşmuş birleşik eylem vardır.
- Yükleme isim olduğu için çatı özelliği aranmaz. "vardır" isim yüklemidir, bu nedenle çatı özelliği aranmaz.
- İsim tamlamasının tamlayanını niteleyen sözcük kullanılmıştır. "saf şiir anlayışının" tamlamasında "saf" niteleme sıfatıdır.
- Öznesi bulmak için yükleme "ne" sorusu sorulmalıdır. "var olan ne?" dediğimizde özne bulunur.

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

İki keşiş (I) nehir boyunca giderken (II) nehrin karşısına geçmek için yardım bekleyen bir kadına rastlamışlar. Kadın (III) yüzme bilmiyormuş ve bu yüzden çok korkuyormuş. Keşişlerden genç olanı (IV) kadına yardım edemeyeceklerini çünkü inançları gereği kadınlarla temas kurmalarının yasak olduğunu söylemiş. Fakat keşişlerden yaşlı olan (V) genç kadına yardım edeceğini söylemiş ve kadını sırtına alarak nehrin diğer yanına geçirmiş.

Diğer keşiş bu durumdan hiç memnun olmamış. Ama kadın, keşişe yardım ettiği için çok teşekkür etmiş.

Keşişler yollarına devam etmişler. Yol boyu genç keşiş kendi kendine söyleniyormuş. Yaşlı keşiş dayanamayıp yaklaşık bir mil sonra sormuş: Neden hâlâ söyleniyorsun, bir sıkıntın mı var? I II

Genç keşiş sinirli bir şekilde cevap vermiş:

III

— Biz keşişiz; bir kadını sırtında taşıyıp karşıya geçirmek şöyle dursun, kadınlara bakmamız bile yasak. Nasıl böyle bir hareket yapabildin? IV V

Diğer keşiş gülümseyerek cevap vermiş:

— Ben o genç kadını bir mil geride bıraktım. Sen neden hâlâ taşıyorsun?

1. Bu parçadaki numaralanmış yerlerden hangisine herhangi bir noktalama işareti getirilemez?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangisi yapı-sına göre farklıdır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Bu parçada aşağıdaki ses olaylarından hangisi yoktur?

- A) Ünsüz değişimi
B) Ünsüz benzeşmesi
C) Ünlü daralması
D) Ünsüz düşmesi
E) Ünlü düşmesi

4. Bu parçada geçen "Sen neden hâlâ taşıyorsun?" sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanların kafalarını kurcalayan sorulardan kaçınması gerektiği
B) Geleceğe güvenle bakmanın geçmişten alınan derslere bağlı olduğu
C) Yüzünüzü geçmişe dönmek yerine geleceğe bakmak gerektiği
D) Hatalardan ders çıkaranların daha başarılı olduğu
E) İnsanlara yardım etmenin büyük bir erdem olduğu

KONU ÇÖZÜM

1

• "-ıp, -erek, -ken, -meden, -ınca, -ince..." zarf-fiil eklerini alan sözcüklerden sonra herhangi bir noktalama işareti kullanılmaz. (Sıralamalar hariç)

- Tamlamalar, ikilemeler, deyimler arasında herhangi bir noktalama işareti kullanılmaz.
- Yineleme bağlaçlarının arasında herhangi bir noktalama işareti kullanılmaz. (hem..hem, ne...ne, ya...ya)
- Şart ekinden sonra virgül konmaz. (Sıralamalar hariç)
- "ile, ve, ya da, veya" bağlaçlarından önce ya da sonra herhangi bir noktalama işareti kullanılmaz.
- Herhangi bir ögeyi diğer ögelerden ayırmak için virgül kullanılır.

İki numaralı yerdeki "giderken" sözcüğünde zarf-fiil eki (-ken) kullanıldığı için bu sözcükten sonra herhangi bir noktalama işareti kullanmaya gerek yoktur.

Cevap B

2

Ünsüz değişimi: Türkçedeki p, ç, t, k sert süresiz ünsüzlerden biriyle biten bir kelimenin sonuna sesli ile başlayan bir ek geldiğinde ya da sözcük yardımcı eylemle kullanıldığında kelimenin sonundaki sert süresiz yumuşayarak p (b), ç (c) t (d), k (g, ğ) olur. Ayağı, amacı, kaydetmek

Ünsüz benzeşmesi: Sert ünsüz harfler olan p, ç, t, k, s, ş, h, f ile biten kelimelerin sonuna, c, d, g ünsüzleriyle başlayan ekler getirildiğinde, bu ünsüzler kendi karşılığı olan ç, t, k ünsüzlerine dönüşür. Attı, seçkin..

Ünlü düşmesi: Bir sözcük ek aldığı ya da başka bir sözcükle birleştiğinde aradaki ünlülerden biri düşer. Akli, sabret, çevre, ayrıntı..

Ünsüz düşmesi: "k" ünsüzüyle biten sözcükler küçültme ekleri, "-cık, -cik, -ca, -ce eklerini aldığı "k" ünsüzünü düşürür. Minicik, sıcacık..

Ünlü daralması: "-yor ya da -y" eki önce gelen "a, e" ünlülerini daraltarak "ı, i, u, ü" seslerine dönüştürür. Anlıyor, görmüyor, diyor.

- Ünsüz değişimi "edemeyeceklerini, gereği, olduğunu, edeceğini, ettiği"
- Ünsüz benzeşmesi "bıraktı, etti"
- Ünlü daralması "bilmiyormuş"
- Ünsüz düşmesi
- Ünlü düşmesi "nehirin"

Cevap D

3

Yapısına göre farklı olan sözcük sorulduğunda sözcüğün basit, türemiş ve birleşik yapı olup olmadığına bakılır.

- "yaş-lı, sinir-li, taşıy-ıp, geçir-mek" sözcükleri yapım eki aldığı için türemiştir.
- "dayanamayıp" sözcüğü yeterlik fiilinin olumsuzu olduğu için birleşik yapıdır. Başar-a-bilir > başar-a-maz
- aç-a-bilirim > aç-a-mam...

Cevap B

4

"Ben o genç kadını bir mil geride bıraktım. Sen neden hâlâ taşıyorsun?" cümlesinde, parçada anlatılanları da dikkate alarak, insanların her şeyi dert etmemesi, geçmişte olanları unutmaması, önüne bakması ve her daim ilerlemesi gerektiği anlamını çıkarabiliriz.

Cevap C

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Efes Antik Kentinin geçmişi M.Ö. 6. yüzyıla dek dayanıyor. (II) Helenistik Çağlardan başlamak kaydıyla Osmanlı İmparatorluğu'na dek pek çok medeniyete kucak açmayı başarmış olan bu özel yerleşim, aynı zamanda Hristiyanlar için bir nevi hac merkezi olarak görülmektedir. (III) Her dönemin en asil şehirlerinden biri olarak kabul gören Efes'in gelişiminde, limanın oldukça büyük bir etkisi vardır. (IV) Efes'in kuruluş aşamasındada özellikle kadın savaşçıların çok önemli bir rolü olduğu söyleniyor. (V) Bu nedenle kentin ismi, "ana tanrıça kenti" olarak bilinen Apasas'dan esinlenmiştir.

Mütevazı bir yerleşim bölgesiyken Efes'in kaderi Androklos ile beraber tümüyle değişmeye başlıyor. Atina Prensi, o dönem Efes'i keşfetmek adına yoğun bir mesai harcamıştır. 129 senesinde ise bölge Romalıların kontrolüne geçmiştir. Bu durum, Efes'in bir kent olarak daha da güçlenmesine zemin hazırlamıştır. Burası zamanla kıtanın en büyük ticaret merkezi olmayı başarmıştır. Öte yandan da Efes'te açılan felsefe okulları, bölgeyi daha da özel kılmıştır. Bakire Meryem'in bir dönem burada yaşaması, Hristiyanlar açısından buranın bir din merkezi olmasını sağlamıştır.

1. Bu parçadaki altı çizili cümleyle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) Özne, belirtili nesne ve yüklemden oluşmuştur.
- B) Farklı türde eylemsiler kullanılmıştır.
- C) Birden fazla türemiş sözcük kullanılmıştır.
- D) İsim tamlaması kullanılmıştır.
- E) Birden fazla adıl kullanılmıştır.

2. Bu parçaya göre Efes'in önemli bir yer olmasında,

- I. eğitim,
- II. edebiyat,
- III. din,
- IV. ekonomi

alanlarından hangisinin etkisi yoktur?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız IV
- C) I ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

3. Bu parçada geçen "Mütevazı bir yerleşim bölgesi" sözüyle Efes'in hangi özelliği anlatılmak istenmiştir?

- A) Gösteriş ve süsten uzak bir yer olması
- B) İnsanlar için yaşanabilir bir yer olması
- C) Alım gücünün yüksek olmaması
- D) Tarihi eserlerinin az olması
- E) Her kesimden insanın yaşaması

4. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım ya da noktalama yanlışlığı yapılmamıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

KONU ÇÖZÜM

1

- Adıl (Zamir) ismin yerini tutan sözcüklerdir. Ben, sen, o; burası, şurası; herkes, kimse...
- Türemiş sözcük en az bir yapım eki alan sözcüklerdir. Gözlük, sanatçı, olay, seçim...
- Farklı türde eylemsiler, isim-fiil, sıfat-fiil, zarf-fiildir.

- "Bakire Meryem'in bir dönem burada yaşaması" özne, "Hristiyanlar açısından buranın bir din merkezi olmasını" belirtili nesne, "sağlamıştır" yüklem.
- "dön-em, yaş-a-ma, ol-ma" sözcükleri türemiştir.
- "din merkezi" belirtisiz isim tamlamasıdır.
- "burada, buranın" işaret adıldır.

Cevap B

2

"Öte yandan da Efes'te açılan felsefe okulları, bölgeyi daha da özel kılmıştır" cümlesinden "eğitim" seçeneğine ulaşırız.

"Bakire Meryem'in bir dönem burada yaşaması, Hristiyanlar açısından buranın bir din merkezi olmasını sağlamıştır" cümlesinden "din" maddesine ulaşırız.

"Burası zamanla kıtanın en büyük ticaret merkezi olmayı başarmıştır." cümlesinden "ekonomi" maddesine ulaşırız.

Cevap A

3

Arapça olan mütevazı sözcüğü alçak gönüllü, gösterişsiz, iddiasız anlamlarıyla kullanılır. Bu parçada da Efes'in o zamanlar için tanınmayan, gösterişten uzak bir olması anlatılmaktadır.

Cevap A

4

Kısaltmaların arasında noktalama işareti kullanılmaz. "Dahi, bile" anlamı veren "de, da" ayrı yazılır. Tür adları küçük yazılır: Amasya elması, Akdeniz foku, Türk şiiri...

- "(I) Efes Antik Kentinin geçmişi M.Ö. 6. yüzyıla dek dayanıyor" cümlesinde kısaltmaların arasında noktalama işareti kullanılmadığı için MÖ şeklinde yazılmalıdır.
- "(II) Helenistik Çağlardan başlamak kaydıyla Osmanlı İmparatorluğu'na dek pek çok medeniyete kucak açmayı başarmış olan bu özel yerleşim, aynı zamanda Hristiyanlar için bir nevi hac merkezi olarak görülmektedir." cümlesinde "çağlardan" sözcüğü özel isim olmadığı için küçük harfle başlamalıdır.
- "(IV) Efes'in kuruluş aşamasındada özellikle kadın savaşçıların çok önemli bir rolü olduğu söyleniyor." cümlesinde "aşamasındada" sözcüğünde "da" bağlaç olduğu için ayrı yazılmalıdır.
- "(V) Bu nedenle kentin ismi, "ana tanrıça kenti" olarak bilinen Apasas'dan esinlenmiştir." cümlesinde "Apasas'dan" sözcüğünde ünsüz benzeşmesi olduğu için "Apasas'tan" şeklinde yazılmalıdır.

Cevap C

1. - 3. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Leylim Ley

(I)

Aldım sazi çıktım gurbet görmeye
Dönüp yare geldim yüzüm sürmeye
Ne lüzum var şuna buna sormaya
Senden ayrı ne hâl oldum gör beni

(II)

Ayın şavkı vurur sazım üstüne
Söz söyleyen yoktur sözüm üstüne
Gel ey hilal kaşım dizim üstüne
Ay bir yandan sen bir yandan sar beni

(III)

Yedi yıldır uğramadım yurduma
Dert ortağı aramadım derdime
Geleceksen bir gün düşüp ardıma
Kula değil yüreğine sor beni

Sabahattin Ali

1. Bu şiirin üçüncü dördlüğünde geçen aşağıdaki sözcüklerin hangisinde farklı bir ses olayı vardır?

- A) Ardıma
- B) Ortağı
- C) Uğramadım
- D) Yurduma
- E) Yüreğine

3. Bu şiirin birinci dördlüğünde aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Fiilimsi
- B) Zamir
- C) İsim
- D) Fiil
- E) Bağlaç

2. Bu şiirin ikinci dördlüğünde geçen aşağıdaki sözcüklerle ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) "sazım" sözcüğü iyelik eki almıştır.
- B) "yoktur" sözcüğü bildirme eki almıştır.
- C) "söyleyen" sözcüğü sıfat-fiil eki almıştır.
- D) "kaşım" sözcüğü fiil yapım eki almıştır.
- E) "üstüne" sözcüğü hâl eki almıştır.

KONU ÇÖZÜM

1

Ünsüz Yumuşaması: "Türkçedeki p, ç, t, k sert süresiz ünsüzlerinden biriyle biten bir kelimenin sonuna sesli ile başlayan bir ek geldiğinde, kelimenin sonundaki sert süresiz ünsüz yumuşayarak p (b), ç (c) t (d), k (g, ğ) olur. Ayağı, sonucu, amacı...

Bazı yabancı sözcükler ve tek heceli sözcüklerde bu kural geçerli değildir. Hukuka, hayatı, memleketi, sapa, topu, ittifakı, cumhuriyete, sepeti, ahlakı, tankı...

"art" sözcüğü ardına, "ortak" sözcüğü ortağı, "yurt" sözcüğü yurdu, "yürek" sözcüğü yüreği şeklinde yumuşamıştır.

Cevap C

2

Ekler, yapım ve çekim ekleri olarak ikiye ayrılır. Yapım ekleri sözcüğün anlamını ve türünü değiştirir. Çekim ekleri ise sözcüğe görev kazandırır.

- "saz-ım" sözcüğü birinci tekil iyelik eki almıştır.
- "yoktur" sözcüğü "-dır, -dir, -tur, -tür" bildirme ekini almıştır.
- "söyleyen" sözcüğü "-en" sıfat-fiil ekini almıştır.
- "üstüne" sözcüğü "-e" hâl ekini almıştır.
- "kaşım" sözcüğü "kaş-lı-m" isimden isim yapan eki almıştır.

Cevap D

3

Fiilimsiler: İsim-fiil, sıfat-fiil, zarf-fiil olarak üçe ayrılır. Fiilimsiler yapım ekidir. Fiilimsilerin olduğu sözcükler türemiştir.

Zamir (Adıl): İsmi yerini tutan sözcüklerdir. Kişi, işaret, belgisiz, soru zamirleri olarak ayrılır.

Bağlaç: Sözcük ya da cümleleri birbirine bağlar. ile, ve, de, ki, ama, ancak, çünkü, fakat...

- Fiilimsi "gör-me-y-e, sür-me-y-e, sor-ma-y-a" sözcüklerinde isim-fiil kullanılmıştır.
- Zamir "şuna, buna, senden" sözcükleri zamirdir.
- İsim "sazı, yâre, yüzüm, gurbet" sözcükleri isimdir.
- Fiil "çıktım, geldim, oldum" sözcükleri fiildir.
- Bağlaç kullanılmamıştır.

Cevap E

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Kars ve Ardahan'ın yanı sıra Sarıkamış da "93 Harbi" diye bilinen 1876-1877 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Rusların eline geçmiş ve Sarıkamış'a kuvvetli bir Rus garnizonu yerleştirilmişti. (II) Birinci Dünya Savaşı'na girmemizden hemen sonra, devletin en güçlü adamı olan Harbiye Nazırı ve Başkumandan Vekili Enver Paşa, Anadolu'nun doğusunu Rus işgalinden kurtarıp Kafkaslar'a uzanabilmek için öncelikle Sarıkamış'ı hedef alan bir harekât hazırlığına girişti. (III) Paşa'yı harekâta yönlendirenlerin başında, onun gibi "sarayın damadı" olan bir başka asker, Albay Hafız Hakkı Bey vardı. (IV) Enver Paşa'nın plânına göre, Üçüncü Ordu'nun bir kolordusu Allahuekber Dağları'nı geçecek ve Sarıkamış

I

kuşatılacaktı. (V) Ama bazı komutanların "Sarıkamış'a ilk giren olma" hayaliyle kendi başlarına harekete kalkışmaları, Hafız Hakkı Beyin kaçan Rus birliklerini takipederek kuşatma hattını lüzumsuz yere genişletmesi ve onbinlerce askeri

II

III

IV

kışlık elbiseleri olmadan daha uzun bir yoldan dağlara turmandırması büyük felâketi getirdi. Neticenin kötü olacağını hisseden bazı komutanlar, zaten daha önce ardarda istifa etmişlerdi.

V

1. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede aynı sözcüğe hem niteleme hem de belirtme sıfatı gelmiştir.
- B) II. cümlede ortaç alan birleşik sözcük kullanılmıştır.
- C) III. cümlede özel olarak vurgulanmak istenen bir söz tırnak içine alınmıştır.
- D) IV. cümlede yüklem gelecek zamanın hikâyesiy-le çekimlenmiştir.
- E) V. cümlede etken ve geçişli fiil kullanılmıştır.

2. Bu parçada aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Sarıkamış felaketinin nedenine
- B) Sarıkamış hareketinin amacına
- C) Bazı komutanların istifa etmesinin nedenine
- D) Osmanlı Devletinin Birinci Dünya Savaşından sonraki politikalarına
- E) Sarıkamış'ın Rusların eline geçmesini sağlayan savaşa

3. Bu parçada aşağıdaki ses olaylarından hangisi yoktur?

- A) Ünsüz türemesi
- B) Ünsüz yumuşaması
- C) Ünsüz benzeşmesi
- D) Ünlü daralması
- E) Ünlü türemesi

4. Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangisinin yazımı doğrudur?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

KONU ÇÖZÜM

1

- I. cümlede aynı sözcüğe hem niteleme hem de belirtme sıfatı gelmiştir. "kuvvetli bir Rus garnizonu" sözünde "kuvvetli" niteleme sıfatı, "bir" belgisiz sıfattır.
- II. cümlede ortaç alan birleşik sözcük kullanılmıştır. Ortaç alan birleşik bir sözcük kullanılmamıştır.
- III. cümlede özel olarak vurgulanmak istenen bir söz tırnak içine alınmıştır. onun gibi "sarayın damadı" olan cümledeki tırnak işareti özellikle vurgulanmak istenen sözleri göstermek için kullanılır.
- IV. cümlede yüklem gelecek zamanın hikâyesiyle çekimlenmiştir. "kuşatılacaktı" yüklemi "-ecek" gelecek zaman ekinden sonra "-tı" hikaye ekini alır.
- V. cümlede etken ve geçişli fiil kullanılmıştır. "getirdi" yüklemi özne aldığı için etken, nesne aldığı için geçişli olmuştur.

Cevap B

2

- Sarıkamış felaketinin nedenine "Ama bazı komutanların Sarıkamış'a ilk giren olma" hayaliyle kendi başlarına harekete kalkışmaları, Hafız Hakkı Beyin kaçan Rus birliklerini takipederek kuşatma hattını lüzumsuz yere genişletmesi ve onbinlerce askeri kışlık elbiseleri olmadan daha uzun bir yoldan dağlara tırmandırması büyük felâketi getirdi"
- Sarıkamış hareketinin amacına "Anadolu'nun doğusunu Rus işgalinden kurtarıp Kafkaslar'a uzanabilmek"
- Bazı komutanların istifa etmesinin nedenine "Neticenin kötü olacağını hisseden bazı komutanlar"
- Osmanlı Devletinin Birinci Dünya Savaşından sonraki politikalarına
- Sarıkamış'ın Rusların eline geçmesini sağlayan savaşa "Kars ve Ardahan'ın yanı sıra Sarıkamış da "93 Harbi" diye bilinen 1876-1877 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Ruslar'ın eline geçmiş ve Sarıkamış'a kuvvetli bir Rus garnizonu yerleştirilmişti"

Cevap D

3

- "hissetmek, reddetmek, zannetmek, affetmek, hakkı" sözcüklerinde ünsüz türemesi vardır. Bu parçada da "hissetmek" sözcüğünde vardır.
- "hazırlığna, damadı" sözcüklerinde ünsüz yumuşaması vardır.
- "yerleştirilmişti, girişti, kuşatılacaktı" sözcüklerinde ünsüz benzeşmesi (ünsüz sertleşmesi) vardır.
- "diye" sözcüğünde ünlü daralması vardır. "de" sözcüğü "-y" ekini alınca daralmıştır.
- Ünlü türemesi olan sözcük yoktur. Ünlü türemesi, biricik, daracak, sapasağlam sözcüklerinde vardır.

Cevap E

4

- Özel isimlere gelen unvan, saygı ve kalap adları büyük harfle başlar ve kesme işaretiyle ayrılır.
- Yazıyla yazılan ramlarda rakamlar birbirinden ayrı yazılır.
- İkillemeler, deyimler ayrı yazılır. Yan yana, peş peşe, kol kola, el ele..

- Hafız Hakkı Beyin "Hafız Hakkı Bey'in olacak.
- onbinlerce sözcüğü "on binlerce" olacak.
- ardarda sözcüğü "art arda" olacak.
- takipederek sözcüğü ayrı yazılmalıdır.

Cevap A

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Türkiye, jeolojik açıdan genç bir ülkedir ve hâlen oluşum sürecindeki bir dağ kuşağında yer alır; bu nedenle dağlık ve engebeli bir araziye sahiptir. Bu hareketler sonucu oluşan ve türlerin yayılışı önünde ciddi bir engel oluşturan dağ silsileleri, popülasyonları ayırarak çeşitliliğinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Buzul çağları boyunca Anadolu'nun sığınak noktası hâline gelmesi biyoçeşitliliğin bir diğer nedenidir. İklimin soğuduğu bu dönemlerde, kuzeyde yaşayan türlerin çoğu güneye ilerleyip Trakya ve Kuzeydoğu Anadolu'dan girerek Anadolu'ya yerleşti. İklimin ılıman hâle geldiği buzul arası dönemlerde ise güneyden gelen Afrika kökenli hayvan türleri kuzeye göç ederek Hatay, Güneydoğu Anadolu ve Iğdır Ovası üzerinden Anadolu'ya girdi. Çoğu kişinin sadece Afrika'ya veya Asya'nın bize uzak kısımlarına özgü olduğunu sandığı yaban hayatına ait türlerin çoğunun bir zamanlar Anadolu'da da yaşadıkları bilinir. Örneğin, aslanın eskiden Anadolu'da da geniş yayılış alanına sahipken daha sonraları soyunun tükendiği bilimsel kaynaklarda kayıtlıdır. Sonuç olarak tüm bu göçler Anadolu'da biyoçeşitlilik anlamında önemli izler bıraktı. Anadolu'yu benzersiz kılan bir başka nokta ise topografya ve iklimindeki çeşitliliğidir. Ülkemizde birbirine çok yakın alanlarda bile farklı iklimler görülebiliyor. Bu da birbirine yakın alanlarda farklı habitatlar anlamına gelir. Ülkemiz sahip olduğu zengin biyolojik çeşitliliği ve endemik türleri ile Dünya üzerinde önemli bir konuma sahiptir.

1. Bu parçada geçen aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük gövdeden türemiştir?

- A) Anadolu'yu benzersiz kılan bir başka nokta ise topografya ve iklimindeki çeşitliliğidir.
- B) Türkiye, jeolojik açıdan genç bir ülkedir ve hâlen oluşum sürecindeki bir dağ kuşağında yer alır.
- C) Buzul çağları boyunca Anadolu'nun sığınak noktası hâline gelmesi biyoçeşitliliğin bir diğer nedenidir.
- D) Ülkemizde birbirine çok yakın alanlarda bile farklı iklimler görülebiliyor.
- E) Bu da birbirine yakın alanlarda farklı habitatlar anlamına gelir.

2. Bu parçada geçen "Türkiye, jeolojik açıdan genç bir ülkedir ve hâlen oluşum sürecindeki bir dağ kuşağında yer alır; bu nedenle dağlık ve engebeli bir araziye sahiptir." cümlesiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Çok yüklemli bir cümledir.
- B) İsim ve fiil cümleleri kullanılmıştır.
- C) Niteleme sıfatı kullanılmıştır.
- D) Eylemi durum yönünden belirten bir sözcük kullanılmıştır.
- E) Belirtisiz isim tamlaması kullanılmıştır.

3. Bu parçada Türkiye ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Bazı hayvan türlerinin artık olmadığına
- B) Engebeli bir araziye sahip olmasının nedenine
- C) Kendine has türlerinin olduğuna
- D) Farklı iklim tiplerine sahip olduğuna
- E) Günümüzde hangi hayvan türlerinin yaşadığına

4. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi ülkemizdeki zengin biyoçeşitliliğin nedenlerinden biri değildir?

- A) Birbirine yakın yerler arasında farklı iklim yapısının olması
- B) İklimin ılıman olduğu dönemlerde güneyde yaşayan canlıların Anadolu'ya gelmesi
- C) Sıradağların çeşitli canlı gruplarının geçişini engellemesi
- D) Konumu itibarıyla Anadolu'nun önemli göç yolları üzerinde bulunması
- E) Buzul dönemlerinde çok sayıda canlının hayatta kalabilmek için Anadolu'ya sığınması

KONU ÇÖZÜM

1

Gövdeden türemiş sözcük sorulduğunda bir sözcüğün en az iki yapım eki alıp almadığına bakarız. Tek yapım eki almış sözcük gövdeyi oluşturur, onun üzerine bir yapım eki daha getirirsek gövdeden türetmiş oluruz.

- "iklim-i-n-de-ki" sözcüğünde "-ki" sıfat yapan "ki" yapım eki kullanılmıştır.
- "ol-uş-um" sözcüğünde iki yapım eki kullanılmıştır.
- "gel-me-s-i" sözcüğünde "-me" isim-fiil yapım eki kullanılmıştır.
- "ülke-miz-de" sözcüğünde yapım eki kullanılmamıştır.
- "fark-lı" sözcüğünde tek yapım eki kullanılmıştır.

Cevap B

2

- Çok yüklemlı bir cümledir. Bu cümlede üç yüklem vardır. "jeolojik açıdan genç bir ülkedir, yer alır, sahiptir."
- İsim ve fiil cümleleri kullanılmıştır. "jeolojik açıdan genç bir ülkedir" isim cümlesidir. "yer alır" fiil cümlesidir.
- Niteleme sıfatı kullanılmıştır. Nasıl ülke, nasıl arazi? Sorularını sorduğumuzda cevap aldığımız için niteleme sıfatı vardır.
- Eylemi durum yönünden belirten bir sözcük kullanılmıştır. Eylemi durum yönünden belirten sözcüğü bulmak için eyleme nasıl, sorusunu yöneltebiliriz.
- Belirtisiz isim tamlaması kullanılmıştır. "dağ kuşağı, oluşum süreci" belirtisiz isim tamlamasıdır.

Cevap D

3

- Bazı hayvan türlerinin artık olmadığına "Örneğin, aslanın eskiden Anadolu'da da geniş yayılış alanına sahipken daha sonraları soyunun tükendiği bilimsel kaynaklarda kayıtlıdır"
- Engeli bir araziye sahip olmasının nedenine "jeolojik açıdan genç bir ülkedir ve hâlen oluşum sürecindeki bir dağ kuşağında yer alır"
- Kendine has türlerinin olduğuna "endemik türleri"
- Farklı iklim tiplerine sahip olduğuna "farklı iklimler görülebiliyor"
- Günümüzde hangi hayvan türlerinin yaşadığına ifadesine değinilmemiştir.

Cevap E

4

- Birbirine yakın yerler arasında farklı iklim yapısının olması "Ülkemizde birbirine çok yakın alanlarda bile farklı iklimler görülebiliyor"
- İklimin ılıman olduğu dönemlerde güneyde yaşayan canlıların Anadolu'ya gelmesi "İklimin soğuduğu bu dönemlerde, kuzeyde yaşayan türlerin çoğu güneye ilerleyip Trakya ve Kuzeydoğu Anadolu'dan girerek Anadolu'ya yerleşti"
- Sıradağların çeşitli canlı gruplarının geçişini engellemesi
- Konumu itibarıyla Anadolu'nun göç yolları üzerinde bulunması "Afrika kökenli hayvan türleri kuzeye göç ederek Hatay, Güneydoğu Anadolu ve Iğdır Ovası üzerinden Anadolu'ya girdi"
- Buzul dönemlerinde çok sayıda canlının hayatta kalabilmek için Anadolu'ya sığınması "Buzul çağı boyunca Anadolu'nun sığınak noktası hâline gelmesi biyoçeşitliliğin bir diğer nedenidir"

Cevap C

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Uskumru, yağlı ve lezzetli bir balık türü olarak çok sevilmiştir. Bu balığın küçüklerine "vonoz" ya da "uskumru vonozu" denilmektedir. Uskumru balığına yağsız olduğu dönemlerde "çiroz" denirken çok iri olanları da "lipari" olarak adlandırılmaktadır. Ülkemizde Karadeniz, Marmara, Ege ve Akdeniz'de avlanan uskumru balığı bilinçsiz avlanma nedeni ile günümüzde pek fazla bulunmamaktadır. Bu nedenle son yıllarda yerli uskumrunun yerini ithal olanı almaya başlamıştır. İthal uskumru boyut olarak biraz daha büyük olsa da yerlisi daha lezzetli olmaktadır. --- Vücudu iğ şeklinde olan bu balık mavi ile yeşil renk arasındadır.

(I) Uskumru balığı çok lezzetli olduğu için ünü tüm Dünya'ya yayılmıştır. (II) Bir çok balık türünde olduğu gibi bu türde de Norveç, üretiminde ilk sıralarda yer almaktadır. (III) Bu nedenle dondurulmuş yada konserve gibi çeşitleri bu ülkeden getirilmektedir. (IV) Uskumru, lezzeti nedeni ile çok rağbet gören bir balık türü olduğu için başta Norveç olmak üzere pek çok ülkede ticaret amacı ile yetiştirilmektedir. (V) Uskumru balığı en lezzetli olarak ızgarada pişirildiğinde tavası, dolması, buğulaması, haşlaması ve kurutulmuş çirozu da yapılmaktadır.

Bunun nasıl tüketileceği kişilerin damak tadına bağlıdır. Bu balığı konserve ya da kurutulmuş olarak bulmak mümkün olsa da lezzet açısından taze olarak tüketilmesi tavsiye edilmektedir. Uskumru balığı kolyoz adı verilen başka bir balık çeşidi ile karıştırılmaktadır. Görünüm olarak bu balıklar birbirine benzese de uskumru kolyozdan daha lezzetli bir balıktır.

1. Bu metinde boş bırakılan yere metnin akışına göre aşağıdaki cümlelerden hangisi getirilmelidir?

- A) Bu balık yaz aylarını Karadeniz'de av yaşadığının olduğu dönemde gönlünce yaşayarak geçirir.
- B) Ekim ayından sonra Marmara Denizi'ne göç eder, kış aylarını burada geçirir.
- C) Bu lezzetin sırrı da bizim denizlerimizdeki tuz oranının çok yüksek olmamasıdır.
- D) Göçmen bir balık olan uskumru kırmızı etli ve yağlı olduğu dönemde ızgarası çokça tüketilen bir balıktır.
- E) Balığın sağlığa yararlarını saymakla bitiremeyiz.

2. Bu metinde numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım yanlışlığı yapılmamıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

3. Bu metinde numaralanmış cümlelerde "uskumru balığı" ile ilgili söylenenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede lezzetiyle tüm dünyada tanınır hâle geldiği belirtilmiştir.
- B) II. cümlede en çok üretimi yapılan ülkeye yer verilmiştir.
- C) III. cümlede konserve ve dondurulmuş çeşitlerinin sadece Norveç'te üretildiğinden bahsedilmiştir.
- D) IV. cümlede birçok ülkede ticaret amaçlı yetiştirildiğinden söz edilmiştir.
- E) V. cümlede farklı şekillerde pişirilerek tüketilebileceği anlatılmıştır.

4. Bu metnin son bölümündeki altı çizili cümlede aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Sıfat-fiil
- B) Niteleme sıfatı
- C) Zarf-fiil
- D) Belgisiz sıfat
- E) İşaret sıfatı

KONU ÇÖZÜM

1

Boşluk tamamlama sorularında boşluktan önceki ya da sonraki cümlelere dikkat etmek gerekir. Bu cümlelerde bize ipucu verilir.

Boş bırakılan yerden önce geçen "ithal uskumru boyut olarak biraz daha büyük olsa da yerlisi daha lezzetli olmaktadır." cümlesi "lezzetli" sözcüğü C seçeneğiyle ilgili olduğu için boş bırakılan yere C seçeneğindeki cümle gelmelidir.

Cevap C

2

Gezegen adları coğrafi anlam dışında kullanılmışsa küçük yazılır. Belgisizlik anlamı veren "birçok, birkaç" her zaman bitişik yazılır.

- I. cümlede "dünyaya" sözcüğü küçük harfle başlamalıdır. Gezegen adları coğrafi terim olarak kullanılırsa büyük harfle başlar.
- II. cümlede "bir çok" sözcüğü bitişik yazılmalıdır.
- III. cümlede "yada" sözcüğü ayrı yazılmalıdır.
- IV. cümlede yazımı yanlış bir sözcük kullanılmamıştır.
- V. cümlede "pişsede" sözcüğünde "de" ayrı yazılmalıdır.

Cevap D

3

Metindeki üçüncü cümlede dondurulmuş ya da konserve gibi farklı çeşitleri bu ülkeden getirilmektedir denmiş. Bu cümlede "sadece Norveç'te üretildiğinden" söz edilmemiştir.

Cevap C

4

Sıfat-fiil (Ortaç): Fiillere gelen -an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş ekleriyle yapılır. Yıkılan ev, görünmez adam, koşar adım, yetişmiş insan...

Niteleme Sıfatı: İsimleri niteleyen sözcüklerdir. İsme sorulan "nasıl" sorusuna yanıt verir. yaşlı adam, kurak bölge...

Zarf-fiil (Ulaç): Fiillere gelen "-ıp, -erek, -ken, -meden, -dıkça, -e, -a" ekleriyle yapılır.

Belgisiz Sıfat: İsimleri belirsiz bir biçimde belirten sıfatlardır. birkaç öğrenci, bazı köyler, hiçbir anne...

İşaret Sıfatı: İsimleri işaret yoluyla gösteren sıfatlardır. Bu ev, o adam, şu kitap...

Sıfat-fiil

Niteleme sıfatı "lezzetli balık" Nasıl balık sorusuna yanıt vermektedir.

Zarf-fiil "olarak" sözcüğündeki "-arak" eki zarf-fiil ekidir.

İşaret sıfatı, isimlere sorulan hangi sorusuna yanıt verir. "bu balık" sözcüğünde "bu" işaret sıfatıdır.

Belgisiz sıfat, "bir balıktır" sözünde "bir" belgisiz sıfattır.

Cevap A

1. - 3. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

II. Dünya Savaşı öncesi ve savaş dönemi Türk dış politikasını, Türkiye'nin yakın tarihinin en önemli evrelerini yaşamış bir kuşak belirlemiştir. Bu kuşağın yaşadığı I. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı tecrübeleri dış politika ile ilgili verecekleri kararlar üzerinde etkili olmuştur. İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanı olduğu II. Dünya Savaşı yıllarında Türkiye (I) sıratejik öneminden dolayı Müttefik ve Mihver bloklarının baskısına uğradı. Ankara, bu baskılara karşı savaşın sonlarına kadar ne pahasına olursa olsun bu savaşın dışında kalma, toprak bütünlüğünü ve bağımsızlığını koruma politikasını uyguladı. Türkiye (II) II. Dünya Savaşı'nda tarafsız kalmadı, (III) yalnızca savaş dışı kaldı. Türk dış politikası dönemin başından sonuna kadar savaşın gidişatına göre değişiklikler gösterdi. O anda hangi taraf güçlüyse ülkenin genel yaklaşımı ona göre ayarlandı. Savaş yıllarında Mihver Devletler'in savaş üstünlüğünü ellerinde bulundurdukları 1939-1942 döneminde Türkiye, savaş dışı konumuyla bir kalkan rolü oynadı ve savaşın (IV) Orta Doğu'ya yayılmasını engelledi. Böylece bu dönemde savaşa katılma yönünde Türkiye üzerindeki baskı daha çok Mihver Devletler'den geldi. Savaşın genel akışının değişip Müttefik Devletler'in savaş üstünlüğünü ellerine geçirdikleri 1943-1945 yıllarında Türkiye'nin savaş dışı durumu bu (V) kez de Müttefik Devletler'in işine gelmedi. Dolayısıyla bu dönemde ABD, İngiltere ve Sovyetler Birliği Türkiye üzerinde baskı kurdular.

1. Bu parçada geçen numaralanmış sözcüklerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Bu parçadan Türkiye'nin II. Dünya Savaşı sürecindeki tutumuyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Ekonomik sıkıntılar nedeniyle savaşa katılmadığı
B) Dış politikasında güçlü devletlerin etkisinde kaldığı
C) Koşullara göre politikasını belirlediği
D) Savaş sonucunda istediğini aldığı
E) Sınırlı bölgelerde savaşa dâhil olduğu

3. Bu parçadaki altı çizili cümlelerin öge dizilişi aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla doğru olarak verilmiştir?

- A) Belirtili nesne – dolaylı tümleç – yüklem
B) Belirtili nesne – özne – yüklem
C) Zarf tümleci – özne – belirtili nesne – yüklem
D) Zarf tümleci – özne – yüklem
E) Özne – belirtili nesne – yüklem

KONU ÇÖZÜM

1

- Bölge adlarında her sözcük büyük harfle başlar.
- Yalnızca sözcüğü "yalın" sözcüğünden geldiği için "yalnız" şeklinde yazılır.
- "-de" bir kişide, yerde, zamanda bulunma anlamı verirse bitişik yazılır.
- "Çift ünsüz harfle başlayan Batı kökenli alıntılar, ünsüzler arasına ünlü konulmadan yazılır: francala, gram, gramer, gramofon, grup, Hristiyan, kral, kredi, kritik, plan, pratik, problem, profesör, program, proje, propaganda, protein, prova, psikoloji, slogan, snop, spiker, spor, staj, stil, strateji, stüdyo, trafik, tren, triptik vb"

"sstrateji" sözcüğü Batı kökenli bir sözcük olduğu için iki ünsüz arasına ünlü konulmadan yazılır.

Cevap A

2

Soru bizi parçada dikkat etmemiz gereken yerler konusunda uyarmaktadır. Parçada geçen "Türk dış politikası dönemin başından sonuna kadar savaşın gidişatına göre değişiklikler gösterdi. O anda hangi taraf güçlüyse ülkenin genel yaklaşımı ona göre ayarlandı. Savaş yıllarında Mihver Devletler'in savaş üstünlüğünü ellerinde bulundurdukları 1939-1942 döneminde Türkiye, savaş dışı konumuyla bir kalkan rolü oynadı ve savaşın Orta Doğu'ya yayılmasını engelledi. Böylece bu dönemde savaşa katılma yönünde Türkiye üzerindeki baskı daha çok Mihver Devletler'den geldi. Savaşın genel akışının değişip Müttefik Devletler'in savaş üstünlüğünü ellerine geçirdikleri 1943-1945 yıllarında Türkiye'nin savaş dışı durumu bu kez de Müttefik Devletler'in işine gelmedi. Dolayısıyla bu dönemde ABD, İngiltere ve Sovyetler Birliği Türkiye üzerinde baskı kurdular" cümlelerin tamamında koşullara göre hareket ettiği sonucuna ulaşırız.

Cevap C

3

Ögeleri ayırırken önce yüklemi sonra özneyi buluruz. Bu iki ögeyi bulduktan sonra diğer ögeler için soruları yükleme sorarız.

- **Yüklem:**
- **Özne:** kim, ne
- **Zarf Tümleci:** Nasıl, ne zaman, ne kadar, niçin
- **Dolaylı Tümleç:** Kime, kimde, kimden; nereye, nerede, nereden
- **Belirtili Nesne:** Neyi, kimi
- **Belirtisiz Nesne:** Ne

- II. Dünya Savaşı öncesi ve savaş dönemi Türk dış politikasını, Türkiye'nin yakın tarihinin en önemli evrelerini yaşamış bir kuşak belirlemiştir
- "belirlemiştir" yüklem
- Kim belirlemiştir? "Türkiye'nin yakın tarihinin en önemli evrelerini yaşamış bir kuşak" özne.
- Neyi belirlemiştir? "II. Dünya Savaşı öncesi ve savaş dönemi Türk dış politikasını" belirtili nesne.

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Özlü çamurdan elle veya çömlekçi çarkından geçirilerek çeşitli ölçülerdeki kalıplara dökülerek biçimlendirilen I
ve fırında pişirilerek sırlanan veya sırlanmadan yapılan toprak çanaklara çömlek denir. Eskiden çömlek, akarsu II
yataklarından alınan toprağın veya killi toprağın üstündeki özlü çamur süzülerek içindeki çakıl taş parçaları alındıktan III
sonra taşla veya tahta tokmakla dövülerek yapılırdı. Killi toprağa sadece biraz su katılır, süzölmüş balçıklı toprak IV
kalıplara dökülerek sıkıştırılır veya ortası oyularak çeşitli biçimlere sokulurdu. Şimdilerde ise çömlek yapılırken kil bol su içinde ıslatılarak sıvılaştırılıp süzölür. Süzölen bu sulu çamur belirli bir kıvama gelinceye kadar kurutulduktan sonra V
elle işlenerek biçimlendirilir. Son zamanlarda ise balçık, kalıplara dökülerek kullanılmaktadır. İlk Çağ'dan itibaren insanoğlunun birçok ihtiyacını karşılamak için kullandığı çömlekler, önemli bir sanat ögesi olarak da değer kazanmıştır.

1. Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerin bu metinde kazandıkları anlamlarla ilgili verilenlerden hangisi yanlıştır?
- A) I. sözcük, bir şeye şekil vermek anlamında kullanılmıştır.
B) II. sözcük, bunaltacak kadar ısıtmak, yakmak anlamında kullanılmıştır.
C) III. sözcük, katı ve tortulu maddeleri sıvısından ayırmak anlamında kullanılmıştır.
D) IV. sözcük, bir şeyi ezme anlamında kullanılmıştır.
E) V. sözcük katı halden sıvı hâle getirmek anlamıyla kullanılmıştır.

2. Bu metnin anlatımında aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?
- A) Öyküleme
B) Betimleme
C) Açıklama
D) Tartışma
E) Tanımlama

3. Bu metinde "çömlek" ile ilgili
- I. Eski Çağ'dan beri insanoğlunun ihtiyacını karşılamaktadır.
II. Sanatsal bir değere sahiptir.
III. İlk olarak kimler tarafından kullanıldığı bilinmemektedir.
IV. Günümüzde ekonomik olarak değeri yüksek bir eşyadır.
- yargılarından hangilerine ulaşılabilir?
- A) I ve II
B) I ve III
C) I ve IV
D) II ve III
E) II ve IV

4. Bu metinde altı çizili cümle ile ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?
- A) Üç fiilimsi türüne de yer verilmiştir.
B) Öge sıralanışı özne / zarf tümlecisi / yüklem şeklindedir.
C) Bulunma hâl eki kullanılmıştır.
D) Kurallı, fiil cümlesidir.
E) Belgisiz sıfat kullanılmıştır.

KONU ÇÖZÜM

1

II. sözcüğün açıklaması yanlış verilmiştir. "çömlek fırında pişirilerek.." sözünde "pişirmek" sertleşmek, katı duruma getirmek, tam şeklini vermek anlamıyla kullanılmıştır.

Cevap B

2

Açıklayıcı anlatım: Bilgi vermek, bir konuyu öğretmek amacıyla yazılan yazılardır. Amaç okuru herhangi bir konuda bilgilendirmektir. Nesnel, kanıtlayıcı cümleler kullanılır.

Tartışmacı Anlatım: Herhangi bir düşünceyi savunmak, bir düşünceye karşı çıkmak, okuyucuyu ya da dinleyiciyi bu düşünceye inandırmak amacıyla kullanılan anlatım biçimidir. Sohbet, konuşma havasında geçer. Özne cümleler kullanılır.

Betimleyici anlatım: Herhangi bir varlığın fiziksel özelliklerine ağırlık vererek anlatılmasıdır. Gözlem, tasvir diye bilinen betimlemede beş duyu organından özellikle de görme duyusundan yararlanır.

Öyküleyici anlatım: Bir kişinin başından geçmiş bir olaya yer vermektir. Amaç okuru bir olayı içinde yaşatmaktır. Okuduğumuz roman ve hikayeler anlatım biçimi olarak öykülemedir.

Bu metinde çömlek yapımıyla ilgili bilgi verildiği için açıklayıcı anlatım kullanılmıştır.

Cevap C

3

"İlk Çağ'da itibaren insanoğlunun birçok ihtiyacını karşılamak için kullandığı çömlekler." cümlesinden 1. maddeye ulaşırız.. "önemli bir sanat ögesi olarak da değer kazanmıştır." cümlesinden II. maddeye ulaşırız. 111. ve IV. maddelerle ilgili metinde bir bilgi verilmemiştir.

Cevap A

4

Hal ekleri "-i, -e, -de, -den" ekleridir.

Belirtme -i, yönelme -e, bulunma -de, ayrılma -den ekleridir.

- "İlk Çağ'dan itibaren insanoğlunun birçok ihtiyacını karşılamak için kullandığı çömlekler, önemli bir sanat ögesi olarak da değer kazanmıştır." cümlesinde "karşılamak" sözcüğünde isim-fiil, "kullandığı" sözcüğünde sıfat-fiil, "olarak" sözcüğünde zarf-fiil kullanılmıştır.
- "kazanmıştır" yüklemi sonda olduğu için kurallı ve fiildir.
- "birçok" sözcüğü belgisiz sıfattır.
- Bulunma hal eki kullanılmamıştır. "olarak da" sözcüğünde "da" bağlaçtır.

Cevap C

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Türk kültürü, zenginliği ve etkinliği açısından geçmişten bugüne kadar gelen en önemli müzik kültürlerindedir. Bu kültür Orta Asya'da doğmuş ve gelişimini yine bu coğrafyada sürdürmüştür. Buna bağlı olarak Orta Asya Türk kültürü, Türk sanatı ve Türk müziği için büyük önem taşır. Tarihte bütün dünya Türklüğünün **beşiği** ve Türk medeniyetinin kaynağı; Orta Asya, özellikle Doğu Türkistan'dır. Türk müziğinin tarih sahnesine çıkışı Hunlardan önceki döneme rastlar. Bu dönemde müzik yapan kişiler, kam adı verilen din adamlarıdır. Kamlar büyü ve sağaltım için müzikten faydalanırlardı. Çalgılar ve insan sesi; korkulan doğaüstü güçlerden korunma, yaratıcıdan yardım dileme, başka insan ve hayvanların üzerinde etkili olabilmek amacıyla kullanılırdı. Kökü çok eskiye dayanan diğer müzikler gibi Türk müziği de başlarda çok az perdelidir. Zamanla perde sayısı artarak melodik yapının gelişmesi mümkün olmuştur. Ezgisel motifin tekrarına dayanan müzik, ritmik açıdan kamın hareketlerine eşlik eder. Bu dönemde davul ve def gibi vurmali çalgılar sıkça kullanılmıştır. Ayrıca boru ve kopuzun ilk örnekleri de bu döneme rastlar. Bu çalgılar genellikle insan sesine eşlik amacıyla kullanılmıştır. Türklerin yaşadığı bölgelerde MÖ 8. yüzyılda dümbelek adı verilen vurmali çalgılar, düdük ve arpın atası sayılabilecek müzik aletleri kullanılmıştır.

1. Bu parçadaki altı çizili cümlede aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Farklı ses olayları
- B) Dolaylı tümleş
- C) Durum zarfı
- D) Farklı türde tamlamalar
- E) Gövdeden türemiş sözcük

2. Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisine ağırlık verilmiştir?

- A) Açıklama – karşılaştırma
- B) Tartışma – karşılaştırma
- C) Tanımlama – tanık gösterme
- D) Açıklama – tanımlama
- E) Betimleme – karşılaştırma

3. Bu parçada geçen altı çizili sözcüğün cümleye kattığı anlam aşağıdakilerden hangisidir?

- A) En önemli merkez
- B) Kaynağın belli olması
- C) Kalıcı hâle gelmesi
- D) Geçmişin izlerini taşıması
- E) Bir şeyin doğup geliştiği yer

4. Bu parçanın konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Türklerde müzik
- B) Müziğin Türkler için önemi
- C) Türk kültürünün gelişimi
- D) Türk müziğinde çalgı
- E) Türk sanatının gelişimi

KONU ÇÖZÜM

1

Farklı ses olayları: "yaşadık" sözcüğünde ünsüz yumuşaması, "kullanılmıştır" sözcüğünde ünsüz benzeşmesi vardır.

Dolaylı tümleç: "Türklerin yaşadığı bölgelerde" dolaylı tümleçtir.

Durum zarfı

Farklı türde tamlamalar: "müzik aletleri" isim tamlaması, "vurmalı çalgılar" sıfat tamlamasıdır.

Gövdeden türemiş sözcük: İki yapım eki alan sözcükler gövdeden türemiş sözcük olur. "yaş-a-dık", "ver-il-en" sözcükleri ikişer yapım eki almıştır.

Cevap C

2

Açıklayıcı Anlatım: Bilgi vermek, bir konuyu öğretmek amacıyla yazılan yazılardır. Amaç okuru herhangi bir konuda bilgilendirmektir. Nesnel, kanıtlayıcı cümleler kullanılır.

Tartışmacı Anlatım: Herhangi bir düşünceyi savunmak, bir düşünceye karşı çıkmak, okuyucuyu ya da dinleyiciyi bu düşünceye inandırmak amacıyla kullanılan anlatım biçimidir. Sohbet, konuşma havasında geçer. Özne cümleler kullanılır.

Betimleyici Anlatım: Herhangi bir varlığın fiziksel özelliklerine ağırlık vererek anlatılmasıdır. Gözlem, tasvir diye bilinen betimlemede beş duyu organından özellikle de görme duyusundan yararlanır.

Karşılaştırma: Herhangi bir düşünceyi açıklamak için iki varlık, iki kavram arasındaki benzerlik ya da karşıtlıklardan yararlanmaktır. Karşılaştırma da somutlaştırmayı sağlayan bir yoldur. Genelde "en, ise, kadar, daha" kullanılır.

Tanımlama: Bir varlığı, bir kavramı temel niteliğiyle belirtmedir. Cümledeki bir sözcüğe "Bu nedir?" diye sorup cevap alırsak orada tanımlama yapılmıştır.

Parçanın genelinde bilgi verildiği için açıklama kullanılmıştır. "Türk kültürü, zenginliği ve etkinliği açısından geçmişten bugüne kadar gelen en önemli müzik kültürlerindedir. Kökü çok eskiye dayanan diğer müzikler gibi Türk müziği de başlarda çok az perdelidir." cümlelerinde de karşılaştırma yapılmıştır.

Cevap A

3

"Beşik" sözcüğü bu parçada mecaz anlamıyla kullanılmıştır. TDK sözlüğündeki anlamı bir şeyin doğup geliştiği yerdir.

"Tarihte bütün dünya Türklüğünün beşiği ve Türk medeniyetinin kaynağı" cümlesinde geçen "beşik" sözcüğü Türk kültürünün ortaya çıkıp geliştiği yeri anlatmak için kullanılmıştır.

Cevap E

4

"Türk kültürü, zenginliği ve etkinliği açısından geçmişten bugüne kadar gelen en önemli müzik kültürlerindedir. Bu dönemde müzik yapan kişiler, kam adı verilen din adamlarıdır. Kamlar büyü ve sağaltım için müzikten faydalanırlardı. Kökü çok eskiye dayanan diğer müzikler gibi Türk müziği de başlarda çok az perdelidir." cümlelerinde Türklerde müziğin gelişimi üzerinde durulduğu için Türklerde müzik bu parçanın konusudur.

Cevap A

1. - 3. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Tarih öncesi dönemlerde deneme-yanılma yöntemiyle başlayan metalik maden arayıcılığı günümüzdeki maden jeolojisine ait araştırmaların başlangıcı olmuştur. Anadolu'nun jeolojik yapısına baktığımızda, bölgenin maden yatakları açısından çok zengin oluşu, tarih boyunca buraya yerleşen insanların madenlere kolayca ulaşmasını sağlamıştır. Madeni tanımayan insanlar, doğada parlak rengiyle dikkati çeken hematit, malahit ve benzeri minerallerin farkına vararak, deneyimlerle onları boya malzemesi olarak kullanmayı öğrenmiştir. Günümüzden 10 bin yıl önce Diyarbakır Çayönü Tepesi ve Aksaray Aşıklı Höyük'te daha çanak çömlek üretimine geçilmeden, doğal olarak bulunan saf bakırın toplandığı, balık oltası, iğne ve boncuk gibi küçük nesnelere üretilmiş görülmüştür. Toplayıcılık özelliğini sürdüren Anadolu insanı, doğada bulunduğu saf bakır öncelikle döverek biçim vermeye çalışmış, soğuk dövülen bakırın zamanla çatladığını, kırılıp koptuğunu ama ısıtıldığında bu yeni malzemenin daha kolay işlendiğini ve plastik özelliği kazandığını gözlemlemiştir. Madenin işlenmesinde ısıнын kullanılması toplumların gelişmesinde en önemli etkenlerden biri olan madencilik temelinin atılmasını sağlamıştır. Madenin bilinçli olarak alet ve silah yapımında kullanılması insanın en önemli buluşlarından birisidir. Türkiye'de eski dönemlerden kalma çok sayıda cüraf birikimi vardır. Bu cüraf birikimleri, bakır, kurşun, gümüş ve demir metalürjisine ait kalıntılardır. Bunların arasında ele geçen ergitme fırını kalıntıları ile pişmiş topraktan yapılmış üfleçler, potalar, döküm kalıpları ve cevher hazırlama aletlerinden taş havanlar, ezme kırma taşları, ahşap kazma ve kürekler, cevher taşıma tekneleri eski Anadolu metalürjisinin ulaştığı yüksek düzeyi göstermektedir.

1. Bu parçada geçen "Madenin bilinçli olarak alet ve silah yapımında kullanılması insanın en önemli buluşlarından birisidir" cümlesinde aşağıdaki anlam ilgilerinden hangisi vardır?

- A) Amaç
- B) Karşılaştırma
- C) Olasılık
- D) Tanımlama
- E) Koşul

2. Bu parçada geçen "Bunların arasında ele geçen ergitme fırını kalıntıları ile pişmiş topraktan yapılmış üfleçler, potalar, döküm kalıpları ve cevher hazırlama aletlerinden taş havanlar, ezme kırma taşları, ahşap kazma ve kürekler, cevher taşıma tekneleri; eski Anadolu metalürjisinin ulaştığı yüksek düzeyi göstermektedir" cümlesiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Özne, belirtili nesne ve yüklemden oluşmuştur.
- B) Tamlayanı zamir olan isim tamlaması kullanılmıştır.
- C) Bağımlı sıralı cümledir.
- D) Yüklem fiil köktür.
- E) Tamlayanı ortak olan sıfat tamlaması kullanılmıştır.

3. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine varılmaz?

- A) İnsanlar eski zamanlardan beri madenler hakkında bilgi sahibidir.
- B) Anadolu'da en çok bakır madeni bulunmaktadır.
- C) Sıcaklık kullanılan madenin dayanıklılığında etkilidir.
- D) Farklı özelliklere sahip madenler vardır.
- E) Madenler araç gereç yapımında kullanılmıştır.

KONU ÇÖZÜM

1

Tanımlama: Bir varlığı, bir kavramı temel niteliğiyle belirtmedir. Cümledeki bir sözcüğe "Bu nedir?" diye sorup cevap alırsak orada tanımlama yapılmıştır.

Karşılaştırma: Herhangi bir düşünceyi açıklamak için iki varlık, iki kavram arasındaki benzerlik ya da karşıtlıklardan yararlanmaktır. Karşılaştırma da somutlaştırmayı sağlayan bir yoldur. Genelde "en, ise, kadar, daha" kullanılır.

Amaç-Sonuç Cümlesi: Bir yargının hangi amaçla gerçekleştirildiğini belirtir. Amaç cümlesinde amacı nedir, sorusuna yanıt aranır. Genelde "-mak için, -mek için" şeklinde biter.

"Bizi görmek için geldi." cümlesinde gelmesinin amacı nedir? Dediğimizde "bizi görmek" cevabını alırız.

Koşul-Sonuç Cümlesi: Bir eylemin gerçekleşmesinin başka bir eylemin gerçekleşmesine bağlı olduğu cümlelerdir. Genelde "-se, -sa, -dıkça, -ınca, mi, ancak, ama, fakat" ek ve bağlaçları kullanılır.

"Onu görürse her şeyi anlatır." anlatmasının koşulu ne, onu görmek.

Olasılık-İhtimal Cümleleri: Olabilirlik anlamı verir. "belki, galiba, -meli -e bilir" ek ve sözcükleri kullanılır.

"en önemli buluş" sözündeki "en" karşılaştırma anlamı katmıştır cümleye.

Cevap B

2

- "göstermektedir" yüklem, "Bunların arasında ele geçen ergitme fırını kalıntıları ile pişmiş topraktan yapılmış üfleçler, potalar, döküm kalıpları ve cevher hazırlama aletlerinden taş havanlar, ezme kırma taşları, ahşap kazma ve kürekler, cevher taşıma tekneleri" özne, "eski Anadolu metalürjisinin ulaştığı yüksek düzeyi" belirtili nesnedir.
- "Bunların arasında" isim tamlamasının tamlayanı "bunların" zamiridir.
- "göstermektedir" yüklemine "göster" fiil kökü kullanılmıştır.
- "ahşap kazma ve kürek" tamlamasında "ahşap" tamlayanı ortaktır.
- Bağımlı sıralı cümlede herhangi bir ögesi ortak olan iki yüklemli cümle aranır. Bu cümlede yoktur.

Cevap C

3

- İnsanlar eski zamanlardan beri madenler hakkında bilgi sahibidir. "Anadolu'nun jeolojik yapısına baktığımızda, bölgenin maden yatakları açısından çok zengin oluşu, tarih boyunca buraya yerleşen insanların madenlere kolayca ulaşmasını sağlamıştır."
- Anadolu'da en çok bakır madeni bulunmaktadır.
- Sıcaklık kullanılan madenin dayanıklılığında etkilidir. "soğuk dövülen bakırın zamanla çatladığını, kırılıp koptuğunu, ama ısıtıldığında bu yeni malzemenin daha kolay işlendiğini ve plastik özelliğini kazandığını gözlemlemiştir"
- Farklı özelliklere sahip madenler vardır. "Madeni tanımayan insanlar, doğada parlak rengiyle dikkati çeken hematit, malahit ve benzeri minerallerin farkına vararak"
- Madenler araç gereç yapımında kullanılmıştır. "Madenin bilinçli olarak alet ve silah yapımında kullanılması"

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Dışarıda yağmur vardı ve damlalar camları usulca (yavaşça) çizmeye başlamıştı. Büyükannem, dedemin kahveyi

I

bitirdikten sonra birkaç yudum aldığı suyu, avucunun içinde kristal bir kalbi taşır gibi getiriyordu. Kapının kenarını kendime siper ederek (saklanmak için kullanmak) onları seyretmeye devam ettim. Dedem elektrik ampulünün suni

II

III

(yapay) ışığını hiç sevememişti. Yine gaz lambası yakmaya devam ediyordu. Yıllarca gaz lambasının isli ve hüzünlü

IV

(hazin) ışığına alışmış olan yorgun göz bebekleri, yanan gaz lambasının titrek (solgun) ışığında parçalanıyordu.

V

Gözlerim hâlâ mahmurdu, hâlâ kapıda duruyordum ve hâlâ o taş plak çalıyordu. Dedem ve büyükannem sokak-taki kavak ağaçlarının rüzgâr ile salınışını seyrediyor, rüzgârın yapraklar arasından geçerken çıkardığı ıslığı dinliyorlardı.

Kapıdan içeriye bir adım attım. İkisi aynı anda beni fark ettiler ve bir anda göz göze geldik. Dudaklarında ve göz bebeklerinde ansızın bir tebessüm belirdi. Aynı anda ikisinin de göz pınarlarında birer billur tanesi çıktı ortaya ve taştı yanaklarına doğru. Onlara doğru bir adım attım. Birbirlerinin gözlerine baktılar. Büyükannem elini dedemin elinin üstüne koydu. Sonra yine bana doğru baktılar, dudaklarından silinmeyen o hüzünlü tebessüm ile ve yine aynı anda gözlerini kırptılar sadece bir kez. Sanki "Seni seviyoruz." dediler hiç konuşmadan. Onlara doğru koşmaya başladım. Tam onların kollarına atılacaktım ki taş plak sustu, şarkı bitti ansızın.

1. Bu parçada numaralanmış sözlerden hangisinin anlamı parantez () içinde verilen açıklamayla uyuşmamaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Bu metinde hangi duyu organıyla ilgili ayrıntılara yer verilmiştir?

- A) İşitme – görme
B) İşitme – koklama
C) Tatma – işitme
D) Koklama – tatma
E) Görme – tatma

3. Bu metnin dil ve anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. kişi anlatıma yer verilmiştir.
B) Düşsel ögelere yer verilmiştir.
C) Benzetmeden yararlanılmıştır.
D) Çıkarımda bulunulmuştur.
E) Farklı duyulara yer verilmiştir.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisi yapısı bakımından bu metindeki altı çizili cümle ile özdeş değildir?

- A) Televizyonun çocuğu pasifleştirdiği, duygudaşlık gücünü azalttığı, iletişimini zayıflattığı bilinen bir gerçektir.
B) Yatağıma dönmeden önce dedemin gaz lambasını kaldırdığı yerden indirdim.
C) Çiçek desenli muşamba masa örtüsünü kaldırdı, altlığı koydu.
D) Aşağıdaki vadiden akan dereye doğru uzanan yamaç ve karşıdaki tepeler zeytin ağaçlarıyla kapalıydı.
E) Bugün yaptıkların gelecekte yapacaklarının habercisidir.

KONU ÇÖZÜM

1

Bu soru tipinde sözcüğe ve parantez içindeki açıklamasına dikkat ederken kullanıldığı cümlelerin anlamına da dikkat etmeliyiz.

"titrek" sözcüğü cümlede titrek ışık olarak kullanıldığı için ışığın titremesi anlamını verir.

Cevap E

2

Duyu organları çevremizi algılamamızda yardımcı olan görme, koklama, dokunma, işitme ve tatma duyulardır.

Dokunma: Sıcak, soğuk, ılık, sert, yumuşak...

Tatma: Acı, tatlı, ekşi, tuzlu

"Rüzgarın yapraklar arasından geçerken çıkardığı ıslığı dinliyordu." cümlesinde geçen "ıslık" sözcüğüyle işitme duyusuna yer verilmiştir. Parçanın genelinde görme duyusuna yer verilmiştir.

Cevap A

3

Çıkarım: Herhangi bir durumu, önermeye bağlı yorum yapma, sonucu varmadır. Çıkarım cümlelerinde genellikle "demek ki, gösteriyor" sözcükleri kullanılır. Örneğin "Sınavlarda netlerin yükselmesi öğrencilerin iyi çalıştığını gösteriyor." cümlesinde çıkarım yapılmıştır.

- Birinci ağızda yapılan anlatımlarda yüklem "ben" öznesini alır. Bu metindeki "Kapının kenarını kendime siper ederek onları seyretmeye devam ettim." cümle birinci ağızdan anlatılmıştır.
- Düşsel öge; hayali, süslü, mecazlı anlatımlara yer vermektir. "Avucunun içinde kristal bir kalp, gaz lambasının isli ve hüzünlü ışığı" cümlelerinde düşsel öge kullanılmıştır.
- "Avucunun içinde kristal bir kalbi taşır gibi." cümlesinde benzetme yapılmıştır.
- İşitme ve görme duyularına yer verilmiştir.

Cevap D

4

Yapısı bakımından farklı olan cümle sorulduğunda basit, birleşik, sıralı ve bağlı cümle olup olmadığına bakarız.

- "Onlara doğru koşmaya başladım." cümlesi birleşik yapı bir cümledir.
- "Çiçek desenli muşamba masa örtüsünü kaldırdı, altlığı koydu." cümlesi sıralı ya da iki yüklemlidir.

Cevap C

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Küresel iklim değişiklikleri nedeniyle Sahra çölüne komşu birçok Orta ve Batı Afrika ülkesinde yağış miktarı hayli azaldı, buna bağlı olarak bitki örtüsü yok olmanın eşiğine geldi ve erozyon nedeniyle büyük oranda toprak kaybı yaşandı. Bu durumun devam etmesi hâlinde önümüzdeki 10 yıl içinde Afrika'nın elverişli tarım alanlarının yarısından fazlasının çöl kumları tarafından yutulacağı öngörülüyor. Çölün güneye doğru ilerleyişini durdurmak amacıyla yürütülen Büyük Yeşil Duvar projesi ile Atlantik Okyanusu kıyısındaki Senegal'in başkenti Dakar'dan Hint Okyanusu kıyısındaki Cibuti'ye kadar, 11 ülkeden geçen ve yaklaşık 8000 kilometrelik uzunluğa ulaşacak bir bölgeye ağaç dikilmesi planlanıyor. Bu proje sayesinde çöl boyunca 15 kilometre genişliğinde bir orman kuşağı oluşturularak çölleşmenin önüne geçilmesi amaçlanıyor. Girişimin hayata geçirildiği 2007 yılından beri bölgede kuraklıktan dolayı yoksulluk çeken, doğal kaynaklar için birbiriyle çatışan ve başka ülkelere göç etmek zorunda kalan halkın refah seviyesi yükseldi; dolayısıyla doğal kaynakların yetersizliğinden ötürü çıkan çatışmalar ve bunlardan kaçınmak için Avrupa'ya göç eden insanların sayısı da azaldı. Bölge ülkelerinin yanı sıra "Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi"ni imzalayan devletler de projeye destek sağlıyor. Bölge halkına iş imkânı sağlayan proje, tarımın da gelişmesine katkı sağlayarak insanların yiyecek bulma endişesini azalttı. Tamamlanması yıllar sürecek bu projenin öncelikli amacı Sahra Çölü'nün yayılmasını önlemek olsa da beraberinde getirdiği sosyo-ekonomik katkılar Afrika'da

I II III
büyük bir değişimin başkahramanı olduğunu gösteriyor.
IV V

1. Bu parçanın son cümlesindeki altı çizili sözcüklerden hangisinin kökü türü yönünden farklıdır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Bu parçadaki altı çizili cümleyle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) Yazımı yanlış olan bir sözcük kullanılmıştır.
B) Farklı ses olaylarına yer verilmiştir.
C) Kurallı birleşik eylem kullanılmıştır.
D) İsmi yerini tutan sözcük kullanılmıştır.
E) Zarf-fiil kullanılmıştır.

3. Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Konuyu olay içinde yaşatarak yansıtmak
B) Okuru bir konuda bilgilendirme
C) Öznel ifadeler kullanarak farklı görüşlere yer verme
D) Gözlem yoluyla ayrıntılara girme
E) Okurun düşüncelerini değiştirmeye çalışma

4. Bu parçada "Büyük Yeşil Duvar" projesi ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Sahra Çölü'nün genişleyip tarım arazilerini yok etmesini önlemek amacıyla geliştirildiğine
B) Tarımsal geliri artırmak suretiyle toplumsal sorunların çözümüne katkı sunduğuna
C) Proje kapsamında kaç ülke toprağında ne kadar sayıda ağaç dikileceğinin planlandığına
D) Bölge devletlerinin yanı sıra dünya genelinde başka devletler tarafından da desteklendiğine
E) Bitki örtüsünün yok olmasını engelleyeceğine

KONU ÇÖZÜM

1

Sözcüğün kökü türü yönünden farklıdır denmişse kökün isim mi, fiil mi olup olmadığına bakarız.

- "yayılmaları" sözcüğünün kök "yay" fiildir.
- "önlemek" sözcüğünün kökü "ön" ismidir.
- "getirdiği" sözcüğünün kök "getir" fiildir.
- "değişimin" sözcüğünün kök "değ" fiildir.
- "gösteriyor" sözcüğünün kök "göster" fiildir.

Cevap B

2

Kurallı Birleşik Eylem: İki eylemin birleşmesinden, kalıplaşmasından ortaya çıkan, yeterlik, tezlik, yaklaşma, sürerlik anlamları katan fiillerdir. açabilmek, bırakıver, bakakalmak, ...

- Yazımı yanlış olan bir sözcük kullanılmıştır. "Sahra Çölü" özel isim olduğu için büyük harfle başlar. Coğrafi "dağ, göl, ova..." sözcükleri bir yeri belirtiyorsa büyük harfle başlar.
- Farklı ses olaylarına yer verilmiştir. "kayı" sözcüğünde ünlü düşmesi, "eşiğine" sözcüğünde ünsüz yumuşaması vardır.
- Kurallı birleşik eylem kullanılmamıştır.
- İsmi yerini tutan sözcük kullanılmıştır. "buna" sözcüğü zamirdir yani ismin yerini tutmuştur.
- Zarf-fiil kullanılmıştır. "ol-arak" sözcüğünde zarf-fiil kullanılmıştır.

Cevap C

3

Parçanın genelinde okuru bir konuda bilgilendirme amaçlanmıştır. Parçayı okuduğumuz zaman Küresel ısınmanın sonuçlarından, Sahra Çölünün genişlediğinden, Büyük Yeşil Duvar projesinden bahsedildiğini görmekteyiz. Bunlar da bize bilgi verme amaçlı yapılmaktadır.

Cevap B

4

- Sahra Çölü'nün genişleyip tarım arazilerini yok etmesini önlemek amacıyla geliştirildiğine "Tamamlanması yıllar sürecektir bu projenin öncelikli amacı Sahra Çölü'nün yayılmasını önlemek olsa da"
- Tarımsal geliri artırmak suretiyle toplumsal sorunların çözümüne katkı sunduğuna "beraberinde getirdiği sosyo-ekonomik katkılar"
- Proje kapsamında kaç ülke toprağında ne kadar sayıda ağaç dikileceğinin planlandığına
- Bölge devletlerinin yanı sıra dünya genelinde başka devletler tarafından da desteklendiğine "Bölge ülkelerinin yanı sıra "Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi"ni imzalayan devletler de projeye destek sağlıyor"
- Bitki örtüsünün yok olmasının nedenine "Küresel iklim değişiklikleri nedeniyle Sahra Çölü'ne komşu birçok Orta ve Batı Afrika ülkesinde yağış miktarı hayli azaldı; buna bağlı olarak bitki örtüsü yok olmanın eşiğine geldi"

Cevap C

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Tarihimizde kadın ve erkeğin eşit haklara sahip olduğunu gösteren en önemli örneklerden biri Orhun Abideleridir. Abidelerde Kağan ve Hatun ismi birlikte geçmektedir. Kül Tigin Abidesi'nin doğu cephesinde "Türk milleti yok olmasın diye, millet olsun diye babam İltirış Kağanı, annem İl Bilge Hatunu göğün tepesinden tutup yukarı kaldırmış olacak..." denilerek Türk milletinin varlığını devam ettirmesi kağana ve hatuna bağlanmıştır. Türk töresine göre, kadının bütün toplumsal işlerde erkekle beraber bulunması şarttır. Eski Türk devlet yönetiminde kağandan sonra ikinci sırada hatun yer alırdı. Örneğin fermanların "Hakan ile Hatun buyurur ki..." diye başlaması zorunluydu. Şölenlerde, kurultaylarda, ibadet ve ayinlerde, savaş ve barış meclislerinde, hatun da mutlaka hakanla beraber bulunurdu. Yabancı devletlerin elçileri kabul edilirken hatunun da hakanla beraber olması gerekirdi. Resmi yazışmalarda kağan ile birlikte hatunun adının geçmesi, kadının devlet yönetimindeki konumunun ve etkinliğinin göstergesidir. Kök Türk ve Uygur dönemi kaynaklarında yer alan örnekler kadınların devlet yönetiminde ve toplum içinde arka planda kalmadığının, aksine önemli sorumluluklara sahip olduğunu kanıtlar. Aynı şekilde Türk destanlarında da kağanlarda bulunan özelliklere sahip, milletini tehlikelerden kurtaran kadın kahramanlara rastlamak mümkündür. Türk kadını bu denli önemli kılan sebeplerden birisi bozkırlarda konar-göçer hayat, kadını kendiliğinden toplumun vazgeçilmez bir üyesi hâline getiriyordu.

1. Bu parçadaki altı çizili cümlelerin yüklemiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Belirtili isim tamlaması kullanılmıştır.
- B) Belirtisiz isim tamlaması kullanılmıştır.
- C) Bildirme eki kullanılmıştır.
- D) Niteleme sıfatı kullanılmıştır.
- E) Türemiş sözcük kullanılmıştır.

2. Bu parçada geçen "Tarihimizde kadın ve erkeğin eşit haklara sahip olduğunu gösteren en önemli örneklerden biri Orhun Abideleridir." cümlesiyle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) "önemli" sözcüğü gövdeden türemiştir.
- B) "tarihimizde" iyelik eki almıştır.
- C) "Abideleridir" sözcüğü isimden isim yapım eki almıştır.
- D) "örneklerden" sözcüğü hâl eki almıştır.
- E) "gösteren" sözcüğü yapım eki almıştır.

3. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi eski Türklerde kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olduğunu gösteren bulgulardan biri değildir?

- A) Orhun Abidelerinde kağanla birlikte hatuna da atf edilmesi
- B) Destanlarda kahraman vasfına sahip kadınlara yer verilmesi
- C) Resmi yazışmalarda kağanla birlikte hatunun da adının yazılması
- D) Göçebe yaşam tarzının kadınları mücadeleci ve dirençli yapması
- E) Kurultay, şölen vb. toplantılarda hatunun kağanın yanında bulunması

4. Bu parçadan hareketle Eski Türklerde;

- I. Kadınların erkekler gibi savaşçı olarak yetiştirilmesi geleneği vardı.
- II. Göçebe hayatı kadınların herhangi bir nedenle dışlanmasını olanaksız kılıyordu.
- III. Kadınların toplum içindeki konumlarına ilişkin birçok kanıt bulunmaktadır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

KONU ÇÖZÜM

1

- Altı çizili cümlelerin yüklemi "kadının devlet yönetimindeki konumunun ve etkinliğinin göstergesidir" sözüdür.
- Belirtili isim tamlaması kullanılmıştır. "konumunun göstergesi, etkinliğinin göstergesi"
- Belirtisiz isim tamlaması kullanılmıştır. "devlet yönetimi"
- Bildirme eki kullanılmıştır. "göstergesi-dir"
- Niteleme sıfatı kullanılmıştır. Niteleme sıfatını bulmak için isme nasıl sorusunu yöneltiriz. Bu yüklemde niteleme sıfatı kullanılmamıştır.
- Türemiş sözcük kullanılmıştır. "yönetimdeki, konumunun, etkinliğinin, göstergesi"

Cevap D

2

İyelik eki, aitlik, sahip olma anlamı veren ektir. okulunuz, bahçemiz...
Gövdeden türeyen sözcük iki yapım eki alır.

- "önemli" ön-em-li şeklinde iki yapım eki almıştır. Gövdeden türemiş sözcük en az iki yapım eki alır.
- "tarih-imiz" sözcüğü "-imiz" iyelik ekini almıştır.
- "örnekler-den" sözcüğü "-den" ayrılma hâl ekini almıştır.
- "göster-en" sözcüğü "-en" sıfat-fiil yapım ekini almıştır.

Cevap C

3

Soru kökünde kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olduğu gösteren bulgular sorulmaktadır. Eşit dediği için aynı koşullara sahip bulgulara bakınız.

D seçeneğinde kadınların mücadelecisi ve dirençli olmasından söz edilmiştir. Bu eşit haklara sahip olmasını sağlayan etkenlerden biri değildir.
Parçada Hakan ve Hatunun eşit olduğunu gösteren örnekler verilmiştir. Kurultaya katılmaları, yabancı elçileri karşılamaları, destanlarda yer verilmeleri...

Yanıt: D

4

Parçanın bütününde kadınların toplumdaki konularıyla ilgili bilgi verildiği için III. maddeye ulaşırız.
Konar-göçer hayat kadını kendiliğinden toplumun vazgeçilmezi yaptı cümlesinden II. maddeye ulaşırız.
Parçada kadın kahramanların olduğundan söz edilmiş ancak savaşçı olarak yetiştirilme geleneğinden söz edilmiştir.

Yanıt: D

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Ülkemizde resim sanatına hak ettiği değerin tam anlamıyla verilmediğini düşünüyorum. (II) Çocuklarımızın resim alanındaki yetenek ve heveslerini umursamıyoruz, boş zaman uğraşı olarak görüyoruz. (III) Resim alanındaki iş kollarının karın doyurmayacağını düşünüyoruz. (IV) Resim eğitimi alanında hâlâ büyük eksiklerimiz var. (V) Fakültelerde gerek akademik personel gerekse materyal bazında sıkıntılar devam ediyor.

Resim, çok az kişinin ilgi alanı ve yine çok az kişi resmin ne olduğunu tam olarak biliyor. Hiç unutmam üniversitede bir resim sergisi gezerken yanımdaki arkadaşşıma en çok hangi tabloyu beğendiğini sormuştum. O da bana yabancı atların otlayışını anlatan bir eser göstermişti. Neden onu beğendiğini sorduğumda "Ressam aynı fotoğraf karesi gibi çok gerçekçi yapmış." cevabını verdi. Tablonun değerini gerçeğe yakınlığının belirlediğini sanıyordu. Sanat eserlerinin halka ulaşacağı yerler sergiler, müzelerdir. Ne kadar sıklıkla bir müze ya da sergiye tabloları incelemek için gidebiliyoruz. Bu müze ve sergilerin sayısı çağdaş ülkelerinkiyle yarışabiliyor mu?

Bu gibi değerli ressamlarımıza gerekli önemi vererek sanatımızı ileri aşamaya daha ayakları yere basar bir şekilde götürebiliriz. Diğer sanat dallarında olduğu gibi resim sanatı ile uğraşan sanatçıların da -zor da olsa- özgür bir ortamda maddi kaygıları olmadan çalışmalarını sürdürmeleri gerektiğine inanıyorum. Ressamlarımızın özgür bir ortamda var olması piyasadan uzak bir anlayış geliştirmelerine katkıda bulunacaktır.

1. Aşağıdakilerden hangisi yazarın bu metinde yaşadığı durumlardan biri değildir?

- A) Resim sanatıyla ilgilenen kişilerin hak ettikleri karşılığı alamaması
- B) Eğitimli insanların bile sanatsal yorum yapmaktan aciz olması
- C) Sanat müzesi ve sergilerinin sayısının yeterli olmaması
- D) Ülkemizde resim sanatına gerektiği kadar değer verilmemesi
- E) Resmin maddi getirisinin olmayacağını düşünülmesi

2. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde yüklem yardımcı eylemle kurulmuştur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Bu parçadaki altı çizili bölümle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) Deyim kullanılmıştır.
- B) Ara söz kullanılmıştır.
- C) Kişileştirmeye yer verilmiştir.
- D) Mecaz anlamlı sözcük kullanılmıştır.
- E) Koşul cümlesi kullanılmıştır.

4. I. eğitimi
II. yanımdaki
III. gerçeğe
IV. ülkemizde
V. eserlerinin

Bu parçada geçen yukarıdaki sözcüklerden hangileri birden fazla çekim eki almamıştır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
- D) II ve IV E) III ve V

KONU ÇÖZÜM

1

- Resim sanatıyla ilgilenen kişilerin hak ettikleri karşılığı alamaması "maddi kaygıları olmadan çalışmalarını sürdürmeleri"
- Eğitimli insanların bile sanatsal yorum yapmaktan aciz olması
- Sanat müzesi ve sergilerinin sayısının yeterli olmaması "Bu müze ve sergilerin sayısı çağdaş ülkelerinkine yarışabiliyor mu?"
- Ülkemizde resim sanatına gerektiği kadar değer verilmemesi "Ülkemizde resim sanatına hak ettiği değerin tam anlamıyla verilmediğini düşünüyorum"
- Resmin maddi getirisinin olmayacağını düşünülmesi "Resim alanındaki iş kollarının karın doyurmayacağını düşünüyoruz"

Cevap B

2

Ad soylu sözcüklerle birlikte kullanılarak onları birleşik eylem yapan sözcüklere "yardımcı eylem" denir. "Et-, eyle, kıl-, ol-, buyur-" eylemleri, yardımcı eylem olarak kullanılır: yardım et-, emir buyur-, hasta ol-, sabır eyle-

"Fakültelerde gerek akademik personel, gerekse materyal bazında sıkıntılar devam ediyor" cümlesindeki "devam ediyor" yüklemi yardımcı eylemle kurulmuştur.

Cevap E

3

- Deyim kullanılmıştır. "ayakları yere basmak"
- Ara söz kullanılmıştır. "uğraşan sanatçıların da -zor da olsa- özgür bir ortamda maddi kaygıları olmadan çalışmalarını sürdürmeleri gerektiğine inanıyorum"
- Kişileştirmeye yer verilmiştir.
- Mecaz anlamlı sözcük kullanılmıştır. "ayakları yere basmak, piyasadan"
- Koşul cümlesi kullanılmıştır. "Bu gibi değerli ressamlarımıza gerekli önemi vererek sanatımızı ileri aşamaya daha ayakları yere basar bir şekilde götürebiliriz" cümlesinde "görürebilmemizin koşuluna yer verilmiştir."

Cevap C

4

Çekim ekleri: Sözcüğün anlamını ya da türünü değiştirmeyip cümledeki kullanımını belirleyen eklerdir. İsim çekim ekleri ve fiil çekim ekleri olarak ikiye ayrılır.

İsim Çekim Ekleri:

Hâl (Durum) Ekleri: -ı, -e, -de, -den

İyelik Ekleri: -i, -ı, -u, -ü, -ın, -im, -iniz, -imiz

Çokluk Eki: -ler

Tamlayan Eki: -ın, -in

Fiil Çekim Ekleri:

Dilek ve haber kip ekleri

Kişiler ekleri

- "eğitimi" sözcüğü "eğit-im-i" tek çekim eki almıştır.
- "yanımdaki" sözcüğü "-ım" iyelik ekiyle "-de" bulunma hâl ekini almıştır.
- "gerçeğe" sözcüğü "-e" hâl ekini almıştır.
- "ülkemizde" sözcüğü "ülke-miz-de" iki çekim eki almıştır.
- "eserlerinin" sözcüğü "-ler" çoğul ekini, "-i" hâl ekini "-in" tamlayan ekini almıştır.

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Pekçoğunuz Avrupa'da birçok ülkeye gitmiştir. (II) Paris ve Londra belki boy ölçüşebilir ama onun dışında Avrupa'da hiç bir kent İstanbul kadar büyük ve karmaşık değil. (III) Ancak Avrupa Şehirleri genellikle tarihleri, kültür sanat hayatları, sosyal imkânları vb. ile bizleri kendine hayran bırakır. (IV) Bosna Hersek'in toplam nüfusu 4 milyon ve en büyük şehri başkent Saraybosna olmasına rağmen oldukça sevimli ve göz alıcı bir havaalanı mevcut. (V) Osmanlı zamanında kurulmuş bir şehir olması, ülkede Müslümanların fazla olması ve NATO çatısı altında ülkenin kurulması sırasında Türkiye'nin sağladığı destekler sayesinde; Avrupa'da sadece Balkan coğrafyasında rastladığımız Türk sempatisi yüksek bir halk bizi karşıladı.

Türk olduğunuzu öğrendiklerinde ayrıca bir ilgi, muhabbet gösteriyorlar. Türkçe bildikleri kelimeleri sıralıyorlar art

I

arda. Havaalanında bizi festivalin tahsis ettiği araçla şoförümüz karşıladı. Havaalanına çok yakın olan otelimize giderken bize etrafı anlattı. Ülkeye ayak bastığınız andan itibaren yeni kurulmuş sayılabilecek devletin ayağa kalkma çabaları, yakın zamanda bitmiş savaşın ne denli yıkıcı olduğuna şahit oluyorsunuz. Savaşın sadece insanların canını değil; ticareti, kültürü, sanatı, mutluluğu aldığını çok net görüyorsunuz. Savaş zamanında kaçmak için kullanılan yer altı tünellerini ve hâlen aktif olan devasa NATO'nun üssünü gördükten sonra otelimize geldik. Otelimiz beş yıldızlı, gayet konforlu bir termal tesis. Hiçbir eksiği yok.

1. Bu metinde geçen "Türk olduğunuzu öğrendiklerinde ayrıca bir ilgi, muhabbet gösteriyorlar" cümlesinin ifade ettiği anlam aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Beğeni
- B) Ön yargı
- C) Varsayım
- D) Tahmin
- E) Özenme

2. Bu metinden hareketle "Saraybosna" ile ilgili aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Bosna Hersek'in en büyük şehri olduğu
- B) Yaşanan savaşın yıkıcı etkilerinin şehre hala hâkim olduğu
- C) NATO ve Türkiye'nin destekleriyle ekonomik gücünü yeniden kazandığı
- D) Halkının, Türk insanına sempati ile yaklaştığı
- E) Farklı dinden insanların yaşadığı

3. Bu metinde altı çizili cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gereksiz sözcük kullanımı
- B) Sözcüğün yanlış yerde kullanımı
- C) Yüklem eksikliği
- D) Tamlayan eki eksikliği
- E) Özne -yüklem uyumsuzluğu

4. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım yanlışlığı yapılmamıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

KONU ÇÖZÜM

1

Beğeni: Güzel veya çirkin yargısını verdiren duygu, zevktir.

Ön yargı: Bir kimse veya bir şeyle ilgili olarak belirli şart, olay ve görüntülere dayanarak önceden edinilmiş olumlu veya olumsuz yargı, peşin yargı, peşin hüküm, peşin fikirdir.

Varsayım: Henüz yeter derecede doğrulanmamış ancak doğrulanacağı umulan teorik düşünce, faraziye, hipotezdir.

Tahmin: Akla, sezgiye veya bazı verilere dayanarak olabilecek bir şeyi, bir olayı önceden kestirme

Özenme: Başkasına özenmek işidir.

"Türk olduğunuzu öğrendiklerinde ayrıca bir ilgi, muhabbet gösteriyorlar." cümlesinde beğeni anlamı vardır.

Cevap A

2

- "en büyük şehri başkent Saraybosna" cümlesinden "ülkenin en büyük şehridir" ifadesine ulaşırız.
- "Savaş zamanında kaçmak için kullanılan yer altı tünellerini ve hâlen aktif olan devasa NATO üssünü gördükten sora otelimize geldik." cümlesinden B seçeneğine ulaşırız
- "Türk olduğumuzu öğrendiklerinde ayrıca bir ilgi, muhabbet gösteriyorlar." cümlesinden D seçeneğine ulaşırız.
- "ülkede Müslümanların fazla olması" sözünden E seçeneğine ulaşırız.

Cevap C

3

"Türkçe bildikleri kelimeleri sıralıyorlar art arda." cümlesinde gereksiz sözcük kullanımına bağlı bir anlatım bozukluğu vardır. "sıralamak" art arda olacağı için "art arda" ikilemesinin kullanılmasına gerek yoktur.

Cevap A

4

• "pek çok" sözcüğü her zaman ayrı yazılır. İçinde "pek" sözcüğünün geçtiği bazı kelimelerin yazımı "Pek az, pekâlâ, pekiyi" şeklindedir.

- "birçok, birkaç, birbirine, hiçbir, biraz" sözcükleri her zaman bitişik yazılır.
- Özel adlar büyük yazılırken tür adları küçük yazılır.
- Birinci cümlede "pek çoğunuz" şeklinde yazılmalıdır.
- İkinci cümlede "hiçbir" şeklinde yazılmalıdır.
- Üçüncü cümlede "Avrupa şehirleri" şeklinde yazılmalıdır.
- Dördüncü cümlede "nüfus" şeklinde yazılmalıdır.

Cevap E

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Günümüzde insanlar trafikte, sokakta, toplu taşıma araçlarında veya iş yerlerinde hiç tanımadıkları insanlarla incir çekirdeğini doldurmayacak olaylardan tartışıp kavga edebiliyorlar. Birçok önemsiz durum, çok büyüyerek mutlaka birbirini yaralamaya kadar gidebiliyor. Eğitim ve araştırma hastanesinin yoğun hasta randevu ve muayene düzeni içerisinde bazı hastalarla tartışıyor, yok yere sinirlenip kendimi öfkeli hissediyordum. Tabii bu tepkisel davranışlarım beni hiçbir yere götürmediği gibi günümün kötü geçmesine sebep oluyordu. Daha sonrasında hastaların tepkilerinin benim şahsıma olmadığını anladım ve onların, içinde buldukları durum yüzünden hissettikleri üzüntü, çaresizlik ya da kızgınlığı sadece bana yansıttıklarını fark ettim. Bu farkındalık sonrası hastalarıma anlayış ve şefkat ile yaklaşmaya başladığım zamanda ise hastalarımla olan iletişimim değişti. Onlarla daha empatik bir iletişim kurarak, hoşgörülü olmaya başladım. Hatta artık şu cümleyi kurar olmuştum "Bir hasta gelip yüzüme çok kötü bir söz söylese bile ona gülümser geçerim."

Bu durum kendi hayatımdan sadece kısa bir örnek, eminim sizler de iş yerinizde ya da dışarıda hiç tanımadığınız insanlarla olan iletişiminiz sonucu öfke ve kızgınlık yaratan durumlarla karşı karşıya kalıyorsunuzdur. Fakat güzel bir haberim var, o da şu ki bir olay ve durum karşısında vereceğiniz yanıt sadece ve sadece siz seçiyorsunuz. Başınıza gelen olay her ne olursa olsun bu olay karşısında anlayış ve hoşgörü göstermeyi seçtiğiniz takdirde, bu durum sizin için kızgınlık yaratacak ve öfkeli yapacak bir hâl olmaktan çıkacaktır.

1. Bu metnin ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hoşgörü, toplum hayatının temel kurallarından en önemlisi olduğu için bu kurallara uymayan dışlanır.
- B) Başımıza gelen olayları biz seçemesek de başımıza gelen her olayda davranış ve tutumumuzu biz belirleyebiliriz.
- C) Toplumda genel saygı kuralları bir arada yaşamamızı kolaylaştırdığı için insanlarla daha rahat anlaşırız.
- D) Yaşamımızda beyaz noktalar kadar siyah noktalar da yer alır; önemli olan nerede olduğumuzu bilmektir.
- E) Günümüz insanların en önemli sorunu yoğun çalışma temposu içinde bulunmalarıdır.

2. Bu metnin yazarı aşağıdakilerden hangisiyle nitelendirilemez?

- A) Öz eleştiri yapmaktadır.
- B) Hoşgörülü olmayı kendine huy edinmiştir.
- C) Empati kurma yeteneği gelişmiştir.
- D) Mesleğinde tanınan bir kişidir.
- E) Alıngan değildir.

3. Bu metinde ilk paragrafta altı çizili cümlede görülen anlatım bozukluğunun özdeşi aşağıdaki cümlelerin hangisinde vardır?

- A) İşe giderken yolda bazen bir poğaça ve ayran alıp içerdim.
- B) Bisiklete binmesini senelerdir öğrenemedi.
- C) Bu karar meclisten eninde sonunda çıkabilir.
- D) Bırak salatayı, bir kebab bile yapmayı beceremeyiz.
- E) İki arsadan en büyüğünü büyük kardeşe verdik.

4. Son paragrafta

- I. ünlü daralması
- II. ünsüz yumuşaması
- III. ünsüz sertleşmesi

ses olaylarından hangileri yoktur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

KONU ÇÖZÜM

1

Metnin son bölümünde "Başımıza gelen olay her ne olursa olsun bu olay karşısında anlayış ve hoşgörü göstermeyi seçtiğimiz takdirde, bu durumu sizin için kızgınlık yaratacak ve öfkeliendirecek bir hâl olmaktan çıkacaktır." cümleden "Başımıza gelen olayları biz seçemesek de başımıza gelen her olayda davranış ve tutumumuzu biz belirleyebiliriz." seçeneğine ulaşabiliriz.

Cevap B

2

- "Bir hasta gelip yüzüme çok kötü bir söz söylese bile ona gülümser geçerim." cümlesinden B seçeneğine ulaşırız. "daha sonrasında hastaların tepkilerin benim şahsıma olmadığını anladım..." cümlesinden A seçeneğine ulaşırız. "Onlarla daha empatik bir iletişim kurarak, hoşgörülü olmaya başladım." cümlesinden C seçeneğine ulaşırız.
- "Daha sonrasında hastaların tepkilerinin benim şahsıma olmadığını anladım ve onların, içinde buldukları durum yüzünden hissettikleri üzüntü, çaresizlik ya da kızgınlığı sadece bana yansıttıklarını fark ettim" cümlesinden E seçeneğine ulaşırız.

Cevap D

3

"Birçok önemsiz durum, çok büyüyerek mutlaka birbirini yaralamaya kadar gidebiliyor." cümlesinden çelişen sözcüklerin kullanımına bağlı bir anlatım bozukluğu vardır. "mutlaka ve gidebiliyor" kesinlik ve ihtimal anlamlar verdiği için birbiriyle çelişir.

C seçeneğinde "Bu karar meclistan eninde sonunda çıkabilir." cümlesinde de "eninde sonunda ve çıkabilir" birbiriyle çeliştiği için çelişen sözcüklerin kullanımına bağlı bir anlatım bozukluğu vardır.

Cevap C

4

- sonuç-u → ünsüz yumuşaması
- verecek → ünsüz yumuşaması
- seçtik → ünsüz yumuşaması
- seçti → ünsüz sertleşmesi
- çıkacaktır → ünsüz sertleşmesi

Ünlü daralması yoktur.

Cevap A

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Zebralar genellikle belgesellerde Afrika hayvanları olarak sık sık karşımıza çıkan yabancı hayvanlardan biridir. En çok dikkatimizi çeken özelliği vücutlarının tamamını kaplayan siyah beyaz renkli çizgilerinin bulunmasıdır. Hayvanlar içinde atgiller ailesine mensup olan bu tek toynaklı canlılar, aynı zamanda atların yakın akrabasıdır. Siyah beyaz çizgileri sayesinde düşmanları sürüyü bir bütün olarak görüp kaçar. En etkileyici özelliği ise insanların parmak izleri gibi onların IV da çizgilerinin birbirinden farklı olmasıdır. Şaşırtıcı bir şekilde bir tay on beş dakika sonra yürüyebilir. Tam bir saat V içerisinde aynı tay koşmaya başlar. Böyle hızlı bir gelişime rağmen ölüm oranları çok yüksektir. Evcilleştirilmesi çok zor olan bu zebraların ortalama boyları 1-2 metre arasındadır. Ortalama ağırlıkları ise 250 (I) 400 kilogram arasındadır ve büyük gruplar hâlinde otlaklarda yaşar. Uykuda bile savaşmaya hazır olan bu zebralar (II) dizlerinin kilitlemesi ile ayakta uyuyabilir. Oldukça hızlı koşabilen zebralar, nedeni bilinmez fakat Afrika (III) nın bir diğer otçul hayvanı olan antiloplarla birlikte sürü oluşturabilmektedir (IV) Aynı zamanda atgiller ailesinin bir parçası olduğundan aynı atlar gibi yeşeri bulunmaktadır. Koşma hızları yine atlarla aynı düzeyde olan zebralar, atlara nazaran daha güçlü bir yapıya sahiptir.

1. Bu metinde "zebralar" ile ilgili

- İnsan hakimiyetine girmeleri mümkün değildir.
- Antiloplarla sürü oluşturmalarının nedeni aynı aileye mensup olmalarıdır.
- Hızlı bir gelişim içinde yaşarlar.
- Afrika'nın en hızlı hayvanlarıdır.
- Siyah beyaz renkleri avcılarının tutumunu etkilemektedir.

yargılarından hangilerine ulaşamaz?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) III ve IV E) IV ve V

2. Bu metinde parantez içinde numaralanmış yerlere hangi noktalama işaretleri sırasıyla getirilmelidir?

- (-) (;) (') (.)
- (,) (,) (') (...)
- (-) (,) (') (.)
- (-) (,) (-) (...)
- (,) (-) (;) (.)

3. Aşağıdaki cümlelerden hangisi, bu metinde altı çizili cümlelerin öznesine göre çatısıyla özdeş değildir?

- Fatma Hanımlara giderken kendi tarhanalık malzemelerini de götürdüler.
- Yazın gelmesiyle üzümler hasat edilmeye başlandı.
- Babamın ellerine sıkı sıkıya sarılarak ürkek gözlerle ve adımlarla gene aynı kentin aynı cadde-sinde yürüyordum.
- İnsanlar günlük ihtiyaçlarını mütevazı bakkal dükkânlarında karşılıyorlardı.
- Son zamanların en ilginç filmlerinden birini izliyorum.

4. Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangisi yapım eki almamıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

KONU ÇÖZÜM

1

- "Evcilleştirmeleri çok zor olan bu zebraların" sözüyle birinci maddeye ulaşırsınız.
- "Şaşırtıcı bir şekilde bir tay on beş dakika sonra yürüyebilir. Tam bir saat içinde koşmaya başlar." cümlelerinden üçüncü maddeye ulaşırsınız.
- "Siyah beyaz çizgileri sayesinde düşmanları sürüyü bir bütün olarak görüp kaçıyor" cümlesinden beşinci maddeye ulaşırsınız.

Cevap C

2

- Bir numaralı yere kısa çizgi gelmelidir.
- İki numaralı yere özneyi ayırmak için virgül getirilmelidir.
- Üç numaralı yere özel isme gelen çekim ekini ayırdığı için kesme işareti gelmelidir.
- Dört numaralı yere cümle bittiği için nokta gelmelidir.

Cevap C

3

- "Şaşırtıcı bir şekilde bir tay on beş dakika sonra yürüyebilir" cümlesinde özne belli olduğu için bu cümle etkindir.
- A seçeneğinde götüren belli olduğu için etken C seçeneğinde yürüyen belli olduğu için etken
- D seçeneğinde karşılayanlar belli olduğu için etken
- E seçeneğinde "izliyorum" yüklemi "ben" öznesini aldığı için etkindir.
- B seçeneğinde "hasat eden" olmadığı için edilgendir.

Cevap B

4

Yapım ekleri sözcüğün anlamını ya da türünü değiştiren eklerdir. Bir sözcük isimden fiile ya da fiilden isime geçmişse yapım eki almıştır.

- "öz-el-lik" iki yapım eki almıştır.
- "kap-la-y-an" iki yapım eki almıştır.
- "sür-ü" bir yapım eki almıştır.
- "ciz-gi" bir yapım eki almıştır.
- "hayvanlar" sözcüğü sadece çekim eki almıştır.

Cevap C

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Ludwig van Beethoven, çocuk yaşlardan itibaren müziğe olan ilgisi ve yeteneği müzik öğretmeni ve babası tarafından keşfedilmiştir.

1783 yılında bestecilik dersleri almaya başladığı öğretmeninin yardımıyla kendini günden güne geliştirir ve ilk bestesini yayımlar. 1785 yılında müziğinde ve bestelerinde Mozart etkisi görülen Beethoven, öğretmeni Neefe tarafından Mozart ile çalışması için Viyana'ya gönderilir. Lakin Viyana'ya gidişinden iki hafta sonra annesinin hastalandığını öğrenen Beethoven yaşadığı şehre geri döner. Aynı yıl içerisinde annesini kaybeden müzisyenin babası o dönemler sıkıntılıdır. Olaylar sonucunda Beethoven küçük kardeşlerinin sorumluluğunu üstlenmek adına beş yıl boyunca Bonn'da kalmaya karar verir. Ünlü müzisyen özel ders vererek ve sarayların orkestralarında viyola çalarak ailesine maddi yardımda bulunur.

1792 yılında Viyana'ya giden Beethoven burada klasik müziğin ünlü bestecisi Joseph Haydn'ın yanında çalışmaya başlar. Haydn'ın yardımı ve desteği ile kısa sürede ünlü ve tanınan Beethoven, fazla ilgiden rahatsız olmaya başlar ve bunun üzerine "Mutluluk bana yaramıyor. Ben dünyaya mutlu, kaygısız bir hayat sürmek için değil, büyük eserler yaratmak için gelmişim." der.

Yaşamı boyunca talihsizlikler ve hastalıklarla (I) savaşın Beethoven hiçbir zaman (II) müzikten ve üretmekten vazgeçmemiştir. Önceleri kendini duyma problemi olarak gösteren (III) rahatsızlığı daha sonrasında sağlığa dönüşmüştür. (IV) Sağlıklı probleminin ilerlediği dönemlerde çektiği acılara dayanamayan Beethoven bir vasiyetname hazırlamıştır. Ancak bir süre sonra tekrar toparlanıp beste yapmaya devam etmiştir. 1817 senesinde duyma yetisini tamamıyla kaybeden Beethoven, etrafındaki (V) insanlarla iletişim kurmak adına konuşma defterlerini kullanmaya başlamıştır. Sağlıklı durumu müziğini hiçbir zaman etkilememiştir.

1. Bu metinde numaralanmış sözcüklerden hangisi gerçek anlamının dışında kullanılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Bu metinden hareketle "Beethoven" ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) İlk bestesini ne zaman yayımladığına
B) Yaşamış olduğu işitme probleminin sanatını olumsuz etkilemediğine
C) Özel dersler vererek maddi sıkıntı yaşayan ailesine yardım ettiğine
D) Müziğe olan yeteneğini keşfeden kişinin hocalığını da yapan Mozart olduğuna
E) Farklı sanatçıların etkisinde kaldığına

3. Bu metinde koyu yazılmış cümlenin ifade ettiği anlam aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Beğeni B) Amaç
C) Aşamalı durum D) Çıkarım
E) Karşılaştırma

4. Bu parçadan alınan aşağıdaki cümlelerden hangisindeki ikili sözcükler yapı olarak birbirinden farklıdır?

- A) 1783 yılında bestecilik dersleri almaya başladığı öğretmeninin yardımıyla kendini günden güne geliştirir ve ilk bestesini yayımlar.
B) 1792 yılında Viyana'ya giden Beethoven burada klasik müziğin ünlü bestecisi Joseph Haydn'ın yanında çalışmaya başlar.
C) Ünlü müzisyen özel ders vererek ve sarayların orkestralarında viyola çalarak ailesine maddi yardımda bulunur.
D) Yaşamı boyunca talihsizlikler ve hastalıklarla savaşı Beethoven hiçbir zaman müzikten ve üretmekten vazgeçmemiştir.
E) Ludwig van Beethoven, çocuk yaşlardan itibaren müziğe olan ilgisi ve yeteneği müzik öğretmeni ve babası tarafından keşfedilmiştir.

KONU ÇÖZÜM

1

Gerçek anlam, bir sözcüğün ilk anlamında kullanılmasıdır. Mecaz anlam ise sözcüğün ilk anlamından uzaklaşmasıdır.

"Müzik" sözcüğü aklımıza gelen ilk anlamıyla kullanılmıştır. "sağırılık" sözcüğü sağır olma anlamıyla kullanıldığı için gerçek anlamlıdır.

"insanlarla" sözcüğü aklımıza gelen ilk anlamıyla kullanılmıştır. "savaşan" sözcüğü bu cümlede hastalıkla mücadele etmek anlamıyla kullanıldığı için gerçek anlamının dışında kullanılmıştır.

Cevap A

2

- "1783 yılında bestecilik dersleri almaya başladığı öğretmeninin yardımıyla ilk bestesini yayımlar." cümlesinden A seçeneğine ulaşırız.
- "Ünlü müzisyen özel ders vererek ve sarayların orkestralarında viyola çalarak ailesine maddi yardımda bulundu." cümlesinden C seçeneğine ulaşırız.
- "Bestelerinde Mozart etkisi görülür. Hayd'ın yardımı..." cümlesinden E seçeneğine ulaşırız.

Cevap D

3

Beğeni:

Amaç: Bir yargının hangi amaçla gerçekleştirildiğini belirtir. Amaç cümlesinde amacı nedir, sorusuna yanıt aranır. Genelde "-mak için, -mek için" şeklinde biter.

"Bizi görmek için geldi." cümlesinde gelmesinin amacı nedir? Dediğimizde "bizi görmek" cevabını alırız.

Aşamalı durum: Bir olayın, durumun olumlu ya da olumsuz yönde giderek değiştiğini anlatan cümlelerdir. Genelde "günden güne, giderek, gün geçtikçe" sözleri kullanılır.

Çıkarım: Bir duruma bağlı sonuca varma, yorum yapmadır. Genelde "demek ki, gösteriyor, anlaşılıyor" sözcükleri kullanılır.

"Yapıtları üzerine yazılmış inceleme yazılarının sayısı, onun nitelik açısından ciddi bir okur kitlesine sahip olduğunu gösterir."

Karşılaştırma: Varlıkları benzeyen ya da ayrılan yönleriyle göstermektir. Genelde "en, ise, daha, kadar" kullanılır.

"Anadolu'da yaşamış en ilginç canlılardan biri olan Toros kaplanının türü yok oldu." cümlesinde geçen "en"le diğer canlı türleri karşılaştırılmıştır.

"Ben dünyaya mutlu, kaygısız bir hayat sürmek için değil, büyük eserler yaratmak için gelmişim." cümlesinde amaç vardır. "Gelmesinin amacı nedir?" dediğimizde "büyük eserler yaratmak" cevabını alırız.

Cevap B

4

- "1783 yılında bestecilik dersleri almaya başladığı öğretmeninin yardımıyla kendini günden güne geliştirir ve ilk bestesini yayımlar." İki sözcük türemiş yapıdır.
- "1792 yılında Viyana'ya giden Beethoven burada klasik müziğin ünlü bestecisi Joseph Haydn'ın yanında çalışmaya başlar" İki sözcük türemiş yapıdır
- "Ünlü müzisyen özel ders vererek ve sarayların orkestralarında viyola çalarak ailesine maddi yardımda bulunur." İki sözcük basit yapıdır.
- "Yaşamı boyunca talihsizlikler ve hastalıklarla savaşan Beethoven hiçbir zaman müzikten ve üretmekten vazgeçmemiştir" İki sözcük türemiş yapıdır
- "Ludwig van Beethoven, çocuk yaşlardan itibaren müziğe olan ilgisi ve yeteneği müzik öğretmeni ve babası tarafından keşfedilmiştir" cümlesinde "yaş-lar-dan" sözcüğü basit yapı, "keşfedilmiştir" sözcüğü birleşik yapıdır.

Cevap E

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Orman, genellikle ağaç ve orman altı çalılıklarıyla kaplı olan geniş bir alandır. Amazon yağmur ormanları gibi bazı büyük ormanlar binlerce yıldır varlıklarını sürdürmektedir. İnsanlar bu geniş orman alanlarını yok etmiştir ancak bunların yerine yeni ağaçlar dikildiğinden günümüzde yeryüzünün beşte biri hâlâ ormanlarla kaplıdır.

(I) Ormanlar kendilerine özgü bir çevre oluşturur. (II) Yer seviyesinde genellikle gölgelik ve serindir çünkü ağaçların yaprakları ormanı gölgeyle kaplar. (III) Hava sakindir; ağaçlar, dışarıdaki rüzgârı ormanın iç kesimlerine gelmeden keser. (IV) Gündüzleri serin geceleri de ılıktır. (V) Bu yönüyle ormanlar vahşi yaşamın gelişmesi için uygun alanlardır.

Ormanların önemli işlevleri vardır. Tüm yeşil bitkiler gibi ağaçlar da havadan karbondioksit alarak yerine oksijen verir. Bu nedenle ormanlar insanlar ve hayvanların ihtiyaç duydukları oksijenin temel kaynağıdır ve havadaki karbondioksit oranının da artmasını engeller. Karbondioksit miktarının artması küresel ısınmaya neden olur. Ormanlar tüm yağmur suyunu çekerek belirli aralıklarla bir miktarını nehirlere geri veren dev bir sünger işlevi görür ve suyu içeride tutarak sellere de engel olur. **Ormanlar ayrıca toprak erozyonunu önler, nehir ve göllerin alüvyonlarla dolmasını engeller.**

Ormanlar birçok hayvan için bannaktır ve yiyecek kaynağıdır. Yapraklar, çiçekler, meyveler, tohumlar, yemişler, böcekler, kuşlar ve kendilerinden daha büyük hayvanlar için yem olacak sincap ve fare gibi bazı küçük memeliler için temel besin kaynaklarıdır. Nemli orman toprağının kırkayaklar, böcekler, karıncalar ve birçok böceğin yumurta ve larvalarından oluşan kendine özgü canlıları vardır.

1. Bu metinde numaralanmış cümlelerden hangilerinde yargı, gerekçesiyle birlikte verilmiştir?

- A) I ve II B) I ve III C) I ve V
D) II ve III E) III ve V

2. Aşağıdakilerden hangisi bu metne göre ormanların işlevlerinden biri değildir?

- A) Dünyanın oksijen ihtiyacını karşılaması
B) Tarım arazilerinin yok olmasını engellemesi
C) Yabani yaşam için yaşam alanı oluşturması
D) Ernici gücüyle sellerin oluşumunu engellemesi
E) Kendine özgü canlı türleri oluşturması

3. Bu metinde koyu yazılmış cümlede aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) İki yüklem
B) İsim tamlaması
C) Basit yapıli sözcük
D) Türemiş yapıli sözcük
E) Birleşik yapıli sözcük

4. Bu parçada geçen aşağıdaki cümlelerin hangisinde ögeler yanlış ayrılmıştır?

- A) Orman / genellikle ağaç ve orman altı çalılıklarıyla kaplı olan geniş bir alandır.
B) İnsanlar / bu geniş orman alanlarını / yok etmiştir.
C) Ormanların önemli işlevleri / vardır.
D) Amazon yağmur ormanları gibi / bazı büyük ormanlar / binlerce yıldır varlıklarını / sürdürmektedir.
E) Karbondioksit miktarının artması / küresel ısınmaya / neden olur.

KONU ÇÖZÜM

1

Gerekçe cümlesinde bir eylemin niçin, neden yapıldığı verilir. Özellikle "çünkü" bağlacı gerekçe cümlelerinde kullanılır.

"(II) Yer seviyesinde genellikle gölgelik ve serindir çünkü ağaçların yaprakları ormanı gölgeyle kaplar." cümlesinde "gölgelik ve serin" olmasının gerekçesi verilmiştir. "(III) Hava sakindir, ağaçlar, dışardaki rüzgan ormanın iç kesimlerine gelmeden keser." cümlesinde havanın sakin olmasının gerekçesi verilmiştir.

Cevap D

2

"Bu nedenle ormanlar insanlar ve hayvanların ihtiyaç duydukları oksijenin temel kaynağıdır." cümlesinden "Dünyanın oksijen ihtiyacına katkıda bulunur." seçeneğine ulaşırsınız.

"Bu yönüyle ormanlar vahşi yaşamın gelişmesi için uygun alanlardır." cümlesinden "Yabani yaşam için yaşam alanı oluşturur." seçeneğine ulaşırsınız.

"Ormanlar tüm yağmur suyunu çekerek belirli aralıklarda bir miktarını nehirlere göre veren dem bir sünger işlemi görür ve suyu içeride tutarak sellere de engel olur." cümlesinden "Emici gücüyle sellerin oluşumunu engeller." seçeneğine ulaşırsınız.

Parçanın son bölümünden de E seçeneğine ulaşırsınız.

Cevap B

3

Ormanlar ayrıca toprak erozyonunu önler, nehir ve göllerin alüvyonlarla dolmasını engeller.

- İki yüklem "önler" ve "engeller" sözcükleri yüklemidir.
- İsim tamlaması "toprak erozyonu" belirtisiz isim tamlamasıdır.
- Basit yapıli sözcük "ormanlar, toprak", nehir, göllerin" sözcükleri basit yapılidir.
- Türemiş yapıli sözcük "ayrıca, dolmasını" sözcükleri türemiş yapılidir.
- Birleşik yapıli sözcük kullanılmamıştır.

Cevap E

4

Ögeler bulunurken önce yüklem sonra özne bulunur. Bu iki öge bulunduktan sonra diğer ögeler bulunur.

Yüklem:

Özne: kim, ne

Zarf Tümleci: Nasıl, ne zaman, ne kadar, niçin

Dolaylı Tümleç: Kime, kimde, kimden; nereye, nerede, nereden

Belirtili Nesne: Neyi, kimi

Belirtisiz Nesne: Ne

"Amazon yağmur ormanları gibi / bazı büyük ormanlar / binlerce yıldır varlıklarını / sürdürmektedir." cümlesinde ögeler yanlış ayrılmıştır.

- **Yüklem:** sürdürmektedir.
- **Özne:** Amazon yağmur ormanları gibi bazı büyük ormanlar
- **Zarf tümleci:** binlerce yıldır
- **Belirtili nesne:** varlıklarını

Cevap D

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Çocuk; seslerin, hecelerın, kelimelerin söylenmesinde istemsiz, işitilebilir veya sessiz tekrarlar ve uzatmalarla belirlenen konuşma akıcılığı bozukluğu yani "kekemelik" yaşayabilir. (II) Bazen bu bozukluk, konuşmayla ilgili veya ilgisiz beden hareketleri ve mimiklerle birlikte görülmektedir. (III) Kekemeliğı başlatan unsurlar korku ve strestir. (IV) Onlardan fazla şey beklenildiğini bilmek en büyük baskı unsurları arasındadır. (V) Kekemelik genel olarak dil gelişiminin başladığı zamanlarda ortaya çıkan bir durumdur.

Kekemeliğın oluşmasına neden olabilecek birçok faktör var. Psikolojik, fizyolojik ve kalıtsal nedenler kekemeliğın başlıca nedenleri. Solunum bozukluğu, nefes alıp vermeyi doğru bir şekilde uygulayamama da bu nedenler arasında. Ayrıca çocuğı psikososyal anlamda olumsuz etkileyebilecek çevre ve ortamlarda bulunulması, ailevi huzursuzluk ve sıkıntılar, aniden duyulan şiddetli korku da kekemeliğın sebepleri olarak belirtiliyor. Ani travma duyguları kekemeliğe yol açabileceğı gibi, ailede kekeme bir bireyin de olması çocuğın onu rol model alması ile çocukta da kekemeliğı başlatabilir.

Bu hususlardan sonra aileye büyük görev düştüğünü belirtmek gerek. Çocuğın gelişim döneminde aile onu dikkatle izlemeli, herhangi bir gerilik ya da yaştlarından farklı konuştuğının tespiti durumunda da mutlaka bir uzmana başvurma yolu tercih edilmelidir. Aileler çocuğın psikolojik, ruhsal ve duygusal gelişimi için sağlıklı ortamlar yaratmaya çalışmalı; daha sevecen, anlayışlı ve güvenli davranış modelleri belirlemelidir. Ayrıca sabırla onlarla sürekli iletişim hâlinde olmalıdırlar.

1. Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kekemelik yaşayan çocukların ruh sağlığı
- B) Dilsel gelişim aşamaları
- C) Kekemeliğın nedenleri ve dikkat edilmesi gerekenler
- D) Ani travma ve korkunun çocuk psikolojisindeki yeri ve doğurduğu sıkıntılar
- E) Çocuklardaki sağlık sorunlarının tedavi yolları

2. Aşağıdakilerden hangisi bu metnin anahtar kavramlarından biri olmaz?

- A) Çocuk
- B) Kekemelik
- C) Dil
- D) İşitme
- E) Konuşma

3. Bu metinde numaralanmış cümlelerle ilgili verilen bilgilerden hangisinde yanlışlık yapılmıştır?

- A) I. cümlede, eyleminin tek çeşidi kullanılmıştır.
- B) II. cümle kurallı cümledir.
- C) III. cümle sadece özne ve yüklemden oluşmaktadır.
- D) IV. cümlede fiilde çatı özelliğı aranmaz.
- E) V. cümlede sıfat ve zarf-fiil kullanılmıştır.

4. Yukarıdaki altı çizili sözcüklerin hangisinde hem yapım hem de çekim eki kullanılmamıştır?

- A) düştüğünü
- B) gelişim
- C) yaştlarından
- D) konuştuğının
- E) döneminde

KONU ÇÖZÜM

1

Metnin tamamında kekemelikten söz edilmiştir. Birinci paragrafta kekemelik açıklanmış, sonraki paragraflarda kekemeliğe neden olacak faktörler ve kekemelikte dikkat edilmesi gereken noktalar anlatılmıştır. Bu nedenle "Kekemeliğin nedenleri ve dikkat edilmesi gerekenler" metnin konusudur.

Cevap C

2

Birinci ve ikinci paragraflarda "çocuk" kavramına vurgu yapılmıştı. Metnin tamamında "kekemelik" kavramına vurgu yapılmıştır. İkinci paragrafta "dil" kavramı üzerine vurgu yapılmıştır. Parçanın genelinde kekemelikten söz edildiği için "konuşma" kavramına da vurgu yapılmıştır.

Cevap D

3

Fiilde çatıda özneye ve nesneye bakılır. Çatı özelliği yüklemi isim olan cümlelerde aranmaz.

- I. cümlede sadece isim-fiil kullanılmamıştır. "belirlenen" sözcüğünde "-en" sıfat-fiili kullanılmıştır.
- II. cümlede "yaşayabilir" yüklemi sonda olduğu için ikinci cümle kurallıdır.
- III. cümlede "korku ve strestir" yüklem, "kekemeliği başlatan unsurlar" öznedir.
- IV. cümlede "arasındadır" yüklemi isim olduğu için çatı özelliği aranmaz.
- V. cümlede "ol-arak" zarf-fiil, "çık-ar" sıfat-fiildir.

Cevap A

4

- "düş-tük-ü-n-ü" sözcüğünde "-tük" yapım eki, -ü çekim ekidir.
- "yaş-ıt-lar-ı-n-da" sözcüğünde "-ıt" yapım eki, diğerleri çekim ekidir.
- "konuş-tuk-u-n-un" sözcüğünde "-tuk" yapım eki diğerleri çekim ekidir.
- "dön-em-i-n-de" sözcüğünde "-em" yapım eki diğerleri çekim ekidir.
- "gel-iş-im" sözcüğünde iki ek de yapım ekidir.

Yanıt: B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Selçuklu Sultanı Alâeddin Keykubad, öldüğü zaman üç oğul bırakmıştı. Keykubat kendisinden sonra tahtına oğullarından İzzeddin Kılıç Arslan'ın çıkmasını vasiyet etmişti ama onun vasiyeti yerine getirilmedi. Sultanın ölümünün ardından özellikle vezir Saadettin Köpek'in girişimleri ile Selçuklu Devleti'nin ileri gelenleri; yeteneksizliği, ahlaki bozukluğu ve eğlenceye düşkünlüğü yüzünden Selçukluların altın çağını sona erdirecek olan on beş yaşındaki 2. Gıyaseddin Keyhüsrev'i Selçuklu tahtına çıkardılar.

Gıyaseddin Keyhüsrev'in yandaşlarının çabalarıyla Selçuklu tahtına çıkarmayı başaran Saadettin Köpek, hemen kolları sıvadı ve muhaliflerini ortadan kaldırma girişimlerine başladı. Devlete yıllarca büyük hizmetleri geçmiş olan çok

I

II

değerli devlet adamlarını birer birer bertaraf etti, onların yerlerine kendine yakın adamları getirdi ve devletin tek hâkimi

III

oldu. Saadettin Köpek, elinde bir oyuncak hâline gelen Keyhüsrev'in tahtının emniyetini temin etmek bahanesi ile

IV

V

Şehzade İzzeddin Kılıç Arslan ile Şehzade Rükneddin'i hapse attırdı ve çok geçmeden ikisini de boğdurdu.

Çok genç ve garip bir tabiata sahip Keyhüsrev'in tahtının rakibi kalmamıştı. Kısa sürede Selçuklu Devleti'nin bütünü üzerinde kontrolü eline geçiren ve genç sultan adına devleti tek başına yönetmeye başlayan Saadettin Köpek, Eyyubilere karşı kazandığı Samsat zaferinden sonra doymaz gözünü Selçuklu tahtına dikti. Kendi sonsuz ihtiraslarına kavuşabilmek için etrafında topladığı sadık adamlarıyla birlikte Selçuklu soyuna mensup olduğu yalanını yaymaya başladı.

1. Bu metinde yazar aşağıdakilerin hangisinden bahsetmektedir?

- A) Selçuklu Devleti'nin yıkılışından
- B) Selçuklu Sultanı Alâeddin Keykubat'ın ölüm nedeninden
- C) Alaeddin Keykubat'ın ölümünden sonraki yönetim anlayışından
- D) Selçukluların Eyyubilerle savaşı ve sonuçlarından
- E) Selçuklu sultanlarının devleti yönetme becerisinden

2. Numaralandırılan sözcük gruplarının bu metinde kazandıkları anlamlarla ilgili verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I. söz grubu, bir işi bütün gücüyle yapmaya hazırlanmak anlamında kullanılmıştır.
- B) II. söz grubu, saklamak anlamında kullanılmıştır.
- C) III. söz grubu, ortadan kaldırmak, etkisiz hâle getirmek anlamında kullanılmıştır.
- D) IV. söz istediği gibi kullanmak anlamında kullanılmıştır.
- E) V. söz grubu elde etmek, sağlamak anlamında kullanılmıştır.

3. Bu metnin ilk cümlesinin öge sıralanışı ile aynı olan cümle aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Zühre Apartmanı, her zamanki sıradan hâllerini yaşıyordu.
- B) Dedikoduyu ve başkalarının işiyle ilgilenmeyi çok sevdiği için ona Meraklı Mehmet Bey diyorlardı.
- C) Günden güne devam eden bu sesler, bir zaman sonra odadan da duyulmaya başladı.
- D) Salim, pencere önüne yaklaştıkça garip sesler işitiyordu.
- E) Öğrencileriyle buluşan Kemal, yaşadıklarını bir bir anlattı.

4. Bu parçada altı çizili cümlede aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Gövde hâlinde sözcük
- B) Fiilden isim yapım eki alan sözcük
- C) İsimden fiil yapım eki alan sözcük
- D) İsimden isim yapım eki alan sözcük
- E) Bildirme eki

KONU ÇÖZÜM

1

Metnin bütününde Saadettin'den söz edilmiştir. Vezir Saadettin Alaeddin Keykubad'ın ölümünden sonra tahta geçireceği kişiyi ayarlamış, yönetimde söz sahibi olup yönetimi devralmak için yaptıklarından söz edilmiştir.

Cevap C

2

"Kolları sıvamak": Bir işi yapmaya hazırlanmak anlamıyla kullanılmıştır.

"Ortadan kaldırmak": B seçeneğinde yanlış açıklanmıştır. Yok etmek anlamıyla kullanılmıştır.

"Bertaraf etmek" ortadan kaldırmak, etkisiz hâle getirmek anlamıyla kullanılmıştır.

"Oyuncak hâline gelen": her dediğini yaptırmak, istediği gibi kullanmak anlamıyla kullanılmıştır.

"Temin etmek": elde etmek, sağlamak anlamıyla kullanılır.

Cevap B

3

"Selçuklu Sultanı Alâeddin Keykubad, öldüğü zaman üç oğul bırakmıştır"

Yüklem: bırakmıştı.

Özne: Selçuklu Sultanı Alâeddin Keykubad

Zarf tümleci: öldüğü zaman

Belirtisiz nesne: üç oğul

D seçeneğinde "Salim, (özne) pencere önüne yaklaştıkça (zarf tümleci) garip sesler (belirtisiz nesne), işitiyordu (yüklem)

Cevap D

4

Kendi sonsuz ihtiraslarına kavuşabilmek için etrafında topladığı sadık adamlarıyla birlikte Selçuklu soyuna mensup olduğu yalanını yaymaya başladı.

- Gövde hâlinde sözcük: "top-la-dığı"
- Fiilden isim yapım eki alan sözcük "yay-ma"
- İsimden fiil yapım eki alan sözcük "baş-la"
- İsimden isim yapım eki alan sözcük "son-suz"

Bildirme eki, kullanılmamıştır. Bildirme eki, çoğu sürerlik, kesinlik veya kuvvetli ihtimal kavramlarını vermek için yüklem sonuna gelen -dır, -dir ekidir.

Cevap E

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Orhan Veli hayata çok erken veda etti ancak 36 yıllık (I) kısacık ömrüne çok şey sığdırdı. Güzel yaşamayı bildi belki de (II) dolu dolu, sanki bu dünyada çok kalamayacağını (III) hisseder gibi. Bir sürü (IV) güzel dost edindi, çok insan sevdi, kitap dolusu şiirler kaleme aldı. Türk edebiyatında (V) yeni bir akımın başlamasına öncülük etti.

Orhan Veli'nin edebiyata merakı ilkokulda başlamıştı, yazmayı ve okumayı çok seviyordu. Lisenin ilk sınıfında edebiyat hocası Ahmet Hamdi Tanpınar'dı. Ondan gördüğü destekle yazı ve şiirler yazıyordu. Ayrıca ömür boyu beraber olacağı ve aynı şiir görüşünü paylaşacağı arkadaşları ile de bu yıllarda tanıştı: İlkokulun son sınıfında Oktay Rifat'la, lisenin birinci sınıfında Melih Cevdet'le karşılaşmıştı. Bu konu hakkında Oktay Rifat şöyle diyor: "İkimiz de şiir delisi idik. Orhan zil çalar çalmaz yanıma gelir: "Teneffüsü boşa geçirmeyelim Oktay." derdi. "Şiir sözü edelim, şiir konuşalım demektir bu. Bir yıl sonra İstanbul'dan Melih geldi. O da bizim gibi şiire tutkundu. Üç kafadar çocukluktan delikanlılığa el ele geçtik."

Onun şiirleri birer oyun gibidir. Hep bir sürpriz karşısındasınızdır: Kuşçudan yüz paralık bulut satın alır, gökyüzünü maviye boyar, yırtılan denizleri diker, ceketıyla konuşur... Orhan Veli'nin "Yazık Oldu Süleyman Efendi'ye" dizesi meşhur olmuştur. Halk tarafından atasözü olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu, onun şiirlerinin ne kadar benimsendiğini ve beğenildiğini gösterir desek yanlış olmaz sanırım.

1. Yukarıda ilk paragraftaki numaralanmış sözcüklerden hangisi öznellik içermez?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Bu metne göre aşağıdakilerden hangisi Orhan Veli'nin şiirlerinin benimsendiğinin bir göstergesidir?

- A) Şiirlerinin herkes tarafından ezbere bilinmesi
B) Bir dizesinin kalıplaşmış söz olarak kabul görmesi
C) Büyük küçük herkes tarafından tanınması
D) Edebiyat dergilerinde sık sık şiirlerinin yayımlanması
E) Halkın sorunlarını ele alması

3. Bu metinden hareketle "Orhan Veli ve şiirleri" ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Şiirleri hayali ögeler barındırmaktadır.
B) Toplumsal konulara ağırlık verir.
C) Tutkulu bir şiir aşığıdır.
D) Aynı düşüncede arkadaşlara sahiptir.
E) Edebiyata merakı küçük yaşta başlamıştır.

4. "Orhan Veli'nin edebiyata merakı ilkokulda başlamıştı"

Bu parçada geçen yukarıdaki cümlenin öznesi aşağıdaki söz gruplarının hangisinden oluşmuştur?

- A) İsim-fiil grubu
B) Zarf-fiil grubu
C) Sıfat-fiil grubu
D) İsim tamlaması
E) Sıfat tamlaması

KONU ÇÖZÜM

1

Öznel: Özneye ilişkin olan, öznedeki oluşun, nesnelere gerçeğine değil, bireyin düşünce ve duygularına dayanan, enfüsü, subjektif, nesnel karşıtıdır. Yorum içerir, kişiden kişiye değişir.

- "Yeni", sözcüğü parçadaki anlamı göre kanıtlanabilir.
- "dolulu", "hisseder", "güzel", "kısacık ömrüne" sözcükleri kişiye göre değişebileceği için öznelir.

Cevap E

2

"Orhan Veli'nin "Yazık Oldu Süleyman Efendi"ye dizesi meşhur olmuştur. Halk tarafından atasözü olarak kullanılmaya başlanmıştır. cümlesinden Orhan Veli'nin benimsendiğini çıkarabiliriz çünkü bir dizesi atasözü olarak kabul görmüştür. Atasözü de kalıplaşmış sözlerdir.

Cevap B

3

- "İkimizde şiir delisi idik. Orhan zil çalar çalmaz yanıma gelir. Tenefüsü boşa geçirmeyelim Oktay." cümlesinden tutkulu bir şiir aşığıdır cümlesine ulaşırız.
- "kuşçudan yüz paralık bulut satın alır, gökyüzünü maviye boyar." cümlesinden "şiirleri hayali öğeler barındırır." cümlesine ulaşırız.
- "Aynı şiir görüşünü paylaşacağı arkadaşları" sözünden D seçeneğine ulaşırız.
- "Edebiyata merakı ilkokulda başlar" cümlesinde E seçeneğine ulaşırız.

Cevap B

4

Özneyi bulurken yükleme kim ve ne sorularını sorarız. Söz grubu denmişse öznenin tamlama mı, fiilimsi mi, edat mı olup olmadığına bakarız.

"Orhan Veli'nin edebiyata merakı ilkokulda başlamıştı" cümlesinin öznesi "Orhan Veli'nin edebiyata merakı" sözüdür. Özne isim tamlaması grubundan oluşmuştur.

Cevap D

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Her dil etkiye açıktır; ödünç kelimeler alır, kelimeler verir. (II) Türkçeye Arapçadan ve Farsçadan pek çok kelime girmiştir. (III) Bu doğru ama dilimizin zayıflığına işaret etmez. (IV) Kelimeyi almışız fakat ona yeni bir ruh, yeni bir anlam da kazandırmışız. (V) Dile alınan kelime o dilin yapısına uygun hâle gelmişse bunun bir önemi yoktur.

Bazı aydınlar Türkçenin mantığını kavramadan asırlardır kullandığımız ödünç kelimeleri sözlüklerden çıkardılar. Dilde bir ikilem yaşandı. Doğu kökenli kelimeleri dilden söküp atmak büyük bir tarihi, kültürü, sanat, edebiyat ve bilimi atmaktı.

1. Bu sözleri söyleyen yazar, aşağıdakilerden hangisini vurgulamak istemiş olabilir?

- A) Dillerin başka dillerden etkilenmesinin doğal olduğunu
- B) Her dilin kendine özgü bir ruhunun olduğunu
- C) Başka dillerle etkileşim içine girmenin riskli olduğunu
- D) Yanlış kelime seçimlerinin eleştiri konusu olduğunu
- E) Diller arasındaki kelime alışverişinin dilin gücünü belirlediğini

2. Bu metinde geçen "dilden söküp atmak" sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Değiştirmek
- B) Kullanmamak
- C) Önem vermemek
- D) Yanlış bilmek
- E) Anlamını değiştirmek

3. Bu parçada numaralanmış cümlelerde altı çizili sözcüklerin hangisinde hâl eki kullanılmamıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

4. Koyu renkle gösterilen ikinci metinde aşağıdaki öğelerden hangisi yoktur?

- A) Belirtili nesne
- B) Belirtisiz nesne
- C) Yer tamlayıcısı
- D) Özne
- E) Zarf tamlacı

KONU ÇÖZÜM

1

Metinde yazar, dillerin başka dillerden etkilenmesinin normal, olduğunu başka dillerden sözcük alınabileceğini, bunun doğal olduğunu vurgulamak istemiştir. Bu nedenle "Dillerin başka dillerden etkilenmesinin doğal olduğunu" vurgulamak istemektedir.

Cevap A

2

Metindeki "Doğa kökenli kelimeleri dilden söküp atmak büyük bir tarihi, kültürü, sanat, edebiyat ve bilimi atmaktı." cümlesinde geçen "dilden söküp atmak" sözüyle sözcükleri "kullanmamak" anlatılmıştır.

Cevap B

3

Hâl (Durum) Ekleri: -i belirtme, -e yönelme, -de bulunma, -den ayrılma ekleridir. Bu ekler isme gelir.

etki-y-e, Farsçadan, zayıflığı-n-a, kelime-y-i sözcüklerinde vardır.
"gelmişse" sözcüğünde şart eki vardır.

Cevap E

4

Cümlelerin öğelerini ayırırken bütün soruları yükleme sorunuz. Alacağımız cevap ögeyi belirler. Burada isim tamlamaları, sıfat tamlamaları, ikilemeler, birleşik sözcükler birbirinden ayrılmaz.

- Bazı aydınlar Türkçenin mantığını kavramadan asırlardır kullandığımız ödünç kelimeleri sözlüklerden çıkardılar. (özne – belirtili nesne – dolaylı tümleç – yüklem)
- Böylece dilde bir ikileme yaşandı. (zarf tümleci – dolaylı tümleç – özne – yüklem)
- Doğu kökenli kelimeleri dilden söküp atmak, büyük bir tarihi, kültürü, sanat, edebiyat ve bilimi atmaktı. (özne – belirtili nesne – yüklem)

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Amerika kıtasının en gelişmiş medeniyetlerinden biri olan İnkalar, önceleri And Dağları'nda yaşayan savaşçı

I

kabilelerdi. MÖ 1000 yıllarında Cuzco Vadisi'ne yerleştiler. Bu avantajlı yeri kullanarak genişlemelerini sürdürdüler. 1500'lü yıllara gelindiğinde İnkalar eski Amerika'daki en zengin ve geniş imparatorluk olmuşlardı. Hükmettikleri And Dağları'nın Batı kıyısında çöl ve vadiler bulunurken bu dağların kuzeydoğu kesimlerinde tropikal iklim hâkimdi. İnkalar, şehirlerini ve kalelerini çoğunlukla And Dağları'nın yüksek kesimlerindeki dik ve sarp yamaçlara inşa etmişlerdi. Şehirlerdeki taş merdivenler, tüm şehri geçerek şehirlerin en yüksek noktalarına kadar ulaşmaktaydı. Bu

II

yapılardaki taş bloklar o kadar iyi birleştirilmişti ki bugün bile aralarına bir kibrit çöpü dahi sokmak mümkün değildir. İnkalar ören yerlerinde yapılan kazılarda, İnkalar kraliyet ailesine ait kişilerin mumyalanmış cesetleri bulunmuştur. Bunlar, And Dağları'nın yüksek zirvelerinde buzların içinde kalarak günümüze kadar ulaşmıştır. İnkalarda çok vahşi bir

III

cezalandırma sistemi vardı. Cezaların çoğunun ölüm olduğu bu toplumda, hapishaneye ihtiyaç duyulmamıştı.

IV

V

1. Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) İnkalar medeniyeti yüzyıllar boyunca devam etmiştir.
- B) İnkalar farklı iklimsel koşullarda yaşamışlardır.
- C) İnkalar mimaride kusursuzluğa ulaşmışlardır.
- D) İnkalar hukuk sisteminde genelde tek ceza uygulanmaktaydı.
- E) İnkalar mumyalama tekniğinde dünyanın en iyisi olmuşlardır.

2. Bu parçadan İnkalarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine varılabilir?

- A) Yayılımcı bir devlet yapılarının olduğu
- B) Yalnızca mimari alanında eser bıraktıkları
- C) Kültürlerini sağlam temellere oturttukları
- D) Dağlarda yaşamak zorunda kaldıkları
- E) Hiçbir suçu cezasız bırakmadıkları

3. Bu parçada geçen aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışlığı yapılmıştır?

- A) 1500'lü yıllara gelindiğinde İnkalar eski Amerika'daki en zengin ve geniş imparatorluk olmuşlardı.
- B) Şehirlerdeki taş merdivenler, tüm şehri geçerek şehirlerin en yüksek noktalarına kadar ulaşmaktaydı.
- C) İnkalar ören yerlerinde yapılan kazılarda, İnkalar ait kişilerin mumyalanmış cesetleri bulunmuştur.
- D) Amerika kıtasının en gelişmiş medeniyetlerinden biri olan İnkalar önceleri And Dağlarında yaşayan savaşçı kabilelerdi.
- E) Hükmettikleri And Dağlarının Batı kıyısında çöl ve vadiler bulunurken bu dağların kuzeydoğu kesimlerinde tropikal iklim hâkimdi.

4. Bu parçadaki altı çizili tamlamalardan hangisinin türü farklıdır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

KONU ÇÖZÜM

1

- İnkâ medeniyeti yüzyıllar boyunca devam etmiştir. "MÖ 1000 yıllarında Cuzco Vadisi'ne yerleştiler. Bu avantajlı yeri kullanarak genişlemelerini sürdürdüler. 1500'lü yıllara gelindiğinde..."
- İnkalar farklı iklimsel koşullarda yaşamışlardır. "Batı kıyısında çöl ve vadiler bulunurken bu dağların kuzeydoğu kesimlerinde tropikal iklim hâkimdi"
- İnkalar mimaride kusursuzluğa ulaşmışlardır. Bu yapıtlardaki taş bloklar o kadar iyi birleştirilmişti ki bugün bile aralarına bir kibrit çöpü dahi sokmak mümkün değildir
- İnkalardaki hukuk sisteminde genelde tek ceza uygulanmaktaydı. "Cezaların çoğunun ölüm olduğu bu toplumda"
- İnkalar mumyalama tekniğinde dünyanın en iyisi olmuşlardır.

Cevap E

2

"MÖ 1000 yıllarında Cuzco Vadisi'ne yerleştiler. Bu avantajlı yeri kullanarak genişlemelerini sürdürdüler. 1500'lü yıllara gelindiğinde İnkalar eski Amerika'daki en zengin ve geniş imparatorluk olmuşlardı. Hükmettikleri And Dağları'nın Batı kıyısında çöl ve vadiler bulunurken bu dağların kuzeydoğu kesimlerinde tropikal iklim hâkimdi" cümlelerinden İnkaların yayılcı bir devlet olduğu yargısına ulaşabiliriz.

Cevap A

3

Yer yön adları özel isimden önce gelip bölge anlamı verdiğinde büyük harfle başlar; özel isimden sonra gelip yön anlamı verdiğinde küçük harfle başlar. Batı Akdeniz, Akdeniz'in batısı...

Yön adları ulus, millet, topluluk anlamı verdiğinde de büyük harfle başlar. Türkler Batı'dan etkilenmiştir. Türkler batıya göç etti.

- "Hükmettikleri And Dağları'nın Batı kıyısında çöl ve vadiler bulunurken bu dağların kuzeydoğu kesimlerinde tropikal iklim hâkimdi." cümlesinde "batı" sözcüğü küçük harfle başlamalıdır.

Cevap E

4

Farklı türde tamlama sorulduğunda öncelikle isim tamlaması mı, sıfat tamlaması mı ona bakılır. Eğer hepsi isim tamlamasıysa belirtili isim tamlaması, belirtisiz isim tamlaması, zincirleme isim tamlaması olup olmadığına bakılır.

- "cezaların çoğunun, buzların içi" belirtili isim tamlaması, "Amerika kıtası, cezalandırma sistemi" belirtisiz isim tamlamasıdır.
- "yüksek noktalar" sözü ise sıfat tamlamasıdır.

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

I. Metin:

(I) Doğumgünü kutlamak, yabancı bir gelenek de olsa zamanın neresinde bulunduğunu, ne kadar yol aldığını kişiye hatırlatması bakımından yararlı olabilir. (II) Ama "Doğum günün kutlu yada mutlu olsun!" demek dururken "happy birth day to you!" (hepi bört dey tu yu) da neyin nesi oluyor? (III) Türkçe de karşılanması çok mu zor ki yabancı bir geleneği olduğu gibi sözleriyle birlikte aktarıyoruz? (IV) Yabancı kültür karşısında silinip gitmeye can atar gibiyiz. (V) Yozlaşma, git gide çoğalarak yayılan kanser hücreleri gibi toplumun bütün kesimlerini sarmakta.

II. Metin:

Büyük kentlerimizin caddelerinde yürürken iki yana dikkatle bakın () dükkânların, mağazaların, kuruluşların levhalarında arada bir Türkçe adlar görebilirsenez ne mutlu size () Şu sözü asla unutmayın dilini kaybeden bir millet bir süre sonra bağımsızlığını da kaybederek başka milletlerin hakimiyeti altına girer.

1. Bu parçada asıl yakınılan durum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yabancılara özgü doğum günü kutlama geleneğinin kültürümüzü yozlaştırması
- B) Yabancı sözcük ve cümle kullanımının yarattığı telaffuz zorlukları
- C) Dükkân ve mağaza levhalarının kendi kültürümüzü yansıtmaktan uzak oluşu
- D) Başka dillere özenilerek o dilden kelimelerin kullanılması
- E) İnsanların bilmediği dillere ait sözcükleri günlük hayatın her yerinde kullanması

2. İkinci metinde parantez () işaretiyle boş bırakılan yerlere hangi noktalama işaretleri sırasıyla gelmelidir?

- A) (,) (!) B) (;) (!) C) (:) (!)
- D) (.) (!) E) (?) (!)

3. Birinci metindeki numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım yanlışlığı yapılmamıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. "Yabancı kültür karşısında silinip gitmeye can atar gibiyiz." cümlesinin öge dizilişiyle aşağıda cümlelerin hangisinin öge dizilişi aynıdır?

- A) Bahçenin arkasındaki kulübede iki keçi var.
- B) Her zaman doğruyu söyleyin.
- C) Yeni gelen komşumuza bağırıp çağırdı.
- D) İnsanların çoğu bizi anlamıyor.
- E) Yanın onu arkadaşlar Ankara'ya yollayacak.

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Zeytin ağacı, meyvesinin etli kısmından ve çekirdeğinden elde edilen, altın sansı yağı olan, çok değerli bir ağaçtır. (II) Uygun koşullarda yetiştirilirse ekimini izleyen 5-6 yıl içinde, meyve verecek duruma gelir. (III) Zeytin ağacının verimli hâle gelmesi, 20 yılı bulur ve giderek de verimi artar; 35-150 yıl arası, ağacın olgunluk ve tam verim dönemidir; sonra, daha yüzlerce yıl yaşar. (IV) Oldukça uzun bir yaşamı vardır ama yaşlanınca da verimi azalır. (V) Zeytin ağacı, genellikle rakımı düşük coğrafyalarda yetişir ancak denizden 1000 metre yükseklikte de zeytin tarımı yapılabilmektedir.

I

II

Türkiye'de, 800 hatta 1000 metreye kadar zeytin yetişmektedir. Zeytin, özellikle 400 metrenin altındaki alçak alanlarda daha verimlidir. Zeytin ağacı için yetiştirilmeye elverişli coğrafya; yazları sıcak, kışları ılıman geçen iklimlerdir.

III

Zeytin, suyu sever, ama susuzluğa da dirençlidir. Aynı ölçüde verimli olmasa bile zeytin ağacı, kendisini, bölgenin iklim

IV

V

yapısına uydurmayı başarır.

1. Zeytin hakkında bilgi verilen bu metindeki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede niteliği hakkında bilgi verilmiştir.
- B) II. cümlede ağacının ömrünün ne kadar olduğu anlatılmıştır.
- C) III. cümlede ağacının en verimli olduğu dönem açıklanmıştır.
- D) IV. cümlede ağacının her dönem aynı verimi vermediği açıklanmıştır.
- E) V. cümlede farklı yüksekliklerde yetişebildiğinden söz edilmiştir.

2. Bu metinde zeytin ağacıyla ilgili aşağıdakilerden hangisine değnilmemiştir?

- A) Soğuk iklimi sevmediğine
- B) Belli bir rakımdan sonra veriminin azaldığına
- C) Bulunduğu bölgenin iklimine uyum sağladığına
- D) Türkiye'nin birçok bölgesinde yetişebildiğine
- E) Meyvesinin farklı bölümlerden oluştuğuna

3. Bu parçada geçen aşağıdaki cümlelerin hangisinde virgül gereksiz kullanılmıştır?

- A) Türkiye'de, 800 hatta 1000 metreye kadar zeytin yetişmektedir.
- B) Zeytin, özellikle 400 metrenin altındaki alçak alanlarda, daha verimlidir.
- C) Zeytin ağacı için yetiştirilmeye elverişli coğrafya; yazları sıcak, kışları ılıman geçen iklimlerdir.
- D) Zeytin, suyu sever, ama susuzluğa da dirençlidir.
- E) Aynı ölçüde verimli olmasa bile zeytin ağacı, kendisini, bölgenin iklim yapısına uydurmayı başarır.

4. Bu metindeki numaralanmış sözcüklerden hangisi farklı bir yapım eki almıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

KONU ÇÖZÜM

1

Birinci cümlede meyvesinin etki kısmı, altın sarısı yağı zeytinin niteliğini verir. Üçüncü cümlede en verimli olduğu dönemin 35-150 yıl arasıdır. Dördüncü cümlede yaşlanınca verimi azalır dendiği için her dönem aynı verimi vermediği çıkar. Beşinci cümlede farklı yükseklikler denmiş parçada da rakımı düşük ve 1000 metre yükseklikte denmiştir. İkinci cümlede ağacın ömrü hakkında bilgi verilmemiştir. Meyve vermeye başladığı dönem verilmiştir.

Cevap B

2

Metinde geçen "yazları sıcak, kışları ılıman geçen iklimler" cümlesinde A seçeneğine ulaşırsınız. 400 metrenin altındaki alanlarda daha verimlidir cümlesinden B seçeneğine ulaşırsınız. "kendisini bölgenin iklim yapısına uydurmayı sever cümlesinden C seçeneğine ulaşırsınız. "meyvesinin etli kısmından ve çekirdeğinden elde edilen" cümlesinden E seçeneğine ulaşırsınız. Birçok bölgede yetişebildiğiyle ilgili bir bilgiye yer verilmemiştir.

Cevap D

3

Virgül: Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur. Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur. Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için konur. Cümle içinde ara sözlere veya ara cümleleri ayırmak için ara sözlere veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur. Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan kelimeler arasına konur. Tırnak içinde olmayan alıntı cümlelerinden sonra konur.

"Zeytin, suyu sever, ama susuzluğa da dirençlidir" cümlesinde "ama" bağlacı kullanıldığı için bir daha bu bağlaçtan önce ya da sonra noktalama işareti kullanmaya gerek yoktur.

Cevap D

4

Farklı bir yapım eki sorulduğu için yapım ekinin isimden isim, isimden fiil; fiilden fiil, fiilden isim yapıp yapmadığına bakarız.

- "düşük" sözcüğü "düş" fiilinden isim olmuştur.
- "yükseklikte" sözcüğü "yüksek" isminden isim olmuştur.
- "ölçüde" sözcüğü "ölç" fiilinden isim olmuştur.
- "geçen" sözcüğü "geç" fiilinden isim olmuştur.
- "bölgenin" sözcüğü "böl" fiilinden isim olmuştur.

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Doğuştan yetenekli bir şair olan Faruk Nafiz'in şiirlerinde kuvvetli bir ahenk, kuvvetli bir anlam bağı ve lirizm vardır. Kafiye kullanmakta zorlanmamış, anlamı ahenge ve kafiyeyle feda etmeden başarılı şiirler yazmıştır. Onun dili temizdir, sade bile denebilir, kendine has duru bir Türkçedir. Şiirlerinde yabancı asıllı sözcükleri kullanmamaya

I

önem vermiştir. Aruz vezni ile yazdığı şiirlerde dahi dili sadedir. Aruz vezni ile yazdığı şiirlerinde aruz ölçüsünü Yahya Kemal tarzında kullanmaya ve aruzu Türkçeye uyarlamaya önem vermiştir. Bireysel konularda da şiirler yazan şair, şiirlerinde daha çok Anadolu'yu, memleket sevgisini, Anadolu'nun güzelliklerini, Anadolu sanatı ve kültürüne olan

II

sevgisini dile getiren şiirleri ile tanınmıştır. Şiirlerinde ele aldığı başlıca temalar aşk, hasret, tabiat, ölüm, kahramanlık ve ihtirastır. İlk şiirlerinde ferdi aşk konularını işlemiş, 1918 yılından sonra memleketcilik konularına yönelmiş, 1936'dan

III

sonra ise yeniden ferdi konularda yazmaya başlamıştır. II. Dünya Savaşı sırasında yazdığı şiirlerinde yeniden millî

V

konulara yöneldiği görülür. Bu tarihten sonra başladığı siyasi hayat yıllarında şiir ve edebiyata olan alakası azalmış, zaman zaman yazdığı şiirlerinde aşk ve kişisel konular üzerinde yoğunlaşmıştır.

1. Bu parçadaki virgülün (,) kullanım amaçlarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Eş görevli sözleri ayırmak için kullanılmıştır.
- B) Sıralı cümleleri ayırmak için kullanılmıştır.
- C) Bir ögeyi diğer sözlerden ayırmak için kullanılmıştır.
- D) Ara cümleyi göstermek için kullanılmıştır.
- E) Tırnak içine alınmayan bir cümleyi göstermek için kullanılmıştır.

2. Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) "Şiirlerinde" sözcüğünde birden fazla çekim eki vardır.
- B) "Kafiye kullanmakta zorlanmamış, anlamı ahenge ve kafiyeyle feda etmeden başarılı şiirler yazmıştır." cümlesinde tüm eylemsi türlerine örnek vardır.
- C) "Onun dili temizdir, sade bile denebilir, kendine has duru bir Türkçedir." cümlesi yapıcı sıralıdır.
- D) "Anadolu sanatı ve kültürü" sözünde tamlayanı ortak belirtisiz isim tamlaması vardır.
- E) "feda etmeden" sözcüğü birleşik yapıdır.

3. Bu parçaya göre "Faruk Nafiz" ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Etkilendiği kişiler özellikle kafiye kullanan şairlerdir.
- B) Dili kendine özgü unsurlar barındırmakla birlikte sade bir Türkçedir.
- C) Hem kişisel hem de Anadolu coğrafyasını ele alan şiirler yazmıştır.
- D) Şiirlerinde coşku, uyum ve anlam bağı bulunmaktadır.
- E) Yeteneği doğuştan gelen bir özelliğidir.

4. Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) Türkçedir
- B) Anadolu'yu
- C) ferdi
- D) memleketcilik
- E) II. Dünya Savaşı

KONU ÇÖZÜM

1

- Eş görevli sözcükleri ayırmak için kullanılmıştır. "şairlerinde kuvvetli bir ahenk, kuvvetli bir anlam bağı"
- Sıralı cümleleri ayırmak için kullanılmıştır. "Kafiye kullanmakta zorlanmamış, anlamı ahenge ve kafiyeyle feda etmeden başarılı şiirler yazmıştır"
- Özneyi diğer sözcüklerden ayırmak için kullanılmıştır. "Bireysel konularda da şiirler yazan şair"
- Ara cümleyi göstermek için kullanılmıştır. "hatta sade bile denebilir"
- Tırnak içine alınmayan bir cümleyi göstermek için kullanılmıştır.

Cevap E

2

- "şairlerinde" sözcüğü "şair-ler-i-n-de" üç çekim eki almıştır.
- "temizdir ve "Türkçedir" yükleleriyle sıralı cümle olmuştur.
- "Anadolu sanatı ve kültürü" sözünde tamlayanı ortak belirtisiz isim tamlamasıdır. "Anadolu" tamlayanı iki sözcüğü belirtmiştir.
- "feda etmek" birleşik sözcüktür.

Cevap B

3

- Dili kendine özgü unsurlar barındırmakla birlikte sade bir Türkçedir. "Onun dili temizdir, sade bile denebilir, kendine has duru bir Türkçedir"
- Hem kişisel hem de Anadolu coğrafyasını ele alan şiirler yazmıştır. "Bireysel konularda da şiirler yazan şair, şiirlerinde daha çok Anadolu'yu, memleket sevgisini, Anadolu'nun güzelliklerini"
- Şiirlerinde coşku, uyum ve anlam bağı bulunmaktadır. "şairlerinde kuvvetli bir ahenk, kuvvetli bir anlam bağı ve lirizm vardır"
- Yeteneği doğuştan gelen bir özelliğidir. "Doğuştan yetenekli bir şair olan Faruk Nafiz'in"

Cevap A

4

- Ünsüz sertleşmesi görülen sözcüklerde sertleşme kuralına uyulmazsa yazım yanlışlığı yapılır.
- Özel isme yapım eki gelmişse kesme işareti kullanılmaz.
- Tarihi dönem, olay adları büyük harfle başlar.
- Bu soruda "memleketcilik" sözcüğünde sert ünsüz kullanıldığı için sözcüğün doğru yazımı "memleketçilik" olmalıdır.

Cevap D

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Hititler Anadolu'ya, İlk Tunç Çağı'nın son yıllarında küçük gruplar hâlinde girmişlerdir. Ancak, nereden geldikleri konusu, tam aydınlanmamıştır. Hitit uygarlığının temelleri, İÖ 1 yüzyıl ortalarında, Asur ticaret kolonilerinin son bulmasına kadar geçen süre içinde atılmıştır. Bu dönem, Anadolu için bir altın çağdır. Geleneksel kültürle Suriye ve

Mezopotamya'ya özgü niteliklerin kaynaştığı olağan üstü bir alaşım söz konusudur. "İlk Hitit Evresi" olarak

I II
tanımlanan bu çağ da çanak çömlek eski Anadolu Geleneğini sürdürmüştür. Çeşitli formdaki törensel kaplar oldukça
III IV
yaygındır. Bunlar arasında hayvan, çanak ya da çizme biçimli özgün örnekler bulunmaktadır.

V

1. Bu parçadan Hititlerle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Tek tanrı inancını benimsediklerine
- B) Ekonomilerinin daha çok ticarete dayandığına
- C) Suriye ve Anadolu'ya hâkim olduklarına
- D) El işlemeciliğinde yetenekli olduklarına
- E) Yönetimde halkın söz sahibi olduğu

2. Bu parçada geçen aşağıda sözcüklerden hangisi mecaz anlamıyla kullanılmıştır?

- A) yıllarında
- B) süre
- C) uygarlığının
- D) atılmıştır
- E) törensel

3. Bu parçada geçen altı çizili sözcüklerden hangisinin yazımı doğrudur?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

4. Bu metnin dil ve anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bilgi verilmiştir.
- B) Koşul cümlesi kullanılmıştır.
- C) Nesnel cümleler kullanılmıştır.
- D) Kurallı cümleler kullanılmıştır.
- E) Farklı yapıda cümleler kullanılmıştır.

KONU ÇÖZÜM

1

Metnin son bölümünde geçen "Çeşitli formdaki törensel kaplar oldukça yaygındır. Bunlar arasında hayvan, çarık ya da çizme biçimli özgün örnekler bulunmaktadır. "cümlelerinden Hititlerin el işlemciliğinde yetenekli oldukları sonucuna ulaşabilir.

Cevap D

2

Gerçek anlam, bir sözcüğün aklımıza ilk gelen anlamıdır. Gerçek anlamlı sözcükler ilk anlamından uzaklaşmaz. Örneğin "Çok ağır konuştu." cümlesinde "ağır" sözcüğü ilk anlamından uzaklaşmış, mecaz anlam kazanmıştır. "Bu torba çok ağır." dersek bu cümlede "ağır" sözcüğü gerçek anlamıyla kullanılmıştır.

Mecaz anlam, bir sözcüğün ilk anlamından uzaklaşıp farklı anlamlar kazanmasıdır. Mecaz anlamlı sözcükler genelde soyut anlamlıdır. "Boş konuşuyor." cümlesinde "boş" sözcüğü mecaz anlam kazanmıştır.

"Hitit uygarlığının temelleri M.Ö I. yüzyılda Asur ticaret kolonilerinin son bulmasına kadar geçen süre içinde atılmıştır." cümlesinde geçen "atılmıştır" sözcüğü mecaz anlamda kullanılmıştır. "Atmak" sözcüğü bir nesneyi bir yerden başka bir yere fırlatmak anlamında kullanılırsa gerçek anlam kazanır.

Cevap D

3

- "çağ da" sözcüğünde "da" bir zamanda bulunma anlamı verdiği için bitişik yazılmalıdır.
- "Anadolu Geleneği" sözünde "geleneç" özel isim olmadığı için küçük harfle yazılmalıdır.
- "bulunmaktadır" sözcüğünde ünsüz sertleşmesi olduğu için "bulunmaktadır" şeklinde yazılmalıdır.
- "olağanüstü" sözcüğü bitişik yazılmalıdır.
- "Mezopotamya'ya" sözcüğünün yazımı doğrudur.

Cevap A

4

Nesnel cümle, yorum içermeyen, kanıtlanabilen, duygu ve düşüncelere yer vermeyen cümlelerdir.

Kurallı cümle, yüklemi sonda olan cümlelerdir.

Farklı yapıda cümle, basit, birleşik, sıralı cümlelerdir.

Metnin bütününde Hititlerle ilgili bilgi verilmiştir. Bilgi veren bir metin olduğu için nesnel cümleler kullanılmıştır. İlk iki cümlede yüklem sonda olduğu için kurallı cümle kullanılmıştır.

"Ancak, nereden geldikleri konusu, tam aydınlanmamıştır" cümlesi birleşik yapıyken "Hititler Anadolu'ya, İlk Tunç Çağı'nın son yıllarında küçük gruplar hâlinde girmişlerdir" cümlesi basit yapılı bir cümledir.

Koşul cümlesi kullanılmamıştır.

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

MS 1500'lü yıllarda Avrupalı sömürgeciler, Dünyaya yayılmaya başlarken farklı kıtalardaki halklar arasında

I

II

teknoloji ve siyasal örgütlenme bakımından büyük farklılıkların bulunduğunu anlaşılmıştı. Son buzul çağının sonuna kadar bütün kıtalardaki bütün halklar avcılık ve toplayıcılık ile geçiniyorlardı. MÖ 11.000 - MS 1500 yılları arasında farklı ana karalardaki farklı halklar farklı hızda gelişim göstermiştir. Avustralya ve Amerika yerlileri avcı ve toplayıcı iken

III

Avrasya halklarının büyük bölümü ile Güney Amerika ve Sahra'nın güneyinde yaşayan halklar tarım, hayvancılık, metal

IV

işleme teknolojisi, karmaşık siyasal örgütlenme becerilerini geliştirmişlerdir. Avrasya'da yaşayan kabilelerin ekonomik ve sosyal alanı düzenleme biçimleri (yazı, bronz alet yapımı, taş yontma yöntemleri vb.) diğer bölgelerdeki halklara göre tarihsel olarak çok erken evrede gerçekleşmiştir.

V

1. Bu metinden aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

- A) İnsan toplulukları dünyanın farklı bölgelerinde farklı gelişmişlik düzeylerine sahiptir.
- B) Avrupa halkları gelişmişlik bakımından diğer halklardan üstündür.
- C) Tarımla uğraşan topluluklar gelişmişlikte daha gerilerde kalmıştır.
- D) Siyasal örgütlenmelerini erken tamamlayanlar her yönden daha hızlı gelişmişlerdir.
- E) Farklı zaman dilimlerinde farklı medeniyetler ortaya çıkmıştır.

2. Bu metindeki numaralanmış sözcüklerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

3. Bu metindeki altı çizili cümleyle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) Kurallı cümledir.
- B) Eylem cümlesidir.
- C) Eylemsi kullanılmıştır.
- D) "çağının" sözcüğünde kaynaştırma harfi vardır.
- E) "avcılık" sözcüğü iki yapım eki almıştır.

4. Bu metinde geçen "Güney Amerika ve Sahra'nın güneyinde yaşayan halklar tarım, hayvancılık, metal işleme teknolojisi, karmaşık siyasal örgütlenme becerilerini geliştirmişlerdir." cümlesindeki virgül aşağıdaki görevlerin hangisiyle kullanılmıştır?

- A) Eş görevli sözcükleri ayırmak
- B) Bir ögeyi belirtmek
- C) Anlam karışıklığını gidermek
- D) Eş görevli cümleleri ayırmak
- E) Ara sözü ayırmak

KONU ÇÖZÜM

1

"MS 1500'lü yıllarda Avrupalı sömürgeciler, Dünyaya yayılmaya başlarken farklı kıtalardaki halklar arasında teknoloji ve siyasal örgütlenme bakımından büyük farklılıkların bulunduğunu anlamıştı. MÖ 11.000 - MS 1500 yılları arasında farklı anakaralardaki farklı halklar farklı hızda gelişim göstermiştir" cümlelerinden "İnsan toplulukları dünyanın farklı bölgelerinde farklı gelişmişlik düzeylerine sahiptir" ifadesine ulaşabiliriz.

Cevap A

2

- Tarihlerden sonra gelene gelen çekim ekleri kesme işaretiyle ayrılır.
- Özel isimden önce gelen yer-yön adları büyük harfle başlar.
- Sıfat yapan ya da önündeki sözcükle tamlama kuran "-ki" bitişik yazılır.
- Gezegen adları sadece coğrafi anlamıyla kullanılmışsa, gezegenin adıyla kullanılmışsa büyük harfle başlar. Bunun dışındaki durumlarda küçük harfle başlar.
- Bu soruda "Dünyaya" sözcüğü coğrafi terim anlamıyla kullanılmadığı için küçük harfle başlamalıdır.

Cevap B

3

"Son buzul çağının sonuna kadar bütün kıtalardaki bütün halklar avcılık ve toplayıcılık ile geçiniyorlardı."

- Kurallı cümledir. Yüklemi sonda olan cümleler kurallıdır. "geçiniyorlardı" yüklemi sonda olduğu için kurallıdır.
- Eylem cümlesidir. Yüklemi eylem olan cümleler eylem cümlesidir. "geçiniyorlardı" yüklemi eylemdir.
- Eylemsi kullanılmıştır.
- "çağının" sözcüğünde kaynaştırma harfi vardır. Kaynaştırma harfleri iki ünlü arasına giren "-n, -s, -ş, -y" harfleridir. "çağı-n-ın" "n" harfi kaynaştırma harfidir.
- "avcılık" sözcüğü iki yapım eki almıştır. "av-cı-lık" sözcüğü iki yapım eki almıştır.

Cevap C

4

"Güney Amerika ve Sahra'nın güneyinde yaşayan halklar tarım, hayvancılık, metal işleme teknolojisi, karmaşık siyasal örgütlenme becerilerini geliştirmişlerdir." cümlesinde eş görevli sözcükleri ayırmak için virgül kullanılmıştır.

Cevap A

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) "Dünya masmavi görünüyor, ne kadar da muhteşem. İnanılmaz!" (II) Bu sözler 12 Nisan 1961 Tarihinde uzaya çıkan ilk insan Yuri Gagarin'e aittir. (III) Gagarin'in bu başarısı tarih boyunca bilime katkısı bulunan, tüm insanların başarisidir. (IV) İlk Çağlardan bugüne insan içinde bulunduğu evreni merak etmiş ve evrene dair sorularına cevap bulmaya, günlük yaşam problemlerini çözmeye çabalamıştır. (V) İnsanların doğa olaylarını açıklayabilme; yaşadıkları kürenin gizemini çözebilme arzusu ile sorduğu sorular coğrafi özelliklere göre kısmen değişse de özünde benzer sorulara cevaplar aranmıştır.

Örneğin açık denizde nasıl yön bulunacağı, gökyüzünde nelerin olduğu, tarladaki ürünü ekme ve biçme zamanlarının neye göre belirleneceği, mevsimlerin başlangıç ve sonlarının ne zaman olacağı, saat ve takvim hesaplarının nasıl yapılacağı gibi sorular bunlardan bazılarıdır. Bu soruları cevaplayabilmek için birçok alet icat edilmiştir. Gökyüzünde nelerin olduğuna ve zamanı belirlemeye dair sorulara cevap vermek için icat edilen araçlardan biri de usturlaptır. "Astrolabe" olarak adlandırılan usturlap, MÖ 2. yüzyılda Yunanlar tarafından icat edilmiştir. Antik Çağ'da biraz daha geliştirilmiş olan usturlapın asıl çeşitliliği ve kullanımının 8. yüzyılda Arap-İslam kültüründe arttığı bilinmektedir. Endülüs Dönemi'nde Müslümanlardan öğrenilen usturlap, özellikle İspanyol ve Portekizli denizciler tarafından açık deniz seyrinde kullanılmıştır. Cep saatine benzeyen usturlap Güneş, Ay ve yıldızların konumu, zamanın ölçülmesi amacıyla kullanılmıştır. Avrupa'ya Doğu'dan ulaşan pusula ve usturlap sayesinde okyanus denizciliği başlamıştır.

1. Bu parçada geçen "Örneğin açık denizde nasıl yön bulunacağı, gökyüzünde nelerin olduğu, tarladaki ürünü ekme ve biçme zamanlarının neye belirleneceği, mevsimlerin başlangıç ve sonlarının ne zaman olacağı, saat ve takvim hesaplarının nasıl yapılacağı gibi sorular bunlardan bazılarıdır" cümlesinde aşağıdaki sözcük türlerinden hangisi yoktur?

- A) Soru zarfı
- B) Kişi zamiri
- C) Belirtili isim tamlaması
- D) Niteleme sıfatı
- E) Bağlaç

2. Bu parçada geçen aşağıdaki cümlelerin hangisinde özne yanlış gösterilmiştir?

- A) "Astrolabe" olarak adlandırılan usturlap, MÖ 2. yüzyılda Yunanlar tarafından icat edilmiştir.
- B) Antik Çağ'da biraz daha geliştirilmiş olan usturlapın asıl çeşitliliği ve kullanımının 8. yüzyılda Arap-İslam kültüründe arttığı bilinmektedir.
- C) Gökyüzünde nelerin olduğuna ve zamanı belirlemeye dair sorulara cevap vermek için icat edilen araçlardan biri de usturlaptır.
- D) Cep saatine benzeyen usturlap Güneş, Ay ve yıldızların konumu, zamanın ölçülmesi amacıyla kullanılmıştır.
- E) Avrupa'ya Doğu'dan ulaşan pusula ve usturlap sayesinde okyanus denizciliği başlamıştır.

3. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım ya da noktalama yanlışlığı yapılmamıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

4. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşmaz?

- A) Bilimsel gelişmeler ulusal olmaktan çıkıp küresel boyutta etkiye sahip olur.
- B) Yuri Gagarin'den sonra da uzaya çıkan en az bir insan olmuştur.
- C) Bilimin gelişmesinde dünyanın farklı yerlerinden her milletin katkısı olmuştur.
- D) İnsanlardaki merak duygusu bilimin gelişmesini sağlamıştır.
- E) İnsanoğlu içinde yaşadığı dünyadan kendini soyutlamamıştır.

KONU ÇÖZÜM

1 Soru zarfı "neden, niçin, nasıl, ne zaman, ne kadar" sorularıyla yapılır. Bu sorular eylem ya da eylemsiyi belirtir. Nasıl çalıştın? Ne kadar çalıştın? Niçin gelmedin?

- Soru zarfı "nasıl yapılacağı"
- Kişi zamiri
- Belirtili isim tamlaması "bunlardan bazıları"
- Niteleme sıfatı "açık deniz"
- Bağlaç "ve"

Cevap B

2 Özneyi ayırırken yüklemle "kim, ne" sorularını yöneltilir. İsim ve sıfat tamlamalarını, birleşik sözcükleri, deyimleri, ikilemeleri birbirinden ayırmayız.

B seçeneğinde özne yanlış gösterilmiştir. "bilinmektedir" yüklem. "Bilinmekte olan ne?" diye sorduğumuzda "Antik Çağ'da biraz daha geliştirilmiş olan usturlapın asıl çeşitliliği ve kullanımının 8. yüzyılda Arap-İslam kültüründe arttığı" cevabını alınız.

Cevap B

3

- (II) Bu sözler 12 Nisan 1961 Tarihinde uzaya çıkan ilk insan Yuri Gagarin'e aittir. Cümlesinde "tarih" küçük harfle yazılmalıdır. Ay ve gün adları tarih bildirdiğinde büyük harfle başlar.
- (III) Gagarin'in bu başarısı tarih boyunca bilime katkısı bulunan, tüm insanların başarısıdır. Cümlesinde virgül gereksiz kullanılmıştır. Tamlamaların arasında noktalama işareti kullanılmaz.
- (IV) İlk Çağlardan bugüne insan içinde bulunduğu evreni merak etmiş ve evrene dair sorularına cevap bulmaya, günlük yaşam problemlerini çözmeye çabalamıştır. Cümlesinde "çağ" sözcüğü küçük harfle başlamalıdır. Bir çağın adı olarak kullanılırsa büyük harfle başlamalıdır. Orta Çağ...
- (V) İnsanların doğa olaylarını açıklayabilme; yaşadıkları kürenin gizemini çözebilme arzusu ile sorduğu sorular coğrafi özelliklere göre kısmen değişse de özünde benzer sorulara cevaplar aranmıştır. Cümlesinde noktalı virgül yanlış kullanılmıştır. Sıralı söz grubu olduğu için virgül kullanılmalıdır.

Cevap A

4

- Bilimsel gelişmeler ulusal olmaktan çıkıp küresel boyutta etkiye sahip olur. "Endülüs Dönemi'nde Müslümanlardan öğrenilen usturlap, özellikle İspanyol ve Portekizli denizciler tarafından açık deniz seyrinde kullanılmıştır. Avrupa'ya Doğu'dan ulaşan pusula ve usturlap sayesinde okyanus denizciliği başlamıştır."
- Yuri Gagarin'den sonra da uzaya çıkan en az bir insan olmuştur. "12 Nisan 1961 tarihinde uzaya çıkan ilk insan Yuri Gagarin'e aittir" cümlesinde geçen "ilk" sözcüğüyle sonradan başkalarının çıktığı anlaşılmaktadır.
- Bilimin gelişmesinde dünyanın farklı yerlerinden her milletin katkısı olmuştur.
- İnsanlardaki merak duygusu bilimin gelişmesini sağlamıştır. "İlk çağlardan bugüne insan içinde bulunduğu evreni merak etmiş ve evrene dair sorularına Cevap Bulmaya," İnsan oğlu içinde yaşadığı dünyadan kendini soyutlamıştır. "İnsanların doğa olaylarını açıklayabilme, Dünya'nın gizemini çözebilme arzusu ile sorduğu sorular coğrafi özelliklere göre kısmen değişse de özünde benzer sorulara cevaplar aranmıştır."

Cevap C

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Günümüzden 15 bin yıl önce, Tibet Platosu'nun zirvesinde bir miktar su donarak bir buzulun parçası hâline

I

geldi. İnsanlar henüz köpekleri evcilleştirmekle meşgulken, buzlar santimetre kare başına milyonlarca mikroskobik

II

organizmayı hapsetti. Bu küçük yaşam formlarının birçoğu öldü ve ilk etapta orada olduklarının tek kanıtı olan

III

IV

V

genomları yavaş yavaş bozuldu. Daha sonra, 2015 yılında, ABD ve Çin'den bilim insanları orada ne olduğunu görmek amacıyla buzulun 50 metre derinine indiler. Bu araştırmacılar beş yıl sonra, bilim için yeni olan 28 viral grup da dahil olmak üzere, buzulda hapsolan eski virüslere ilişkin kanıtlara ulaştılar. Keşfi ayrıntılandıran çalışmaları, geçen hafta bir ön baskı nüshasıyla çevrimiçi olarak yayınlandı. Buzulda bulunanlara benzer eski mikroplarla ilgili kayıtlar, bilim insanlarına, Dünya'nın evrimsel ve iklimsel tarihine dair bir bakış imkanı sunuyor. Gezegenimiz bir iklim değişikliğine uğrarken, bu türden donmuş kayıtlar hangi mikroorganizmaların hayatta kalacağı ve ortaya çıkan ortamın neye benzeyeceği hakkında bazı öngörülerde bulunmamızı sağlayabilir.

Araştırmanın yazarları (I) "Buzullar farklı türden mikropları barındırıyor (II) fakat bunlarla bağlantılı virüsler ve buz mikrobiyomları üzerindeki etkileri henüz anlaşılmış değil" diyorlar (III) Araştırma yazarı Lonnie Thompson bir açıklamada, "Bu (IV) bizim için heyecan verici yeni bir araştırma alanıdır (V)" diyor.

1. Bu parçada geçen aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili tamlamanın türü farklıdır?

- A) Bu küçük yaşam formlarının birçoğu öldü ve ilk etapta orada olduklarının tek kanıtını olan genomları yavaş yavaş bozuldu.
- B) Daha sonra, 2015 yılında, ABD ve Çin'den bilim insanları orada ne olduğunu görmek amacıyla buzulun 50 metre derinine indiler.
- C) Bu araştırmacılar beş yıl sonra, bilim için yeni olan 28 viral grup da dahil olmak üzere, buzulda hapsolan eski virüslere ilişkin kanıtlara ulaştılar.
- D) Keşfi ayrıntılandıran çalışmaları, geçen hafta bir ön baskı nüshasıyla çevrimiçi olarak yayınlandı.
- E) Buzulda bulunanlara benzer eski mikroplarla ilgili kayıtlar, bilim insanlarına, Dünya'nın evrimsel ve iklimsel tarihine dair bir bakış imkanı sunuyor.

2. Bu parçadaki numaralanmış yerlerden hangisine herhangi bir noktalama işareti getirmeye gerek yoktur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerden hangisinde birden fazla ses olayı vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. I. Dahil
II. İmkan
III. Heyecan
IV. Haline

Bu parçada geçen yukarıdaki sözcüklerden hangilerinde düzeltme işareti kullanmaya gerek yoktur?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve IV E) III ve IV

KONU ÇÖZÜM

1

Farklı türde tamlama sorulduğunda öncelikle isim tamlaması mı sıfat tamlaması mı ona bakılır. Hepsi isim tamlaması ise belirtili, belirtisiz ve zincirleme isim tamlamasına bakılır.

- "50 metre" sıfat tamlamasıdır.
- "bu araştırmacılar" sıfat tamlamasıdır.
- "geçen hafta" sıfat tamlamasıdır.
- "eski mikroplar" sıfat tamlamasıdır.
- "yaşam formlarının birçoğu" zincirleme isim tamlamasıdır.

Cevap A

2

"Tamlamalar, ikilemeler, deyimler arasında herhangi bir noktalama işareti kullanılmaz.

- Ali'nin evini çok beğenmişim.

Yineleme bağlaçlarının arasında herhangi bir noktalama işareti kullanılmaz. (hem..hem, ne...ne, ya...ya)

- Bu konuyu hem onunla hem seninle konuştum.
- Buraya ne gelen var ne de giden.

"ile, ve, ya da, veya" bağlaçlarından önce ya da sonra herhangi bir noktalama işareti kullanılmaz.

- Kardeşi ile uzun yıllar birlikte çalıştık.

"-ıp, -erek, -ken, -meden, -ınca, -ince..." zarf-fiil eklerini alan sözcüklerden sonra herhangi bir noktalama işareti kullanılmaz. (Sıralamalar hariç)

- Eve gidip onunla konuş.

"farklı türden mikropları barındırıyor (II) fakat bunlarla bağlantılı" "fakat" bağlacından önce herhangi bir noktalama işareti koymaya gerek yoktur.

Cevap B

3

- "parçası" parça-s-ı sözcüğünde -s kaynaştırma sesi vardır.
- "hapsetti" sözcüğünde "hapis" ünlü düşmesi, "etti" ünsüz sertleşmesi vardır.
- "birçoğu" sözcüğünde "birçok-u" ünsüz yumuşaması vardır.
- "etapta" sözcüğünde ünsüz sertleşmesi vardır.
- "başına" sözcüğünde kaynaştırma vardır.

Cevap C

4

Düzeltilme İşareti: Yazılışları bir, anlamları ve söylenişleri ayrı olan kelimeleri ayırt etmek için okunuşları uzun olan ünlülerin üzerine konur. âdem (insan), âdet (gelenek, alışkanlık), âlem (dünya, evren), âşık (vurgun, tutkun), hâl (durum, vaziyet) vb

Arapça ve Farsçadan dilimize giren birtakım kelimelerle özel adlarda bulunan ince "g", "k" ünsüzlerinden sonra gelen "a" ve "u" ünlüleri üzerine konur. Dergâh, gâvur, karargâh, tezgâh, yadigâr, Nigâr, dükkân, hikâye, kâfir, kâğıt, Hak-kârî, Kâzım vb

Nispet ekinin, belirtme durumu ve iyelik ekiyle karışmasını önlemek için kullanılır. askerî (okul), dinî (bilgiler), ilmi (tartışmalar), resmî (kuruluşlar), millîleştirilmek, millîlik, resmîleştirilmek, resmîlik vb.

"dahil, imkan ve hali" sözcüklerinde düzeltme işareti kullanılmalıdır.

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Fatih Sultan Mehmet, devrinin en büyük ulemalarından birisi, yedi yabancı dil bilen bir âlim ve şairdir. Sanatkârları sık sık toplamış ve onlarla sohbet etmekten hep çok hoşlanmış, ilginç ve bilinmedik konular hakkında makaleler yazdırıp ve bunları incelemiştir.

Hocalığında yapmış olan Akşemseddin, Fatih Sultan Mehmet'in en çok değer verdiği âlimlerden biridir. Fatih Sultan Mehmet, gayet soğuk kanlı ve cesurdur. Eşsiz bir komutan ve idareci olmasında yapacağı işlerle ilgili olarak en yakınlarına bile hiçbir şey söylememesinin önemi büyüktür. Fatih Sultan Mehmet okumayı çok sever, özellikle Farsça ve Arapça'ya çevrilmiş olan felsefi eserleri tercih etmiştir. 1466 yılında Batlamyus Haritası'nı yeniden tercüme ettirip haritadaki adları Arap harfleriyle yazdırmıştır. Bilimsel sorunlarda, hangi din ve mezhebe mensup olursa olsun bilgileri korumuş ve onlara eserler yazdırmıştır. Bilime önem veren Fatih Sultan Mehmet, yabancı ülkelerdeki büyük bilgileri İstanbul'a getirtmiştir. Nitekim astronomi bilgini Ali Kuşçu kendi döneminde İstanbul'a gelmiştir. **Ünlü Ressam Bellini'yi de İstanbul'a davet ederek kendi resmini yaptıran ilk Osmanlı padişahı olmuştur.**

Fatih Sultan Mehmet, 1481 Yılına kadar hükümdarlık yapmış ve bizzat 25 sefere katılmıştır. Azim ve irade sahibi, temkinli ve verdiği kararları kesinlikle uygulayan bir kişiliğe sahip, devlet yönetiminde oldukça sert, savaşlarda ise çok cesur, bozgunu önlemek için ileri atılarak askerleri savaşa teşvik eden bir liderdir. 20 yaşında Osmanlı padişahı olan Sultan İkinci Mehmet, İstanbul'u fethedip 1100 yıllık Doğu Roma İmparatorluğu'nu ortadan kaldırarak Fatih unvanını almıştır.

1. Aşağıdakilerden hangisi "Fatih Sultan Mehmet" in özelliklerinden biri değildir?

- A) Bilim ve sanatla ilgili çalışmaları yakından takip etmiş ve desteklemiştir.
- B) Oldukça cesur, atılgan ve lider bir kişiliğe sahiptir.
- C) Sanat alanında bir ilk imza atmıştır.
- D) Padişah olduğu dönemde yenilgi yüzü görmemiştir.
- E) Bilim adamlarının çalışmalarını takip etmiştir.

2. Bu metinde koyu yazılmış cümleden aşağıdakilerin hangisi çıkarılabilir?

- A) Osmanlı Devleti'nde resmin ilk örnekleri Fatih dönemine aittir.
- B) Fatih dönemine kadar hiçbir yabancı ressam Osmanlı ülkesine giriş yapmamıştır.
- C) Kendi resmini yaptıran başka Osmanlı padişahları da olmuştur.
- D) Osmanlı Devleti'nde resim sanatı oldukça geri kalmıştır.
- E) Resimde yabancı ressam her zaman ön planda olmuştur.

3. Bu metnin ilk cümlesi için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sadece özne ve yüklemden oluşmaktadır.
- B) Vurgu yüklem üzerinde.
- C) İsim ve sıfat tamlaması iç içe kullanılmıştır.
- D) Niteleme sıfatı kullanılmıştır.
- E) Durum zarfı kullanılmıştır.

4. Bu parçada geçen aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışlığı yapılmamıştır?

- A) Fatih Sultan Mehmet, 1481 Yılına kadar hükümdarlık yapmış ve bizzat 25 sefere katılmıştır.
- B) Hocalığında yapmış olan Akşemseddin, Fatih Sultan Mehmet'in en çok değer verdiği âlimlerden biridir.
- C) Fatih Sultan Mehmet, gayet soğuk kanlı ve cesurdur.
- D) Eşsiz bir komutan ve idareci olmasında yapacağı işlerle ilgili olarak en yakınlarına bile hiçbir şey söylememesinin önemi büyüktür.
- E) Fatih Sultan Mehmet okumayı çok sever, özellikle Farsça ve Arapça'ya çevrilmiş olan felsefi eserleri tercih etmiştir.

KONU ÇÖZÜM

1

- Bilim ve sanatla ilgili çalışmaları yakından takip etmiş ve desteklemiştir. "Sanatkârları sık sık toplar ve onlarla sohbet etmekten hep çok hoşlanmış, ilginç ve bilinmedik konular hakkında makaleler yazdırıp ve bunları incelemiştir."
- Oldukça cesur ve lider bir kişiliğe sahiptir. "Fatih Sultan Mehmet, gayet soğukkanlı ve cesurdur. Eşsiz bir komutan ve idareci"
- Sanat alanında bir ilk imza atmıştır. "Ünlü Ressam Bellini'yi de İstanbul'a davet ederek kendi resmini yaptıran ilk Osmanlı padişahı olmuştur."
- Padişah olduğu dönemde yenilgi yüzü görmemiştir.
- Bilim adamlarının çalışmalarını takip etmiştir. "Bilime büyük önem veren Fatih Sultan Mehmet, yabancı ülkelerdeki büyük bilginleri İstanbul'a getirmiştir. Nitekim astronomi bilgini Ali Kuşçu kendi döneminde İstanbul'a gelmiştir."

Cevap D

2

"Ünlü Ressam Bellini'yi de İstanbul'a davet ederek kendi resmini yaptıran ilk Osmanlı padişahı olmuştur." cümlesinde "ilk" sözcüğü geçtiğine göre bundan sonra en az bir kişi daha yaptırmıştır anlamını çıkarabiliriz.

Örneğin "Bu adamın ilk eşinden üç çocuğu vardır." cümlesinden adamın birden fazla evlilik yaptığı anlamını çıkarabiliriz.

Cevap C

3

- Bu cümlelerin yüklemi tamlama olduğu için "devrinin en büyük ulemalarından birisi, yedi yabancı dil bilen bir alim ve şairdir" sözüdür. Özne "Fatih Sultan Mehmet"
- İsim cümlelerinde vurgu yüklem üzerindedir.
- "büyük" sözcüğü niteleme sıfatı olarak kullanılmıştır.
- "devrinin en büyük uleması" sözünde isim ve sıfat tamlaması kullanılmıştır.

Cevap E

4

- Fatih Sultan Mehmet, 1481 Yılına kadar hükümdarlık yapmış ve bizzat 25 sefere katılmıştır. Cümlesinde "yılında" küçük yazılmalıdır.
- Hocalığında yapmış olan Akşemsettin, Fatih Sultan Mehmet'in en çok değer verdiği âlimlerden biridir. Cümlesinde "hocalığını da" sözcüğünde "da" ayrı yazılmalıdır.
- Fatih Sultan Mehmet, gayet soğuk kanlı ve cesurdur. Cümlesinde "soğukkanlı" sözcüğü bitişik yazılmalıdır.
- Eşsiz bir komutan ve idareci olmasında yapacağı işlerle ilgili olarak en yakınlarına bile hiçbir şey söylememesinin önemi büyüktür.
- Fatih Sultan Mehmet okumayı çok sever, özellikle Farsça ve Arapça'ya çevrilmiş olan felsefi eserleri tercih etmiştir. Cümlesinde "Arapçaya" sözcüğünde kesme işareti kullanılmamalıdır.

Cevap D

1. - 3. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Dünya, benzersiz bir gezegen, hareketli ve dinamik. Peki Dünya nasıl oluştu? Bununla ilgili farklı teoriler olsa da en çok kabul gören teori Güneş'in etrafında bir toz ve gaz bulutu vardı ve bu gaz bulutu soğudukça küçük mineral taşları hâlini aldı. Bütün bu mineral parçaları Güneş'in etrafında dönerken birbirine çarpmaya başladı. Güneş'in çevresinde bulunan mineral parçaları birleşerek küçük mineral kayaları hâlini aldı. Takip eden birkaç milyon içinde büyük kayalar çarpışarak daha çok büyüdüler. Zaman içinde Güneş yörüngesinde dolaşan milyarlarca taş giderek büyüdü önce kaya boyutuna ulaştı, ardından bir ev büyüklüğüne... Dünya düzensiz kaya parçaları hâlindeyken erimeye başladı ve erime sırasında güçlü yer çekimi daha yoğun parçaları, dibe çekmeye başladı yani çekirdek (demir nikel) ve bu katmanlar yoğunluk sırasına göre birbirlerini takip etti. Dünyanın erimesinin nedeni ise sıcak radyoaktif maddelerin yer çekimi sayesinde bu maddeleri de içine alıp kayaları eritmesidir. Oluşmaya başladıktan 30 milyon yıl sonra Dünya Güneşin etrafında dönen bir ateş topu hâlini aldı. Dünyanın okyanusları ve kıtalarının hayatı destekleyebilmesi için daha çok zaman geçmesi gerekiyordu. Şu anki modern teknoloji Dünya'nın 4,5 milyar yaşında olduğunu öne sürüyor.

1. Bu parçada aşağıdakilerin hangisi üzerinde durulmaktadır?

- A) Bir gezegenin oluşum sürecinden
- B) Dünya'nın diğer gezegenlere göre farklı oluşundan
- C) Güneş'in küçük parçacıkları bir araya getirişinden
- D) Dünya'nın yapısal özelliklerinden
- E) Gezegenlerin uzaydaki yerinden

3. Bu parçada geçen "Zaman içinde Güneş yörüngesinde dolaşan milyarlarca taş giderek büyüdü önce kaya boyutuna ulaştı, ardından bir ev büyüklüğüne..." cümlesinde aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Birden fazla isim tamlaması
- B) Birden fazla sıfat
- C) Birden fazla fiilimsi
- D) Birden fazla zamir
- E) Birden fazla zarf

2. Bu parçada geçen aşağıdaki sözcüklerden hangisinde ses olayı yoktur?

- A) eden
- B) oluştu
- C) soğudukça
- D) çevresinde
- E) yoğunluk

KONU ÇÖZÜM

1

Parçada geçen "Peki Dünya nasıl oluştu? Bununla ilgili farklı teoriler olsa da en çok kabul gören teori Güneş'in etrafında bir toz ve gaz bulutu vardı ve bu gaz bulutu soğudukça küçük mineral taşları hâlini aldı. Bütün bu mineral parçaları Güneşin etrafında dönerken birbirine çarpmaya başladı. Güneşin çevresinde bulunan mineral parçaları birleşerek küçük mineral kayaları hâlini aldı. Takip eden birkaç milyon içinde büyük kayalar çarpışarak daha çok büyüdüler." cümlelerinde Dünya'nın nasıl oluştuğundan söz edildiği için "Bir gezegenin oluşum sürecinden" söz edilmiştir.

Cevap A

2

- "eden" sözcüğünde "et" sözcüğünden ünsüz yumuşaması olmuştur.
- "oluştı" sözcüğünde ünsüz benzeşmesi (ünsüz sertleşmesi) olmuştur.
- "soğudukça" sözcüğünde ünsüz benzeşmesi (ünsüz sertleşmesi) olmuştur
- "çevresinde" sözcüğünde "çevir" sözcüğünden ünlü düşmesi olmuştur.
- "yoğunluk" sözcüğünde herhangi bir ses olayı yoktur.

Cevap E

3

Zamir (Adıl) ismin yerini tutan sözcüklerdir. Ben, sen, biz, siz, herkes, hepsi, kimse, burası, orası...

- Birden fazla isim tamlaması "Zaman içinde, Güneş yörüngesinde"
- Birden fazla sıfat "milyarlarca taş, bir ev"
- Birden fazla fiilimsi "dolaşan, giderek"
- Birden fazla zamir kullanılmamıştır.
- Birden fazla zarf "gittikçe, önce"

Cevap D

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Sosyal medya ağları, bireylere birçok iletişim kanalını kullanarak farklı nitelikte, iletişim ve etkileşim içine girebilecekleri, çok yönlü sanal topluluk yapıları sunmaktadır. Son yıllarda Facebook, Twitter ve Instagram gibi sosyal medya ağlarının yaygınlaşmasıyla kullanıcı sayısı günden güne artış göstermiştir. Özellikle gençlerin yoğun bir şekilde kullandığı sosyal medya ağları, kullanıcıların, bireysel ve herkese açık profiller oluşturabileceği, gerçek hayattaki arkadaşlarıyla etkileşimde bulunabileceği ve paylaşılan ilgi alanlarına göre diğer insanlarla tanışabileceği sanal topluluk ortamlarıdır. Son yıllardaki kullanım artışıyla birlikte, artık sosyal medya, "küresel tüketici fenomeni" olarak görülmektedir. Bir dizi çalışma sosyal medyanın, kullanıcılara iletişim, bilgi, eğlence ve sosyal etkileşim gibi çeşitli fırsatlar sunduğunu; eğlence ve rekreasyon ihtiyaçlarını tatmin ettiğini; kişisel ilgi alanları ve hobileriyle ilgili grup ve etkinliklere katılmalarını sağladığını göstermektedir. Bu tür bir iletişimde, kullanıcı kendi kişisel sayfasına ilgi gösterebilmekte; fotoğraflarını ve resimlerini diğer insanlarla paylaşabilmekte ya da kişisel bilgileri hakkında bilgi sunabilmektedir. Ancak bütün bunların yanında olumsuz yanları da azımsanmayacak kadar çoktur. Bütün bilgilerin başkaları tarafından görülmesi kötü niyetli kişiler ve dolandırıcılar için mükemmel bir ortam yaratmaktadır, yine bağımlılık derecesinde sosyal medyada takılmak kişileri asosyal bir duruma sokmaktadır.

1. Bu parçada geçen altı çizili cümlede aşağıdaki sözcük türlerinden hangisi yoktur?

- A) İsim
- B) Sıfat
- C) Zarf
- D) Bağlaç
- E) Zamir

2. Bu parçanın ilk cümlesinde geçen aşağıdaki sözcüklerden hangisi yapısına göre farklıdır?

- A) Etkileşim
- B) Topluluk
- C) Bireylere
- D) Yapıları
- E) İçine

3. Bu parçanın son cümlesinde geçen aşağıdaki sözcüklerden hangisi mecaz anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Bilgilerin
- B) Dolandırıcılar
- C) Mükemmel
- D) Bağımlılık
- E) Takılmak

4. Bu parçada sosyal medyayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi üzerinde durulmamıştır?

- A) Farklı kanallar sayesinde kullanan kişi sayısının arttığı
- B) Bireylerin farklı ihtiyaçlarını karşılar duruma geldiği
- C) Bazıları için gelir kaynağı hâline geldiği
- D) Kararında kullanılmadığı takdirde olumsuz sonuçlarının olduğu
- E) Birbirini tanıyan ya da tanımayan insanları aynı ortamda buluşturduğu

KONU ÇÖZÜM

1

İsim "tür, iletişim, sayfasına, fotoğraflarını..."**Sıfat** "bu, bir, kişisel, diğer"**Zarf****Bağlaç** "ve, ya da"**Zamir** "kendisi"

Cevap C

2

Bir sözcük isimden fiile ya da fiilden isme dönüşüyorsa yapım eki almıştır. Bir sözcüğün anlamı aldığı ekten dolayı değişiyorsa yapım eki almıştır.

- "et-ki-leş-im" üç yapım eki aldığı için türemiş,
- "top-lu-luk" iki yapım eki aldığı için türemiş,
- "bir-ey" bir yapım eki aldığı için türemiş,
- "yap-ı" bir yapım eki aldığı için türemiş,
- "içine" yapım eki almadığı için basittir.

Cevap E

3

- Gerçek anlamda sözcükler aklımıza gelen ilk anlamıyla kullanılır.
- Mecaz anlamda sözcükler ilk anlamından uzaklaşır. Yeni anlamlar kazanır.

- "bilgilerin, dolandırıcılar, mükemmel, bağımlılık" sözcükleri gerçek anlamda kullanılırken "takılmak" sözcüğü mecaz anlamıyla kullanılmıştır.

Cevap E

4

- Farklı kanallar sayesinde kullanan kişi sayısının arttığı "Son yıllarda Facebook, Twitter ve Instagram gibi sosyal medya ağlarının yaygınlaşmasıyla, kullanıcı sayısı günden güne artış göstermiştir"
- Bireylerin farklı ihtiyaçlarını karşılar duruma geldiği "Bir dizi çalışma sosyal medyanın, kullanıcılara iletişim, bilgi, eğlence ve sosyal etkileşim gibi çeşitli fırsatlar sunduğunu; eğlence ve rekreasyon ihtiyaçlarını tatmin ettiğini"
- Bazıları için gelir kaynağı hâline geldiği
- Kararında kullanılmadığı takdirde olumsuz sonuçlarının olduğu "bağımlılık derecesinde sosyal medyada takılmak kişileri asosyal bir duruma sokmaktadır"
- Birbirini tanıyan ya da tanımayan insanları aynı ortamda buluşturduğu "Bu tür bir iletişimde, kullanıcı kendi kişisel sayfasına ilgi gösterebilmekte; fotoğraflarını ve resimlerini diğer insanlarla paylaşabilmekte ya da kişisel bilgileri hakkında bilgi sunabilmektedir"

Cevap C

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Akıncılar, genelde orduların beş günlük mesafe ilerisinde yol alırlardı. Bir savaş çıkmadan önce düşman ordusunun yıpratılması için bu akıncı grupları önceden ordudan ayrılarak düşmana baskınlar düzenler ve düşman saflarının içine dalarlardı. Düşmana aman vermeyen bu akıncı birlikleri, ne zaman nerede ortaya çıkacakları belli olmadığı için birçok efsaneye de konu olmuşlardır. Devlet tarafından akıncıların isimleri, eşkâlleri ve toprağa sahip olanlarının görülebileceği bir defter tutulurdu. Bu defterlerin birinci kopyası, merkezi yönetimde bulunurken diğer kopyası ise akıncıların bağlı oldukları eyalet ve uç beyliğinin kadılarında muhafaza edilirdi. Böylece akıncıların seçimi ve kimlik bilgilerinin kaydedilmesinde herhangi bir yolsuzluğa izin verilmezdi.

Akıncıların bazıları işleyebilecekleri topraklara sahipken birçoğu ise savaştan elde ettikleri ganimetleri 1/5'lik I bölümünü devlete humus vergisi olarak ödedikten sonra geri kalanla geçimini sağlardı. Bu uygulamanın asıl sebebi akıncıların bir maaşı olmamasıdır. Ayrıca savaşta ölen akıncıların yerine, genç ve dayanıklı gençler ocağa kaydedilirdi. Pençlik, Arapçada beş ve bir anlamına gelen penç ve yek kelimelerinden türemiş, Osmanlı Devleti'nde 1363'den II III IV sonra uygulanmaya başlanmış, savaşlarda elde edilen esirlerin beşte birinin asker olarak istihdam edilmesi usulünü V ifade eden terimdir. Aynı zamanda bu terim, akıncıların savaşlardan aldıkları ganimetler için de aynı oranda bir vergi kesilmesinde de uygulanmaktadır.

1. Bu metinde altı çizili "aman vermemek" sözüyle anlatılmak istenen aşağıdaki cümlelerin hangisinde vardır?

- A) Türkçe öğretmenimiz sınıfın yaramazlarına göz açtırmadı.
- B) Eserlerini oluştururken kimseden yardım istemezdi.
- C) Sanatının ilk yıllarında öfkeli tavırlarıyla dikkatleri üzerine çekti.
- D) Batı'nın teknolojik gelişmelerine gereken önemi vermeyince ülke, duraklama sürecine girdi.
- E) Yaşadığı bütün sorunlara rağmen dimdik ayaktaydı.

2. Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Akıncıların tarihteki yeri
- B) Osmanlı'da vergi sisteminin yararları
- C) Askeri sistemde yer alan akıncıların özellikleri
- D) Eyalet sisteminin Osmanlı vergi sistemine etkisi
- E) Akıncıların devlet üzerindeki etkisi

3. Bu metne göre aşağıdakilerden hangisi "akıncıların"ın özelliklerinden biri değildir?

- A) Savaşlardan elde ettikleri ganimetlerle geçimlerini sağlamaları
- B) Ganimetlerin bir kısmını devlete vergi olarak ödemeleri
- C) Devlet tarafından kontrol altında tutulmaları
- D) Kendilerine ait toprakları miras olarak bırakabilmeleri
- E) Öncü birlik olmaları

4. Bu metinde numaralanmış sözcüklerin hangisinde yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

KONU ÇÖZÜM

1

Metinde geçen "aman vermeyen" sözü düşmana göz açtırmamak, devamlı saldırıda bulunmak, onları bunaltmak anlamlarıyla kullanılmıştır. A seçeneğinde "Türkçe öğretmenimiz sınıfın yaramazlarına göz açtırmadı" cümlesinde geçen "göz açtırmamak" sözü "aman vermeyen" sözüyle yakın anlamlıdır.

Cevap A

2

Metnin genelinde "Akıncılar, genelde orduların beş günlük mesafe ilerisinde yol alırlardı. Devlet tarafından akıncıların isimleri, eşkâlleri ve toprağa sahip olanlarının görülebileceği bir defter tutulurdu. Akıncıların bazıları işleyebilecekleri topraklara sahipken birçoğu ise savaştan elde ettikleri ganimetleri 1/5'lik bölümünü devlete humus vergisi olarak ödedikten sonra geri kalanla geçimini sağlardı" akıncılardan söz edilmiştir. Akıncıların görevlerinin neler olduğu, maaşlarını nasıl aldıkları, askerlerin özelliklerinin neler olduğu anlatılmıştır. Bu nedenle metnin bütününde "askeri sistemde yer alan akıncıların özellikleri" anlatılmıştır.

Cevap C

3

- "Savaştan elde ettikleri ganimetlerle geçimini sağlardı." cümlesinden A seçeneğine ulaşırız.
- "devlete humus vergisini ödedikten sonra geri kalanıyla geçimini sağlarlar." cümlesinden B seçeneğine ulaşırız. "Devlet tarafından akıncıların isimleri, eşkâlleri ve toprağı sahip olanlarının görülebileceği bir defter tutulurdu." cümlesinden C seçeneğine ulaşırız.
- "genelde orduların beş günlük mesafe ilerisinde yol alırlardı. Bir savaş çıkmadan önce düşman ordusunun yıpratılması için bu akıncı grupları önceden ordudan ayrılarak düşmana baskınlar düzenler" cümlesinden E seçeneğine ulaşırız.
- Kendilerine ait toprakları miras olarak bırakmalarıyla ilgili bir bilgi yoktur.

Cevap D

4

Ünsüz sertleşmesinin olduğu sözcüklerde "-p, -ç, -t, -k" harfleri "-b, -c, -d, -g" şeklinde yazılmaz. "Beşte, seçkin, almıştı, sınıfta, sabahtan" sözcüklerinde olduğu gibi yazılmalıdır.

- "1363'den" sözcüğünde ünsüz sertleşmesi (ünsüz benzeşmesi) olduğu için yazım yanlışı yapılmıştır.
- "Arapçada" sözcüğünün yazımı doğrudur; özel isimlere yapım eki gelirse kesme işareti kullanılmaz.
- "Osmanlı Devleti'nde" özel isim olduğu için büyük harfle başlar, kesme işaretiyle ayrılır.

Cevap D

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Müzik, insanlık tarihi kadar eski, kimsenin bir başkasına anlatamayacağı kadar bireysel ve öznel, dünyanın her yerindeki tüm insanları kapsayacak kadar genel ve evrensel, yeni ve farklı çağrışımları taşıyabilmesi ile her an yeni bir oluşumdur. Kâinatta her şey titreşir. Dalga hareketlerini ortaya çıkaran titreşimlerin her biri, ses dalgası olarak bilinir. Ses dalgalarının ritmik desenleri, musikiyi ortaya çıkarır. Bu açıdan varlıkların aktiviteleri sırasında çıkardığı ses titreşimleri, birer musikidir. Ses, ilgili duyu organı olan kulağımıza geldiğinde iç kulak hücrelerinde algılanır, elektrik eylem potansiyeline dönüşür ve beyin tarafından böylece anlamlandırılır.

Musiki sadece insana has değildir. Her varlık, musikisiyle birlikte yaratılır. Düşük frekanslı ses dalgaları çıkaran kuş, su ve rüzgâr, uyku esnasındaki insanın beyin dalgalarına yakın dalgalar ürettiğinden insanı dinlendirici

I

tesirlere sahiptir. Duyguları incelten ve gönlü yumuşatan müzik türleri, asırlardan beri tedavide kullanılmaktadır. Günümüzde araştırmacılar, beden ve zihin hastalıklarının tedavisinde müziğin kullanılması konusunda hemfikirdir. Bu konuda yapılan birçok araştırma, doktor ve müzisyenlerin; depresyondan kansere, yüksek tansiyondan kronik ağrılara,

II

disleksiden akıl hastalıklarına kadar geniş bir sahada tedavi gayesiyle müziği kullandıklarını göstermektedir. İletişimin

III

kelimelere dökülmemiş hâli olan müzik, hayatta kalmak için gerekli olmamasına rağmen günlük hayatın geniş bir

IV

bölümünü kapsamakta ve birçok kültürün vazgeçilmez unsuru olmaktadır.

V

1. Bu metnin ilk cümlesinin ifade ettiği anlam özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eleştiri
B) Tanım
C) Yakınma
D) İhtimal
E) Kanaksama

3. Bu metnin anlatımında aşağıdaki anlatım biçimlerinden hangisi kullanılmıştır?

- A) Öyküleme
B) Betimleme
C) Tartışma
D) Açıklama
E) Örneklem

2. Bu metinde "müzik" ile ilgili

- I. Varlıkların hareketleri esnasında çıkardıkları sesler olduğu
II. İnsanlara özgü olduğu
III. Zihinsel ve bedensel rahatsızlıkların tedavisinde kullanıldığı
IV. Küresel bir kapsayıcılığı olduğu

yargılarından hangilerine ulaşamaz?

- A) Yalnız II
B) Yalnız IV
C) II ve III
D) II ve IV
E) III ve IV

4. Numaralanmış sözcüklerin hangisi fiilimsi değildir?

- A) I
B) II
C) III
D) IV
E) V

KONU ÇÖZÜM

1

Tanım: Herhangi bir kavramı genel özellikleriyle kısaca belirtmektir. "Bu nedir?" sorusuna yanıt verir.

Eleştiri: Bir insanı, bir eseri, bir konuyu doğru ve yanlış yanlarını bulup göstermek amacıyla yapılan inceleme işi, tenkittir.

Kanıksama: Çok tekrarlama sebebiyle etkilenmez olmak, alışmaktır.

Yakınma: Sızlanmak, sızlanarak anlatmak, şikâyet etmektir.

"Müzik, insanlık tarihi kadar eski, kimsenin bir başkasına anlatamayacağı kadar bireysel ve öznel, dünyanın her yerindeki tüm insanları kapsayacak kadar genel ve evrensel, yeni ve farklı çağrışımları taşıyabilmesiyle her an yeni bir oluşumdur." cümlesinde müziğin tanımı yapılmıştır. "Müzik nedir?" dediğimiz zaman cevap vermektedir.

Cevap B

2

- "Bu açıdan varlıkların aktiviteleri sırasında çıkardığı ses titreşimleri, birer musikidir" cümlesinden birinci maddeye ulaşırsınız.
- "evrensel, yeni ve farklı çağrışımları taşıyabilmesi ile her an yeni bir oluşumdur" cümlesinden dördüncü maddeye ulaşırsınız.
- "beden ve zihin hastalıklarının tedavisinde" cümlesinden "Zihinsel ve bedensel rahatsızlıkların tedavisinde kullanıldığı" maddesine ulaşırsınız.
- "İnsanlara özgü olduğu" ile ilgili bilgi verilmemiştir.

Cevap A

3

Açıklayıcı Anlatım: Bilgi vermek, bir konuyu öğretmek amacıyla yazılan yazılardır. Amaç okuru herhangi bir konuda bilgilendirmektir. Nesnel, kanıtlayıcı cümleler kullanılır.

Tartışmacı Anlatım: Herhangi bir düşünceyi savunmak, bir düşünceye karşı çıkmak, okuyucuyu ya da dinleyiciyi bu düşünceye inandırmak amacıyla kullanılan anlatım biçimidir. Sohbet, konuşma havasında geçer. Öznel cümleler kullanılır.

Betimleyici Anlatım: Herhangi bir varlığın fiziksel özelliklerine ağırlık verilerek anlatılmasıdır. Gözlem, tasvir diye bilinen betimlemede beş duyu organından özellikle de görme duyusundan yararlanır.

Öyküleyici anlatım: Bir kişinin başından geçmiş bir olaya yer vermektir. Amaç okuru bir olay içinde yaşatmaktır. Okuduğumuz roman ve hikayeler anlatım biçimi olarak öykülemedir.

Örnekleme: Soyut kavramları, düşünceleri belirgin kılmak için uygulanan bir anlatım yoludur. Örnekleme soyut bir düşünceye somutluk katar, yazının anlaşılmasını kolaylaştırır. Yazıda bir sanatçı ya da eser adı verilerek de örnekleme yapılabilir.

Parçanın bütününde bilgi verildiği için açıklayıcı anlatıma başvurulmuştur.

Cevap D

4

Fiilimsi (Eylemsi): Fiilden türetilen, olumsuz yapılabilen isim-fiil, sıfat-fiil, zarf-fiil türleri bulunan addır.

İsim fiil: -mek, -me, -iş

Sıfat-Fiil (Ortaç): -an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş

Zarf-Fiil (Ulaç): -erek, -ınca, -meden, -dıkça, -ken, -ıp, -e, -a, -eli, -meksizin

- "çıkarmak, yapılmak, kullanılmak, dökülme-miş" sözcüklerinde ortaç kullanılmıştır.
- "kapsamakta" sözcüğünde fiilimsi kullanılmamış, şimdiki zaman anlamını veren -makta eki kullanılmıştır.

Cevap E

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Deve kuşu, uçamayan bir kuş türüdür. Kuşlar arasında en hızlı koşan ve en büyük yumurtaya sahip olan türdür. Boyu 2-2,5 metre olan kuşun ağırlığı ise 130-150 kg arasındadır. Bilinen altı türü bulunmaktadır. Arap devekuşu denilen Suriye ve Arap çöllerinde yaşamış olan türü artık soyu tükenmiş canlılar arasındadır. En çok bilinen türü Tanzanya ve Kenya'da yaşayan Masai devekuşudur. Diğerlerinden daha kısa boylu olan devekuşunun dişisi erkekten daha uzun boyludur. Tepeli devekuşu ise en tehlikeli türler arasındadır. Ayaklarında üç parmak bulunan türün en içteki parmağı hançer şeklindedir. Attığı tekmelerle tehlikeli olan bu tür, yerden 1,80 metre yukarıya zıplayabilir ve suda yüzebilir.

Bu kuşlar zebra gibi memelilerle birlikte dolaşır. Bunu kendilerini korumak için yaparlar. Kendileri çok iyi gören kuşlar, memelilerin koku alma özelliğinden faydalanarak düşmanlardan korunur. Otçul olarak bilinseler de bazı hâllerde omurgasızlarla beslenir. Yumurta ile üreyen kuşlar, kuluçka zamanında 15-60 arası yumurta yapar. Yumurtalar 13 cm genişliğinde, 15 cm boyunda ve 1500-1800 gram ağırlığındadır. Tavuk yumurtasının 24 katı büyüklüktedir. Kuluçka süreleri 40-44 gündür. Doğan yavrular bir ay sonra büyükler gibi koşabilir. Kuşlar içerisinde iki tane turnağı olan tek kuş devekuşudur. Büyük olan turnak, vücut ağırlığının tamamını taşıyabilir. Bu özellik koşarken az bir alana basarak hızlı koşabilmesini sağlar.

1. Bu metinde altı çizili cümlelerin ifade ettiği anlam ilgisi aşağıdaki cümlelerin hangisinde vardır?

- A) Uzayan günler beraberlerinde tatlı akşam saatleri getirmişti.
- B) Pembe köşkün üst kat balkonunun durumu çok kötüydü.
- C) Küçük bir merak dalgası yavaş yavaş sokağı kaplamaya başladı.
- D) Küçük masaların çevresinde geç saatlere kadar birileri oturuyordu.
- E) Onlar kadar çalışsak da bizler de iyi işler yaptık.

2. Bu metinde "devekuşu" ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Korunmak için kullandıkları yöntem
- B) Fiziksel özelliklerine
- C) Bazı türlerine
- D) Ana vatanlarının neresi olduğuna
- E) Diğer türlerden ayrılan yönüne

3. Bu metnin dil ve anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Birleşik yapı cümleler kullanılmıştır.
- B) Sayısal verilere yer verilmiştir.
- C) İkilemelere başvurulmuştur.
- D) Nesnel bilgiler kullanılmıştır.
- E) Kurallı cümleler kullanılmıştır.

4. Bu metinden alınan aşağıdaki cümlelerin hangisindeki altı çizili sözcükte herhangi bir ses olayı yoktur?

- A) Tepeli devekuşu ise en tehlikeli türler arasındadır.
- B) Ayaklarında üç parmak bulunan türün en içteki parmağı hançer şeklindedir.
- C) Attığı tekmelerle tehlikeli olan bu tür, yerden 1,80 metre yukarıya zıplayabilir ve suda yüzebilir.
- D) Bu kuşlar zebra gibi memelilerle birlikte dolaşır.
- E) Yumurtalar 13 cm genişliğinde, 15 cm boyunda ve 1500-1800 gram ağırlığındadır

KONU ÇÖZÜM

1

Metinde geçen "Diğerlerinden daha kısa boylu olan devekuşunun dişisi erkekten daha boyludur." cümlesinde karşılaştırma yapılmıştır.

E seçeneğinde geçen "Onlar kadar çalışsak da bizler de iyi işler yaptık." cümlesinde de karşılaştırma yapılmıştır. Kişiler arasında karşılaştırma yapılmıştır.

Cevap E

2

"Zebra gibi memelilerle birlikte dolaşır." cümlesinden A seçeneğine ulaşırız.

Fiziksel özelliklerine; boyu 2-2,5 metre, ağırlığı 130-150 kg arasındadır.

Bazı türlerine; Arap devekuşu denilen Suriye ve Arap çöllerinde yaşayan türü, Tanzanya ve Konya'da yaşayan Masai devekuşu

Anavatanlarının neresi olduğuyla ilgili bilgi verilmemiştir. Sadece yaşadıkları bölgelerden bazıları verilmiştir.

Diğer türlerden ayrılan yönüne. Kuşlar içerisinde iki tane tırnağı olan tek kuş devekuşudur

Cevap D

3

İkilemeler anlamı kuvvetlendirmek için farklı yollarla oluşturulan sözcük gruplarıdır. ağır ağır, az çok, yalan yanlış, abuk sabuk...

Birleşik yapı cümle birden fazla yargı bildiren cümledir. "Kuşlar arasında en hızlı koşan ve en büyük yumurtaya sahip olan türdür. Arap devekuşu denilen Suriye ve Arap çöllerinde yaşamış olan türü artık soyu tükenmiş canlılar arasındadır" cümleleri birleşik yapıdır.

Sayısal veriler, istatistiksel bilgiler vermektir. Metinde devekuşunun boyu, ağırlığı, yumurtasının büyüklüğüyle ilgili bilgiler verilmiştir.

Nesnel bilgiler, duygu ve düşünceleri içermeyen cümlelerdir. Metnin bütünü nesnel bilgiler içerir.

Kurallı cümle yüklemi sonda olan cümledir. "Deve kuşu, uçamayan bir kuş türüdür. Kuşlar arasında en hızlı koşan ve en büyük yumurtaya sahip olan türdür. Boyu 2-2,5 metre olan kuşun ağırlığı ise 130-150 kg arasındadır" cümlelerinde yüklem sondadır. Metinde ikileme kullanılmamıştır.

Cevap C

4

- Tepeli devekuşu ise en **tehlikeli** türler arasındadır.
- Ayaklarında üç parmak bulunan türün en içteki **parmağı** hançer şeklindedir. (Ünsüz yumuşaması)
- **Attığı** tekmelerle tehlikeli olan bu tür, yerden 1,80 metre yukarıya zıplayabilir ve suda yüzebilir. (Ünsüz yumuşaması, ünsüz sertleşmesi)
- Bu kuşlar zebra gibi memelilerle **birlikte** dolaşır. (ünsüz sertleşmesi)
- Yumurtalar 13 cm **genişliğinde**, 15 cm boyunda ve 1500-1800 gram ağırlığındadır. (Ünsüz yumuşaması)

Cevap A

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Sembolizm, 19. yüzyılın ikinci yarısında parnasizme tepki olarak ortaya çıkmış bir akımdır. Sembolistler, duygusalığa, insanın iç dünyasına yönelmişlerdir. Onlara göre somut varlıklar, dış dünya ile insanın duyuları arasında köprü kurmaya yarayan birer simgedir. Çünkü dış gerçek ancak insanın algılayış biçimiyle var olur. Yani insan onu nasıl algılıyorsa öyle değerlendirir. Sembolistler, semboller aracılığıyla dış çevrenin insan üzerindeki etkilerini ve izlenimlerini anlatmışlardır. Bu akımın ilkeleri Fransız şair Stéphane Mallarmé tarafından oluşturulmuştur ancak edebiyat dünyasında Charles Baudelaire'in ismi sembolizm ile özdeşleşmiştir. Yazdığı sembolik şiirler ülkemiz dâhil tüm dünya şairlerini etkilemiştir.

(I) Türk edebiyatında ise bu akım ancak Edebiyat-ı Cedide döneminde kendisini göstermiştir. (II) Edebiyat-ı Cedide ruhuna son derece uygun olan sembolizmin ilk şair ve yazarı Cenap Şahabettin'dir ancak Cenap Şahabettin'in hem sembolizme hem de parnasizme uygun şiirleri bulunmaktadır. (III) Sembolizmin edebiyatımızdaki en büyük temsilcisi Ahmet Haşim'dir. (IV) Sembolizmin tüm özelliklerini şiirlerinde bulunduran Ahmet Haşim şiirlerinin yanısıra düz yazılarıyla da Türk edebiyatının en önemli isimlerinden biri olarak görülmektedir. (V) Bu iki ismin dışında Ahmet Hamdi Tanpınar ve Cahit Sıtkı Tarancı da sembolizme ait nitelikler ile bazı şiirler kaleme almışlardır.

1. İkinci metindeki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede karşılaştırma yapılmıştır.
- B) II. cümlede mecaz anlamlı sözcük kullanılmıştır.
- C) III. cümlede "belli bir yaşa gelmek" anlamında bir söz kullanılmıştır.
- D) IV. cümlede yazım yanlışlığı yapılmıştır.
- E) V. cümlede "yazılı hâle getirmek" anlamında bir söz kullanılmıştır.

2. Birinci metindeki altı çizili cümlelerin yüklemiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Belgisiz sıfat kullanılmıştır.
- B) Farklı eylemsiler kullanılmıştır.
- C) Birleşik zamanlı fiil kullanılmıştır.
- D) Farklı yapıda sözcükler kullanılmıştır.
- E) Çatı özelliği aranmaz.

3. Bu parçadan sembolizmle ilgili olarak

- I. Sezgi ve izlenimlerin ön planda tutulması
 - II. Dış gerçeklikten çok iç dünyaya yönelmesi
 - III. Toplumu olduğu gibi yansıtması
- ifadelerinden hangisine ulaşamaz?**
- A) Yalnız I
 - B) Yalnız III
 - C) I ve II
 - D) I ve III
 - E) II ve III

4. Bu parçada geçen "Yazdığı sembolik şiirler ülkemiz dâhil tüm dünya şairlerini etkilemiştir" cümlesinde aşağıdaki eklerden hangisi yoktur?

- A) İyelik
- B) Tamlanan
- C) Hal (Durum)
- D) Haber Kipi
- E) Dilek Kipi

KONU ÇÖZÜM

1

- I. cümlede karşılaştırma yapılmıştır. "Türk edebiyatında ise" sözüyle başka bir edebiyatla Türk edebiyatı karşılaştırılmıştır.
- II. cümlede mecaz anlamlı sözcük kullanılmıştır. "ruhuna" sözcüğü mecaz anlamıyla kullanılmıştır.
- III. cümlede "belli bir yaşa gelmek" anlamında bir söz kullanılmamıştır.
- IV. cümlede yazım yanlışlığı yapılmıştır. "yanı sıra" ayrı yazılmalıdır. Sıra sözcüğü başka sözcüklerle bitişik yazılmaz. Sıra dışı, ardı sıra...
- V. cümlede yazılı hâle getirmek anlamında bir söz kullanılmıştır. "kaleme almak" sözü yazıya dökmek, yazılı hâle getirmek anlamıyla kullanılmıştır.

Cevap C

2

Birleşik zamanlı fiil, basit zamanlı bir fiile -idi, -imiş, -ise eklerinden birinin getirilmesidir. Alıyordu, koşmuştu, gelecekti...

Bu parçadaki altı çizili cümlelerin yüklemi "19. yüzyılın ikinci yarısında parnasizme tepki olarak ortaya çıkmış bir akımdır."

- Belgisiz sıfat kullanılmıştır. "bir akımdır" sözünde "bir" belgisiz sıfattır.
- Farklı eylemsiler kullanılmıştır. "ola-arak" zarf-fiil, "çık-mış" sıfat-fiil kullanılmıştır.
- Farklı yapıda sözcükler kullanılmıştır. "yüzyıl" birleşik yapıdır, "ikinci" türemiş yapıdır, "bir" basit yapıdır.
- Çatı özelliği aranmaz. Yüklem isim olduğu için çatı özelliği aranmaz. Çatı özelliği yüklemi fiil olan cümlelerde aranır.

Cevap C

3

Parçada sembolizm akımı hakkında bilgi verilmiş, özellikleri sıralanmıştır. "Çünkü dış gerçek ancak insanın algılayış biçimiyle var olur. Yani insan onu nasıl algılıyorsa öyle değerlendirir. Sembolistler, semboller aracılığıyla dış çevrenin insan üzerindeki etkilerini ve izlenimlerini anlatmışlardır." cümlelerinden "sezgi ve izlenimlerin ön planda tutulması, dış gerçeklikten çok iç dünyaya yönelmesi" maddelerine ulaşamayız.

Toplumu olduğu gibi yansıtması, sembolizmin bir özelliği olarak parçada verilmemiştir.

Cevap B

4

Dilek kipleri; gereklilik kipi, istek kipi, koşul kipi ve emir kipidir.

- İyelik "ülke-miz"
- Tamlanan "şairler-i"
- Hal (Durum) "şairleri-n-i"
- Haber Kipi "etkile-miş"
- Dilek Kipi

Cevap E

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Servetifünun edebiyatında romanlar, şiirde olduğu gibi karamsar bir bakış açısıyla oluşmuştur bu nedenle eserler genellikle kötü sonla biter. Bu durum sanatçıların etkilendiği Fransız edebiyatından ve dönemin siyasal durumundan kaynaklanmaktadır. Servetifünun romancıları Tanzimatçılardan farklı olarak sosyal konuları işlememişler, eserlerini bireysel konularda yazmışlardır. Tanzimat romanında teknik kusur olarak sayılan, "olay akışını kesip okuyucuya bilgi verme, yazarın kişiliğini yansıtmaması ve iyi-kötü ayrımı" Servetifünun romanında görülmez. Bu dönem romanında hikâyede olduğu gibi realizm ve natüralizm akımları etkilidir.

(I) Romanlarda mekân olarak İstanbul kullanılmış ve kahramanlar halktan değil de genellikle aydın kesimden seçilmiştir. (II) Bu dönem romancıları yaşadıkları çağı yansıtırken okuyucularına nasihat vermeye veya onları yönlendirmeye çalışmazlar. (III) Tarafsız bir şekilde olay örgüsünü ve kahramanları anlatarak kararı okuyucuya bırakırlar. (IV) Romanlarda Türkçenin kurallarına ve söz dizimine uymayıp yeni anlatım olanakları aramışlardır. (V) Bunun sonucu olarak da şiirde olduğu gibi konuşma dilinden uzak ağır bir dil ortaya çıkmıştır.

1. Bu parçaya göre

- I. Ağır bir dil kullanmaları – yeni anlatım teknikleri denemeleri
- II. Karamsar bakış açısının olması – dönemin siyasal durumu
- III. Mekanın İstanbul olması – aydın kesimden kahramanların seçilmesi
- IV. Realizm ve natüralizm akımlarının etkili olması – bireysel konuların ele alınması

ifadelerinden hangileri arasında neden sonuç ilişkisi kurulamaz?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

2. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) Birinci cümlede kahramanların aydın kesimden seçilmesinin nedenine yer verilmiştir.
- B) İkinci ve üçüncü cümlede anlatılanlar anlamca aynı doğrultudadır.
- C) Dördüncü cümlede dil anlayışları hakkında bilgi verilmiştir.
- D) Beşinci cümlede farklı türlerde ortak bir tutumun olduğu sezdirilmiştir.
- E) Dördüncü ve beşinci cümleler arasında neden sonuç ilgisi vardır.

3. Bu parçada geçen "Servetifünun romancıları Tanzimatçılardan farklı olarak sosyal konuları işlememişler, eserlerini bireysel konularda yazmışlardır" cümlesinin öznesi aşağıdaki söz gruplarının hangisinden oluşmuştur?

- A) Sıfat tamlaması
- B) İsim tamlaması
- C) Sıfat-fiil
- D) Zarf-fiil
- E) İsim-fiil

4. Bu parçada geçen aşağıdaki sözcüklerden hangisi birden fazla yapım eki almıştır?

- A) önemin
- B) yaşadıkları
- C) bırakırlar
- D) kahramanlar
- E) romancıları

KONU ÇÖZÜM

1

Neden sonuç ilişkisini parçadaki ifadelere göre bulmamız gerekir. Bir eylemin gerçekleştirilmesinin nedeni nedir, diye sorarak cevap alırız.

"Romanlarda Türkçenin kurallarına ve söz dizimine uymayıp yeni anlatım olanakları aramışlardır. Bunun sonucu olarak da şiirde olduğu gibi konuşma dilinden uzak ağır bir dil ortaya çıkmıştır." cümlelerinde birinci maddedeki neden sonuç ilişkisi kurulur.

"Servetifünun edebiyatında romanlar, şiirde olduğu gibi karamsar bir bakış açısıyla oluşmuştur bu nedenle eserler genellikle kötü sonla biter. Bu durum sanatçıların etkilendiği Fransız edebiyatından ve dönemin siyasal durumundan kaynaklanmaktadır" cümlelerinde ikinci maddedeki neden sonuç ilişkisi kurulur.

"Mekanın İstanbul olması – aydın kesimden kahramanların seçilmesi, Realizm ve natüralizm akımlarının etkili olması – bireysel konuların ele alınması" maddelerindeki neden sonuç ilişkisine parçadan ulaşılamaz.

Cevap E

2

- Birinci cümlede kahramanların aydın kesimden seçilmesinin nedenine yer verilmiştir. Birinci cümlede aydın kesimden seçildiği belirtilmiş ancak neden seçildiği verilmemiştir.
- İkinci ve üçüncü cümlede anlatılanlar anlamca aynı doğrultudadır. İki cümlede de yazarların okura karışmadığı, tarafsız kaldığı belirtilmiştir.
- Dördüncü cümlede dil anlayışları hakkında bilgi verilmiştir. "söz dizimine uymayıp yeni anlatım" sözlerinden dil anlayışları hakkında bilgi almaktayız.
- Beşinci cümlede farklı türlerde ortak bir tutumun olduğu sezdirilmiştir. "şiirde olduğu gibi" dediği için başka bir tür de sezdirilmiştir.
- Dördüncü ve beşinci cümleler arasında neden sonuç ilgisi vardır. Beşinci cümlede "bunun sonucu olarak" dediği için dörtle beş arasında neden sonuç ilgisi vardır.

Cevap A

3

"Servetifünun romancıları Tanzimatçılardan farklı olarak sosyal konuları işlememişler, eserlerini bireysel konularda yazmışlardır" cümlesinin öznesi "Servetifünun romancıları"dır. Özne isim tamlamasından oluştuğu için isim tamlaması grubudur.

Cevap B

4

Yapım ekleri sözcüğün anlamını ya da türünü değiştiren eklerdir.

- "dönemin" sözcüğünde "dön-em" bir yapım eki almıştır.
- "yaşadıkları" sözcüğünde "yaş-a-dık" iki yapım eki almıştır.
- "bırakırlar" sözcüğünde yapım eki kullanılmamıştır.
- "kahramanlar" sözcüğünde yapım eki kullanılmamıştır.
- "romancıları" sözcüğünde "roman-cı" bir yapım eki almıştır.

Cevap B

1. - 3. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

I. Metin:

(I) Dil üzerine yapılan tartışmaların kökeni Antik Yunan'a uzanmaktadır. (II) Yunan felsefesinde nesnelere ve nesnelere adları arasında nasıl bir ilişki olduğu, felsefi bir zeminde tartışılmaya başlanmıştır. (III) Nitekim Demokritos dil problemini ilk kez bu bağlamda ele alan Yunan filozofudur. (IV) Daha sonra ise Kratylos diyalogunda Platon, dillerin kaynağına ilişkin fikirlerini belirtmektedir. (V) O, eserinde iki kişi üzerinden iki farklı görüşe yer vermektedir.

II. Metin:

İlki; Kratylos'un savunduğu, her varlık için tek bir doğru adlandırmanın mümkün olduğu, isimlerin insanların ortak bir kabulü ve uzlaşmasıyla değil, zorunlu olarak verildiği görüşüdür. İkincisi ise Hermogenes'in dile getirdiği bunun karşıtı olan yani dillerin, bir uzlaşma sonucu meydana getirildiğine ilişkin görüşüdür. Aristoteles dilin doğuşu problemini ele alarak dillerin ortaya çıkmasının insanların bir arada yaşamaya başlamasıyla gerçekleştiğini ifade etmektedir. Ona göre, insanların konuşmaları ve hayvanların çıkardığı sesler arasında büyük bir ayrım vardır. İnsanların hayvanlardan farkı, kendi düşüncelerini anlatmak için dile ihtiyaç duymalarıdır. Bu, insanların doğru ile yanlış ayırt edebilmelerine

I

II

yarayan bir yetidir. Dillerin kökenine yönelik Antik Yunan'da meydana gelen tartışmaların, İslâm düşüncesinde gelişen

III

tartışmalardan farklı olarak, felsefi bir merak neticesinde ortaya çıktığı ifade edilebilir.

1. Bu parçada geçen aşağıdaki cümlelerle ilgili parantez içinde yapılan açıklamalardan hangisi yanlıştır?

- A) İkincisi ise Hermogenes'in dile getirdiği bunun karşıtı olan yani dillerin bir uzlaşma sonucu meydana getirildiğine ilişkin görüşüdür. (Birden fazla yapının eki alan sözcük vardır.)
- B) Ona göre, insanların konuşmaları ve hayvanların çıkardığı sesler arasında büyük bir ayrım vardır. (Kuralı, isim cümlesidir.)
- C) İnsanların hayvanlardan farkı, kendi düşüncelerini anlatmak için dile ihtiyaç duymalarıdır. (Farklı hâl ekleri kullanılmıştır.)
- D) Bu, insanların doğru ile yanlış ayırt edebilmelerine yarayan bir yetidir. (Özne ve yüklemden oluşmuştur.)
- E) Aristoteles dilin doğuşu problemini ele alarak dillerin ortaya çıkmasının insanların bir arada yaşamaya başlamasıyla gerçekleştiğini ifade etmektedir. (Edilgen çatılı bir fiil cümlesidir.)

2. Bu parçada numaralanmış sözcüklerin türü aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III
A)	Zamir	isim	sıfat
B)	İsim	zarf	zarf
C)	Zamir	sıfat	sıfat
D)	İsim	isim	zarf
E)	Sıfat	isim	sıfat

3. Birinci metindeki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede mecaz anlamlı sözcük kullanılmıştır.
- B) II. cümlede sesteş bir sözcük kullanılmıştır.
- C) III. cümlede deyim kullanılmıştır.
- D) IV. cümlede anlamdaş sözcüklere yer verilmiştir.
- E) V. cümlede gerçek anlamlı sözcükler kullanılmıştır.

KONU ÇÖZÜM

1

- İkincisi ise Hermogenes'in dile getirdiği bunun karşıtı olan yani dillerin, bir uzlaşma sonucu meydana getirildiğine ilişkin görüştür. (Birden fazla yapım eki alan sözcük vardır.) "getir-il-dik" sözcüğü iki yapım eki almıştır.
- Ona göre, insanların konuşmaları ve hayvanların çıkardığı sesler arasında büyük bir ayrım vardır. (Kurallı, isim cümlesidir.) "vardır" yüklemi sonda olduğu için kurallı, isimdir.
- İnsanların hayvanlardan farkı, kendi düşüncelerini anlatmak için dile ihtiyaç duymalarıdır. (Farklı hâl ekleri kullanılmıştır.) "hayvanlar-dan" sözcüğünde ayrılma hâl eki, "dil-e" sözcüğünde yönelme hâl eki kullanılmıştır.
- Bu, insanların doğru ile yanlış ayırt edebilmelerine yarayan bir yetidir. (Özne ve yüklemden oluşmuştur.) "bu" özne geri kalan bölüm yüklemidir.
- Aristoteles dilin doğuşu problemini ele alarak dillerin ortaya çıkmasının insanların bir arada yaşamaya başlamasıyla gerçekleştiğini ifade etmektedir. (Edilgen çatılı bir fiil cümlesidir.) Özne belli olduğu için bu cümle edilgen değil etkindir.

Cevap E

2

Sözcükler türlerine göre isim, fiil, sıfat, zarf, zamir, edat, bağlaç olarak ayrılır.

İsmi yerini tutan sözcükler zamirdir. Ben, sen, buraya, şurası, herkes, hepsi, kendi..

Bir ismi niteleyen ya da belirten sözcükler sıfattır. Bu araba, o adam, eski bakıcı, dalgalı deniz...

- "kendi" sözcüğü dönüşlülük zamiridir.
- "insanların" sözcüğü isimdir.
- "bir" belgisiz sıfattır.

Cevap A

3

- I. cümlede mecaz anlamlı sözcük kullanılmıştır. Mecaz anlam sözcüğün ilk anlamından uzaklaşıp farklı anlamlar kazanmasıdır. Birinci cümlede "uzanmak" sözcüğü mecaz anlamıyla kullanılmıştır.
- II. cümlede sestesh bir sözcük kullanılmıştır. Sestesh yazılışları aynı anlamları farklı olan sözcüklerdir. İkinci cümlede "-ara" sözcüğü sesteshdir.
- III. cümlede deyim kullanılmıştır. Üçüncü cümlede "ele almak" deyimdir.
- IV. cümlede anlamdaş sözcüklere yer verilmiştir.
- V. cümlede gerçek anlamlı sözcükler kullanılmıştır. "o, eser, iki..." sözcükleri gerçek anlamıyla kullanılmıştır.

Cevap D

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Türkiye'deki kültürel yapı, coğrafi ve tarihi özelliklerin etkisiyle çok zengin ve farklı kültürlerin harmanlanmasıyla oluşmuş (I) Doğu, Batı, Orta Doğu, Akdeniz ve İslam kültürü gibi renklerle bezenmiş ve bu kültürlerden etkilenmiştir. Uzun yıllar (II) boyunca değişik kültürleri içinde barındıran Anadolu (III) Türkiye'deki müzik kültürü oluşumunda tarihi bir altyapı oluşturmuştur. İslamiyet'in kabulü ile Selçuklu ve Osmanlılarda yaşanan değişimler, Anadolu ve Yakın Doğu'nun müzik kültüründe önemli bir etki yaratmıştır. Bu nedenle (IV) Osmanlı İmparatorluğu 17. yüzyıl ortalarına kadar dünyanın önemli kültür merkezlerinden biri (V) olmuştur. Sultan II. Mahmut ve Tanzimat Dönemi'yle başlayan yenileşme hareketleriyle dünya tarihinde yaşanan değişimler, 20. yüzyıldaki teknolojik ve sosyal alandaki gelişmeler, Türkiye'deki müzik türlerini ve beğenilerini etkilemiştir. Bununla birlikte toplumsal hayattaki dini, siyasî, kültürel ve sosyal değişiklikler de Türkiye'deki müzik kültürünü önemli ölçüde etkilemiş; müziğin çeşit, biçim ve form yapılarının ortaya çıkmasını sağlamıştır.

1. Bu parçaya göre Türkiye'deki müzik kültürüyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Zaman içinde farklılaştığı
- B) Dinden etkilendiği
- C) Farklı kültürlerin etkisinde kaldığı
- D) Farklı coğrafyalarda da kullanıldığı
- E) Değişimlere kapalı olmadığı

2. Bu parçada numaralanmış yerlerden hangisine noktalı virgöl getirilmelidir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

3. Bu parçada geçen "Bununla birlikte toplumsal hayattaki dini, siyasî, kültürel ve sosyal değişiklikler de Türkiye'deki müzik kültürünü önemli ölçüde etkilemiş, müziğin çeşit, biçim ve form yapılarının ortaya çıkmasını sağlamıştır." cümlesinde aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) İki yüklem
- B) Sıfat-fiil
- C) Zamir
- D) Sıfat
- E) Zarf

4. I. dini
II. siyasî

- III. tarihi
- IV. etkisiyle
- V. beğenilerini

Bu parçada geçen yukarıdaki sözcüklerden hangilerinde nispet eki kullanılır?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) III ve IV
- D) III ve V
- E) IV ve V

KONU ÇÖZÜM

1

- Zaman içinde farklılaştığı "Türkiye'deki müzik türlerini ve beğenilerini etkilemiştir"
- Dinden etkilendiği "İslamiyet'in kabulü ile Selçuklu ve Osmanlılarda yaşanan değişimler, Anadolu ve Yakın Doğu'nun müzik kültüründe önemli bir etki yaratmıştır"
- Farklı kültürlerin etkisinde kaldığı "Doğu, Batı, Orta Doğu, Akdeniz ve İslam kültürü gibi renklerle bezenmiş"
- Farklı coğrafyalarda da kullanıldığı...
- Değişimlere kapalı olmadığı "Türkiye'deki müzik kültürünü önemli ölçüde etkilemiş, müziğin çeşit, biçim ve form yapılarının ortaya çıkmasını sağlamıştır"

Cevap D

2

Noktalı virgül: 1. Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için konur: Erkek çocuklara Kuzey, Ali, Aslan, Orhan; kız çocuklara ise İnci, Çiçek, Gönül, Yonca adları verilir. 2. Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur: Sevinçten, heyecandan içim içime sığmıyor; bağırarak, kahkahalar atarak, ağlamak istiyorum. 3. İki'den fazla eş değer ögeler arasında virgül bulunan cümlelerde öznenin sonra noktalı virgül konabilir: Yeni usul şiirimiz; zevksiz, köksüz, acemice görünüyordu.

Bu parçada bir numaralı yere noktalı virgül getirilmelidir.

Cevap A

3

Sıfat-fiil (Ortaç): Fiil soylu sözcüklere getirilen "-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş" ekleriyle yapılır. "-ar, -dik, -ecek, -miş" eklerini zaman ekleriyle karıştırmayalım.

- **İki yüklem** "etkilemiş, sağlamıştır"
- **Sıfat-fiil**
- **Zamir** "bununla"
- **Sıfat** "toplumsal, kültürel, sosyal"
- **Zarf** "önemli ölçüde"

Cevap B

4

Nispet eki, sıfat yapmak için isimlere getirilen ektir. Askerî, ilmi, resmî, millî, ilmi, sıhhi, nebatî, limonî, edebî, mülki... dinî, askerî sözcüklerinde kullanılmalıdır.

- "dinî, tarihi" sözcüklerinde nispet eki kullanılmalıdır.

Cevap B

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Oğuz Atay () postmodernizm anlayışının roman yazarı olarak öncülerindedir. Romanlarda çoğunlukla kimlik arayışında olan dengesiz ve halktan kopuk aydınları ele almıştır. İroni, romanlarında kullandığı en önemli unsurdur. Romanlarında yerdiği kaygısız, sıradan aydın insanların ideallerini, hayallerini sembolleştirmiştir. Kendi döneminde çıkarılan ideolojik romanlar Oğuz Atay için küçümsenecek türden kitaplardır. İdeoloji kendisine göre üst tabaka aydınlarının kendilerine ördükleri kara korkunç duvarlardır. Oğuz Atay kendisinin yaşarken unutulduğunu düşünmektedir () gerçekten de öldükten sonra değeri bilinen sanatçılardan biridir. Yazar özellikle () Tutunamayanlar () adlı romanında bu özelliklerin yanısıra modern romana özgü iç çözümleme, iç konuşma, bilinç akışı, geriye dönüş gibi teknikleri de kullanmıştır. Bu romanında yazar () yaşadığı toplumla uyuşamayan, onun yapay dünyasıyla çelişen ve bu yüzden hayata tutunamayan insanları konu edinmiştir. İç konuşma ve bilinç hareketleri gibi modernizm akımında romana özgü anlatım tekniklerini kullanmıştır.

1. Bu parçadaki altı çizili sözlerden hangisinin yazımını yanlıştır?

- A) postmodernizm
- B) sembolleştirmiştir
- C) yanısıra
- D) bilinç akışı
- E) teknikleri de

2. Bu parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangileri getirilmelidir?

- A) (,) (,) ("") ("") (,)
- B) (,) (,) ("") ("") (:)
- C) (,) (,) (() ()) (:)
- D) (:) (,) (() ()) (,)
- E) (,) (:) ("") ("") (:)

3. Bu parçadan alınan cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) "Oğuz Atay postmodernizm anlayışının roman yazarı olarak öncülerindedir." cümlesinde hem tamlayanında hem de tamlananında belirtisiz isim tamlaması bulunan bir zincirleme isim tamlaması yer almaktadır.
- B) "İroni, romanlarında kullandığı en önemli unsurdur." cümlesi özne ve yüklemden oluşmaktadır.
- C) "Romanlarında yerdiği kaygısız, sıradan aydın insanların ideallerini, hayallerini sembolleştirmiştir." cümlesinde birden fazla sözcükte belirtme durumu eki kullanılmıştır.
- D) "Kendi döneminde çıkarılan ideolojik romanlar Oğuz Atay için küçümsenecek türden kitaplardır." cümlesinde yüklem bir söz öbeğinden oluşmuştur.
- E) "İç konuşma ve bilinç hareketleri gibi modernizm akımında romana özgü anlatım tekniklerini kullanmıştır." cümlesinde durum zarfı kullanılmıştır.

4. Bu parçaya göre "Oğuz Atay" ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Romanlarında ironiye yer vermesi
- B) Bir edebiyat anlayışının romandaki öncülerinden olması
- C) Halktan uzak kalmış yazarları işleme
- D) Eserlerini yazarlarla iletişim hâlindeyken oluşması
- E) Kendisiyle ilgili bir düşüncesinin gerçek çıkması

KONU ÇÖZÜM

1

Edebi akım adları küçük harfle başlar. sembolizm, parnasizm, realizim...

"sıra" sözcüğü başka sözcüklerle bitişik yazılmaz. Yanı sıra, ardı sıra, sıra dışı..

"bilinç akışı" sözü ayrı yazılır.

Bu soruda "yanısıra" sözcüğünün yazımı yanlıştır. Yanı sıra şeklinde ayrı yazılmalıdır.

Cevap C

2

- "Oğuz Atay () postmodernizm anlayışının" bölümünde özneyi ayırdığı için virgül kullanılmalıdır.
- "Atay kendisinin yaşarken unutulduğunu düşünmektedir () gerçekten de öldükten sonra değeri bilinen sanatçılardan biridir." Bölümünde sıralı cümleyi ayırdığı için virgül kullanılmalıdır.
- "Yazar özellikle () Tutunamayanlar () adlı romanında" bölümünde eser adı kullanıldığı için eser adı tırnak içine alınmalıdır.
- "Bu romanında yazar ()" bölümünde özneyi ayırdığı için virgül kullanılmalıdır.

Cevap A

3

Durum zarfı eylem ya da eylemsileri durum yönünden belirten, "nasıl" sorusuna yanıt veren sözcüklerdir.

"Durmadan çalıştı, koşarak geldi, ağır ağır ilerliyor..."

- "Oğuz Atay postmodernizm anlayışının roman yazarı olarak öncülerindedir." cümlesinde hem tamlayanında hem de tamlananında belirtisiz isim tamlaması bulunan bir zincirleme isim tamlaması yer almaktadır. "postmodernizm anlayışının roman yazarı" bölümünde hem tamlayan hem de tamlanan belirtisiz isim tamlamasından oluşmaktadır.
- "İroni, romanlarında kullandığı en önemli unsurdur." cümlesi özne ve yüklemden oluşmaktadır. "ironi" özne "romanlarında kullandığı en önemli unsurdur" bölümü yüklemdir.
- "Romanlarında yediği kaygısız, sıradan aydın insanların ideallerini, hayallerini sembolleştirmiştir." cümlesinde birden fazla sözcükte belirtme durumu eki kullanılmıştır. "ideallerini, hayallerini" sözcüklerinde sondaki harfler belirtme durum ekidir.
- "Kendi döneminde çıkarılan ideolojik romanlar Oğuz Atay için küçümsenecek türden kitaplardır." cümlesinde yüklem bir söz öbeğinden oluşmuştur. "küçümsenecek türden kitaplardır" yüklemi söz öbeğinden oluşmuştur.
- "İç konuşma ve bilinç hareketleri gibi modernizm akımında romana özgü anlatım tekniklerini kullanmıştır." cümlesinde durum zarfı kullanılmamıştır.

Cevap E

4

- Romanlarında ironiye yer veren "İroni, romanlarında kullandığı en önemli unsurdur"
- Bir edebiyat anlayışının romandaki öncülerinden olan "postmodernizm anlayışının roman yazarı olarak öncülerindedir"
- Halktan uzak kalmış yazarları işleyen "halktan kopuk aydınları ele almıştır"
- Eserlerini yazarlarla iletişim hâlindeyken oluşturan
- Kendisiyle ilgili düşüncesi gerçek çıkan "Atay kendisinin yaşarken unutulduğunu düşünmektedir () gerçekten de öldükten sonra değeri bilinen sanatçılardan biridir"

Cevap D

1. - 3. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Bazı canlılar su üzerinde nasıl yürür, akıllı kumaşlar neden ıslanmaz, banyo aynaları niye buğulanmaz? (II) Yüzeysel gerilimi ve kılcallık olaylarının oluşmasını sağlayan madde moleküllerinin arasında oluşan elektriksel kaynaklı iki çeşit kuvvet vardır, bunlar adezyon kuvveti ve kohezyon kuvvetleridir. (III) Farklı cins moleküllerin birbirine yapışmasını sağlayan çekim kuvvetine adezyon denir. (IV) Adezyon ve kohezyon kuvvetleri moleküller arası çekim kuvvetleridir ve bu kuvvetlerin sebebi elektriksel kuvvetlerdir. (V) Adezyon kuvveti genellikle katı-sıvı ve katı-katı moleküller arasında gerçekleşmektedir.

Adezyon günlük hayatta birçok olayda karşımıza çıkar. Örneğin yağmur yağdıktan sonra su damlacıklarının cama yapışması, banyodan çıktıktan sonra vücudumuzda su damlacıklarının kalması... Aynı cins moleküllerin arasındaki çekim kuvvetine kohezyon denir. Kohezyon kuvvetinin oluşmasının sebebi de elektriksel kuvvetlerdir. Kohezyon kuvveti madde moleküllerini bir arada tutan kuvvettir. Kohezyon kuvvetinin en güzel örneği su damlasının küresel bir yapıda dağılmadan durmasıdır. Örneğin bir su damlasının bir bitkinin yaprağından sarktığı sırada su damlasının yere düşmemesinin nedeni, yaprağa yapışmasını sağlayan, yaprağın molekülleriyle su molekülleri arasındaki adezyon kuvvetidir. Bu yapışma kuvveti su damlasının ağırlığını dengeler, böylece damla yaprakta asılı kalır. Suyun dağılmasını önleyen ve damla hâlinde bir arada durmasını sağlayan, su molekülleri arasındaki kohezyon kuvvetidir.

1. Bu parçada geçen "Yüzeysel gerilimi ve kılcallık olaylarının oluşmasını sağlayan madde moleküllerinin arasında oluşan elektriksel kaynaklı iki çeşit kuvvet vardır." cümlesinin öznesinde aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Niteleme sıfatı
- B) İsim tamlaması
- C) Durum zarfı
- D) Sıfat-fiil
- E) Gövdeden türemiş sözcük

2. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede ünlü daralması vardır.
- B) II. cümlede ünsüz düşmesi vardır.
- C) III. cümlede kaynaştırma sesi kullanılmıştır.
- D) IV. cümlede ünsüz değişimi vardır.
- E) V. cümlede ünsüz benzeşmesi vardır.

3. Bu parçada geçen aşağıdaki cümlelerin hangisindeki altı çizili sözcüğün kökü türü yönünden farklıdır?

- A) Aynı cins moleküllerin arasındaki çekim kuvvetine kohezyon denir.
- B) Kohezyon kuvvetinin oluşmasının sebebi de elektriksel kuvvetlerdir.
- C) Kohezyon kuvveti madde moleküllerini bir arada tutan kuvvettir.
- D) Kohezyon kuvvetinin en güzel örneği su damlasının küresel bir yapıda dağılmadan durmasıdır.
- E) Adezyon kuvveti genellikle katı-sıvı ve katı-katı moleküller arasında gerçekleşmektedir.

KONU ÇÖZÜM

1

- Bu cümlenin öznesi "Yüzey gerilimi ve kılcallık olaylarının oluşmasını sağlayan madde moleküllerinin arasında oluşan elektriksel kaynaklı iki çeşit kuvvet" sözüdür.
- Nitelme sıfatını bulmak için isme nasıl sorusunu yöneltilir. Bu cümlede "elektriksel kaynaklı" sözü nitelme sıfatıdır.
- İsim tamlaması "yüzey gerilimi, kılcallık olaylarının oluşması" isim tamlamasıdır.
- Durum zarfını bulmak için eylem ya da eylemsilere nasıl sorusunu yöneltilir. Bu cümlede durum zarfı yoktur.
- Sıfat-fiil eylemlere gelen "-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş" ekleriyle yapılır. Bu cümlede "sağla-y-an" sıfat-fiil almıştır.
- Gövdeden türemiş sözcük iki yapım eki alan sözcüktür. Bu cümlede "ger-il-im, ol-uş-ma" sözcüklerinde birden fazla yapım eki vardır.

Cevap C

2

Ünsüz düşmesi "küçük, minicik, ufak, sıcak, alçalıyor..." sözcüklerinde "k" harfinin düşmesiyle olur.

- I. cümlede ünlü daralması vardır. "niye" sözcüğü "ne" sözcüğünden geldiği için ünlü daralması vardır.
- II. cümlede ünsüz düşmesi vardır.
- III. cümlede kaynaştırma sesi kullanılmıştır. "Yapışma-s-ı" sözcüğünde kaynaştırma sesi kullanılmıştır.
- IV. cümlede ünsüz değişimi vardır. "sebebi" sözcüğü "sebe" sözcüğünden geldiği için ünsüz değişimi (ünsüz yumuşaması) vardır.
- V. cümlede ünsüz benzeşmesi vardır. "gerçekleşmektedir" sözcüğünde ünsüz benzeşmesi (ünsüz sertleşmesi) vardır.

Cevap B

3

Sözcük kökünün türü sorulduğunda kökün isim mi, fiil mi olup olmadığına bakılır.

- "arasındaki" sözcüğünün kökü "ara" ismidir.
- "sebebi" sözcüğünün kökü "sebe" ismidir.
- "tutan" sözcüğünün kökü "tut" fiildir.
- "küresel" sözcüğünün kökü "küre" ismidir.
- "genellikle" sözcüğünün kökü "genel" ismidir.

Cevap C

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

(I) Modern yaşamın getirdiği kolaylık ve hız öğelerine en uygun beslenme türü olan fast food, tadı ile bizleri cezbetse de sağlığımızı da bir o kadar kötü etkilemeye devam ediyor. (II) Fast food türü gıdalar, genel olarak kısa zamanda size enerji sağlayabilmek için çok yoğun derecede kalori içerir. (III) Bu tür yoğun kalorili gıdaları sıkça tüketmenin kaçınılmaz sonucu da kilo almaktır. (IV) Fast food size önce kilo ve istenmeyen ağırlıklar olarak, uzun dönemde de obezite gibi daha zorlu hastalıklarla geri döner. (V) Yoğun ve sürekli olarak fast food türü gıdalar tükettiğinizde vücudunuzda bulunan hemen hemen tüm organlarda sıkıntılar başgöstermeye başlayacaktır.

Bu tür gıdalarda bulunanlar, kullanılan bazı ek malzemeler, pişirilme ve tüketilme şekilleri nedeniyle maalesef sağlığınızı uzun vadede ciddi zararlar görebilir. İlerleyen yaşlarınızda kanser gibi kronik hastalıklarla mücadele etmek

I

istemiyorsanız fast food türü gıdaların tüketimini azaltın. Fast food türü gıdaların bazılarında aşırı oranda bulunan kafeinin

II

yoğun tüketimi de bu tarzın diğer bir zararı. Özellikle asitli içeceklerin tüketimi ile alınan yoğun kafein, asabiyet, uykusuzluk, tansiyon gibi birçok sağlık sorununa da neden oluyor. Kafein ek olarak anne sütü ile bebeğe de geçebiliyor.

III

IV

Bu nedenle emziren ve hamile annelerin fast food içeceklerden özellikle uzak durmaları gerekli.

V

1. Bu parçada fast food ile ilgili olarak

- I. Neden tüketilmemesi gerektiği
- II. Zararlı olmasının nedeni
- III. Neden olduğu sağlık sorunları
- IV. Kimler için sakıncalı olduğu
- V. Hangi meslek gruplarının tercih ettiği

ifadelerinden hangisi çıkarılamaz?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) Yalnız V
D) I ve IV E) III ve IV

2. Bu parçadaki altı çizili cümlede aşağıdaki sıfatlardan hangisi yoktur?

- A) İşaret
B) Belgisiz
C) Sayı
D) Niteleme
E) Adlaşmış

3. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım yanlışlığı yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerin hangisinde herhangi bir ses olayı yoktur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

KONU ÇÖZÜM

1

"değnilmemiştir, söylenemez, varılamaz, değildir..." gibi sorularda parça okunurken önemli yerlerin altı çizilir.

- Neden tüketilmemesi gerektiği "Bu tür yoğun kalorili gıdaları sıkça tüketmenin kaçınılmaz sonucu da kilo almaktır. Fast food size önce kilo ve istenmeyen ağırlıklar olarak, uzun dönemde de obezite gibi daha zorlu hastalıklarla geri döner"
- Zararlı olmasının nedeni "Fast food türü gıdalar, genel olarak kısa zamanda size enerji sağlayabilmek için çok yoğun derecede kalori içerirler."
- Neden olduğu sağlık sorunları "kilo almaktır, obezite, kanser gibi kronik hastalıklarla, asabiyet, uykusuzluk, tansiyon"
- Kimler için sakıncalı olduğu "emziren ve hamile anneler"

Cevap C

2

İşaret sıfatında isimlerin yeri işaret yoluyla gösterilir. Bu ev, o adam, şu kapı, oradaki pencere...

Belgisiz sıfatta isimlerden önce gelip isimleri belirsiz bir biçimde belirten sözcüklerdir. Bazı insanlar, bütün ev, her kitap, çoğu adam, birkaç köpek...

Sayı sıfatında isimler sayı bakımından belirtilir. On kişi, üçer kişi, beşinci kat...

Niteleme sıfatında isim nitelik bildiren bir sözcük tarafından gösterilir. İsme "nasıl" sorusu sorulur. Dalgalı deniz, kötü maç...

Adlaşmış sıfatta niteleme sıfatında ismin düşüp sıfatın kalmasıdır. Yaşlılar geldi, gelen gideni aratır, gençler toplanmış...

- İşaret "hangi tür gıda" diye sorduğumuzda "bu" cevabını alırız.
- Belgisiz "bazı ek malzemeler" sözünde "bazı"
- Sayı
- Niteleme "ciddi zarar" sözünde "ciddi"
- Adlaşmış "bulunanlar"

Cevap C

3

Anlam kaymasına uğramış sözcük grupları bitişik yazılır. Başvurmak, ipucu, boşboğaz, ağırbaşlı, Ses düşmesi, ses artması olan sözcük grupları bitişik yazılır. Sabret, devret, kahrol, zannet, hisset...

- "(V) Yoğun ve sürekli olarak fast food türü gıdalar tükettiğinizde vücudunuzda bulunan hemen hemen tüm organlarda sıkıntılar başgöstermeye başlayacaktır" cümlesinde geçen "başgöstermeye" sözcüğü ayrı yazılmalıdır.

Cevap E

4

Ünlü daralmasında -a, -e sesleriyle biten sözcükten sonra -y, -yor eklerinden biri geldiğinde bu sesler -i, -ı, -u, -ü seslerine dönüşür.

- "ilerleyen" sözcüğü "ileri" sözcüğünden geldiği için ünlü düşmesi vardır.
- "istemiyorsanız" sözcüğü "isteme" sözcüğünden geldiği için ünlü daralması vardır.
- "uykusuzluk" sözcüğü "uyu" sözcüğünden geldiği için ünlü düşmesi vardır.
- "bebeğe" sözcüğü "bebek" sözcüğünden geldiği için ünsüz yumuşaması vardır.

Cevap E

1. - 3. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

İnsanların sağlıklı bir yaşam sürdürülebilmesi için proteinler, lipitler, karbonhidratlar, inorganik tuzlar, mineraller

I

gibi maddelerin yanı sıra vitaminlere de ihtiyaç duyulur. Vitaminler, genelde insan vücudu tarafından üretilmediğinden

II

besinler yoluyla dışarıdan alınmaları gerekir. Bitkiler ihtiyaç duyduğu vitaminlerin tümünü kendileri üretir. Her vitaminin metabolizmada kendine özgü bir fonksiyonu olduğu için bir vitaminin eksikliği bir başka vitamin ile giderilemez.

III

Vitaminlerin eksikliği durumunda birtakım sağlık sorunları baş gösterebilir. Vitaminler enerji verici olarak

IV

kullanılmaz ancak enerji dönüşüm olaylarında ve biyokimyasal tepkimelerde enzimlerin yardımcı grupları olarak

V

görev aldığı için düzenleyici moleküller olarak kullanılır. Vitaminler basit yapıya olduğundan sindirime uğramaz ve hücre zarından doğrudan geçebilir. Birçoğu yüksek sıcaklık, ışık, asit-bazdan etkilenir ve oksijene maruz kalırsa bozulur. Vitaminler yağda ve suda çözünen vitaminler olmak üzere iki gruba ayrılır. Yağda çözünenler A, D, E ve K; suda çözünenler ise B ve C vitaminleridir.

1. Bu parçada geçen "Vitaminler basit yapıya olduğundan sindirime uğramaz ve hücre zarından doğrudan geçebilir." cümlesindeki sözcüklerin yapılarıyla ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) "vitaminler" sözcüğü çoğul çekim eki almıştır.
- B) "yapılı" sözcüğü fiilden isim yapım eki almıştır.
- C) "doğrudan" sözcüğü ayrılma hâl eki almıştır.
- D) "sindirime" sözcüğü hem yapım hem çekim eki almıştır.
- E) "geçebilir" sözcüğü geniş zaman eki almıştır.

3. Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Neden sonuç cümleleri kullanılmıştır.
- B) Kesinlik bildirmeyen cümle kullanılmıştır.
- C) Tanım cümlesi kullanılmıştır.
- D) Koşul cümlesi kullanılmıştır.
- E) Açıklayıcı anlatıma başvurulmuştur.

2. Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

KONU ÇÖZÜM

1

Sözcüğü yapı bakımından incelerken öncelikle kök bulunur. Kök bulunurken sözcüğün anlamına göre en küçük bölümüne bakılır. Gelen ek anlamı değiştiriyorsa yapım eki, değiştirmiyorsa çekim ekidir.

- "vitaminler" sözcüğü çoğul çekim eki almıştır. "vitamin-ler" sözcüğünde "-ler" çoğul ekidir.
- "yapılı" sözcüğü fiilden isim yapım eki almıştır. "yap" fiili "-ı" ekini alarak (yapı) isim olmuştur.
- "doğrudan" sözcüğü ayrılma hâl eki almıştır. "doğru-dan" sözcüğünde "-dan" yapım ekidir.
- "sindirime" sözcüğü hem yapım hem çekim eki almıştır. "sindir-im-e" sözcüğü önce yapım sonra çekim eki almıştır.
- "geçebilir" sözcüğü geniş zaman eki almıştır. "geçebil-ir" geniş zaman eki almıştır.

Cevap C

2

- "sürdürebilmesi" sözcüğü kurallı birleşik fiildir. Kurallı birleşik fiiller bitişik yazılır. Kalabilirim, bakakaldım, süregeln..
- "vitaminlere de" sözcüğünde "de" bağlaç olduğu için ayrı yazılır.
- "birtakım" sözcüğü bazı anlamıyla kullanıldığı için bitişik yazılır.
- "biyokimyasal" terim olduğu için bitişik yazılır
- "metabolizma" sözcüğü "metabolizma" şeklinde yazılmalıdır.

Cevap C

3

Neden-sonuç cümleleri kullanılmıştır. "Vitaminler, genelde insan vücudu tarafından üretilmediğinden besinler yoluyla dışarıdan alınmaları gerekir. Her vitaminin metabolizmada kendine özgü bir fonksiyonu olduğu için bir vitaminin eksikliği bir başka vitamin ile giderilemez"

Kesinlik bildirmeyen cümle kullanılmıştır. "Vitaminler, genelde insan vücudu tarafından üretilmediğinden, hücre zarından doğrudan geçebilir"

Tanım cümlesi kullanılmıştır.

Koşul cümlesi kullanılmıştır. "asit-bazdan etkilenir ve oksijene maruz kalırsa bozulur."

Açıklayıcı anlatıma başvurulmuştur. Bu parçanın bütününde vitaminlerle ilgili bilgi verildiği için açıklayıcı anlatım vardır.

Cevap C

1. - 4. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

I. Dünya Savaşı'nın galip devletleri ile mağlup devletleri arasında imzalanacak barış antlaşmalarının koşullarını belirlemek ve Osmanlı Devleti'nin topraklarını yeniden paylaşmak için 1919 yılında Paris Barış Konferansı düzenlenir. Konferansa 32 devlet katılır. Fiume, Dalmaçya kıyıları ve bazı adalar ile ilgili talepleri kabul edilmeyince İtalya, konferansı terk eder. İtalya'nın konferansta bulunmadığı dönemde Yunanistan'ın Batı Anadolu'yu işgaline karar

I

II

verilir. ABD Başkanı Wilson için bütün mesele, milletlerarası barışı tesis edecek Milletler Cemiyetinin kurulmasıydı. Bu durumda konferansa hâkim olan ve hazırlanan barış antlaşmalarının özelliklerini belirleyenler, İngiltere Başbakanı Lloyd George ve Fransa Başbakanı Georges Clemenceau oldu. Konferans bir Avrupa devletleri toplantısı olarak değil, galip gelen devletlerin toplantısı olarak düzenlendi. Konferansta Sovyet Rusya, Almanya ve Osmanlı Devleti temsil edilmedi. ABD Başkanı Wilson'ın idealizmine karşılık Fransa Başbakanı Clemenceau ve İngiliz Başbakanı Lloyd George, Avrupa'nın klasik diplomasisini temsil ediyordu. Fransa'nın amacı, Almanya'nın hareket alanını daraltmak ve onu

III

IV

çökertmekti. İngiltere ise Alman donanmasını ortadan kaldırmak ve Almanya'nın tekrar Avrupa'nın dengesini bozacak duruma gelmesini engellemek istedi. Paris Barış Konferansı'nda Wilson İlkeleri gereği Cemiyet-i Akvamın (Milletler

V

Cemiyeti) kurulmasına karar verildi. Milletler Cemiyetinin kurulmasından sonra ABD, Monroe Doktrini adı verilen Yalnızlık Politikası çerçevesinde kendi kıtasına çekildiği için cemiyete üye olmadı.

1. Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Amaç cümlesi kullanılmıştır.
- B) Neden sonuç cümlesi vardır.
- C) Karşılaştırma yapılmıştır.
- D) Sessel yinelemelere başvurulmuştur.
- E) Nesnel ifadelere yer verilmiştir.

2. Bu parçadaki altı çizili sözcüklerin hangisinde farklı bir ses olayı vardır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

3. Bu parçadaki altı çizili cümlelerin öge dizilişi aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Zarf tümleci – özne – belirtili nesne – yüklem
- B) Zarf tümleci – özne – yüklem
- C) Zarf tümleci – dolaylı tümleç – yüklem
- D) Zarf tümleci – zarf tümleci – belirtisiz nesne – yüklem
- E) Zarf tümleci – belirtisiz nesne – özne – yüklem

4. Bu parçadan Paris Barış Konferansıyla ilgili olarak

- I. Alınan bazı kararların hayata geçirildiği
- II. Belli devletlerin karar alıcı konumunda olduğu
- III. ABD'nin kazanımlarının daha çok olduğu
- IV. Katılan devletlerin hepsinin galip devletler olduğu

ifadelerinden hangilerine ulaşamaz?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve IV
- E) III ve IV

KONU ÇÖZÜM

1

Amaç cümlesi: Eylemin hangi amaç için yapıldığını bildirir. Cümle içinde "amacıyla" sözcüğünü kullanıyorsa amaç vardır.

Neden sonuç: Eylemin hangi nedene bağlı olarak gerçekleştirildiğini belirten cümlelerdir.

Karşılaştırma: Varlıkları benzeyen ya da ayrılan yönleriyle göstermektir. Genelde "en, ise, kadar, daha" kullanılır.

Sesnel yineleme: Anlamca birbiriyle ilgili sözcüklerin peş peşe kullanılmasıdır.

Nesnel ifade: Yorum içermeyen, kanıtlanabilen ifadelerdir.

- "Osmanlı Devleti'nin topraklarını yeniden paylaşmak için 1919 yılında Paris Barış Konferansı düzenlenir" cümlesinde amaç vardır.
- "Monroe Doktrini adı verilen Yalnızlık Politikası çerçevesinde kendi kıtasına çekildiği için cemiyete üye olmadı." cümlesinde neden vardır.
- "İngiltere ise Alman donanmasını ortadan kaldırmak" cümlesinde karşılaştırma yapılmıştır. (Fransa ile karşılaştırmıştır.)
- "Konferansa 32 devlet katılır" cümlesi nesnelidir. Parçanın bütününde nesnel cümleler kullanılmıştır.

Cevap D

2

Ünsüz Değişimi (Ünsüz Yumuşaması): Türkçede sert ünsüzlerden -p, -ç, -t, -k" ile biten bir sözcüğün ünlü ile başlayan bir ek aldığı bu sözcüğün sonundaki ünsüzün yumuşayarak "-b -c -d -g"ye dönüşmesidir. Sonucu, giderek...

"bulunmadık, temsil et, amaç, gerek" sözcüklerinde ünsüz yumuşaması vardır. "işgaline" sözcüğünde "n" kaynaştırma harfi kullanılmıştır.

Cevap B

3

Cümlelerin Öğeleri: Öğeler bulunurken öncelikle yüklem, ardından özne bulunur. Tamlamalar, birleşik sözcükler ve deyimler tek ögenin içinde yer alır, birbirinden ayrılmaz. Bütün sorular yüklem sorulur.

Özne için "kim, ne" soruları sorulur.

"Fiume, Dalmaçya kıyıları ve bazı adalar ile ilgili talepleri kabul edilmeyince İtalya, konferansı terk eder."

Yüklem: terk eder.

Terk eden kim? İtalya (Özne)

Fiume, Dalmaçya kıyıları ve bazı adalar ile ilgili talepleri kabul edilmeyince (zarf tümleci) konferansı (belirtili nesne)

Cevap A

4

"Ulaşılamaz, çıkarılamaz, varılamaz.." gibi soru köklerinde parçayla ilgili sizi yönlendiren ifadeler olacağı için parçayı okurken soru kökünde istenenle ilgili olan cümlelere dikkat edip bu cümlelerin altını çizmek gerekir.

- "Paris Barış Konferansı'nda Wilson İlkeleri gereği Cemiyet-i Akvamın (Milletler Cemiyeti) kurulmasına karar verildi. Milletler Cemiyetinin kurulmasından sonra" cümlesinden I. maddeye ulaşılır.
- "Bu durumda konferansa hâkim olan ve hazırlanan barış antlaşmalarının özelliklerini belirleyenler, İngiltere Başbakanı Lloyd George ve Fransa Başbakanı Georges Clemenceau oldu." cümlesinden II. maddeye ulaşılır.
- "galip gelen devletlerin toplantısı olarak düzenlendi" cümlesinden IV. maddeye ulaşılır.

Cevap B

1. - 3. soruları aşağıdaki metne göre yanıtlayınız.

Altın günü için yer kiralamak isteyen Arzu, Betül, Ceylan, Derya, Emine ve Fatma adlı kişiler bir kafeyi aynı haftanın farklı günleri için kiralamışlardır. Kafenin kiralanma koşulları ve kiralayanlarla ilgili şunlar bilinmektedir:

- Pazartesi günleri kafede gün yapılmamaktadır.
- Kafede, bir gün içinde saat 12.00'de ya da saat 20.00'de gün yapılacaktır.
- Her gün yalnızca bir kişinin günü vardır.
- Kafe kiralayan bu kişilerin ikisinin günü saat 12.00'de, dördünün günü de saat 20.00'de yapılacaktır.
- Derya ve Fatma'nın günleri cumartesi ve pazar günlerinde, farklı saatlerde yapılacaktır.
- Ceylan'ın günü, Betül'den daha önceki bir günde yapılacaktır.
- Emine'nin günü cuma günü saat 12.00'de yapılacaktır.

1. Bu bilgilere göre, aşağıdakilerden hangisi kesinlikle yanlıştır?

- A) Salı günü saat 12.00'de kafe boştur.
- B) Çarşamba günü saat 20.00'de kafe doludur.
- C) Perşembe günü saat 20.00'de kafe boştur.
- D) Cumartesi günü saat 12.00'de kafe doludur.
- E) Pazar günü saat 20.00'de kafe doludur.

2. Bu bilgilere göre, aşağıdakilerden hangisi kesinlikle doğrudur?

- A) Arzu'nun günü, saat 12.00'de yapılacaktır.
- B) Ceylan'ın günü, salı günü yapılacaktır.
- C) Arzu, Betül'den daha sonraki bir günde yapacaktır.
- D) Betül, Emine'den daha önceki bir günde yapacaktır.
- E) Derya, Emine'den hemen sonraki gün yapacaktır.

3. I. Arzu

- II. Betül
- III. Ceylan

Gününü salı günü yapacak kişiler yukarıdakilerden hangileri olabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

KONU ÇÖZÜM

Altın günü için yer kiralamak isteyen Arzu, Betül, Ceylan, Derya, Emine ve Fatma adlı kişiler bir kafeyi aynı haftanın farklı günleri için kiralamışlardır. Kafenin kiralanma koşulları ve kiralyanlarla ilgili şunlar bilinmektedir:

- Pazartesi günleri kafede gün yapılmamaktadır.
- Kafede, bir gün içinde saat 12.00'de ya da saat 20.00'de gün yapılacaktır. Her gün yalnızca bir kişinin günü vardır.
- Kafe kiralyan bu kişilerin ikisinin günü saat 12.00'de, dördünün günü de saat 20.00'de yapılacaktır.
- Derya ve Fatma'nın günleri cumartesi ve pazar günlerinde, farklı saatlerde yapılacaktır.
- Ceylan'ın günü, Betül'den daha önceki bir günde yapılacaktır.
- Emine'nin günü cuma günü saat 12.00'de yapılacaktır.

	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma	Cumartesi	Pazar
12 (2)					Derya	
20 (4)	Ceylan	Arzu	Betül	Emine		Fatma
	Arzu	Ceylan	Betül			
	Ceylan	Betül	Arzu			

Cumartesi ve pazar günleri Derya ve Fatma birbirleri ile yer değiştirebilir.

Saat 12.00'de iki kişinin günü vardır. Bunlardan biri Emine, diğeri Derya ya da Fatma'dır. Diğeri kişilerin günü saat 20.00'de yapılacaktır.

1

- Saat 12.00'de iki kişi gün yapacak ve bunlardan birisi Emine diğeri de Derya veya Fatma kişilerinden birisidir. O yüzden perşembe saat 20.00'de kafe doludur.

Cevap C

2

- Cuma, cumartesi ve pazar kafe doludur. Betül'ün günü Ceylan'dan sonra olacağı için ya perşembe ya da çarşamba olmalıdır.

Cevap D

3

- Tabloya göre salı günü Arzu, Ceylan gün yapabilir.

Cevap C

KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ

Adlaşmış sıfat	Niteleme sıfatında ismin düşüp sıfatın kalmasıdır. <ul style="list-style-type: none"> Güzel kızlara şarkı söyledi. Güzellere şarkı söyledi.
Anlamca kaynaşmış birleşik fiiller	Genellikle ad soylu bir sözcükle bir fiilin kalıplaşıp anlamca kaynaşmasıyla oluşur. Deyimlerde görülür genellikle. <ul style="list-style-type: none"> <i>göze girmek, yola gelmek...</i>
Asıl Sayı Sıfatı	Varlıkları ve isimlerin sayısını belirten sıfatlardır. Belirttiği varlığın kaç adet olduğunu gösterir. <ul style="list-style-type: none"> <i>Okulda beş kişi var.</i>
Bağımlı sıralı cümle	Ögelerinden en az biri ortak olan sıralı cümlelerdir. Bu cümlelerde herhangi bir öge ortak olabilir. <ul style="list-style-type: none"> <i>Yaşlı adam buraya geldi, sizi sordu (özne ortak)</i>
Bağımsız sıralı cümle	Ögelerinden hiçbiri ortak olmayan cümlelerdir. <ul style="list-style-type: none"> <i>Ayşe ile evden sessizce çıktık, sokakta lambalar yanmıyordu</i>
Bağlaç	Sözcük ve cümleleri birbirine bağlar. Tek başına herhangi bir anlamı yoktur. "ile, ve, de, ki, ama, ancak, fakat, lakin, yalnız, hem... hem, ya ... ya, ne... ne"
Bağlı cümle	Herhangi bir bağlaçla birbirine bağlanan cümlelerdir. <ul style="list-style-type: none"> <i>Çok çalışıyorum ancak yapamıyorum.</i>
Belirtme Durum (Hal) Eki	İsme bir belirlilik kazandırarak kendinden sonraki fiile bağlar ve ismin o fiilin etkisi altında olduğunu gösterir. -ı, -i, -u, -ü eklerinden oluşur. <ul style="list-style-type: none"> <i>Defteri yırttım</i>
Belirtili isim tamlaması	Tamlayanın -ın, -in, -ün, -un eklerinden birini, tamlanın da -ı, -i, -u, -ü eklerinden birini aldığı tamlamadır. Yol-un son-u
Belirtisiz isim tamlaması	Sadece tamlananın ek aldığı isim tamlamasıdır. Kapı ön-ü
Bildirme eki (-dır)	Çoğu sürerlik, kesinlik veya ihtimal kavramlarını vermek için yüklem sonuna gelen -dır, -dir ekidir. <ul style="list-style-type: none"> <i>Hava güzeldir. Mutlaka yazmışımdır.</i>
Birleşik fiiller	Bir eylemi karşılamak üzere birden fazla sözcüğün bir araya gelmesi ile oluşturulmuş fiillerdir. Bazı birleşik fiiller bitişik, bazıları iki ayrı sözcük hâlinde yazılır. <ul style="list-style-type: none"> <i>kabul etmek, fark etmek; sabretmek, kahrolmak...</i>
Büyük ünlü uyumu	Bir sözcüğün ilk hecesinin kalınlı başlayıp kalınlı bitmesi, inceyle başlayıp inceyle bitmesidir.
Çekim ekleri	Sözcüğün anlamını ve türünü değiştirmeyen; isimlere ve eylemlere gelen eklerdir.
Çekimli eylem	Kip ve şahıs eki almış fiile "çekimli fiil,eylem" denir. <ul style="list-style-type: none"> <i>kalıyorum, sevdim</i>
Çıkarım cümleleri	Bir duruma bağlı sonuca varma, yorum yapmadır. Genelde "demek ki, gösteriyor" sözcükleri kullanılır. <ul style="list-style-type: none"> <i>Notlarının düşmesi fazla çalışmadığını gösteriyor.</i>

KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ

Deyim aktarması (istiare)	İnsanın özelliğini insan dışındaki bir varlığa ya da doğadaki bir özelliği insana aktarmaktır. <ul style="list-style-type: none"> <i>Balıklar telaşla kaçışıyor. Müdür yine herkese kükredi.</i>
Deyimler	Anlık bir durum ya da olayı anlatan genelde iki sözden oluşan kalıplaşmış sözlerdir.
Dilek kipleri	Zaman anlamı taşımayan kiplerdir. Bu kiplerle çekimlenen eylemler, bir tasarı hâlinde olduğundan belirli bir zaman kavramı taşımaz, istek bildirir. "gereklilik kipi, istek kipi, koşul kipi" <ul style="list-style-type: none"> <i>Kalmalı, sevse, bileyim</i>
Dönüşlü çatı	Öznenin hem işi yaptığı hem de yaptığı işten etkilendiği eylemlerdir. <ul style="list-style-type: none"> <i>Kuzey saçlarını tarıyor.</i>
Dönüşlülük Zamiri	"Kendi" sözcüğüdür.
Durum zarfları	Eylemin nasıl yapıldığını bildiren zarflardır. Nasıl sorusuna cevap verir. <ul style="list-style-type: none"> <i>Gülerek anlatıyordu.</i>
Edat (ilgeç)	Cümleye "birliktelik, amaç, neden, zaman, yönelme, soru anlamları katar. "ile, için, gibi, kadar, sanki, -e doğru, -e kadar, -den dolayı, -den beri."
Edilgen çatı	Gerçek öznesi söylenmeyen ve bilinmeyen fiillerdir. Bu tür cümlelerde özne nesnenin üzerinde yer alır. Bu da sözde özne olur.
Ek fiil (ek eylem) (-idi, -imış, -ise)	Basit zamanlı fiilleri birleşik zamanlı yapar. İsim ve isim soylu kelimelere gelerek onları yüklem yaparlar.
Eşitlik Hali	"-ca, -ce" ekiyle yapılan hal ekidir. <ul style="list-style-type: none"> <i>Bu konuyu sınıfça tartıştık.</i>
Etken çatı	Öznesi belli olan fiillerdir. <ul style="list-style-type: none"> <i>Yazar, her şeyi anlatır.</i>
Ettirgen çatı	İşi başkasına yaptırmaktır. <ul style="list-style-type: none"> <i>Odanın tamamını temizletti.</i>
Fiilde çatı	Öznesine göre çatılar ve nesnesine göre çatılar olmak üzere ikiye ayrılır. Çatı özelliği yüklemi eylem olan cümlelerde aranır.
Fiilimsiler / eylemsiler	Eylemlere gelen eklerle eylemin isimleşmesidir. İsim-fiil, sıfat-fiil, zarf-fiil olarak üçe ayrılır. Fiilimsiler yapım eki olduğu için fiilimsinin olduğu sözcük türemiştir.
Geçişli çatı	Nesne alabilen eylemlerdir. Yüklem onu sözcüğünü alıyorsa geçişli çatı olur. <ul style="list-style-type: none"> <i>anlattı, bildi...</i>
Geçişsiz çatı	Nesne alamayan eylemlerdir. Yüklem onu sözcüğünü almıyorsa geçişsiz çatı olur <ul style="list-style-type: none"> <i>ağladı, güldü, gitti...</i>
Genel ve özel anlam	Anlam kapsamı geniş olan sözcükler genel, dar olan sözcükler özel anlamlıdır. İnsan, genel; Ali, özel anlamlıdır.
Gerçek (temel) anlam	Bir sözcüğün aklımıza gelen ilk anlamıdır. Buna temel anlam da deriz.

KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ

Girişik bileşik cümle	Eylemsilerle kurulmuş cümlelerdir. Eylemsilerin olduğu cümle girişik birleşik cümledir. <ul style="list-style-type: none"> Çok konuşanları odasına almadı.
İlgi eki	ilgi eki veya tamlayan eki, bir varlığın kime ait olduğunu bildiren "-in" eki.
İlgi zamiri	Herhangi bir ismin yerini tutan "-ki" ekiyle yapılır. <ul style="list-style-type: none"> Sizinki ne zaman gelir.
İmge	Hayal, hülya, söz sanatlarına dayalı anlatım...
İroni	Alaylı söyleyiş, acıklı, komik ve şakalı söz, espri
İsim fiil (ad eylem)	Eylemlere gelen "-mek, -me-iş" ekleriyle yapılır. "-me" eki olumsuzluk ekiyle karıştırılmamalı. <ul style="list-style-type: none"> Ders çalışmak güzeldir. Spor yapma huyu yok...
İsteş çatı	Eylemlerin karşılıklı ya da birlikte yapılmasıdır. <ul style="list-style-type: none"> tartışmak, selamlaşmak; gülüşmek, kaçılmaz...
İyelik (aitlik-sahiplik) ekleri	İsmlere gelen çekim ekleridir. Ait olma anlamı verir. Benim, senin, onun; bizim, sizin, onların" sözcüklerine cevap verir. <ul style="list-style-type: none"> Evim, arabanız..
Kahraman bakış açısı	Hikaye veya romanlardaki olaylar, eserdeki kahramanlardan birinin bakış açısıyla anlatılıyorsa birinci kişi (ben-biz) ağızından anlatım söz konusudur.
Kanıksamak	Alışmak
Karşılaştırma cümlesi	Farklı kavramları benzeyen ya da ayrılan yönleriyle belirtmektir. Genelde "en, daha, kadar..." gibi sözcükler kullanılır. <ul style="list-style-type: none"> En başarılı yazarımızdı. Bugün daha iyi sayılırım.
Kesir Sayı Sıfatı	Belirttiği ismin oranını ve bütünün bir parçasını gösteren sıfattır. <ul style="list-style-type: none"> Eknomimiz yüzde otuz küçüldü.
Kip ekleri	Haber ve dilek kipleri olmak üzere ikiye ayrılır. Haber kipleri zaman ekleridir. Dilek kipleri de "gereklilik, istek, koşul" kipleridir.
Kip kayması (zaman kayması)	Cümlelerin verdiği zamanla yüklem aldıkları zaman ekinin uyuşmamasıdır. <ul style="list-style-type: none"> Yarın bize geliyor. (Gelecek)
Kişileştirme (teşhis)	İnsan dışındaki varlıklara insan özelliği kazandırmaktır. <ul style="list-style-type: none"> Boynu bükük kaldı kağıt kalem.
Koşul (şart) cümlesi	Bir eylemin gerçekleşmesinin başka bir eylemin gerçekleşmesine bağlı olduğu cümlelerdir. Genelde "-se, -sa, -dıkça, -ınca.." ekleri kullanılır. <ul style="list-style-type: none"> Yaşadıkça hayatı öğreneceksin.
Kurallı bileşik eylem	Bazı fiillerin başka fiillerle, bir ara yardımcı ünlünün de yardımıyla birleşmesi yoluyla oluşurlar. "Sürerlik (Süreklilik) Birleşik Fiilleri: "-e durmak, -e kalmak, -e gelmek... Tezlik Fiili: "-i vermek"... Yeterlik (Yeterlilik) Fiili: "-e bilmek"... Yaklaşma Fiili: "-e yazmak"

KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ

Kuram	Kanıtlanmamış, teori, soyut bilgi
Küçük ünlü uyumu	İki kuralı vardır: 1) Düz ünlülerden sonra (a, e, ı, i) düz ünlülerin gelmesidir. 2) Yuvarlak ünlülerden sonra (o, ö, u, ü) ya "a, e" ya da "ı, ü" ünlülerinin gelmesidir.
Lirik	Duygusal konuları ele alan şiirlerdir.
Mecaz anlam	Bir sözcüğün gerçek anlamının dışında kullanılmasıdır. • <i>Yine ağır konuştu.</i>
Miktar (azlık-çokluk) zarfları	Eylemi miktar yönünden belirten zarflardır. Ne kadar sorusuna yanıt verir. • <i>Az çalıştım.</i>
Mistik	Aklın erişemediği şey
Nesnel anlatımlı cümle	Kişinin duygu ve düşüncelerini içermeyen, kanıtlanabilen yargılardır. Bu tür cümlelerin doğruluğu herkes tarafından kabul edilir.
Nicel anlam	Ölçülebilen, sayılabilen kavramlardır. • <i>Ağır torba</i>
Nitel anlam	Ölçülemeyen, sayılamayan kavramlardır. • <i>Ağır konuştu</i>
Niteleme sıfatları	İsmi niteleyen sözcüklerdir. İsimlere sorulan "nasıl" sorusuna yanıt verir. • <i>Güzel dostlar</i>
Olasılık (ihtimal) cümlesi	Gerçekleşme ihtimalinin olduğu cümlelerdir. Genelde "belki, galiba, -ebili" kullanılır.
Oldurgan çatı	Geçişsiz bir eylemi geçişli hâle getirmektir. • <i>Çocuklar güldü, çocukları güldürdü.</i>
Ön yargı (peşin hüküm) cümlesi	Gerçekleşmemiş bir eylemle ilgili önceden iyi ya da kötü karara varmaktır.
Öyküleme	Anlatım biçimidir. Kişiyi olay içinde yaşatma amaçlanır. Bir kişinin başından geçen olaylara yer verilir.
Özgün	Yalnız kendine has bir nitelik taşıyan, farklı, orijinal
Özlülük	Az sözle çok anlam ifade etme. Genellikle özlü sözler, atasözleri ve deyimlerde kullanılır.
Öznel anlatımlı cümle	Kişinin duygu ve düşüncelerini içeren, kanıtlanmayan, sübjektif cümlelerdir.
Pastoral	Doğayı konu alan şiirlerdir.
Sav	İddia, tez
Sayı sıfatları	İsimleri sayı yönünden belirten sıfatlardır. "Kaç, kaçınıcı" sorularına yanıt verir. • <i>İki kişi, beşinci kat</i>

KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ

Sayısal veriler kullanma	Düşünceyi geliştirme yollarındandır. Bir konuyu daha somut hâle getirmek için istatistiksel verilerden yararlanmadır. Nesnel cümlelerdir.
Sıfat fiil(ortaç)	Eylemlere gelen "-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş" ekleriyle yapılır. <ul style="list-style-type: none"> <i>Konuşan öğrenci, yıkılmaz dünya, tanıdık insanlar...</i>
Sıfat (önad)	İsimlere gelerek onları niteleyen ya da belirten sözcüklerdir. Sıfatı bulmak için isme "nasıl, hangi, kaç, kaçınıcı" sorularından birini sorarız. <ul style="list-style-type: none"> <i>Güzel kadın, bu bina, iki kişi...</i>
Sıfatlarda küçültme	Sıfatlara "-ce, -cik, -mtrak, -msi" küçültme ekleri getirilerek yapılır. Tam olmayan tama yakın anlamı vardır. <ul style="list-style-type: none"> <i>Küçükçe salon, acımtrak biber, ekşimsi erik</i>
Sıralı cümle	İçinde birden çok tamamlanmış yargı bulunan cümlelere denir. İki yüklem bulunur. Sıralı Cümleler 2 grupta incelenir. Öge ortaklığı varsa bağımlı sıralı cümle. Öge ortaklığı yoksa bağımsız sıralı cümle olur.
Sitem cümlesi	Bir kimseye, yaptığı bir hareketin veya söylediği sözün üzüntü, alınganlık, kırgınlık vb. duygular uyandırdığını öfkelenmeden belirtme
Sıra Sayı Sıfatı	Belirttiği ismin ve varlığın sırasını belirtir. İsimlere sorulan "Kaçınıcı" sorusuna cevap verir. Sıra sayı sıfatı "-ncı, -nci, -ncu, -ncü" ekleriyle yapılır. <ul style="list-style-type: none"> <i>Sınavda beşinci oldum.</i>
Somut anlam	Beş duyu organından herhangi biriyle algılanan sözcüklerdir. <ul style="list-style-type: none"> <i>hava, ekşi, sert..</i>
Somutlama	Soyut bir sözcüğün cümle içinde somut anlam kazanmasıdır. <ul style="list-style-type: none"> <i>Uslan artık deli gönül</i>
Soru sıfatları	İsimleri soru yoluyla belirten sıfatlardır. "Nasıl, hangi, kaç, kaçınıcı" sözcükleriyle yapılır. <ul style="list-style-type: none"> <i>Nasıl bir evdi? Hangi evi beğendin? Kaçınıcı katta oturuyor?</i>
Soyut anlam	Beş duyu organından herhangi biriyle algılanmayan sözcüklerdir. <ul style="list-style-type: none"> <i>güzel, başarı, çekici, önemli...</i>
Sürekli Sert Ünsüzler	f, h, s, ş
Sürekli Yumuşak Ünsüzler	ğ, j, l, m, n, r, v, y, z
Süreksiz Sert Ünsüzler	ç, k, p, t
Süreksiz Yumuşak Ünsüzler	b, c, d, g
Sürerlik (Süreklilik) Birleşik Fiilleri	-edürmek, -ekalmak, -egelmek" eylemleri getirilerek yapılır. Eylemin gerçekleşmesindeki sürekliliği ifade ederler.
Tamlayan eki (in)	İsim tamlamalarında tamlayan eki olarak kullanılan ektir. Belirtili isim tamlamasında kullanılır. <ul style="list-style-type: none"> <i>Sevginin gücü</i>
Tanımlama	Herhangi bir kavramı genel özellikleriyle kısaca tanıtmaktır. Cümlede "Bu nedir?" sorusuna yanıt aranır. <ul style="list-style-type: none"> <i>Dil, sonsuzluğa açılan bir kapıdır.</i>

KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ

Tartışma	Anlatım biçimidir. Herhangi konuda okurun düşüncelerini değiştirmek amaçlanır. Bir konuya bağlı yorum yapmaktır.
Tasarı cümlesi	Tasarlanan, zihinde kurulan, proje hâlindeki olguları, eylemleri dile getiren yargılardır. <ul style="list-style-type: none"> • <i>Yazın yeni bir ev almayı düşünüyorum.</i>
Terim anlam	Herhangi bir bilim dalıyla ilgili olan sözcüklerdir. <ul style="list-style-type: none"> • <i>Oyunun ikinci perdesi başladı.</i>
Tezlik Fiili	"-ivermek" fiiliyle yapılır. Eylemin çabucak, kısa zamanda; bazen de umulmadık zamanda aniden gerçekleştiğini ifade eder.
Ulama	Ünsüzle biten bir sözcükten sonra ünlüyle başlayan bir sözcüğün gelmesidir. <ul style="list-style-type: none"> • <i>Onun amcası</i>
Üleştirme Sıfatı	Belirttiği isme paylaşma, bölüşme anlamı katan sıfattır. "Kaçar" sorusuna cevap verir. "-ar, -er, -şar, -şer" ekleriyle yapılır. <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kitaptan beşer soru soracaklar.</i>
Ünlü daralması	"-yor" ekinin kendinden önce gelen "a, e" ünlülerini daraltarak "-ı, -i, -u, -ü" harflerine dönüştürmesidir. <ul style="list-style-type: none"> • <i>Anlıyor, yiyor, diyor</i>
Ünlü düşmesi	Bir sözcüğün ek alırken ya da başka sözcükle birleşirken ünlülerinden birini düşürmesidir. <ul style="list-style-type: none"> • <i>devret, hapsol; aklı, ömrü</i>
Ünlü türemesi	Bir sözcüğün küçültme eki alması ya da pekiştirme alması sırasında araya ünlü bir harfin girmesidir. <ul style="list-style-type: none"> • <i>daracık, biricik; yapayalnız, sapasağlam</i>
Ünsüz düşmesi	Sonunda -k bulunan bazı kelimeler -cık / -cek eki aldığı zaman sonlarındaki -k"ler düşer. <ul style="list-style-type: none"> • <i>minicik, küçücük, sıcacık</i>
Ünsüz sertleşmesi	Sonunda f, s, t, k, ç, ş, h, p ünsüzleri bulunan kelimeler "c, d, g" yle başlayan bir ek aldığı zaman ekin başındaki yumuşak ünsüzler sertleşerek "ç, t, k" olur. <ul style="list-style-type: none"> • <i>sabahtan, seçkin, beşte</i>
Ünsüz türemesi (İkizleşmesi)	Yabancı dillerden geçen bazı kelimeler ünlüyle başlayan bir ek veya kelime aldıkları zaman asıllarındaki çift ünsüz ortaya çıkar. <ul style="list-style-type: none"> • <i>hisset, affet, zannet, reddet, sırroldu, hakkı</i>
Ünsüz yumuşaması	Sonunda "p, ç, t, k" sert ünsüzleri bulunan kelimeler ünlüyle başlayan bir ek aldığı zaman sonlarındaki sert ünsüzler yumuşayarak "b, c, d, g/ğ" olur. <ul style="list-style-type: none"> • <i>gidiyor, amacı, yurdu</i>
Üslup, biçem, tarz, biçim	Yazarın eserini oluştururken kullandığı dildir. Yalın, sade, akıcı, ağır, mecazlı...
Varsayım cümlesi	Gerçekleşmemiş bir durumu gerçekleşmiş gibi düşünerek hareket etmektir. Genelde "diyelim ki, düşün ki, farz et ki, tut ki" gibi sözcükler kullanılır. <ul style="list-style-type: none"> • <i>Tut ki karnım acıktı, anneme küstüm.</i>

KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ

Yadsımak	İnkâr etmek, yabancı kalmak
Yakınma (şikâyet) cümlesi	Şikâyet eder bir tavırdan anlatma, sızlanmadır. <ul style="list-style-type: none"> • <i>Hiçbir şeyde bize yardım etmiyor.</i>
Yaklaşma fiili	eyazmak" fiiliyle yapılır. Eylemin gerçekleşmediğini; ancak gerçekleşmeye yaklaştığını ifade eder
Yalınlık	Açık, süsten ve zorlamadan uzak, kolayca anlaşılabilen anlatım, sadelik.
Yansıma sözcükler	Doğadaki seslerin taklit edilmesidir. "takırtı, horul horul, şırı şırı" <ul style="list-style-type: none"> • <i>Büyük bir patlama duyuldu.</i>
Yapım ekleri	Sözcüğün anlamını ya da türünü değiştiren eklerdir. Yapım eklerinin olduğu sözcükler türemiş olur. <ul style="list-style-type: none"> • <i>sanat-çı, öğret-men, bil-gi-li</i>
Yardımcı eylem	"Etmek, eylemek, olmak ve kılmak" yardımcı fiillerinin ad soylu bir sözcükle bir eylemi birlikte ifade edecek şekilde kullanılmasıdır. <ul style="list-style-type: none"> • <i>kabul etmek, yardım etmek, mutlu kılmak, hasta olmak...</i>
Yardımcı Ünsüzler (Kaynaştırma harfleri)	Ünlü harfle biten bir kelimenin üzerine, ünlü harf ile başlayan bir ek geldiğinde araya giren "n, s, ş, y" harflerdir.
Yer-yön zarfları	Fiilin yöneldiği yeri bildiren sözcüklere yer-yön zarfı denir. Yer-yön zarfları ek almadan kullanılır ve fiile sorulan "nereye" sorusuna cevap verir. İleri, geri, aşağı, yukarı, içeri, dışarı" <ul style="list-style-type: none"> • <i>Biraz ileri git. Az önce aşağı indi.</i>
Yeterlik Fiili	-ebilmek" fiiliyle yapılır.
Zaman zarfları	Eylemleri, eylemsileri zaman yönünden gösteren zarflardır. Ne zaman, sorusuna yanıt verir. <ul style="list-style-type: none"> • <i>Dün akşam geldi, biraz sonra gelir...</i>
Zamir(adıl)	İsmi yerini tutan sözcüklerdir. İşaret, belgisiz, kişi, soru zamirleri vardır. <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ben, sen, o; bu, şu, o, burası, buna, herkes, hepsi, kimse, bazıları...</i>
Zarf-fiil/bağ fiil	Fiilimsi türüdür. Fiillere gelen "-ıp, -erek, -meden, -dıkça, -ken, -diğında, -eli, -a, -e" ekleriyle yapılır. <ul style="list-style-type: none"> • <i>Konuşunca, konuşup, konuşarak, konuşmadan...</i>
Zarf (belirteç)	Eylemleri, eylemsileri, sıfatları ve kendi türünden sözcükleri "zaman, durum, miktar, soru yoluyla belirten sözcüklerdir. Zarfı bulmak için "nasıl, ne kadar, ne zaman" sorularını sorarız. <ul style="list-style-type: none"> • <i>Koşarak geldi. Çok çalışıyor. Az önce geldi.</i>
Zincirleme isim tamlaması	Birden fazla isim tamlamasının iç içe kullanılmasıdır. <ul style="list-style-type: none"> • <i>Oturma odasının yanı, cami avlusunun önü...</i>